

**Načrt upravljanja
Krajinskega parka Kolpa 2026 - 2030**

Kazalo vsebine

Osnovne informacije o Krajinskem parku Kolpa	7
1. Pravni okvirji upravljanja Krajinskega parka Kolpa	8
2. Pravni okvir za načrt upravljanja Krajinskega parka Kolpa	8
3. Vizija in poslanstvo.....	9
4. Opis splošnega stanja Krajinskega parka Kolpa	10
4.1 Splošni opis zavarovanega območja	10
4.1.1 Geografska lega, velikost in meje zavarovanega območja	10
4.1.2 Upravni status in lastništvo zemljišč.....	11
4.1.3 Neživa narava z oceno stanja	11
4.1.4 Živa narava z oceno stanja.....	12
4.1.5 Varstveni statusi območja KP Kolpa	22
4.1.6 Krajinska pestrost območja	24
4.1.7 Kulturna dediščina	26
4.1.8 Socioekonomske značilnosti območja	27
4.1.9 Glavne dejavnosti in rabe na območju	28
5. IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE OHRANJANJA NARAVE.....	34
5.1 Delovanje Javnega zavoda Krajinski park Kolpa	34
5.2 Stanje izvajanja neposrednega nadzora v naravi	35
5.3 Stanje parkovne opreme	36
5.4 Upravljanje nepremičnin	36
6. Sintezna izhodišča za načrt upravljanja	37
6.1 Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti (SWOT analiza)	37
7. Program upravljanja Krajinskega parka Kolpa	38
7.1 Dolgoročni in kratkoročni cilji ter naloge v obdobju 2026–2030.....	38
7.1.1 Upravljavsko področje A: Ohranjanje narave.....	39
7.1.2 Upravljavsko področje B: Obiskovanje zavarovanega območja	43
7.1.3 Upravljavsko področje C: Trajnostni razvoj.....	46
7.1.4 Upravljavsko področje D: Delovanje javnega zavoda.....	48
7.2 Program izvajanja neposrednega nadzora v naravi.....	51
7.3 Finančni načrt za izvajanje načrta upravljanja.....	51
7.3.1 Delitev stroškov po tipu stroška	52
7.3.2 Delitev stroškov po sklopih nalog.....	57
7.3.3 Financiranje iz projektних sredstev.....	57
7.3.4 Financiranje iz sredstev MNVP po upravljavskih sklopih	59
7.3.5 Financiranje iz sredstev Podnebnega sklada po tematskih sklopih	59

7.4	Kadrovski načrt za izvajanje načrta upravljanja.....	60
7.5	Ocena uresničljivosti načrta upravljanja.....	61
7.6	Načini izvajanja načrta upravljanja in poročanje o izvajanju.....	61
7.6.1	Kazalniki za upravljavsko področje A: Ohranjanje narave.....	62
7.6.2	Kazalniki za upravljavsko področje B: Obiskovanje zavarovanega območja.....	62
7.6.3	Kazalniki za upravljavsko področje C: Trajnostni razvoj.....	62
7.6.4	Kazalniki za upravljavsko področje D: Delovanje JZ KP Kolpa.....	63
7.7	Načrt vzdrževanja in posodabljanja opreme.....	63
7.8	Upravljanje nepremičnin.....	63
8.	Vsebinska in prostorska opredelitev varstvenih režimov.....	64
8.1	Pravni okvir za določitev varstvenih režimov.....	64
8.2	Podrobna opredelitev režima glede taborjenja, šotorjenja, postavljanja bivalnih prikolic ali drugih začasnih bivalnih vozil.....	64
8.3	Podrobna opredelitev režima glede organizacije množičnih javnih športnih, kulturnih in drugih prireditev.....	65
8.4	Podrobna opredelitev režima glede odlaganja smeti in drugih odpadkov.....	65
8.5	Podrobna opredelitev režima glede parkiranja ali puščanja vozil.....	65
8.6	Podrobna opredelitev režima izvajanja sanacije jezov.....	66
8.7	Podrobna opredelitev režima glede čolnarjenje.....	66
8.8	Podrobna opredelitev režima glede rabe naravnih virov in izvajanja državne gospodarske javne službe urejanja voda.....	67
8.9	Pogoji začasne ureditve.....	67
9.	Varstvene in razvojne usmeritve po dejavnostih.....	68
9.1	Kmetijstvo.....	68
9.2	Gozdarstvo.....	70
9.3	Lovstvo.....	70
9.4	Ribištvo.....	71
9.5	Upravljanje z vodami.....	72
9.6	Usmeritve za rabo naravnih virov.....	72
9.7	Usmeritve za promet.....	72
9.8	Usmeritve za turizem.....	73
9.9	Usmeritve za urbanizacijo.....	74
9.10	Kulturna dediščina.....	75
10.	Kazalo virov.....	77
	Priloge.....	80

Kazalo tabel

Tabela 1. Površine in deleži prednostnih habitatnih tipov znotraj štirih Natura 2000 območij, ki se v različnih deležih oz. površinah razprostirajo tudi znotraj KP Kolpa (ZRSVN, 2023). HT, ki so pri kodi označeni z * se po Habitatni direktivi prednostno ohranjajo v ugodnem stanju.	13
Tabela 2. Seznam kvalifikacijskih habitatnih tipov kontinentalne biogeografske regije za območja Natura 2000 (Marindol, Kolpa, Kočevsko, Petrišina jama in Veliko bukovje) z oceno stanja ohranjenosti v obdobju 2013–2018 (ZRSVN a, 2019).	13
Tabela 3. Pregled krajinskih vzorcev in ocena stanja (vir: JZ KP Kolpa).	26
Tabela 4. Število prebivalstva v naseljih znotraj in na obrobju KP Kolpa od leta 2008 do leta 2022. (SURs, 2022)	27
Tabela 5. Pregled kratkoročnih ciljev, ukrepov in nalog na upravljavskem področju A. Ohranjanje narave ...	40
Tabela 6. Pregled kratkoročnih ciljev, ukrepov in nalog na upravljavskem področju B. Obiskovanje zavarovanega območja.....	44
Tabela 7. Pregled operativnih ciljev, ukrepov in nalog na upravljavskem področju C. Trajnostni razvoj.....	47
Tabela 8. Pregled operativnih ciljev, ukrepov in nalog na upravljavskem področju D. Delovanje javnega zavoda	48
Tabela 9. Predvidena finančna sredstva za izvedbo upravljavskega načrta po upravljavskih sklopih in virih finančnih sredstev za obdobje 2026–2030.....	52
Tabela 10. Predvidena finančna sredstva za izvedbo upravljavskega načrta po upravljavskih sklopih in vrstah	52
stroškov za obdobje 2026–2030.....	52
Tabela 11. Pričakovana sredstva za stroške dela v obdobju 2026–2030 (v EUR).	53
Tabela 12. Pričakovana sredstva za materialne stroške v obdobju 2026–2030 (v EUR).	54
Tabela 13. Pričakovana sredstva za investicije v obdobju 2026-2030 (v EUR).	55
Tabela 14. Pregled investicij iz proračunskih in lastnih sredstev v obdobju 2026–2030 (v EUR).	55
Tabela 15. Pregled vsebine investicij iz sredstev za programsko financiranje v obdobju 2026–2030 (v EUR)*	56
Tabela 16. Predvidena finančna sredstva za izvedbo upravljavskega načrta po sklopih nalog, kot jih določa MNVP za obdobje 2026–2030 (v kolikor bodo za to predvidena sredstva PS*).	57
Tabela 17. Predvidena finančna sredstva MNVP za izvajanje javne službe glede izvajanja načrta upravljanja in po vrsti stroškov v posameznih letih za obdobje 2026–2030	59
Tabela 18. Predvidena finančna sredstva iz sredstev Podnebnega sklada po tematskih sklopih in po vrstah stroškov	60
Tabela 19. Pregled obstoječih zaposlitev in načrtovanih novih zaposlitev v obdobju izvajanja načrta upravljanja	61

Kazalo prilog

Priloga 1. Preglednica 6 ekološko pomembnih območij (EPO), ki segajo v Krajinski park Kolpa (ZRSVN, 2023)..	80
Priloga 2. Kartografski prikaz EPO, ki segajo v KP Kolpa (JZ KP Kolpa, 2025).	80
Priloga 3. Preglednica območij Natura 2000, ki segajo v Krajinski park Kolpa (ZRSVN, 2023).	80
Priloga 4. Kartografski prikaz območij N2K, ki segajo na območje KP Kolpa (JZ KP Kolpa, 2025).	81
Priloga 5. Preglednica kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov na območju N2K POO Marindol (SI3000296), ki se nahajajo na območju Krajinskega parka Kolpa (ZRSVN, 2023).....	81

Priloga 6. Preglednica kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov na območju N2K POO Kolpa (SI3000175), ki se nahajajo na območju Krajinskega parka Kolpa (ZRSVN, 2023).....	81
Priloga 7. Preglednica kvalifikacijskih vrst in habitatnega tipa na Posebnega ohranitvenega območja Veliko bukovje (SI3000179), ki se nahajajo na območju Krajinskega parka Kolpa (ZRSVN, 2023).....	82
Priloga 8. Preglednica kvalifikacijske vrste na Posebnem ohranitvenem območju Petrišina jama (SI3000072), ki se nahaja na območju Krajinskega parka Kolpa (ZRSVN, 2023).....	82
Priloga 9. Preglednica kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov Posebnem ohranitvenem območju Kočevsko (SI3000263), ki se nahajajo na območju Krajinskega parka Kolpa (ZRSVN, 2023).	82
Priloga 10. Preglednica kvalifikacijskih vrst na Posebnem območju varstva Kočevsko (SI5000013), ki se nahajajo na območju Krajinskega parka Kolpa (ZRSVN, 2023).	83
Priloga 11. Naravne vrednote na območju Krajinskega parka Kolpa s podatki o oceni stanja. (ZRSVN, 2023).	83
Priloga 12. Razporeditev naravnih vrednot znotraj Krajinskega parka (GURS, ZRSVN, 2018).....	85
Priloga 13. Pregled ožjih zavarovanih območij v upravljanju Krajinskega parka Kolpa, ki so hkrati tudi naravne vrednote (ZRSVN, 2023).	85
Priloga 14. Seznam kvalifikacijskih habitatnih tipov kontinentalne biogeografske regije za območja Natura 2000 (Marindol, Kolpa, Kočevsko, Petrišina jama in Veliko bukovje) z oceno stanja ohranjenosti v obdobju 2013–2018 (ZRSVN a, 2019).	86
Priloga 15. Seznam kvalifikacijskih vrst kontinentalne biogeografske regije za območja Natura 2000 (Marindol, Kolpa, Kočevsko, Petrišina jama in Veliko bukovje) z oceno stanja ohranjenosti v obdobju 2013–2018. (ZRSVN a, 2019).	86
Priloga 16. Seznam vodnih ptic na območju Krajinskega parka Kolpa (popis CURS COLAPIS (Oikos a, 2011)).	88
Priloga 17. Seznam kvalifikacijskih vrst ptic Natura 2000 območja SI5000013 Kočevsko s populacijskimi trendi v letu 2019 (ZRSVN, DOPPS, 2019).	88
Priloga 18. Kartografski prikaz ožjih zavarovanih območij znotraj Krajinskega parka Kolpa (GURS, ZRSVN, 2018)	89
Priloga 19. Območje dediščinske kulturne krajine znotraj Krajinskega parka Kolpa: Vrhovci - vrtače (EID 1-09338).....	89
Priloga 21. Število prebivalstva v vaseh znotraj Krajinskega parka Kolpa s trendi 2008–2022 (SURS, 2022)...	92
Priloga 22. Število prebivalstva v vaseh na obrobju Krajinskega parka Kolpa s trendi 2008–2022 (SURS, 2022).....	92
Priloga 23. Prikaz števila poslovnih subjektov po naseljih v in na obrobju Krajinskega parka Kolpa (AJPES, 2023).....	93
Priloga 24. Primerjava skupin poslovnih subjektov po naseljih v Krajinskem parku Kolpa in na njegovem obrobju v letih 2009, 2018 in 2023 (AJPES, 2023).....	93
Priloga 25. Primerjava števila prebivalcev, indeksa staranja in starostne strukture v parku in na obrobju Krajinskega parka Kolpa v letih 2008, 2014 in 2020 (SURS, 2022).	93
Priloga 26. Dejanska raba zemljišč na območju Krajinskega parka Kolpa v letu 2016 (RKG, 2016) in 2023 (RKG, 2023).....	94
Priloga 27. Struktura obdelanih kmetijskih zemljišč glede na Register kmetijskih gospodarstev (RKG, 2023).	94
Priloga 28. Seznam projektov, ki jih je izvajal Javni zavod Krajinski park Kolpa v obdobju 2007–2021.	94
Priloga 29. Seznam vseh nepremičnin (zemljišča/objekti) v upravljanju Krajinskega parka Kolpa	96

Seznam kratic

KRATICA	URADNO IME
CLLD	<i>Community Lead Local Development</i> - lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost
DPJS	<i>Drugi prihodki javne službe</i>
EKSRP	Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja
GERK	Grafična enota rabe kmetijskega gospodarstva
IUCN	<i>International Union for Conservation of Nature</i> (Svetovna zveza za varstvo narave)
ITV	invazivne tujerodne vrste
JZ KP Kolpa	Javni zavod Krajinski park Kolpa
KP Kolpa	Krajinski park Kolpa
KGZS	Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
KP	krajinski park
KP Kolpa	Krajinski park Kolpa
KS	krajevna skupnost
LAS	lokalna akcijska skupina
MK	Ministrstvo za kulturo
MNVP	Ministrstvo za naravne vire prostor
NU	načrt upravljanja
NU KP Kolpa	Načrt upravljanja Krajinskega parka Kolpa
NV	naravna vrednota
OPN	Odlok o Občinskem prostorskem načrtu občine Črnomelj
PE	Populacijski ekvivalent (enota za obremenjevanje vode z organskimi biološko razgradljivimi snovmi, ki ustreza onesnaženju, ki ga na dan povzroči en prebivalec).
PHYSIS KODA	Koda tipologije habitatnih tipov po evropski klasifikaciji palearktičnih habitatnih tipov
POO	Posebno ohranitveno območje Natura 2000 (varovano po Direktivi o habitatih)
POV	Posebno območje varstva Natura 2000 (varovano po Direktivi o pticah)
SURS	Statistični urad RS
TD	Tržna dejavnost
Uredba	Uredba o Krajinskem parku Kolpa (Uradni list Republike Slovenije, št. 85/06).
ZO	zavarovano območje
ZON	Zakon o ohranjanju narave
ZRSVN	Zavod Republike Slovenije za varstvo narave
ZVKDS	Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
ZZRS	Zavod za ribištvo Slovenije

Osnovne informacije o Krajinskem parku Kolpa

Pravne podlage za ustanovitev zavarovanega območja	Zakon o ohranjanju narave (Ur. list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg, 31/18, 82/20, 3/22 – ZDeb, 105/22 – ZZNŠPP in 18/23 – ZDU-10) in Uredba o Krajinskem parku Kolpa (Uradni list RS, št. 85/06, 46/14 – ZON-C, 54/18).
Datum ustanovitve Krajinskega parka Kolpa	4. 12. 1998 ustanovljen na lokalni ravni z Odlokom o razglasitvi Krajinskega parka Kolpa (Ur. list RS, št. 82/98). 10. 8. 2006 ustanovljen na državni ravni z Uredbo o Krajinskem parku Kolpa (Uradni list RS, št. 85/06, 46/14 – ZON-C, 54/18).
Lega zavarovanega območja	Krajinski park Kolpa leži na jugovzhodnem delu Slovenije, tik ob meji z Republiko Hrvaško.
Velikost zavarovanega območja	Krajinski park Kolpa obsega 43,3 km ² .
Nacionalna kategorija zavarovanja	Krajinski park (širše zavarovano območje narave)
IUCN-kategorija zavarovanja	kategorija V – zavarovana krajina
Varstveni statusi na območju	OŽJA ZAVAROVANA OBMOČJA <ul style="list-style-type: none"> • 15 naravnih spomenikov (<i>1 naravni spomenik je uničen</i>) • 1 strogi naravni rezervat VAROVANA OBMOČJA <ul style="list-style-type: none"> • 6 ekološko pomembnih območij • 6 varovanih območij Natura 2000 • 58 naravnih vrednot • <i>ena naravna vrednota je uničena</i>
Varstvena območja v parku	Prvo varstveno območje (meri 800,2 ha, 18,47 % površine). Obsega aluvialne ravnice ob Kolpi, samo reko, strma in položnejša obrežna pobočja ter območja pomembnejših naravnih vrednot. Drugo varstveno območje (meri 3.381,2 ha, 78,06 % površine). Obsega pretežno kmetijske in gozdne površine, kjer se je zaradi tradicionalne rabe ohranilo naravno ravnovesje in je človek izoblikoval za park značilno kulturno krajino. Tretje varstveno območje (meri 150,1 ha, 3,47 % površine). Obsega zaključena naselja, večje zaselke ter nekatera vinogradniška območja.
Število kulturnih spomenikov lokalnega pomena	24
Število naselij v zavarovanem območju	V Krajinskem parku Kolpa je 26 naselij, na njegovem robu pa 12.
Število prebivalcev v zavarovanem območju	V Krajinskem parku Kolpa je leta 2022 živel 1041 prebivalcev, skupaj z obrobjem parka pa 1991 (Tabela 4).
Upravni status	Krajinski park v celoti leži znotraj občine Črnomelj. V njem so štiri krajevne skupnosti: Stari trg, Sinji Vrh, Vinica in Adlešiči.
Lastništvo	74,64 % zemljišč je v zasebni lasti, 16 % v lasti Občine Črnomelj. 9,36 % zemljišč je v lasti Republike Slovenije pa, od teh 0,06 % v upravljanju Javnega zavoda Krajinski park Kolpa.
Raba	Večino Krajinskega parka Kolpa prekrivata gozd in obdelovalne površine, nekaj odstotkov pa tudi vode in pozidanih zemljišč.
Pravna podlaga za upravljanje	Uredba o Krajinskem parku Kolpa, Začasne upravljalvske smernice KP Kolpa
Ime upravljavca	Javni zavod Krajinski park Kolpa
Pravna podlaga o ustanovitvi zavoda	Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Krajinski park Kolpa (Uradni list RS, št. 98/06)
Datum ustanovitve zavoda	23. 9. 2006
Poslovni naslov	Adlešiči 16, 8341 Adlešiči
Telefon in fax	tel.: +386 (0)7 356 52 40, fax: +386 (0)7 356 52 41
E-naslov	info@kp-kolpa.si
Spletna stran	http://www.kp-kolpa.si
Organ sprejema	Vlada Republike Slovenije
Obdobje veljavnosti načrta upravljanja	2026 - 2030

1. Pravni okvirji upravljanja Krajinskega parka Kolpa

Zakon o ohranjanju narave (Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg, 31/18, 82/20, 3/22 – ZDeb, 105/22 – ZZNŠPP in 18/23 – ZDU-10); v nadaljnjem besedilu: ZON) določa ukrepe ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot, s katerimi se med drugim določajo tudi ukrep zavarovanja, splošni varstveni režimi na širših zavarovanih območjih in naloge upravljavcev zavarovanih območij.

Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13 – popr., 39/13 – odl. US, 3/14, 21/16 in 47/18), v nadaljnjem besedilu: Uredba o N2K), določa posebna območja varstva oziroma območja N2K (v nadaljevanju območja N2K), varstvene cilje in varstvene usmeritve za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov. Do sprejema uradnega NU KP Kolpa so v veljavičasne upravljavske smernice, ki so bile sprejete leta 2007.

Odlok o razglasitvi Krajinskega parka Kolpa (Uradni list RS, št. 82/98), ki ga je razglasila Občina Črnomelj, je s sprejemom Uredbe JZ KP Kolpa leta 2006 prenehal veljati v delu, ki se nanaša na ohranjanje narave. S 17. členom Odloka o razglasitvi nepremičnih kulturnih spomenikov lokalnega pomena na območju občine Črnomelj (Uradni list RS, št. 63/2018), leta 2018 pa je prenehal veljati še v delu, ki se je nanašalo na upravljanje in varstvo kulturne dediščine.

Uredba o Krajinskem parku Kolpa (Uradni list RS, št. 85/06, 46/14 – ZON-C, 54/18); (v nadaljnjem besedilu: Uredba), med drugim v 20. členu določa, da se ustanovi javni zavod, ki v okviru javne službe ohranjanja narave opravlja varstvene, razvojne, strokovne, nadzorne in upravljavske naloge na območju Krajinskega parka Kolpa (v nadaljnjem besedilu: KP Kolpa). Naloge upravljavca KP Kolpa so podrobneje opredeljene v 22. členu Uredbe.

Vloga JZ KP Kolpa na področju varstva kulturne dediščine je v medsebojnem sodelovanju s pristojnimi institucijami ter obveščanju ob opažanju morebitnih sprememb ali nepravilnosti na območju KP Kolpa. Z izjemo Šokčevega dvora, Žuniči 2, ki obsega parc. št. 166/2, k. o. Žuniči, št. zk vl. 117, ki je v lasti Republike Slovenije in je na podlagi 16. člena Sklepa o ustanovitvi Javnega zavoda Krajinski park Kolpa dodeljen v upravljanje JZ KP Kolpa.

Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Krajinski park Kolpa (Uradni list RS, št. 98/06 in 47/09) (v nadaljnjem besedilu: Sklep JZ KP Kolpa). S sklepom je bil ustanovljen Javni zavod Krajinski park Kolpa (v nadaljnjem besedilu: JZ KP Kolpa), ki je začel z delovanjem 16. 10. 2006.

Statut Javnega zavoda Krajinski park Kolpa (Uradni list RS, št. 50/07 in 72/10) je uredil organizacijo JZ KP Kolpa in določbe, pomembne za upravljanje dejavnosti in poslovanje zavoda.

2. Pravni okvir za načrt upravljanja Krajinskega parka Kolpa

Zakon o ohranjanju narave (v nadaljevanju: ZON) v 59. členu določa, da se upravljanje zavarovanega območja izvaja na podlagi načrta upravljanja (v nadaljevanju: NU) zavarovanega območja, če je v aktu tako določeno. 60. in 61. člen pa določata postopek priprave in sprejetja NU ter njegovo vsebino. NU je v skladu z 61. členom ZON tudi podlaga za urejanje prostora in rabo naravnih dobrin.

Uredba v 24. členu določa, da se upravljanje, nameni, cilji, usmeritve, varstvena območja in režimi, izvajajo na podlagi sprejetega NU, ki ga za obdobje 5 let sprejme vlada RS. V Uredbi je predpisana struktura nujnih sestavin NU.

Pripravljaivec Načrta upravljanja Krajinskega parka Kolpa (v nadaljevanju: NU KP Kolpa) pri pripravi upošteva tudi druge veljavne pravne akte s področij ohranjanja narave, varstva okolja, upravljanja voda, kmetijstva, gozdarstva, lovstva in ribištva, urejanja prostora in graditve objektov, krajine, kulture in kulturne dediščine, turizma, gospodarstva, regionalnega razvoja, energetike in prometa, rudarstva ter drugih sektorjev.

NU KP Kolpa za obdobje 2026–2030 vsebuje vsebinska poglavja, ki zajemajo celovito oceno stanja narave, dejavnosti in družbenogospodarskega vidika, oceno stanja naravnih vrednot, analitična izhodišča za pripravo NU KP Kolpa, program izvajanja NU KP Kolpa s cilji, ukrepi in nalogami ter z določitvijo obsega in virov financiranja. Določa tudi varstvene usmeritve za dejavnosti ter, kjer je potrebno, podrobneje opredeljuje varstvene režime.

3. Vizija in poslanstvo

KP Kolpa je območje mozaične krajine, ki jo sestavljajo gozdovi, grmišča, travniki, sadovnjaki, njive in vinogradi z obdelanimi vrtačami in terasami, z ohranjenimi naravnimi vrednotami in visoko stopnjo biodiverzitete. Izstopajo predvsem reka Kolpa, kot eden najbolj neokrnjenih slovenskih vodotokov, kraški svet z značilnimi površinskimi in podzemnimi kraškimi oblikami, kali, ekstenzivni travniki in vse redkejši belokranjski steljniki. Človekova prisotnost in trajnostni razvoj območja parka omogočata ohranjanje mozaične krajine in krepita naravne vrednote in biotsko pestrost; prispevata k učinkovitemu varovanju narave ter ohranjata izročila o življenju ljudi na tem prostoru v preteklosti ter drugo izjemno kulturno dediščino. Ohranjena narava in kulturna dediščina sta prvini, ki povezujeta življenje, delo ter oblikujeta prepoznavno in trajnostno razvojno naravnano zavarovano območje, ki nudi tudi duhovno sprostitev in obogatitev tako domačinov kot tudi obiskovalcev parka.

V KP Kolpa se:

- **na pretežnem delu prvega varstvenega območja**, ki obsega območje ob reki Kolpi, ohranja ugodno stanje naravnih vrednot in sestavin biotske raznovrstnosti, tako da je omogočen mir, nemotenost naravnih procesov in življenje rastlin in živali.
- **na pretežnem delu drugega varstvenega območja**, ki obsega predvsem kmetijske in gozdne površine, spodbujata tradicionalna raba površin in okolju prijazen turizem in rekreacija, skladno s cilji zavarovanja parka.
- **na pretežnem delu tretjega varstvenega območja**, ki obsega predvsem naselja, usmerja razvoj dejavnosti na način, ki ne ovira osnovnega namena zavarovanja.

KP Kolpa je privlačno trajnostno razvojno naravnano območje, ki **temelji na vzdržni rabi naravnih virov, čezmejnem sodelovanju ter ponuja razvojne možnosti za lokalno prebivalstvo današnje in prihodnjih generacij**. Kot tako ostaja **tesno povezano z lokalnim prebivalstvom**, v harmoniji z naravnimi danostmi in kulturnimi posebnostmi prostora, kar se kaže predvsem v negovanju tradicije pridelave lokalnih proizvodov ter dejavnosti.

Osnovni namen ustanovitve JZ KP Kolpa je varovanje naravnih vrednot, ohranitev biotske raznovrstnosti, ki so skladne z nameni KP Kolpa in krajinske pestrosti ter omogočanje razvojnih možnosti prebivalstva na območju KP Kolpa. JZ KP Kolpa v sklopu izvajanja javne službe na področju ohranjanja narave spodbuja odgovoren razvoj, ki ustvarjalno ohranja potenciala KP Kolpa in na njihovi osnovi sooblikuje prepoznaven in zato konkurenčen razvoj občine. Pri tem povezuje upravljavce javnih dobrin v parku ter sodeluje s prebivalci parka.

Poslanstvo JZ KP Kolpa se uresničuje z izvajanjem ukrepov za ohranjanje naravnih vrednot, habitatnih tipov, habitatov in vrst v ugodnem stanju ter z izvajanjem ukrepov za ohranjanje krajine z mozaično razporejenostjo krajinskih struktur. Poslanstvo zavoda je ohranjati območje kot celovito in funkcionalno enoto varstva narave, ne glede na krajinske, upravne ali lastniške razlike znotraj območja KP Kolpa. JZ Kolpa si prizadeva za celostno izobraževanje in ozaveščanje o pomembnosti ohranjanja narave vseh deležnikov - prebivalcev, obiskovalcev

in drugih zainteresiranih skupin, s posebnim poudarkom na mladih. Ključno vodilo javnega zavoda je vzpostavljanje dobrega sodelovalnega z lokalnim prebivalstvom, s stalnim vključevanjem prebivalcev v skupne aktivnosti ter z aktivnim odzivanjem na potrebe in dogajanja v lokalnem okolju.

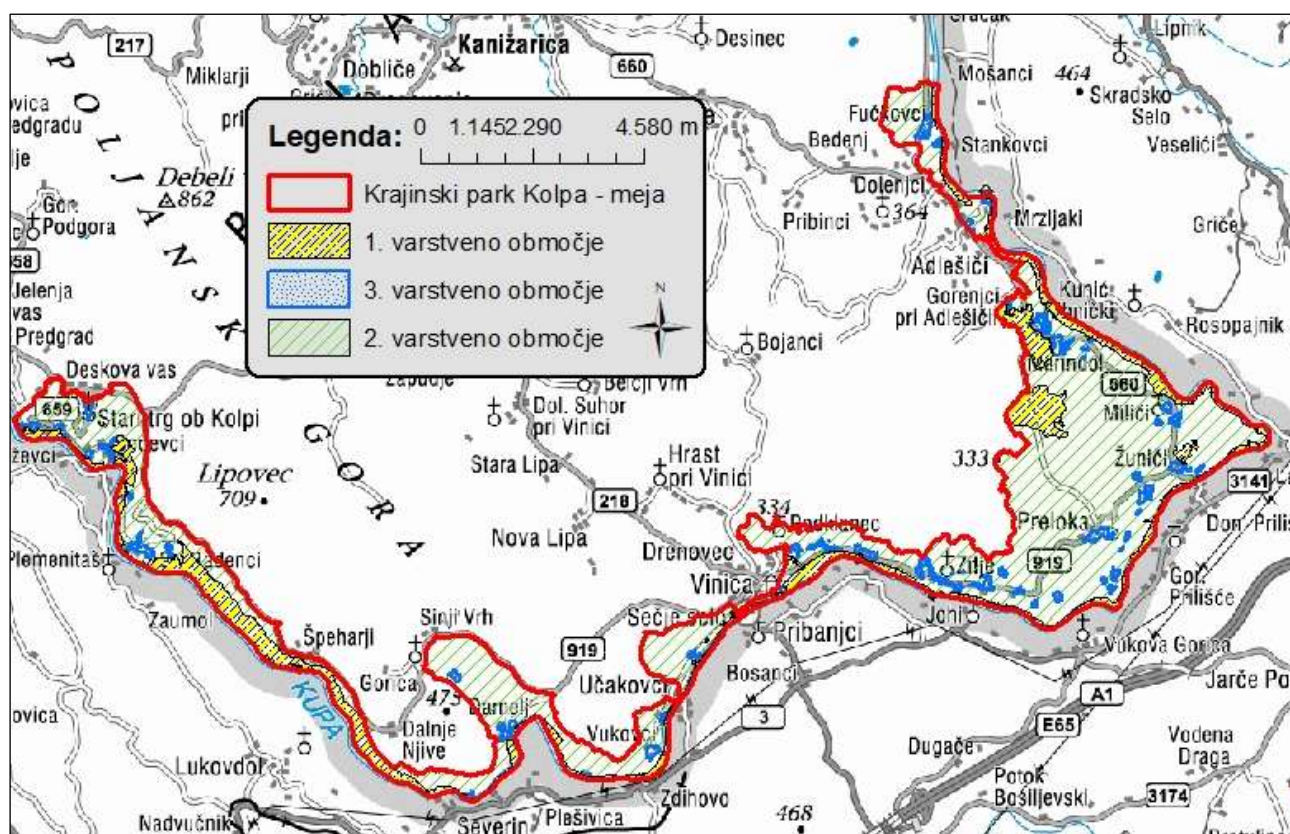
4. Opis splošnega stanja Krajinskega parka Kolpa

4.1 Splošni opis zavarovanega območja

4.1.1 Geografska lega, velikost in meje zavarovanega območja

KP Kolpa leži na skrajnem jugovzhodnem delu Slovenije. Obsega ozko območje ob reki Kolpi med Starim trgom in Dragoši. Večje razširitve zavarovanega območja so le na območjih nekaterih vasi, okoli katerih prevladuje značilna mozaična kulturna krajina ekstenzivnih travnikov, gozdov, steljnikov in vrtač. Površina krajinskega parka znaša 43,3 km², kar predstavlja 12,7 % površine občine Črnomelj. Zavarovano območje ima prvo, drugo in tretje varstveno območje, za katera Uredba določa varstvene režime (**Slika 1**).

Najpomembnejša naravna vrednota v KP Kolpa je reka Kolpa, ena najbolj ohranjenih tekočih voda v Sloveniji, ki ima visoko pestrost ribjih vrst ter naravno strugo z brzicami in prodišči. Pomembna značilnost parka so tudi kras in obdelan vrtačast svet, suhi travniki, steljniki in kali, ki predstavljajo značilno krajino tega predela Bele krajine.

Slika 1. Varstvena območja v Krajinskem parku Kolpa (GURS, JZ KP Kolpa, 2025).

4.1.2 Upravni status in lastništvo zemljišč

KP Kolpa leži znotraj občine Črnomelj, v štirih krajevnih skupnostih: Stari trg ob Kolpi, Sinji Vrh, Vinica in Adlešiči. Območje parka upravno sodi pod Upravno enoto Črnomelj. Znotraj njega je 26 naselij, na njegovem obrobju pa se jih nahaja še 12 (Prilogi 21, 22).

Večina zemljišč (74,64 %) v parku je v zasebni lasti. V lasti Občine Črnomelj je 16 % zemljišč, v lasti Republike Slovenije pa 9,36 % zemljišč – od katerih jih je 0,06 % v upravljanju JZ KP Kolpa.

4.1.3 Neživa narava z oceno stanja

Geološka zgradba in geomorfološke značilnosti

Bela krajina ima zanimivo, pestro in razmeroma dolgo geološko zgodovino. Kamnine na površju nam razkrivajo več kot dvesto milijonov let burnih geoloških dogodkov. Za Belo krajino so najznačilnejše bele kamnine. To so karbonatne kamnine sedimentnega nastanka. Na podlagi fosilnih ostankov v njih, je bilo ugotovljeno, da so nastale v obdobju srednjega zemeljskega veka, v obdobju triasa, jure in krede. Najstarejše kamnine na območju KPK so zgornje jurski apnenci z različnimi fosilnimi ostanki (školjke, alge, foraminifere) in dolomiti. Najmlajšo geološko podlago na površju pa tvori aluvij. To so rečni nanosi glinenih, peščenih in prodnih sedimentov. Za reko Kolpo so značilni predvsem muljasto peščeni nanosi.

KP Kolpa se razprostira na kraškem ravniku, v nekoliko dvignjenem delu vzhodnega in južnega dela Velikega Bukovja ter pod zahodnim robom Poljanske gore. Zanj je značilna izrazita kraška izoblikovanost reliefa z izrazito kamnitostjo površja, talno vodoprepustnostjo, ekološko občutljivostjo, relativno majhnimi višinskimi razlikami in reliefnimi strukturami od škrapljastih oblik na razgaljenem skalnem površju, do značilnih depresijskih kraških oblik – globeli, vrtač in suhih dolin (Fabjan, 2025). Dolina Kolpe je brez pravih rečnih teras (ACER, 1994). Kraški ravniki prehaja kot del Slunjske plošče prek Kolpe, do vznožja Gorjancev in Poljanske gore. Območje je v geološkem pogledu dokaj enolično. Kraški ravniki gradijo pretežno kredni apnenci in dolomiti, ki se na tektonsko dvignjenemu območju Gorjancev, Kočevskega roga in Poljanske gore izmenjujejo s starejšimi triasnimi in jurskimi apnenci (Kajzetovič, 2007).

Površinski pokrov

Največji vpliv na nastanek prsti na območju parka imajo prevladujoča karbonatna matična podlaga, višinska pasovitost ter splet kontinentalnih, panonskih in mediteranskih podnebnih vplivov. Dno kraškega ravnika, ki sega tudi na območje parka, je predvsem iz krednih neskladovitih svetlo sivih apnencev, tudi dolomitov, ki so prekriti z različno debelo plastjo rdeče in rjave ilovice. Na tej karbonatni podlagi je nastalo izrazito kraško površje z vrtačami, suhimi dolinami in kamnitim površjem. (Kajzetovič, 2007).

Na območju KP Kolpa lahko zasledimo naslednje tipe prsti:

- **Akrične steljniške prsti**, ki so nastale na apnencu in dolomitu v subpanonskem podnebju. So posebna oblika pokarbonatnih prsti. Na njih marsikje raste drugotni gozd navadne breze in orlove praproti. Ta tip prsti je tudi v celotni Beli krajini prevladujoč, vendar z opuščanjem steljarjenja izgublja svoje tipične lastnosti (Fabjan, 2025).
- **Pokarbonatne prsti in rendzine**, ki se prepletajo prav na kraških ravnikih in podoljih južne Slovenije. Kjer je prst dovolj globoka, so površine obdelane. To še zlasti velja na območju vrtač, v katerih domačini gojijo kulturne rastline. Te so najbolj razširjene v okolici Adlešičev ter med Starim trgom in Vinico (Kajzetovič, 2007). Zunaj vrtač je večja globina prsti in kmetijska raba mogoča na delanem krasu, torej na površju, ki si ga je človek v preteklosti prilagodil za kmetijsko pridelavo.
- **Obrečne aluvialne prsti** na nasutem dnu nekaj obkolpskih dolin s širšim dnom, kjer so se ob rekah razvile bolj rodovitne prsti, ki pa so občasno lahko, v nižjih delih, izpostavljene poplavam (Fabjan, 2025).

Vodna mreža in jezovi na Kolpi

Zaradi kraškega značaja območja je površinska vodna mreža skromna, saj se je večji del vodnega toka prestavil pod površje. Reka Kolpa, ki se je zaradi močnega globinskega vrezovanja v apneniške planote obdržala na površju, dobiva površinsko vodo poleg Lahinje (ki se vanjo izliva izven območja parka), le iz kraških izvirov neposredno ob strugi, ki se po zelo kratkem toku zlivajo vanjo. Kolpa ponekod, posebno v zgornjem toku (na območju Starega trga), resnično spominja na pravi kanjon. Od Adlešičev naprej je ustvarila večjo aluvialno ravnico, ki je dobro obdelana in poseljena. Kolpa ima dežno-snežni režim z zmerno mediteransko varianto. Višji pretoki so po deževju v novembru ter med februarjem in marcem, ko se topi sneg v povirju. Nižji pretoki so v obdobju maj - september. Temperatura vode se v spodnjem toku, še posebej v zadnjih dveh desetletjih, lahko dvigne tudi do 30 °C, kar jo uvršča med najtoplejše reke v Sloveniji. Povprečno število dni s temperaturami vode nad 20 °C je 39,7 v Metliki, oziroma 6,6 dneva v Radencih. Minimalni pretoki se ujemajo z maksimalnimi temperaturami vode in zraka (Kajzetovič, 2007).

Na reki Kolpi se znotraj območja KP Kolpa nahaja 35 umetno zgrajenih jezov. 12 jezov ima status objekta kulturne dediščine (**Priloga 19**).

V ekološkem smislu so jezovi pomembni zato, ker (Fabjan, 2025):

- se na njih poveča omočenost in vodnatost (večje vodne površine), kar povečuje število, obseg in stabilnost vodnih habitatov;
- se z njimi vzdržuje nivo podtalnice na ravninskih področjih;
- se povečuje ozračnost in samočistilna sposobnost vode;
- se dvigujejo gladine nizkih voda;
- brez njih bi se povečali erozijski pojavi na brežinah.

Negativne posledice jezov so, da v podslapjih ni veliko tolmunov, ker so grajeni na skalnih rebrih, kar povzroča poškodbe rib med migracijami. Zaradi jezov je naravni hidrobiološki kontinuum pri obstoječem stanju jezov na Kolpi trikrat skoraj v celoti prekinjen, in sicer na naslednjih jezovih: v Pobrežju pri Adlešičih, na Vinici (pri Benetiču) in v Prelesju. Prekinitve so v manjši meri tudi na drugih jezovih, še posebej na tistih, ki so bili obnovljeni. (Globevnik, 2001).

Podnebje

Za območje KP Kolpa so značilna suha in vroča poletja ter zmerno mrzle in dokaj jasne zime. Najtoplejši mesec je julij, najhladnejši pa januar. Povprečna letna temperatura znaša 10,1 °C, kar je nad slovenskim povprečjem. Na leto je v povprečju 10 dni z minimalno temperaturo –10 °C in v povprečju 14 dni z maksimalno temperaturo 30 °C. Vetrovnost na območju parka je majhna. Če veter piha, je najpogostejši iz JV smeri, kar napoveduje spremembo vremena in dolgotrajnejše padavine (Fabjan, 2025). Megla se največkrat pojavlja v jeseni in pozimi, manj pa v spomladanskih mesecih in poleti (Golobič, 1999).

4.1.4 Živa narava z oceno stanja

Habitatni tipi

Kartiranje habitatnih tipov je bilo izvedeno le na manjšem delu KP Kolpa in še ti podatki so iz leta 2011 in 2014, medtem ko trenuten obseg in stanje habitatnih tipov nista dobro poznana. Na območju KP Kolpa se nahaja osem varstveno pomembnih HT, ki so bodisi varovani z Uredbo o habitatnih tipih bodisi z Direktivo o habitatih. Površine in deleži so prikazani v spodnji tabeli (

Tabela 1).

Tabela 1. Površine in deleži prednostnih habitatnih tipov znotraj štirih Natura 2000 območij, ki se v različnih deležih oz. površinah razprostirajo tudi znotraj KP Kolpa (ZRSVN, 2023). HT, ki so pri kodi označeni z * se po Habitatni direktivi prednostno ohranjajo v ugodnem stanju.

Koda HT	Ime habitatnega tipa	Koda in ime območja N2K	Površina HT N2K območja [ha]	Površina HT znotraj KP Kolpa[ha]	Delež HT znotraj KP Kolpa glede na celotno površino N2K [%]
HT 3260	Vodotoki v nižinskem in montanskem pasu z vodno vegetacijo zvez <i>Ranunculion fluitantis</i> in <i>Callitricho-Batrachion</i>	SI3000175 - Kolpa in SI3000263 - Kočevsko	287,37	154,20	53,66
HT 6210*	Polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (<i>Festuco-Brometalia</i>) (*pomembna rastišča kukavičevk)	SI3000263 - Kočevsko in SI3000296 - Marindol	7.161,76	128,13	1,79
HT 6430	Nižinske in montanske do alpske hidrofilne robne združbe z visokim steblikovjem	SI3000175 - Kolpa	671,55	337,05	50,19
HT 6510	Nižinski ekstenzivno gojeni travniki (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	SI3000296 - Marindol	238,95	121,53	50,86
HT 8310	Jame, ki niso odprte za javnost	SI3000175 - Kolpa in SI3000263 - Kočevsko	106.798,16	1.227,92	1,15
HT 9180	Javorovi gozdovi (<i>Tilio-Acerion</i>) v grapah in na pobočnih gruščih	SI3000263 - Kočevsko	7.927,54	145,38	1,83
HT 9110*	Ilirski hrastovo-belogabrovi gozdovi (<i>Erythronio-Carpinion</i>)	SI3000179 - Veliko bukove in SI3000263 Kočevsko	3762,96	283,88	7,54
HT-91K0	Ilirski bukovi gozdovi (<i>Fagus sylvatica</i> (Aremonio-Fagion))	SI3000263 - Kočevsko	57.321,94	24,86	0,04

Največ površin parka prekriva **HT 8310 - jame, ki niso odprte za javnost**, ki obsega 1.227,92 ha. A tudi ta, kljub veliki površini, še vedno v skupnem predstavlja le 1,15 % tega HT, ki se razprostira znotraj dveh Natura 2000 območij (SI3000175 – Kolpa in SI3000263 – Kočevsko), ki štejeta skupaj kar 106.798,15 ha površin. Po poročanju na podlagi 17. člena Direktive o habitatih iz leta 2019 sicer za ta HT ni bilo mogoče oceniti stanja v letu 2019 in prav tako ne obetov za prihodnost. Po poročanju ima HT 8310 neznani trend, ocena stanja pa je neugodna – nezadostno stanje (U1).

Najslabše je stanje ohranjenosti **HT 6210 - Polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (Festuco-Brometalia) (*pomembna rastišča kukavičevk)**, za katerega so vsi kazalniki v neugodnem, slabem stanju (U2) s padajočim trendom v prihodnosti. Na območju KP Kolpa je tega HT 128,13 ha. Natura 2000 območje SI3000296 – Marindol se kar 61,05 % (52,93 ha) razprostira znotraj KP Kolpa. SI3000263 – Kočevsko pa od skupne površine (7075,06 ha) le z 1 % od vseh površin tega HT sega v KP Kolpa, saj se zunaj KP Kolpa razprostira na 6.999,86 ha, znotraj KP Kolpa pa je le 75,20 ha.

V neugodnem stanju (U2) so po poročanju po 17. členu Direktive habitatih iz leta 2019 še HT 6510 – Nižinski ekstenzivno gojeni travniki (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) in HT 6430 - Nižinske in montanske do alpske hidrofilne robne združbe z visokim steblikovjem. Splošno je po poročanju (ZRSVN a, 2019) za šest od osem HT ugotovljen padajoč trend, za enega je kratkoročni trend neznan in le za en HT je ugotovljen kratkoročno stabilen trend (

Tabela 2). Vsi prednostni HT sicer prekrivajo kar 55,94 % območja KP Kolpa.

Tabela 2. Seznam kvalifikacijskih habitatnih tipov kontinentalne biogeografske regije za območja Natura 2000 (Marindol, Kolpa, Kočevsko, Petrišina jama in Veliko bukove) z oceno stanja ohranjenosti v obdobju 2013–2018 (ZRSVN a, 2019).

Skupina	Koda HT	Ime habitatnega tipa	Območje razširjenosti 2019	Površina HT 2019	Strukture in funkcije HT 2019	Obeti za prihodnost 2019	Končna ocena stanja 2019	Končna ocena stanja 2019 kratkoročni trend
sladke celinske vode	3260	Vodotoki v nižinskem in montanskem pasu z vodno vegetacijo zvez <i>Ranunculon fluitantis</i> in <i>Callitricho-Batrachion</i>	FV	U1	U1	U1	U1	D
grmišča in travišča	6210*	Polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (Festuco-Brometalia) (*pomembna rastišča kukavičevk)	FV	U2	U2	U2	U2	D
negozdni HT	6430	Nižinske in montanske do alpinske hidrofilne robne združbe z visokim steblikovjem	FV	U2	U1	U1	U2	D
grmišča in travišča	6510	Nižinski ekstenzivno gojeni travniki (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	FV	U2	U1	U2	U2	D
goličave (skalovja, melišča)	8310	Jame, ki niso odprte za javnost	FV	XX	U1	XX	U1	Unk
gozdni HT	9180	Javorovi gozdovi (Tilio-Acerion) v grapah in na pobočnih gruščih	FV	U1	U1	U1	U1	D
gozdni HT	91K0	Ilirski bukovi gozdovi (<i>Fagus sylvatica</i> (Aremonio-Fagion))	FV	FV	FV	FV	FV	S
gozdni HT	91L0*	Ilirski hrastovo-belogabrovi gozdovi (Erythronio-Carpinion)	FV	U1	U1	U1	U1	S
goličave (skalovja, melišča)	8310	Jame, ki niso odprte za javnost	FV	XX	U1	XX	U1	Unk

Legenda:

Kode ohranitvenega stanja: FV: ugodno stanje, U1: neugodno – nezadostno stanje, U2: neugodno – slabo stanje, XX: stanja ni bilo mogoče oceniti; Kratkoročni trend: S: stabilen; D: padajoč, Unk: neznan trend., * prednostni HT po Uredbi o HT so tisti habitatni tipi, ki so na območju Evropske unije v nevarnosti, da izginejo, in so v predpisih Evropske unije, ki urejajo varstvo prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst, opredeljeni kot prednostni. «.

Leta 2011 je bila kartirana dobra polovica območja Marindol. Zabeležili so varstveno pomembne HT:

- Rečna prodišča in bregovi s **PHISIS kodo 24.2**;
- Brinovje kot faza zaraščanja suhih travišč (**HT 5130**);
- Evrosibirska pionirska vegetacija peščenih in kamnitih tal (**HT 6110***);
- Srednjeevropska zmerno suha travišča s prevladujočo pokončno stoklaso (**HT 6210***);
- Mezofilna do kserofilna volkovja (**HT 6230***);
- Srednjeevropski kseromezofilni nižinski travniki na razmeroma suhih tleh in nagnjenih legah s prevladujočo visoko pahovko (**HT 6430**);
- Srednjeevropski kseromezofilni nižinski travniki na razmeroma suhih tleh in nagnjenih legah s prevladujočo visoko pahovko (**HT 6510**);
- Črnojelševja in jesenovja ob hitro tekočih vodah (**HT 91E0***).

Na območjih Marindol (Čarni, in drugi, 2011) in Kočevsko (Čarni, in drugi, 2015) so bili kot varstveno pomembni HT izpostavljeni¹:

- Enoletne združbe muljastih rečnih bregov (**HT 3270**);
- Porasli prodnati bregovi in prodišča (**PHYSIS koda 24.22**);
- Brinovje kot faza zaraščanja suhih travišč (**HT 5130**);
- Srednjeevropska zmerno suha travišča s prevladujočo pokončno stoklaso (**HT 6210***);

¹ V oklepajih so navedene kode HT po klasifikaciji Habitatne direktive.

- Srednjeevropski kseromezofilni nižinski travniki na razmeroma suhih tleh in nagnjenih legah s prevladujočo visoko pahovko (HT 6430);
- Srednjeevropski kseromezofilni nižinski travniki na razmeroma suhih tleh in nagnjenih legah s prevladujočo visoko pahovko (HT 6510);
- Srednjeevropsko in dinarsko vlažno in senčno skalovje (HT 8210);
- Črnojelševja in jesenovja ob hitro tekočih vodah (HT 91E0*).

Rastlinske vrste

Za območja Natura 2000, ki segajo v območje KP Kolpa, sicer ni določena nobena kvalifikacijska rastlinska vrsta, vendar na zavarovanem območju uspeva nekaj vrst, ki izstopajo v naravovarstvenem pomenu. Na območju KP Kolpa sta bila do zdaj izvedena dva popisa negozdnih habitatnih tipov. Leta 2011 na območju Marindola in leta 2014 območje od Poljanske doline do Sinjega Vrha (ZRC SAZU). Na območju Marindol je bilo sicer v letu 2011 kartiranih 2,8 ha površin s kukavičevkami na travnikih HT 6210*, še 0,5 ha pa v HT 6510.

Ker kartiranja na teh območjih niso bila ponovno izvedena, podatkov o trenutnem stanju teh habitatov ni. Glede na ekspertno mnenje poznavalcev območja pa je pričakovati, da se bodo površine teh najvrednejših habitatnih tipov v prihodnjih letih še naprej zmanjševale. Skoraj edini razlog za takšen trend je opuščanje živinoreje in kmetijstva, kar vodi v postopno zaraščanje površin, ki pa so že v osnovi manj primerne za intenzivnejšo kmetijsko rabo.

Nekaj podatkov o prisotnosti zavarovanih vrst rastlin obstaja. Te so: navadni mali zvonček (*Galanthus nivalis*), navadna ciklama (*Cyclamen purpurascens*), bodeča lobodika (*Ruscus aculeatus*), jadranska smrdljiva kukavica (*Himantoglossum adriaticum*). Slednja se nahaja tudi na prilogi II in IV Habitatne direktive in je na Rdečem seznamu ogroženih vrst označena kot ranljiva vrsta (V). Na območju KP Kolpa je več bogatih rastišč te vrste. Najpomembnejši sta v opuščenih vinogradih in sadovnjakih v okolici Radencev in Jakovinov (Kavšek, 2021). Dokaj veliko je tudi rastišče transilvanske prstaste kukavice (*Dactylorhiza maculata* ssp. *transsilvanica*), ki se razprostira na steljnikih nad Radenci. V okolici Starega trga uspevajo tudi štiri vrste mačjih ušes: osjeliko mačje uho (*Ophrys sphegodes*), muholiko mačje uho (*Ophrys insectifera*), čmrljeliko mačje uho (*Ophrys holosericea*) in čebeljeliko mačje uho (*Ophrys apifera*), (Kavšek, 2021).

Na območju KP Kolpa je nekaj najdb rastlin, ki so na Rdečem seznamu ogroženih vrst označene kot ranljive: obrežni šaš (*Carex riparia*), beli lokvanj (*Nymphaea alba*), jezerski biček (*Schoenoplectus lacustris*), razkrečanolistna vodna zlatica (*Ranunculus circinatus*) (ZRSVN, 2023).

Floristično in favnistično so zanimiva termofilna strma pobočja ob reki pod Veliko in Malo steno nad Radenci, pod Preloko in Pobrežjem. Na območju parka uspevajo mnoge submediteranske in ilirske vrste, ki so najpogostejše na termofilnih pobočjih v dolini Kolpe med Starim trgom in Fučkovci. Te so: mali jesen (*Fraxinus ornus*), črni gaber (*Ostrya carpinifolia*), travnolistna perunika (*Iris graminea*). Prvenstveno submediteransko razširjenost imajo vrste kraški gaber (*Carpinus orinetalis*), togobil (*Cleistogenes serrotina*), volnati rumenik (*Carthamus lanatus*) in metlina (*Osyris alba*). Med ilirskimi, to je severozahodno balkanskimi vrstami, uspevajo topokrpi javor (*Acer obtusatum*), bradavičasta trdoleska (*Euonymus verrucosa*), alpski vimček (*Epimedium alpinum*). Posamezne vrste nakazujejo tudi povezave z alpskim območjem, na primer repinčasti bodak (*Carduus carduelis*) (ZRSVN, 2006).

Invazivne tujerodne rastlinske vrste so žal vse bolj razširjene tudi na območju KP Kolpa. Te imajo na habitate domorodnih vrst vse večji vpliv, saj jih izrinjajo in tako negativno vplivajo na biotsko raznovrstnost območja parka ter spreminjajo podobo kulturne krajine. Najpogostejše tujerodne rastline so: deljenolistna rudbekija (*Rudbeckia laciniata*), topinambur (*Helianthus tuberosus*), kanadska zlata rozga (*Solidago canadensis*), orjaška zlata rozga (*Solidago gigantea*), žlezava nedotika (*Impatiens glandulifera*), navadna robinija (*Robinia pseudoacacia*), dresniki (*Fallopia* sp.), enoletna suholetnica (*Erigeron annuus*). Žarišča so bila pred leti že nekajkrat evidentirana, vendar je treba popis ponoviti, saj se lokacije in površina žarišč invazivnih vrst hitro spreminjata.

Živalske vrste

Ohranitveno stanje živalskih vrst za pet POO N2K območij (SI3000263 Kočevsko, SI3000175 Kolpa, SI3000296 Marindol, SI3000072 Petrišina jama in SI3000179 Veliko bukovje) smo povzeli iz Poročanja na podlagi 17. člena Direktive o habitatih za obdobje 2013 - 2018 (ZRSVN a, 2019) in je prikazano v prilogi (

Priloga 15.

Mehkužci

Leta 2011 se je v okviru inventarizacije mehkužcev v reki Kolpi (Slapnik, 2011) naredil seznam vseh vrst mehkužcev, ki živijo v reki Kolpi. Evidentirali so naslednje vrste polžev: donavski plavač (*Theodoxus danubialis*), esperjeva črnka (*Esperiana esperi*), koničasta črnka (*Esperiana daudebartii acicularis*), kratka črnka (*Holandriana holandrii*), studenčna (rečna) sadleriana (*Sadleriana fluminensis*), temni kamenar (*Lithoglyphus naticoides fuscus*), navadna bitinija (*Bithynia tentaculata*) in rečni prilepek (*Ancylus fluviatilis*). Slapnik (2011) poudarja, da polži vrste Donavski plavač, Esperjeva črnka, koničasta črnka, kratka črnka in rečni prilepek zaradi čolnarjenja niso ogroženi. V ločeni najdbi leta 2011 (Govedič, in drugi, 2011) so bile pri Obzidanem izviru potoka Jez pri Podklancu najdene tri vrste polžev: poleg že evidentiranega rečnega prilepka (*Ancylus fluviatilis*), še vitka iglica (*Iglica gracilis*) in jajčasti mlakar (*Radix balthica*). Na rdečem seznamu ogroženih vrst se na območju KP Kolpa tako pojavljajo naslednje vrste polžev: navadna bitinija (*Bithynia tentaculata*), rečni prilepek (*Ancylus fluviatilis*), še vitka iglica (*Iglica gracilis*). Vse vrste so potrebne zaščite v smislu varovanja vrste in njihovega habitata. (Slapnik, 2011).

V raziskavi Slapnika (2011) so evidentirali tudi tri vrste školjk: veliko jezersko brezzobko (*Anodonta cygnea*), grašče (*Pisidium casertanum*) in navadnega škržka (*Unio crassus*).

Navadni škržek je dober kazalnik za ugotavljanje biološke kakovosti vode. Uvrščen je tako na Rdeči seznam ogroženih vrst kot tudi v seznam zavarovanih prostoživečih živalskih vrst (Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah) ter v seznam prilog II in IV Direktive o habitatih. Monitoring navadnega škržka (*Unio crassus*) v KP Kolpa v letu 2016 (Pliberšek in Tavčar, povzeto po (ZRSVN, 2023)) je pokazal, da se ta vrsta pojavlja vzdolž celotnega toka Kolpe. Pri natančnejšem pregledu pa je bil pri pregledu 96 lokacij zabeležen le v dobri tretjini, to je na 36 lokacijah.

Navadni škržek (*Unio crassus*) je s povečano aktivnostjo čolnarjenja vse bolj ogrožen. Vstopno-izstopna mesta na reki Kolpi, kjer je bilo že leta 2011 (Slapnik) ugotovljeno, da je škržek ogrožen, so na naslednjih lokacijah:

- ob levem bregu Kolpe pred jezom Dol, Stari trg ob Kolpi,
- ob levem bregu Kolpe pred jezom Prelesje (pri Madroniču), Prelesje, Stari trg ob Kolpi,
- ob levem bregu Kolpe pod jezom Damalj - Klanac II, (pri piknik-prostoru), Kot, Damelj,
- Kolpa nad jezom Damalj, Damelj.

Glede na vse večje pritiske obiskovalcev reke Kolpe ocenjujemo, da je v letu 2023 teh lokacij, kjer je vrsta ogrožena, še več. Za ohranjanje populacij navadnega škržka je zaradi povečanega števila turistov - raftarjev in s tem večje obremenitve vstopno izstopnih mest potrebno zavarovati in ohraniti zamuljena mesta ob brežini v čim bolj naravnem stanju. Posebna pozornost velja v spomladanskem času (konec aprila do konca maja), ko se škržki razmnožujejo. Priporoča se, da se v plitvinah reke Kolpe, kjer se vstopa in izstopa v čolne, označi "poti", ki bodo stalne in bodo čim manj posegale v življenjski prostor potočnega (navadnega) škržka (Slapnik, 2011).

Školjka navadni škržek ter polža drobni svitek (*Anisus vorticulus*) in ozki vrtenec (*Vertigo angustior*) so tri kvalifikacijske vrste mehkužcev na območju KP Kolpa. Območje N2K POO Kočevsko (SI3000263) je opredeljeno za vse tri kvalifikacijske vrste, območje N2K POO Kolpa (SI3000175) pa le za navadnega škržka. O drobnem svitku sicer ni podatkov o razširjenosti in stanju ohranjenosti populacije, kot tudi ne podatkov o stanju ohranjenosti habitata (

Priloga 15.

Raki

V reki Kolpi je evidentirana ena vrsta raka, to je potočni rak koščak (*Austropotamobius torrentium*). Genetske raziskave koščaka so pokazale, da v porečju Kolpe živi genetsko dobro ločena populacija in morda celo nova vrsta, sicer ozko sorodna koščaku. To, verjetno endemično vrsto potočnega raka na območju Slovenije in Hrvaške (Trontelj in sod. 2005), bi lahko obravnavali kot četrto avtohtono vrsto pri nas. Raziskave tudi kažejo, da je populacija koščaka v reki Kolpi majhna (Jaklič, 2011). Relativna gostota populacij koščaka v Kolpi (1,3 živali/100 kamnov) je bila ocenjena kot zelo nizka (sicer je povprečna relativna gostota populacij koščaka v Sloveniji (25 živali/100 kamnov) (podatki NIB povzeto po Jaklič, 2022). Koščak je zavarovan z Uredbo o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah ter uvrščen na prilogi 1A in 2A. Uvrščen je tudi na prilogi II in IV Habitatne direktive EU (Direktiva Sveta 92/43/EC) ter opredeljen kot kvalifikacijska vrsta.

Koščak je z uredbo zavarovan, na Rdeči seznam (Ur. list RS 82/2002) pa uvrščen v kategorijo ogroženih vrst. V okviru inventarizacije za projekt Curs Colapis je bil najden na točkah pred in za tremi jezovi (Dol, Prelesje in Kot). Na preostalih petih jezovih (Damalj-Klanac II, Klanac, Damalj in izven KP Kolpa: Želebej - Bubnjari in Božakovo) pa koščakov niso našli. V skladu z objavljenimi viri so bili koščaki najdeni tudi nižje od omenjenih točk (neobjavljeni podatki NIB, povzeto po (Jaklič, 2011)), na primer: v vasi Radenci (med jezom Kot in Damalj). Hrvaški raziskovalci pa so to vrsto našli tudi nižje ob Kolpi (S. Hudina, neobjavljeni podatki, vse povzeto po (Jaklič, 2011).

Obnova jezov lahko negativno ali celo pogubno vpliva na populacijo endemičnega raka koščaka v reki Kolpi. Omenjeni posegi vplivajo predvsem na raznolikost strukture substrata, ki je ključen parameter habitata potočnih rakov. S spremembo kamnitih jezov v betonske, potočni raki popolnoma izgubijo del življenjskega prostora. To potrjuje tudi dejstvo, da so v Prelesju, kjer je jez betonski, našli najmanj potočnih rakov (Jaklič, 2011). Med fizične spremembe okolja lahko štejemo tudi vpliv velikega števila kopalcev in obvodne aktivnosti. To povzroča spremembe in premikanje substrata v reki, kar ima posledično negativen vpliv na koščake. Tako Jaklič (2011) navaja, da zato v avgustu, ko je vpliv kopalcev največji, koščakov v reki Kolpi niso našli. Ker pa je v Sloveniji malo raziskanega o ekologiji potočnih rakov in še posebej o populaciji potočnih rakov v reki Kolpi, za zdaj ni mogoče podati ocene vpliva rekreacijske rabe reke Kolpe na rake.

Priporočila projekta Curs Colapis (Jaklič, 2011) so bila, da se pri urejanju in upravljanju z rekreacijo na reki Kolpi izvedejo dodatne raziskave in monitoring jeder populacij potočnega raka koščaka v reki Kolpi. Treba je povečati raziskovalno območje, ki bi zajemalo vzorčenje celotnega slovenskega dela reke Kolpe; nad in pod vzorčenimi jezovi ter med jezovi. Pri posegih v koščakov habitat pa je zelo pomembna previdnost.

Metulji

V Sloveniji je znanih 3.600 vrst metuljev. Na območju KP Kolpa je bilo do leta 2021 zabeleženih 873 vrst (Gomboc, 2021), a se seznam dopolnjuje z vsakim novim popisom. Med varstveno pomembnejšimi so tri kvalifikacijske vrste: črtasti medvedek (*Callimorpha quadripunctaria*), travniški postavnež (*Euphydryas aurinia*) in veliki frfotavček (*Leptidea morsei*). Predvsem za slednja dva trendi kažejo, da sta v neugodnem ohranitvenem stanju in je njun kratkoročni trend padajoč.

Kačji pastirji

Favna kačjih pastirjev Pokolpja in širšega območja Bele krajine je relativno dobro poznana (Kotarac s sod. 1996, 1997, Tomc 1997, Šalamun 2002, Vinko 2008, Govedič s sod. 2011, Pirnat, 2011). Od skupno 73 vrst popisanih vrst v Sloveniji je bilo v območju Bele krajine zabeleženih 49 vrst kačjih pastirjev. V okviru projekta Curs Colapis so popisali 32 vrst kačjih pastirjev, od tega 12 vrst ob in na reki Kolpi. Potrjeno je bilo, da ima šest evidentiranih vrst v Kolpi tudi razmnoževalni habitat.

Sedem popisanih vrst izstopa po varstvenem pomenu, med njimi tudi veliki studenčar (*Cordulegaster heros*), ki je tudi kvalifikacijska vrsta območja Natura 2000. Dejavniki ogrožanja habitata velikega studenčarja so predvsem regulacije naravnih nižinskih gozdnatih vodotokov ter odstranjevanje drevesne vegetacije (Boudot s sod. 2009, Šalamun s sod. 2010). Ocenjeno je bilo, da je vpliv rekreacijske rabe reke Kolpe na vrste kačjih pastirjev, ki se v reki tudi razvijajo prisoten, a zanemarljiv. Kljub temu je ob urejanju rekreacijske rabe reke Kolpe treba paziti na ohranjanje vodne vegetacije, preprečevanje organskega obremenjevanja vode ter ohranjanje habitatov studenčarjev (*Cordulegaster* sp.). Predlagano je bilo, da se iz območja rekreacije in rekreacijske infrastrukture izvamejo območja naravnih gozdnih pritokov in povirnih delov pritokov reke Kolpe (OIKOS, 2011).

Hrošči

Hrošči so ena najštevilčnejših skupin žuželk tako v svetu kot tudi pri nas. V Sloveniji je po ocenah prisotnih okoli 6.000 vrst hroščev (Breljih s sod. 2006, Drovenik 2003). Favna hroščev območja ob Kolpi in Bele krajine je relativno slabo raziskana. Identificiranih je le okoli 200 vrst hroščev iz 35 družin. Med njimi je 20 varstveno pomembnih vrst. Zabeležena je tudi ena tujerodna vrsta, in sicer harlekinska polonica (*Harmonia axyridis*), ki je bila prvič zabeležena leta 2011 (Pirnat, 2011). Še nadaljnjih osem vrst je zabeleženih v raziskavah različnih avtorjev (Drovenik 1992, Vrezec s sod. 2002, 2010, Breljih s sod. 2006, 2010) pred letom 2011.

Med 20 poznanimi varstveno pomembnimi vrstami hroščev se na širšem območju ob Kolpi pojavlja tudi sedem kvalifikacijskih vrst s prilog Habitatne direktive: drobnovratnik (*Leptodirus hochenwartii*), rogač (*Lucanus cervus*), puščavnik (*Osmoderma eremita*), bukov (*Morimus funereus*) in alpski kozliček (*Rosalia alpina*), škrlatni kukuj (*Cucujus cinnaberinus*) in močvirski krešič (*Carabus variolosus*). Glede na ekološke značilnosti bi v Beli krajini lahko pričakovali tudi pojavljanje strigoša (*Cerambyx cerdo*), (Vrezec s sod. 2008).

Ribe in piškurji

V reki Kolpi domuje kar 30 vrst rib in 1 vrsta piškurja. Z izjemo šarenke (*Oncorhynchus mykiss*) so vse vrste domorodne (Ramšak, 2011). Med njimi je tudi 11 kvalifikacijskih vrst rib in ena vrsta piškurja (N2K Kolpa (SI3000175) in Kočevsko (SI3000263)).

Leta 2011 je bila na reki Kolpi izvedena obsežnejša ihtiološka raziskava. Na izbranih odsekih je bila preverjena prehodnost jezov za ribje vrste (Ramšak, 2011). Zaključki in priporočila iz raziskave leta 2011 so bila, da naj se vstopanje in izstopanje s čolni časovno omejita glede na vodostaj in drstenje rib, datumsko in časovno v posameznih dnevih. V času zunaj sezone (od novembra do aprila) naj se prepovesta vstopanje in izstopanje ter druga intenzivna raba reke, razen za posamezne spuste, katere se prej najavi pri pristojnih institucijah (OIKOS, 2011).

V raziskavi vzorčenja rib v reki Kolpi znotraj KP Kolpa med Starim trgom in Dragoši so zabeležili 23 vrst rib. Glede na ekološke zahteve je bila večina teh vrst reofilnih (to je, da so prilagojene najbolj na hitro tekoče, s kisikom bogate in čiste vode), med njimi je bila najpogostejša pisanka (*Alburnoides bipunctatus*). Potrdili so tudi deset vrst, ki so uvrščene v Prilogo II Direktive o habitatih: kesslerjev globoček (*Gobio kessleri*), velika nežica (*Cobitis elongata*), zlata nežica (*Sabanejewia aurata*), pohra (*Barbus meridionalis*), platnica (*Rutilus pigus*), pezdirk (*Rhodeus sericeus amarus*), upiravec (*Zingel streber*), kapelj (*Cottus gobio*), pegunica (*Chalcalburnus chalcoides*) in zvezdogled (*Gobio uranoscopus*). Med njimi sta bili najpogostejši vrsti pohra in velika nežica, najmanj pogosti vrsti pa zvezdogled (zabeležen le na eni lokaciji) (Bric in drugi, 2013) ter pegunica, ki je bila zabeležena na dveh lokacijah znotraj KP Kolpa (ZZRS, 2017).

Do leta 2017 je tudi veljalo, da pegunice iz Kolpe pripadajo vrsti *Alburnus sarmaticus* (Kottelatin Freyhoff, 2007). Raziskave morfoloških znakov različnih vrst pegunic (Bogutskaya s sod. 2017) pa so potrdile, da se kolpske pegunice od ostalih dveh vrst prisotnih v donavskem porečju, *Alburnus mento* in *Alburnus sarmaticus* značilno razlikujejo po morfoloških znakih in zato pripadajo svoji vrsti, ki so jo avtorji poimenovali *Alburnus sava* oz. savska pegunica (Bogutskaya s sod., 2017, ZZRS, 2017). Ocene stanja ohranjenosti savske pegunice v Sloveniji zaradi pomanjkanja podatkov ni mogoče podati. Zaključimo lahko le, da je vrsta v Kolpi maloštevilna

in redka, zato jo je treba upoštevati kot ogroženo. Za boljše poznavanje ekoloških značilnosti vrste, stanja ohranjenosti vrste znotraj območja in natančnejšo opredelitev dejavnikov ogrožanja in varstvenih ukrepov za ohranjanje vrste v Kolpi so potrebne ciljne raziskave (ZZRS, 2017).

V raziskavi monitoringa populacije pohre leta 2016 za območji Natura 2000 Kolpa in Natura 2000 Kočevsko ohranitvenega stanja pohre, zaradi pomanjkanja podatkov o demografski strukturi populacije, niso mogli zanesljivo podati. Vrsto naj bi ogrožale predvsem regulacije vodotokov, ki uničujejo habitat vrste (razgiban vodni tok) in neprehodne pregrade, ki drobijo populacije na več subpopulacij. Vrsta postaja tako vse bolj ranljiva. Podani so bili ukrepi ohranjanja naravne hidromorfologije vodotokov in ohranjanja oziroma izboljšanja prehodnosti vodotokov z izgradnjo ribjih prehodov. (ZZRS, 2016).

Jezovi imajo na življenje rib v reki Kolpi tako pozitiven kot negativen vpliv. Pozitiven vpliv ima predvsem zviševanje gladine nizkih voda, funkcija delnega zatočišča za ribe ob visokih pretokih ter povečevanje raznolikosti habitatov nad in pod jezom. Izrazito negativen vpliv jezov predstavlja prekinitev prehodnosti reke Kolpe za ribe, predvsem v času nizkih pretokov, hkrati pa zaradi zastajanja vode lahko hitreje pride do pregrevanja vode (Jakovac, 2013). Sposobnost premagovanja vodnih ovir je zelo odvisna od vrste ribe. Potočna postrv je na primer sposobna premagati tudi en meter visoke stopnje in preplavati tudi nekaj metrov dolgo drčo z naklonom več kot 50 %. Za to pa potrebuje dovolj globok tolmun na vznožju drče, ki mora biti globok vsaj dvakrat toliko, kot je dolga riba. Na sami drči je za prehodnost ključna globina vode, ki mora znašati vsaj toliko, kot je visoka riba. Nesalmonidne vrste rib lahko premagujejo samo nižje vodne ovire. Ščuke na primer lahko premagajo oviro, visoko 20 cm, medtem ko se podusti ustavijo že pred nižjo oviro (Bric, in drugi, 2013).

Dvoživke

Habitati za dvoživke in plazilce so predvsem ob presvetljenih gozdnih robovih ob strugi Kolpe. Zaradi strmega terena ob strugi je v zgornjem toku manj mlak in luž, pogostejši pa so manjši pritoki reke. Od Učakovcev dolvodno se tok reke upočasni, zato so tu ob strugi mlake in luže pogostejše. Bregova reke sta večino časa še vedno porasla z gosto vegetacijo. Okoliško vegetacijo predstavlja kulturna krajina z občasnimi zaplatami gozda. Tu je vpliv kmetijstva večji, gostejša je tudi poselitve ob Kolpi. Pokrajina je bolj odprta, zato je manj skrivališč za dvoživke in plazilce. Zaradi gostejše poselitve se poveča tudi gostota prometa (Rozman, Remžgar, & Pirnat, 2011).

V dolini Kolpe je bilo po javno dostopnih podatkih evidentiranih 13 vrst dvoživk (Rozman, Remžgar, & Pirnat, 2011), v raziskavah v zadnjih letih pa jih je bilo potrjenih 12; med njimi tudi: navadni močerad (*Salamandra salamandra*), planinski pupek (*Ichthyosaura alpestris*), navadni pupek (*Lissotriton vulgaris*), veliki pupek (*Triturus carnifex*) in hribski urh (*Bombina variegata*), navadna krastača (*Bufo bufo*), zelene žabe (*Pelophylax* sp.), rosnica (*Rana dalmatina*), zelena rega (*Hyla arborea*) in sekulja (*Rana temporaria*), (Rozman, Remžgar, & Pirnat, 2011), (Govedič, in drugi, 2011), (ZRSVN, 2023), (Brozovič & Slameršek, 2022). Veliki pupek in hribski urh sta tudi kvalifikacijski vrsti Natura 2000 območij.

Dvoživke so bile prepoznane v vodnih in obvodnih habitatih po celotni dolini reke Kolpe, zanje je pomemben tudi gozd v zaledju doline Kolpe, za katerega je bilo ocenjeno, da je v ugodnem stanju (Rozman, Remžgar, & Pirnat, 2011). Veliko dvoživk si je prostor poiskalo tudi v t. i. antropogenih mokriščih, v kalih (ZRSVN, 2023), (Brozovič & Slameršek, 2022). Navadni močerad je prisoten v potokih, izviroh, kalih, za izviri in v ribnikih oz. zajezitvah potokov. Planinski in navadni pupek živita v kalih oziroma mlakah, manjših in nestalnih vodah ter v večjih stoječih vodah. Zelena rega živi v osončenih manjših mlakah z veliko vodnega rastlinja in brez rib (Govedič, in drugi, 2011).

V raziskavi leta 2022 (Brozovič & Slameršek) so pregledali sedem kalov in en izvir. Kot zelo pomemben habitat za dvoživke sta se izkazala dva kala: Markov kal ob Markovi lipi na Majišču (Zilje) ter kal v Miličih. Štirje kali: Peričev kal (Fučkovci), Kal v Kalcih (Purga), Sodevski kal ali Kal pri sodevskih štalah, Kal Močile (Stari trg) in izvir Jajce (Podklanec) so bili ocenjeni kot pomembni habitat za dvoživke. Edino Kal na Brdu - Balkovci, Grduni (ob tabli CDB Grduni) je bil ocenjen kot neprimeren, saj je bil v času raziskave presušen, dno pa prepustno. Podan je bil predlog, da se kal obnovi na tradicionalen način.

S spomladanskim monitoringom leta 2022 (Brozovič & Slameršek, 2022) je bila potrjena prisotnost velikega pupka le v Miličkem kalu. Tudi sicer je veliki pupek v Beli krajini redek, populacije pa majhne ter verjetno v upadanju in v neugodnem stanju (Govedič, in drugi, 2011). Glavni pritisk na populacijo velikih pupkov so ribe v kalih – v kalu Močile, v Sodevskem kalu (Brozovič & Slameršek, 2022), nekateri kali pa so suhi. Predlagan je bil ukrep izlova rib s teh kalov ter prepoved vlaganja novih.

Hribski urh se na območju krajinskega parka pojavlja razpršeno. Zabeležen je bil v manjšem kalu 300 m vzhodno od vasi Močile, najden je bil tudi v mrtvici reke Kolpe severovzhodno od vasi Damelj, v večjem kalu (Starotrški kal) severno ob cesti, 300 m vzhodno od vasi Močile, v kalu 200 m južno od cerkve v vasi, pri hiši Miliči 13 ter pri Jamah Radenci – v mlaki ob poti (ZRSVN, 2023). Najden je bil tudi v Markovem kalu pri Ziljah (Brozovič & Slameršek, 2022).

Dvoživke ogrožajo tudi spomladanske in jesenske selitve preko prometnih cest.

Plazilci

V dolini reke Kolpe je bilo zabeleženih 11 domorodnih vrst plazilcev. Ti so vezani predvsem na gozdne presvetlitve. Največ vrst je bilo zabeleženih na brežinah reke ter na naravnih ostenjih. Kobranka (*Natrix tessellata*), živородna kuščarica (*Zootoca vivipara*) in belouška (*Natrix natrix*), se najpogosteje pojavljajo na vodnih bregovih. Pozidna kuščarica (*Podarcis muralis*), zelenec (*Lacerta viridis*), slepec (*Anguis fragilis*) so razširjeni raztreseno vzdolž Kolpe. V neposredni bližini struge Kolpe je bila v raziskavi leta 2011 (Rozman, Remžgar, & Pirnat po (Žagar, 2008) evidentirana tudi Horvatova kuščarica (*Iberolacerta horvathi*). V bližini struge so našli tudi smokuljo (*Coronella austriaca*), navadnega goža (*Zamenis longissimus*) in modrasa (*Vipera ammodytes*); (Rozman, Remžgar, & Pirnat, 2011).

Med redke in ogrožene plazilce spada tudi močvirska sklednica (*Emys orbicularis*), ki je kvalifikacijska vrsta Natura 2000. Močvirske sklednice v raziskavi leta 2011 (Rozman, Remžgar & Pirnat) na območju Kolpe niso našli. Po literaturi naj bi sicer na območju Bele krajine živelo med 20 - 30 % slovenske populacije močvirske sklednice. Zato omenjeni avtorji (Rozman, Remžgar, & Pirnat, 2011) tudi predlagajo, da se izvedejo podrobnejše raziskave prisotnosti in stanja močvirske sklednice ter identifikacija in varovanje odkritih gnezdišč. V raziskavi v letih 2009 - 2011 (Govedič, in drugi, 2011) naj bi sicer na območju Bele krajine potrdili močvirsko sklednico na 11 lokalitetah, od teh naj bi se na petih tudi dokazano razmnoževala. Ena lokaliteta je tudi v Gornjem kalu v Hrastu pri Vinici, ki je od meje KP Kolpa oddaljen le 1,2 km zračne razdalje.

Našo avtohtono vrsto želve ogroža tujerodna invazivna vrsta želve rdečevratka (*Trachemys scripta elegans*), ki z močvirsko sklednico tekmuje tako za hrano kot tudi za razpoložljiva mesta za sončenje (Veenvliet, 2009 povzeto po (Rozman, Remžgar, & Pirnat, 2011). Na slabšanje stanja habitata plazilcev lahko negativno vplivajo tudi invazivne tujerodne rastlinske vrste, ki spreminjajo strukturo in presvetljenost habitatov. Frajman (2008), povzeto po (Rozman, Remžgar, & Pirnat, 2011) opozarja, da ob Kolpi obstaja grožnja, da bi invazivna tujerodna rastlina žlezava nedotika (*Impatiens glandulifera*) izrinila domorodno obrežno vegetacijo reke in potokov.

Ptice

Podatkov o pticah na območju KP Kolpa je malo. Na širšem območju doline Kolpe je bilo po slovenskih in hrvaških javno dostopnih podatkih evidentiranih 124 vrst ptic. Strnjena gozdna območja, predvsem v zaledju Kolpe, so pomemben habitat sov in detlov. Skalne stene nad Kolpo so pomembne za planinskega orla (*Aquila chrysaetos*) in sokola selca (*Falco peregrinus*). V gozdnem strogem naravnem rezervatu Hrastova loza pri Miličih je izstopalo gnezdišče sivih čapelj (*Ardea cinerea*), kjer je nekoč redno gnezdilo okoli 20 parov. V zadnjih letih čapelj tu ni več. (Oikos a, 2011). Na reki Kolpi je bila evidentirana tudi prisotnost kormoranov (*Phalacrocorax carbo*), katerih številčnost je bila največja zabeležena v letu 2005, in sicer: 186 osebkov.

Pri inventarizaciji ptic leta 2011 so v obeh delih območja reke Kolpe (znotraj KP Kolpa) našli dvanajst vrst vodnih ptic. Najpomembnejše so bile siva čaplja, veliki žagar, mali martinec in vodomec (Oikos a, 2011);

(Priloga 16). V januarskem štetju vodnih ptic (IWC) 2022 so bile na odsekih od Vinice do Krasinca popisane še naslednje vrste: čopasti ponirek, krehelj, labod grbec, liska, mala bela čaplja, velika bela čaplja.

Leta 2013 je bil izveden tudi popis vijeglavke (*Jynx torquilla*) na območju KP Kolpa. Oglašale so se ob vseh večjih starih visokodebelnih sadovnjakih. Največja gostota vijeglavk je bila leta 2013 zabeležena v območju med Učakovci in Starim trgom (Perušek, 2013).

Pri popisu vodomca (*Alcedo atthis*), (Perušek, 2015) avtor navaja, da je Kolpa sicer pomemben prehranjevalni habitat za to vrsto, nima pa večjega pomena za gnezdenje zaradi hudourniškega značaja reke. Z raznimi umetnimi ukrepi bi se lahko vzpostavila mesta za gnezdenje.

Glavna gnezdilna sezona vodnih kot tudi nevodnih ptic je med aprilom in julijem. Zato so bila priporočila rezultatov projekta Curs colapis (Oikos a, 2011), da se rekreacijska plovba po kanjonu pri Miličih ne dovoli v obdobju med 15. 4. in 15. 7., saj je tam v preteklosti gnezdila kolonija sivih čapelj ter tudi veliki žagar. Vstopno-izstopna točka Žuniči naj v tem obdobju služi samo kot izstopna točka. Vsako plovilo, ki pripluje do vstopno-izstopne točke Žuniči, bi moralo izstopiti. Prvo naslednje možno vstopno mesto od Žuničev dolvodno je ob šotorišču Jankovič pri Adlešičih.

V zimskem obdobju ptice posebej slabo prenašajo motnje, saj pri bežanju in iskanju kritja porabijo mnogo več energije kakor v drugih letnih časih. Posebej od vasi Damelj dolvodno nudi Kolpa zimsko zatočišče mnogim pticam. Predlog je zato bil (Oikos a, 2011), da se rekreacijska raba prepove v obdobju med 15. 11. in 1. 3. Za Kolpo so značilni številni jezovi in pregrade, ki preprečujejo plovbo, zato morajo na teh mestih obiskovalci zaobiti pregrade po bregu. Ravno pod jezovi in pregradami, kjer se po navadi oblikuje manjše prodišče, so najbolj primerni habitatni za malega martinca (*Actitis hypoleucos*). Negativni vpliv obiskovalcev se lahko zmanjša, če se premoščajo pregrade samo po enem, vnaprej določenem bregu reke. Pogosto so obiskovalci moteči za ptice zaradi hrupa. Najbolj moteče je zavestno udarjanje z vesli ob vodno površino in namerno povzročanje hrupa, glasno predvajanje glasbe na prenočiščih ter uporaba navijaških rekvizitov in podobnih trobil. Takšne dejavnosti je treba prepovedati in izvajati dosleden nadzor nad njimi. Turistična uporaba pomembnejših prodišč in ustavljanje med čolnarjenjem naj se zunaj vstopno - izstopnih točk in na počivališčih prepove za namene ribolova, kampiranja, kopanja ter ostalih rekreacijskih in gospodarskih dejavnosti. Negativni vpliv obnove jezov se lahko zmanjša tako, da se sočasno ne načrtuje rekonstrukcije več zaporednih jezov (Oikos a, 2011).

V Naturi 2000 Kočevsko je določenih 13 kvalifikacijskih vrst ptic, ki imajo tudi na območju krajinskega parka populacije, bistvene za ohranjanje ugodnega stanja. Med kvalifikacijskimi vrstami prav gotovo izstopa kozača (*Strix uralensis*), ki gnezdi v zrelih jelovo-bukovih gozdovih z gozdnimi jasami in posekami v duplih ali na vrhu odlomljenih dreves. Njena populacijska nihanja so močno povezana z nihanjem števila glodavcev. V letih z malo glodavci kozača ne gnezdi.

Podrobnejši podatki o trendih, velikosti populacij ter gnezditvenih območjih kvalifikacijskih vrst v Posebnem varstvenem območju Kočevsko (SI5000013) so prikazani v prilogi (**Priloga 10**).

Sesalci

V reki Kolpi je pomembna prisotnost vidre (*Lutra lutra*), ki sodi med najbolj ogrožene evropske sesalce. Ta je prisotna vzdolž Kolpe po celotnem območju parka. Kljub temu, da ocena habitata kaže na primeren habitat, tako glede pokrovnosti v notranji coni kot tudi glede na biomaso rib, podatki kažejo, da je vrsta na reki Kolpi zelo redka. Na teh območjih bo potrebno spremljati in analizirati tudi druge habitatne spremenljivke, predvsem stopnjo onesnaževanja vode in obremenjenost vidrinega plena (npr. PCB, težke kovine) in druge dejavnike, ki bi lahko vplivale na populacijo vidre (Gregorc T., Vida M., Hönigsfeld Adamič M. 2024).

Dolina Kolpe je na celotnem območju parka tudi primeren habitat za bobra (*Castor fiber*). Po zadnjih štetjih je prisotnih približno 150 osebkov, ki občasno povzročajo škodo v kmetijstvu in gozdarstvu. JZ KP Kolpa bo v

sklopu upravljanja parka nudil strokovno podporo in pomoč pri izvedbi terenskih aktivnosti morebitnim oškodovnim lastnikom zemljišč. Najprimernejši habitat za bobra v parku je na odseku med Krivcem (gorvodno) in Sodevci. Bober trenutno v parku tvori stabilno populacijo, z možnostjo nadaljnega širjenja (IPSUM, 2015). Poleg bobra in vidre med sesalci izstopata še redova netopirjev in zveri. Slednje so vezane na naravno zaledje bližine Kočevske. Občasno so tu prisotne vse najpomembnejše ogrožene vrste: rjavi medved (*Ursus arctos*), volk (*Canis lupus*), divja mačka (*Felis silvestris*) in ris (*Lynx lynx*).

Območje parka nudi zavetje tudi termofilnim vrstam netopirjev, ki so vezane na dolino Kolpe. Značilna predstavnik sta južni podkornjak (*Rhinolophus euryale*) in dolgonogi netopir (*Myotis capaccini*), katerih habitat so nekatere jame ob reki Kolpi, kjer tudi dosežeta v Sloveniji skrajni rob svojega areala.

4.1.5 Varstveni statusi območja KP Kolpa

Naravne vrednote in ožja zavarovana območja

Na območju KP Kolpa se je število naravnih vrednot v naravi (v nadaljevanju NV), (Pravilnik, 2019, 2023) s prvotnih 60 ob razglasitvi parka, zmanjšalo na današnjih 58 (**Priloga 11, Priloga 12**).

Namreč:

- drevesna NV št. 8241 Vrhovci - skorša je bila zaradi propadanja leta 2018 posekana (ZRSVN, 2023) in izbrisana iz seznama NV;
- zaradi deviantnega ravnanja pa je bila pred nekaj leti posekana tudi Fortunova brajda, ki je imela poleg statusa naravne vrednote hkrati tudi status naravnega spomenika.

Zaradi svoje izjemnosti in pomembnosti, je bilo 17 NV z Uredbo o razglasitvi parka določenih za ožje zavarovano območje: ena od njih za strogi naravni rezervat (Hrastova loza – sestoj bukev z gnezdišči sive čaplje) ter 16 naravnih vrednot za naravni spomenik (**Priloga 12**). Vseh 16 naravnih spomenikov, razen Marindolske loze, so zadržali tudi status naravne vrednote in se nahajajo na seznamu naravnih vrednot (Pravilnik, 2019, 2023). Varstveni režimi za ožja zavarovana območja so predpisani v 8. do 12. členu Uredbe KP Kolpa. Od v Pravilniku določenih 11 zvrsti naravnih vrednot (NV) jih je na območju KP Kolpa zastopanih kar sedem, od tega:

- 9 hidroloških in ekosistemskih NV,
- 1 hidrološka,
- 3 površinske geomorfološke in ekosistemske NV,
- 8 drevesnih NV,
- 2 hidrološki,
- 1 hidrološka in zoološka,
- 2 ekosistemski in zoološki,
- 7 izključno ekosistemskih NV,
- 1 površinska geomorfološka NV ter
- 24 podzemeljskih geomorfoloških NV.

Podatkov o stanju ohranjenosti 24 podzemnih geomorfoloških NV ni. V Katastru jam (eKataster jam, 2023) se sicer zbirajo tudi podatki o oceni stanja (čista/onesnažena/očiščena), vendar za podzemne jame na območju parka, z izjemo ene (brezno z ident. št. 49612 Šikara, ki je označeno kot onesnaženo), ni. Glede na režim vstopa v jamo za 3 NV (Kobiljača, Jama v Kamnolomu in Dolenski zdenec) velja, da so jame odprte z nadzorovanim vstopom. Vseh ostalih 21 jam ima režim odprte jame s prostim vstopom.

Stanje 10 NV je ugodno, 10 slabo, 1 zelo slabo in 1 kritično. Kar za 36 NV, večinoma gre za jame, ni podatka o ohranjenosti, zato bi bilo treba uvesti usmerjene raziskave.

Stanje najpomembnejše naravne vrednote v parku in hkrati tudi naravnega spomenika Kolpa je po merilih vrednotenja ocenjeno kot ugodno, kljub temu, da z ekološkega vidika postaja skrb vzbujajoče: po navedbah

ekologa Dušana Pluta (maj 2025) analiza podatkov o pretokih in temperaturah reke Kolpe (vodomerna postaja Metlika) s poudarkom na obdobje 1961–2020 kaže, da se je njen rečni režim in s tem njene samočistilne zmogljivosti bistveno spremenil. Zaradi zmanjšanja pretokov (zmanjšanje zmogljivosti redčenja onesnažene vode) in hkratnega naraščanja temperature vode (zmanjšanje vsebnosti kisika v vodi) se je samočistilna sposobnost pomembno poslabšala. Za celotno obdobje 1926 - 2020 je za Kolpo (v. p. Metlika) značilen splošni trend zmanjševanja letnih pretočnih vrednosti (za približno 8 %).

Primerjava srednjih mesečnih pretokov Kolpe pri Metliki 1961–1990 in 1991–2020 kaže, da so se pretoki najbolj (za približno tretjino) zmanjšali v juniju, juliju in avgustu, torej v mesecih, ko je reka že tako zaradi kopalne sezone in drugih oblik okoljskih pritiskov turizma in rekreacije najbolj obremenjena in so hkrati tudi temperature vode najvišje. Tudi za povprečne letne temperature Kolpe pri Metliki je za obdobje 1953–2020 značilen trend postopnega povečevanja temperature vode (več kot 11-% povečanje). Primerjava srednjih mesečnih temperatur Kolpe pri Metliki 1961– 1990 in 1991– 2020 kaže, da so se temperature izraziteje povečale v poletnih mesecih, in sicer za več kot 2,5 °C oziroma za približno 15 %. Tako so v obdobju 1991–2020 povprečne mesečne temperature Kolpe pri Metliki presegle 22 °C.

Danes lahko z gotovostjo ugotovljamo, da trendi pretočnih in temperaturnih razmer Kolpe v Metliki potrjujejo vodno - ekološko negativne posledice podnebnih sprememb, ki pomembno zmanjšujejo njene že sicer (zlasti v poletnem obdobju) omejene samočistilne zmogljivosti. S tem se tudi pomembno spreminjajo življenjski pogoji za vse vodne organizme. Slabšanje samočistilnih sposobnosti zahteva še bolj uspešne sanacijske in preventivne ukrepe za zmanjševanje obremenjevanja kolpske vode zlasti v poletnih mesecih, ko je reka najbolj vodno - ekološko ranljiva in hkrati tudi najbolj onesnaževalno obremenjena.

Ekološko pomembna območja

Območje KP Kolpa leži na območju, v katero sega v manjšem ali večjem deležu kar 6 ekološko pomembnih območij (v nadaljevanju EPO). **Priloga 1** prikazuje površine in deleže, ki segajo znotraj KP Kolpa, **Priloga 2** pa kartografski prikaz vseh 6 EPO. Za EPO je značilna velika pestrost rastlinskih in živalskih vrst.

- **Marindol (id. št. 94700)**. Območje obsega jugovzhodni del Bele krajine med Tribučami in Miliči. Večji del ga prekrivajo listnati in mešani gozdovi ter suha travnišča, ki predstavljajo življenjski prostor metulja velikega frfotavčka (*Leptidea morsei*). Ta vrsta ima na ozemlju Slovenije zahodno mejo areala razširjenosti, najdena je na več lokalitetah v parku JZ od Adlešičev.
- **Kolpa (id. št. 64700)** spada med najbolj čiste vodotoke donavskega porečja. Izredna pestrost mikrohabitatov omogoča pestro vrstno sestavo ribjih združb. Njeno širše zaledje severozahodno od Marindola pa prekrivajo listnati in mešani gozdovi ter ekstenzivne travniške površine.
- **Veliko bukove (id. št. 64600)** leži na razgibani vrtačasti planoti nad Kolpo. Gospodarski gozd Viniška gmajna je na območju med Vinico in Bojanci. Podzemne vode tega kraškega območja napajajo številne izvire; med njimi tudi potoke Hruškar, Jarbol in Jez.
- **Petrišina jama (id. št. 67900)** – v gozdnem pobočju pod Izgornikom se nahajajo številne podzemne jame, vrtače, omeniti pa velja tudi manjše košenice in izvir Hruščevac, ki izvira približno 400 m izven meja parka.
- **Kočevsko (id. št. 31100)** obsega redko poseljene strnjene gozdove. Območje je pomembno, saj obširni ohranjeni gozdni habitatni tipi predstavljajo življenjski prostor predvsem velikim zverem in številnim vrstam ptic, med katerimi izstopa sova kozača.
- **Osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri (id. št. 80000)** obsega strnjene gozdove s posameznimi naselbinami in pripadajočimi kmetijami. Območje označuje veliko podzemnih jam ter nizka vodnatost. Pomembno je predvsem zaradi velikih zveri, ohranjenih obširnih gozdnih habitatnih tipov, številnih vrst ptic in rib, vezanih na reko Kolpo.

Območja Natura 2000

V KP Kolpa sega 6 območij Natura 2000. Eno območje je varovano po Direktivi o pticah, 5 pa po Direktivi o habitatih. Več podatkov je v **Prilogi 3** in **Prilogi 4**.

- **Posebno ohranitveno območje (v nadaljevanju POO) Marindol (SI3000296)** leži med vzhodnim vznožjem Velikega Bukovja in reko Kolpo in je del nizkega dinarskega krasa, za katerega je značilna visoka stopnja vertikalne razčlenjenosti v obliki številnih vrtač. Območje obsega prepletajoče se nižinske ekstenzivno gojene travnike ter polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh z rastišči kukavičevk. Strukturirano območje je tudi življenjski prostor metuljev velikega frfotavčka in travniškega postavneža (**Priloga 5**).
- **POO Kolpa (SI3000175)**: Kolpa je osrednja belokranjska reka in osrednja točka parka. V zgornjem toku teče delno v izraziti soteski, nato pa po poplavni ravnici, ki se razširi pri Vinici ter nato dolvodno, že zunaj območja parka, pod Gribljami in v Metliki (**Priloga 6**).
- **POO Veliko bukovje (SI3000179)**, katerega predstavnik so ilirski hrastovo-belogabrovi gozdovi, ki poraščajo vrtačast kraški svet med Vinico, Bojanci in Adlešiči (**Priloga 7**).
- **POO Petrišina jama (SI3000072)** obsega Petrišino jamo ter njeno bližnjo gozdnato okolico med Preloko in Adlešiči, kjer je znanih še več jamskih vhodov. Petrišina jama je ena večjih jam v tem delu Bele krajine; splet rogov meri 244 metrov, globina pa 58 metrov. Jama je pomembna kot prezimovališče in prehodno zatočišče netopirjev južnih podkovnjakov; gozdna okolica, ki na vzhodnem delu sega tudi na območje parka, pa kot njihovo prehranjevališče (**Priloga 8**).
- **POO Kočevsko (SI3000263)** sega na jugu ob meji z R Hrvaško tudi na območje KP Kolpa. Tu so dolomiti in vložki neprepustnih kamnin ustvarili dolinast relief. Od Kostela dolvodno je Kolpa pravi kanjon z večjimi ostenji; razširi se šele pred suho Poljansko dolino, kjer se park začne. Pojavljajo se vsi značilni kraški pojavi: jame, brezna, udori, koliševke, kraški izviri in požiralniki. Glavne značilnosti krajine so celinsko podnebje, prevladujoče podzemeljsko odtekanje voda, plitve in slabo rodovitne prsti, velika gozdnatost ter redka poseljenost (**Priloga 9**).
- **Posebno območje varstva (v nadaljevanju POV) Kočevsko (SI5000013)** predstavlja dinarski kraški svet na jugovzhodu Slovenije, pokrit pretežno z ilirskim jelovo - bukovim ter bukovim gozdom, in sega tudi na območje parka. Gre za del največjega strnjene kompleksa gozdov v Sloveniji. Je habitat številnih gozdnih in pragozdnih vrst ptic (**Priloga 10**).

Znotraj šestih Natura 2000 območij, ki z določenim deležem segajo tudi v KP Kolpa, je prisotnih osem različnih kvalifikacijskih habitatnih tipov. Največ površin v KP Kolpa prekriva habitatni tip jame, ki niso odprte za javnost, ki obsega 1.227,88 ha površin. Varovani habitatni tipi skupaj prekrivajo 55,7 % zavarovanega območja in so življenjski prostor kar 50 kvalifikacijskim živalskim vrstam, med katerimi je 13 mednarodno pomembnih vrst ptic, 11 kvalifikacijskih vrst rib, 5 vrst netopirjev, 6 vrst hroščev. Prisotne so tudi velike zveri, mehkužci, dvoživke ter druge živalske vrste, vezane na mozaično krajino KP Kolpa.

4.1.6 Krajinska pestrost območja

Krajinska pestrost je rezultat skupnih značilnosti krajinskih prvin (geološke in reliefne sestave, podnebnih razmer, sestave prsti, vode, rastja in rabe tal ter delovanja človeka). Območje KP Kolpa sodi glede na regionalno razdelitev krajinskih tipov v Sloveniji med kraške krajine notranje Slovenije. Območje KP Kolpa glede na skupne značilnosti krajinskih prvin delimo na dve enoti: dolino reke Kolpe in suh planotast kraški svet.

Dolina reke Kolpe je glede na naravno ohranjenost, pestrost, prostorski red, harmoničnost in simbolni pomen uvrščena v kakovostni razred 1. To pomeni, da je raba na območju v harmoničnem odnosu z naravnimi danostmi, da so krajinske prvine pestre in izražajo izstopajoč prostorski red, da je krajinska slika nosilka simbolnega pomena, ter da imajo krajinske prvine tudi državni pomen.

Elementi, ki gradijo nezamenljivo identiteto doline reke Kolpe so: naravna ohranjenost reke, pestrost ribjih vrst, številni geomorfološki pojavi v njej, bogata zaraščenost z obrežno vegetacijo, prehodi v strme gozdnate, včasih skalne brežine ter prisotnost elementov kulturne dediščine: starih mlinov, jezov, drobno členjena kulturna krajina na naplavnih ravninah in strnjena naselja, ki jih dopolnjujejo ohišnice s sadnim drevjem ter trakasta parcelna struktura obdelovalnih površin (Marušič, in drugi, 1998). Dolina Kolpe pod Starim trgom

spada tudi med krajinska območja s prepoznanimi značilnostmi, ki so pomembna na nacionalni ravni (Odlok o strategiji, 2021).

V dolini reke Kolpe prevladujejo naslednji krajinski vzorci:

- **Strnjeni gozdovi s skalnim ostenjem:** na strmih pobočjih so se oblikovali strnjeni gozdni sestoji, ki imajo varovalno funkcijo. Celoten greben nad sotesko Kolpe je skalnat, ima izjemne geomorfološke oblike in ustvarja izjemna krajinska prizorišča.
- **Vodotok z obrežno vegetacijo:** reka Kolpa daje pečat celotni dolini. Obvodno rastlinstvo, prodišča in jezovi prispevajo k izraziti krajinski pestrosti območja. Vzorec ozke doline s strmimi, ponekod previsnimi skalnatimi bregovi z redkimi lokami je ustvarila Kolpa med Vinico in Adlešiči, še posebej med Žuniči in Miliči.
- **Kmetijska krajina z naselji na ravnici;** obdelovalne površine so urejene na naplavnih ravninah in se navadno terasasto vzpenjajo v pobočje. Naravne danosti so povzročile drobno in reliefu prilagojeno parcelacijo, ki skupaj z naselji oblikuje kulturno krajino izjemnih vrednosti.

Suh planotast kraški svet je glede na naravno ohranjenost, pestrost, prostorski red, harmoničnost in simbolni pomen uvrščen v kakovostni razred 2. To pomeni, da je raba v območju skladna z naravnimi danostmi, da so krajinske prvine pestre in izražajo prepoznaven prostorski red, da je krajinska slika prijetna ter da imajo krajinske prvine predvsem lokalni pomen. Na reliefno dokaj enotnem ravniku se izmenično pojavljajo kmetijske površine, vrtačast svet s prevladujočim travinjem, ki je na težavnejših terenih pogosto v zaraščanju. Gozdne površine so ponekod strnjene, drugod pa manjše in raztrgane, z razčlenjenim gozdnim robom, ki meji na kmetijske površine, vinograde in naselja. Kmetijske površine so urejene na trakastih terasah, prilagojenih reliefu, pogosto pa tudi na dnu vrtač. Sadno drevje je predvsem sestavni del ohišnic, zlasti pogosti so orehi. Posebnost te enote so območja z izrazitimi kraškimi pojavi (vrtače, odsotnost površinskih voda, kraške jame in brezna) ter območja s prevladujočo brezo – steljniki. Manjša naselja, ki so posejana po ravniku in so obdana s kmetijskimi površinami (travniki, njive, tudi vinogradi) imajo večinoma značaj gručaste vasi.

Pomemben krajinski element so tudi kali in suhozidi, ki so tudi pomemben sekundarni habitat dvoživk in plazilcev, zato so podrobneje opisani pri pregledu teh vrst.

Krajinski vzorci planotastega kraškega sveta so naslednji:

- **Steljniki na gričevju:** na valovitem kraškem reliefu so bili v preteklosti pogosto urejeni steljniki z značilnimi redko posejanimi brezami in sklenjenimi površinami orlove praproti. Zaradi opuščanja steljarjenja ta vzorec izginja in ga počasi zarašča nižinski gozd. Vzorec je še vedno razširjen na območju med Marindolom in Preloko, kjer se nahajajo dvoje večjih steljnikov: Marindolski steljniki ter Žuniči - steljniki. Oboji so opredeljeni kot naravna vrednota, Marindolski steljniki pa so tudi razglašeni za naravni in kulturni spomenik. Steljniki so nastali kot posledica prizadevanj domačinov za obstoj na skopih kraških tleh. V preteklosti se je v času vegetacije na njih pasla živina, v jeseni pa so jih pokosili. Tako so nastali značilni sestoji orlove praproti, breze in navadnega brina. Do nedavnega so bili še redno košeni, saj so ljudje, ki so pretežno živeli od kmetijstva, praprot potrebovali za nastilj. V zadnjih desetletjih se zaradi odsotnosti človekove dejavnosti steljniki umikajo (ohranjenih jih je le nekaj hektarjev) - zarašča jih nižinski gozd. Poleg breze je opaziti tudi rdeči bor in smreke, zelo pogost in značilen pa je tudi navadni brin (*Juniperus communis*), ki je tukaj avtohton.
- **Členjena kmetijska krajina na kraškem ravniku:** je najznačilnejši krajinski vzorec za Belo krajino. Zaznamuje izrazito vrtačast relief s plitvimi tlemi ter z njivami na blagih in valovitih terasah, s prevladujočimi travniki in pašniki ter s posameznimi skupinami drevesne in grmovne vegetacije, ponekod s skalami na površju, izmenjavanjem kmetijskih kultur, mozaično členjenostjo prostora ter skladno umeščenostjo naselij med obdelovalne površine. Na razširjenost tega vzorca naletimo takoj ob vstopu v park na območju severno od Fučkovcev in v bližini Purge, na območju Vrhovskih vrtač ter v neposredni bližini naselij na območju med Žuniči in Ziljami. Vrhovske vrtače imajo status naravne vrednote ter naravnega in kulturnega spomenika. Ležijo ob cesti Adlešiči - Preloka. Sestavlja jih večje število vrtač z majhnimi okroglimi rodovitnimi polji na njihovem dnu. V preteklosti so bile zaradi rodovitne zemlje na dnu

obdelane, danes pa se le-te zaradi opuščanja kmetijske dejavnosti zaraščajo. Obdelanih jih je le še približno 60 %. Vrhovske vrtače oblikujejo svojevrstno kulturno krajino skromnega plitvega kraškega sveta tega predela parka in so pomembna prvina identifikacije in prepoznavnosti tako parka kot tudi celotne Bele krajine.

- **Vinogradi na gričevju** – tradicionalno urejeni vinogradi z zidanicami in vrstami po padnici, slemenska poselitve ali pa zidanice ob poteh, ki prečkajo pobočja, drobna parcelna struktura. Vzorec se pojavlja v okolici Starega trga, Radencev, na območju Sinjega Vrha ter v bližini Podklanca.

Tabela 3. Pregled krajinskih vzorcev in ocena stanja (vir: JZ KP Kolpa).

Krajinski tip/vzorec	Značilne krajinske strukture vzorca	Značilno območje	Ocena stanja
DOLINA REKE KOLPE			
Strnjeni gozdovi s skalnim ostenjem	Strmo pobočje.	Območje jugovzhodno in severozahodno od Brega pri sinjem Vrhu – kanjon Kolpe.	Stanje je ugodno.
Vodotok z obrežno vegetacijo	Reka z vodnimi pojavi; obrežna vegetacija, jezovi, mlini, žage.	Območje med Vinico in Adlešiči.	Stanje se slabša predvsem z vidika kakovosti vode. Stalež rib upada, povečuje se nemir zaradi povečanega turističnega obiska na reki.
Kmetijska krajina z naselji na obrežni ravnici	Stogi, senene kopice, izmenjavanje kmetijskih kultur, trakasta drobna parcelna struktura, strnjene vasi, zaporedje obrežnih ravnin.	Dolina Kolpe južno od Starega trga – izjemna krajina in nacionalno pomembno območje krajinske prepoznavnosti.	Izgled tipične kmetijske krajine se zaradi opuščanja ekstenzivnega kmetovanja slabša (na primer: ni več stogov,..).
PLANOTAST KRAŠKI SVET			
Steljniki na gričevju	Odrpte površine, ki jih porašča stelja/praprot, redke breze.	Marindolski steljniki, Žuniči – steljniki.	Izjemen vzorec; več območij se zarašča.
Členjena kmetijska krajina na kraškem ravniku	Obdelana polja, obdelane vrtače, visokodebelni sadovnjaki. Suhi travniki, suhozidi, mejice, kali	Vrhovske vrtače ter kmetijsko obdelovalne površine na območju severno od Fučkovcev in v bližini Purge; kmetijske površine v neposredni bližini naselij na območju med Žuniči in Ziljami.	Stanje se slabša, saj zaradi opuščanja kmetovanja kmetijsko krajino zarašča grmičevje in manj kvaliteten gozd.
Vinogradi na gričevju	Obdelane vinogradniške površine v nekoliko višjih predelih parka.	Vinogradniška območja v parku.	Območja ljubiteljske obdelave tal, ki se ponekod spreminjajo v počitniška naselja.

4.1.7 Kulturna dediščina

Na območju KP Kolpa je registriranih 64 enot nepremične kulturne dediščine, od katerih jih je z Odlokom o razglasitvi nepremičnih kulturnih spomenikov lokalnega pomena na območju občine Črnomelj (Uradni list RS, št. 63/2018) 24 razglašeni za kulturne spomenike lokalnega pomena. Nobeden kulturni spomenik na območju KP Kolpa ni razglašen za kulturni spomenik državnega pomena. V **Prilogi 20** je pri vsaki enoti kulturne dediščine označen tudi njen varstveni status. Za kulturne spomenike veljajo varstveni režimi z Odloka o razglasitvi nepremičnih kulturnih spomenikov lokalnega pomena na območju občine Črnomelj, za ostalo registrirano dediščino pa veljajo varstveni režimi, določeni v Odloku o Občinskem prostorskem načrtu Občine Črnomelj (Uradni list RS, št. 82/2011, s spremembami in dopolnitvami).

Z izjemo Šokčevega dvora, ki je s 16. členom Sklepa o ustanovitvi JZ KP Kolpa določen za nepremičnino, katero upravlja JZ KP Kolpa, je vloga JZ KP Kolpa na področju kulturne dediščine na območju parka le v medsebojnem sodelovanju s pristojnimi institucijami ter obveščanju ob opažanju morebitnih sprememb ali nepravilnosti.

Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16, 21/18 – ZNOrg in 78/23 – ZUNPEOVE) v 3. členu določa tudi nesnovno dediščino, ki jo predstavljajo nesnovne dobrine, kot so prakse, predstavitve, izrazi, znanja, večšine in z njimi

povezane premičnine in kulturni prostori (kjer se ta dediščina predstavlja ali izraža) in jih skupnosti, skupine in včasih tudi posamezniki prenašajo iz roda v rod ter nenehno poustvarjajo kot odziv na svoje okolje, naravo in zgodovino. Ta zvrst dediščine je v KP Kolpa še zelo živa in bogata; še posebej je treba izpostaviti **Adlešičko pisarnico** in prisotnost **uskoške skupnosti** na območju KP Kolpa.

Stanje nepremične kulturne dediščine na območju KP Kolpa je v mnogih primerih slabo, ker v sodobnih družbenih razmerah nima več funkcij oziroma ustrezne namembnosti (na primer: stavbe kmečkega in obrtniškega načina življenja po vaseh in v Starem trgu ob Kolpi, mlini in žage ob Kolpi, vodni viri,..). Zaradi opuščanja tradicionalnega načina življenja je ogrožena tudi dediščinska kulturna krajina (trenutno je v registru dediščine na območju KP Kolpa le eno območje kulturne krajine Vrhovci - Vrtače EID 1-09338), ki je prikazano v **Prilogi 19**. Za ohranitev kulturne krajine je treba vzpostaviti ustrezne načine rabe, ki bodo domačinom omogočali ekonomsko vzdržnost v sodobnih razmerah gospodarjenja.

4.1.8 Socioekonomske značilnosti območja

KP Kolpa v celoti leži znotraj občine Črnomelj. V njem delujejo štiri KS (Stari trg ob Kolpi, Sinji Vrh, Vinica in Adlešiči). Znotraj KP Kolpa je 26 naselij, v katerih je leta 2022 živel 1.041 prebivalcev. To je v primerjavi z letom 2008 za 154 ljudi manj. **Priloga 21** prikazuje, kako se je spreminjalo število prebivalcev po naseljih znotraj KP Kolpa. Na samem obrobju parka je 12 naselij, v katerih je leta 2008 živel 1.012 ljudi, leta 2022 pa 950 ljudi (kar je za 62 ljudi manj kot leta 2008). **Priloga 22** prikazuje gibanje števila prebivalstva po naseljih na robu KP Kolpa).

Skupno je v parku z bližnjo okolico število prebivalstva od leta 2008 do 2022 upadlo za 216 oseb. Iz 2.207 v letu 2008 se je zmanjšalo na 1.991 oseb v letu 2022 (SURS, 2022) (**Tabela 4**). V splošnem bi tako lahko povzeli, da število prebivalstva na območju KP Kolpa upada, vendar se trend v zadnjih letih spet nekoliko izboljšuje.

Tabela 4. Število prebivalstva v naseljih znotraj in na obrobju KP Kolpa od leta 2008 do leta 2022. (SURS, 2022).

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Naselja v KP Kolpa	1195	1128	1116	1117	1095	1086	1086	1071	1040	1041	1021	1034	1033	1038	1041
Naselja na obrobju KP Kolpa	1012	974	977	975	981	951	939	952	938	932	937	930	940	952	950
SKUPAJ	2207	2102	2093	2092	2076	2037	2025	2023	1978	1973	1958	1964	1973	1990	1991

Kar se tiče starostne strukture prebivalcev lahko povzamemo, da se prebivalstvo stara. Indeks staranja za leto 2022, ki primerja starejše od 65 let in mlajše do 14 let, kaže, da je razmerje vedno v prid starejšemu prebivalstvu. V najboljših primerih za naselja ob KP Kolpa, na primer: Vinica (142), Sečje selo (146), Učakovci (147), je indeks nižji od 150. Povprečje za celotno občino Črnomelj je 151, medtem ko je povprečje za Slovenijo 140. Znotraj KP Kolpa pa je indeks staranja precej višji - Podklanec (153), Marindol (165), Preloka (400). Tudi v naseljih na obrobju KP Kolpa, kot so na primer Adlešiči, je situacija podobna. Leta 2022 je bil tam indeks staranja 400. Indeks staranja je bil vedno večji v naseljih znotraj KP Kolpa, kot na obrobju KP Kolpa (**Priloga 21**).

Naravni prirast je tako v parku kot tudi v naseljih na obrobju parka in v občini Črnomelj negativen, prav tako tudi selitveni prirast. To lahko povežemo tudi z dejstvom, da so tako na območju parka, kot tudi v celotni občini Črnomelj slabe zaposlitvene možnosti. V številnih naseljih znotraj Krajinskega parka Kolpa je zato opaziti izrazite demografske in lastniške spremembe, ki vplivajo na razvojne možnosti območja. Opuščene nepremičnine v vedno večjem deležu odkupujejo prebivalci drugih krajev Slovenije, ki se praviloma ne ukvarjajo s kmetijstvom, temveč uporabljajo objekte pretežno kot počitniške hiše oziroma vikende. Posledično v vaseh postopno izginjajo tradicionalne gospodarske dejavnosti, zlasti kmetijska raba prostora; prevladujejo pa funkcije turizma ter občasnega bivanja (Fabjan, 2025).

Dodaten izziv predstavljajo nepremičnine s številnimi solastniki, med katerimi so tudi osebe s stalnim prebivališčem v tujini. Zaradi neurejenih lastniških razmer in nezainteresiranosti za vzdrževanje so takšne nepremičnine pogosto prepuščene propadanju. Nepokošeni travniki, zaraščena dvorišča in razpadajoči objekti negativno vplivajo na podobo kulturne krajine in zmanjšujejo kakovost bivalnega okolja (Fabjan, 2025).

Leta 2013 je bila dobra polovica prebivalstva v KP Kolpa odvisna od nekmetijske dejavnosti (50,14 %). S kmetijsko dejavnostjo se je ukvarjalo le dobre 4 %, s storitveno pa skoraj 45 % prebivalcev parka, kar je za 18 % več kot pa leta 2002 (SURS, popis 2002, podatki 2013).

Leta 2013 je bil delež prebivalstva, ki se je ukvarjal s kmetijsko dejavnostjo na obrobju parka približno enak kot znotraj območja parka. V obeh primerih je bil bistveno višji, kot je delež v celotni občini Črnomelj ter delež na nivoju države. To velja še danes.

Prebivalstvo v KP Kolpa je z osnovnimi šolami dobro oskrbljeno, saj so na območju parka oz. v njegovi neposredni bližini kar trije šolski okoliši. Šolski okoliš OŠ Stari trg ob Kolpi, OŠ Vinica in Podružnična šola Adlešiči. Na območju parka (v Radencih) je tudi Center šolskih in obšolskih dejavnosti. Center ponuja vrsto izobraževanih in ustvarjalnih dejavnosti za mlade, pa tudi nastanitvene kapacitete. V poletnih mesecih je aktiven dom tabornikov Marindol, ki čez leto služi tudi potrebam po prostoru za druženja/praznovanja lokalnih prebivalcev. Srednjih, višjih in visokih šol na območju parka ni. V Vinici je prisotna tudi izpostava Belokranjskega muzeja Metlika (Fabjan, 2025).

Na območju parka in v naseljih neposredno ob njem delujejo tri poštne enote (pogodbene pošte), in sicer v Adlešičih, na Vinici in v Starem trgu. Poleg tega je tu nekaj manjših trgovin z živili (Stari trg, Vinica, Adlešiči) ter en bencinski servis, ki se nahaja na Vinici. Zdravstvena ordinacija na območju Krajinskega parka Kolpa deluje v naselju Vinica, kjer so zagotovljene osnovne zdravstvene storitve. V sklopu tamkajšnjega zdravstvenega objekta delujejo ambulanta splošne medicine, zobozdravstvena ambulanta, referenčna ambulanta in laboratorij, kar prebivalcem okolice omogoča dostop do osnovnega zdravstvenega varstva. Izpostava lekarne deluje prav tako na Vinici (Fabjan, 2025).

Na območju parka ni nobenega doma za starejše občane; najbližji je v Črnomlju in v čezmejnih Pribanjcih. Prav tako ni na območju parka tudi nobene bančne izpostave, bankomat pa je samo na Vinici (Fabjan, 2025).

4.1.9 Glavne dejavnosti in rabe na območju

Prostorski razvoj in gradnja

Po Uredbi je gradnja objektov z izjemo infrastrukturnih objektov možna le znotraj naselij in zaselkov ter v 20-metrskem pasu ob njih ter ponekod na rekreacijskih in vinogradniških območjih. Občinski prostorski načrt Občine Črnomelj v 63. členu določa, da imajo prenove objektov v primeru kakovostne arhitekture in dediščinskih objektov ter območij prednost pred novogradnjami, pri čemer se pri namembnosti in oblikovanju upošteva prostorski kontekst. Na območju KP Kolpa je med Damljem in Fučkovci ohranjenih nekaj domačij z vplivi uskoške arhitekture. Ta je grajena v obliki dvorov. Danes so zaradi drugačnega načina življenja tovrstne domačije večinoma zapuščene in prazne, zato so večinoma v slabem stanju in propadajo. Nekatere imajo zaradi svoje arhitekturne izjemnosti status objekta kulturne dediščine.

Ob zgornjem toku reke Kolpe (Radenci, Sodevci) so se v preteklosti oblikovala za ta prostor značilna gručasta naselja s številnimi ohranjenimi starimi objekti, ki jih še danes obdajajo visokodebelni sadovnjaki in posamična visokodebelna sadna drevesa. Mnogi od teh objektov so v jesensko - zimskem obdobju prazni, v poletnih mesecih pa lastnikom služijo kot vikendi. V parku so prisotna predvsem gručasta naselja, nekatera z manjšimi ločenimi zaselki (Marindol, Žuniči, Gorenjci ...), manj pa tudi razpršena gradnja. Ta je prisotna predvsem na naslednjih lokacijah: v Bregu, na območju Zilj, širše območje Preloke (okolica Jakovinov, Vidin, Škavrinov) in Gorenjcev pri Adlešičih. Med razpršeno poselitev sodijo tudi zidanice in vinske kleti znotraj vinogradniških

območij. V parku so te severno od Prelesja in severno od Kota ob Kolpi ter vzhodno od Sodevcev, severno od Radencev, severno od Podklanca in zahodno od Zilj. Glede na to, da Uredba jasno določa, kje je gradnja možna in je z njo usklajen občinski prostorski načrt, ocenjujemo, da bo nepravilnosti v prostoru v prihodnosti manj. Kljub temu pa se ponekod že dogaja, da se pri gradnji in obnovi ne upoštevajo arhitekturne in urbanistične značilnosti območja, kar bo vodilo v izgubo kvalitete prostora.

Bolj problematični so predvsem nelegalno postavljeni nezahtevni objekti (ute, lope ter nekateri pomožni kmetijsko - gozdarski objekti) ter ureditve na območjih za rekreacijo. Odstranjevanje se ob ukrepanju pristojnih inšpekcijskih služb ponekod izvaja. Pojavljajo se tudi manjši nedovoljeni posegi v prostor, kot so na primer: postavljanje kaminov na kmetijskih zemljiščih in na poplavnih ravninah Kolpe ter posegi v vodni in obvodni prostor reke Kolpe, na primer: nestrokovno urejanje brežin in oblikovanje obrežnih poplavnih površin ob Kolpi ter nelegalno urejanje dostopov v vodo (stopnice, manjši pomoli). To ni skladno z Uredbo, kot tudi ne z Zakonom o vodah ter ostalo naravovarstveno zakonodajo in prostorskimi akti.

Infrastruktura

Prometne povezave na območju parka so dobre, vendar je mobilnost v parku slabša, predvsem na račun slabo razvitega javnega prevoza. Državna cesta, ki povezuje Stari trg ob Kolpi, Vinico in Adlešiče, je kategorizirana kot regionalna turistična cesta z oznako RT-919. Poleg državne ceste, ki poteka skozi območje parka, so ostale ceste lokalnega pomena in služijo predvsem potrebam lokalnega prebivalstva ter obiskovalcev. V neposredni bližini parka, na hrvaški strani meje, poteka avtocestni koridor Zagreb - Karlovac - Rijeka - Split, kar območju Krajinskega parka Kolpa daje izrazito tranzitno lego. Zaradi odprtosti prostora in številnih možnih dostopnih točk z različnih smeri, je nadzor nad vstopom v park močno omejen oziroma praktično neizvedljiv. Ta značilnost predstavlja poseben izziv pri izvajanju naravovarstvenega nadzora, zagotavljanju učinkovitega varstva narave ter pri usmerjanju obiskovalcev. Obkolpski prostor nima povezave z železnico. Najbližja železniška postaja je v Črnomlju. Prebivalcem KP Kolpa je od javnih prevoznih linij dostopen le (omejen) javni avtobusni prevoz.

Na območju Krajinskega parka Kolpa potekajo mejni prehodi s Hrvaško prek reke Kolpe, pri čemer so vsi trije prehodi urejeni kot mostovi. Gre za ključne infrastrukturne točke, ki omogočajo čezmejno povezovanje. Vsi trije mostovi so v slabem stanju in nujno potrebujejo celovito obnovo. Obnova se pričakuje kmalu, saj je bil sprejet meddržavni sporazum o graditvi, upravljanju in vzdrževanju obstoječih, premostitvenih objektov na državni meji med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško, ki je bil sprejet junija 2025 (Fabjan, 2025; Občina Črnomelj 2026).

Ohranjanje odprtih meja ter dostopnih in varnih prehodov je za prebivalce obmejnega območja izjemnega pomena. Ti prehodi omogočajo ohranjanje sorodstvenih in družbenih stikov, urejanje lastništva ter dostop do zemljišč, njihovo obdelavo in gospodarjenje. Prav tako so bistveni za nemoten čezmejni tranzit ter dnevne migracije prebivalcev, ki so zaposleni na obeh straneh meje.

Dobava električne energije v območje KP Kolpa poteka preko distribucijskega centra elektroenergetskega omrežja, ki je v upravljanju Elektro Ljubljana. Večina naselij v parku ima zadovoljiv oskrbni nivo z električno energijo. Elektroenergetska omrežja so večinoma še speljana po zraku: visokonapetostna napeljava, ki vodi od Črnomlja do posameznih transformatorskih postaj po vaseh gre po zraku. V naseljih od transformatorskih postaj do stanovanjskih hiš pa poteka nizkonapetostno omrežje, ki pa je ponekod (na primer del Adlešičev, Gorenjcev, ki ležita na robu parka) že speljano pod zemljo, večinoma pa še vedno po zraku. Tako Uredba KP Kolpa kot tudi OPN določata, da se tovrstna infrastruktura (nova ali ob sanaciji) spelje podzemno, razen, če bi ti posegi ogrozili/prizadeli cilje varstva zavarovanega območja.

Oskrba s telekomunikacijskimi storitvami je v krajinskem parku nezadovoljiva. Telekomunikacijska vozlišča se nahajajo v bližnjem naselju Dragatuš ter v Adlešičih, na Vinici in v Starem trgu ob Kolpi. Naselja v parku v večini imajo optično povezavo. Pokritost območja KP Kolpa z brezžičnimi komunikacijskimi povezavami zagotavljajo bazne postaje, nameščene na Vinici, v Preloki in na Veliki Plešivici nad Adlešiči. Kljub temu nekateri predeli

parka še vedno nimajo zanesljivega mobilnega signala ali pa je dostop do mobilnega omrežja mogoč zgolj prek signalov hrvaških operaterjev, kar predstavlja izziv tako za lokalno prebivalstvo kot tudi za obiskovalce.

RTV oddajniki se v parku oziroma bližnji okolici nahajajo na naslednjih lokacijah: Velika Plešivica (bližina Adlešičev), Vinica, Sinji Vrh 1 in Sinji Vrh 2 (v občini Črnomelj) ter oddajnik Stari trg (ki leži v občini Kočevje).

Komunalne storitve na območju parka opravlja Javno podjetje Komunala Črnomelj. Odvoz odpadkov je zagotovljen v vseh naseljih v parku; v vseh naseljih so postavljeni ekološki otoki za zbiranje najosnovnejših ločenih frakcij komunalnih odpadkov. Čistilne naprave za čiščenje odpadnih voda delujejo na Vinici (1500 PE), v Starem trgu (250 PE) in v Radencih (150 PE); (JPK Črnomelj, 2021). Večji del preostalih gospodinjstev, ki še niso priključena na kanalizacijske sisteme, pa ima še vedno neurejene (odprte) greznice, ki tako omogočajo pronicanje fekalij, oziroma komunalnih odplak v kraško podzemlje.

V zadnjem času se pojavljajo težave tudi zaradi nenadzorovanega odlaganja odpadkov na hrvaški strani Kolpe. Kljub temu, da potencialna ogroženost obstaja, je čezmejni vpliv še vedno dokaj majhen.

Kmetijstvo

V preteklosti je kmetijstvo pomembno vplivalo na oblikovanje kulturne krajine in je močno zaznamovalo krajinsko podobo KP Kolpa. Proces opuščanja kmetovanja, ki je danes na območju parka močno prisoten, vodi v zaraščanje krajine. Zaradi bližine gozda naseljem, se bližje naseljem zadržujejo tudi divjad in velike zveri, zato se povečuje škoda na kmetijskih površinah in pridelkih; prihaja pa tudi do poškodb domačih živali.

Prebivalci se danes čedalje bolj zaposlujejo izven kmetijstva (in kar je še slabše: tudi izven območja parka), zato se zmanjšuje obseg obdelovalnih površin. To vpliva tudi na zmanjševanje naravovarstveno pomembnih habitatov, ki so tudi življenjski prostor metuljev, ptic in drugih živalskih vrst.

Leta 2016 je bilo na območju KP Kolpa registriranih 323 kmetij (KGZS, 2016). To so tiste kmetije, ki redno vlagajo zbirne vloge za neposredna in izravnalna plačila oziroma so vpisane v register kmetijskih gospodarstev (RKG). Na območju parka je tudi 39 čebelnjakov (ČZS, 2016), kar je 14 čebelnjakov več kot pa leta 2011.

Po podatkih dejanske rabe (RKG, 2023) je na območju KP Kolpa evidentiranih 1.657 ha kmetijskih zemljišč. V primerjavi z letom 2016 se je površina zmanjšala za 35 ha. Upadel je delež njiv in vrtov, iz 5,2 % na 3,8 %, to je iz 226 ha v letu 2016 na 166 ha v letu 2023. Površine trajnih travnikov so se povečale za 17 ha v primerjavi z letom 2016. Po podatkih je teh zdaj 905 ha (RKG, 2023). Zmanjšale so se tudi površine vinogradov iz 21 na 14 ha. V primerjavi z letom 2016 se je delež površin v zaraščanju rahlo zmanjšal, a je še vedno večji kot v letu 2009. Teh je bilo leta 2009 2,6 %, leta 2016 4,3 %, leta 2023 pa 3,8 % (11 ha). Površine neobdelanih kmetijskih zemljišč so se povečale iz 38 ha (leto 2016) na 70 ha (leto 2023). Podrobnejši podatki o primerjavi dejanske rabe zemljišč na območju KP Kolpa so prikazani v prilogi (**Priloga 26**).

Osnova, da kmetija dobi subvencijo je, da je kmetijsko gospodarstvo registrirano, da ima urejene GERK-e ter da kmetija redno vplaga vloge za pridobitev subvencij. Na območju parka se zaradi različnih vzrokov (neurejeni GERK-i, razdrobljenost zemljišč in posledično nizki zneski; neurejeno lastništvo, starostna in izobrazbena struktura kmetov) za veliko kmetijskih površin ne uveljavlja plačil, kljub temu, da so zemljišča obdelana. Glede na površine vpisanih GERKov, je na območju KP Kolpa obdelanih 851 ha zemljišč (RKG, 2023). Kmetijska gospodarstva, ki imajo vpisane GERKe, običajno tudi vlagajo vloge za kmetijska nadomestila ali pa vsaj namesto njih le-te vlagajo zakupniki teh zemljišč. Največ je trajnega travinja (72,5 %), sledijo njive (18,6 %), ekstenzivni sadovnjaki (4,31 %). Podrobnejši podatki so v prilogi (**Priloga 27**).

Gozdarstvo

Gospodarjenje z gozdovi in gozdnim prostorom poteka v skladu z gozdnogospodarskimi in gozdnogojitvenimi načrti, katerih osnova je Zakon o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93, s spremembami in dopolnitvami). Območje parka pokrivata dve gozdnogospodarski enoti (v nadaljevanju: GGE), in sicer GGE Stari trg in GGE Adlešiči;

gospodarjenje z gozdovi pa usmerjata gozdnogospodarska načrta za GGE Stari trg (Pravilnik o gozdnogospodarskem načrtu gozdnogospodarske enote Stari trg (2021 - 2030), Uradni list RS, št. 6/24) in GGE Adlešiči (Pravilnik o gozdnogospodarskem načrtu gozdnogospodarske enote Adlešiči (2023 – 2032), Uradni list RS, št. 36/24).

Po podatkih gozdnogospodarskih načrtov se na območju krajinskega parka nahaja 2.431,27 ha gozdov, kar je 341,95 ha več kot pred petnajstimi leti. Tako po zadnjih podatkih gozdovi pokrivajo 56 % površin parka, kar je kar 8% več kot pred petnajstimi leti. Gozdovi se na območju parka razprostirajo na 6.234 parcelah. Velikost povprečne parcele znaša 3.351 m² (najmanjša ima le 10 m², največja pa 636.242 m²).

Z Uredbo o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (gozdni rezervati) (Uradni list RS, št. 88/05, 56/07, 29/09, 91/10, 1/13, 39/15 in 191/20), je znotraj parka razglašeni skupaj 175,68 ha gozdov, ki skupaj pokrivajo 4,04 % površine parka. V parku se nahaja en gozdni rezervat s strogim varstvenim režimom: Hrastova loza (3,92 ha) ter dva gozdna rezervata z blažjim varstvenim režimom: Radenci nad Kolpo (53,56 ha), Dečinska stena (14,62 ha). V parku je razglašen tudi varovalni gozd – Kanjon Kolpe, ki obsega 103,58 ha oziroma 2,38 % površine krajinskega parka.

Upravljanje z divjadjo

KP Kolpa sodi v Kočevsko-Belokranjsko lovsko upravljavsko območje. Na območju krajinskega parka so organizirane štiri lovске družine: Lovska družina Adlešiči, Lovska družina Vinica, Lovska družina Sinji Vrh, Lovska družina Predgrad.

Upravljanje z divjadjo se izvaja na podlagi dvoletnega načrta za III. Kočevsko-Belokranjsko lovsko upravljavsko območje za leti 2025 in 2026. Temeljne usmeritve upravljanja z divjadjo na območju krajinskega parka so opredeljene v Območnem načrtu za III. Kočevsko belokranjsko lovsko upravljavsko območje za obdobje 2021–2030.

Lovne vrste prostoživečih živali so: srna, navadni jelen, šakal, divji prašič, poljski zajec, kuna belica, jazbec, lisica, navadni polh, pižmovka, poljska jerebica, raca mlakarica, šoja, sraka in siva vrana. Prisotne so tudi velike zveri: ris, volk in medved. Redni in izredni plan odvzema osebkov določijo na resornem ministrstvu. Letni odvzem živali se izvaja po predhodno pripravljenih letnih načrtih planiranega števila spolne in starostne strukture po vrstah populacij divjadi po lovskih družinah.

Upravljanje voda in oskrba s pitno vodo

Na podlagi Zakona o vodah obsega upravljanje z vodami ter vodnimi in priobalnimi zemljišči varstvo voda, urejanje voda in odločanje o rabi voda. Upravljanje voda poteka v skladu z Načrtom upravljanja voda na vodnem območju Donave za obdobje 2022–2027, v okviru katerega Direkcija Republike Slovenije za vode vzdržuje vodno infrastrukturo ter zagotavlja ukrepe vzdrževanja vodnih in priobalnih zemljišč, kot sta zagotavljanje pretočnosti vodnih zemljišč in varstvo zaradi plavja in odpadkov.

Po Zakonu o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 2/04 – ZZdrl-A, 41/04 – ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14, 56/15, 65/20, 35/23 – odl. US, 78/23 – ZUNPEOVE in 52/24 – odl. US) je med kopalne vode uvrščena tudi reka Kolpa, na kateri se na območju parka po zadnjih podatkih meri kakovost kopalnih voda na šestih mestih, in sicer: Prelesje – Kot, Radenci, Damelj, Učakovci - Vinica, Adlešiči in Pobrežje - Fučkovci.

V KP Kolpa se izvajajo temeljni ukrepi upravljanja voda, ki izhajajo iz veljavne zakonodaje Evropske unije in so vključeni v slovenski pravni red. Ti ukrepi temeljijo na predpisih s področij varstva voda, varstva okolja, ohranjanja narave, ribištva, kmetijstva, gozdarstva, infrastrukture ter druge zakonodaje, ki določa ukrepe ali režime, povezane z upravljanjem vodnih in obvodnih ekosistemov.

Na območju parka danes ob Kolpi še stoji 15 mlinov (devet mlinov in šest mlinov z žagami), ki bolj ali manj uspešno kljubujejo času. Večinoma gre za manjše kmečke mline in žage. Prvotno so bili predvsem leseni, od

prve polovice 19. stoletja dalje pa vsi zidani. Izjema so žage, ki so mlajšega nastanka in so ostale vseskozi lesene.

Tako Občinski prostorski načrt Občine Črnomelj kot tudi Uredba dopuščata spremembe mlinov in žag za potrebe urejanja hidroelektrarn, vendar znotraj obstoječih gabaritov in pod pogojem, da objekti ohranijo bistvene morfološke značilnosti ter da se zagotovi varstvo naravne vrednote reke Kolpe in njenih optimalnih ekoloških razmer ter ohranjanje rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov v ugodnem stanju.

Jezovi so bili prvotno zgrajeni zaradi usmerjanja vode k enemu od bregov zaradi izrabe vodne sile za mline, predvsem v času nižjih vodostajev. Danes izrabe vodne sile praktično ni več. Glede na to, da so jezovi na Kolpi prisotni že več stoletij, so se v tem obdobju živalske vrste in habitati tudi delno prilagodili na te razmere. Dejstvo pa je, da je zadnjih nekaj desetletij oziroma let opaženo statistično dokazano nižanje pretokov in višanje povprečnih temperatur vode, kljub temu, da so za Kolpo značilni različno globoki odseki, torej se izmenjujejo plitvine, brzice, globoki tolmoni, itd. Študij, ki bi dokazovale vlogo in funkcijo jezov na Kolpi v širšem, ekosistemskem pomenu, ni.

Za KP je zaradi prevladujoče kraške poroznosti značilna izredno visoka ranljivost vodnih virov. Oskrba s pitno vodo v parku je iz zajetja Dobliče in vrtine Damelj, ki se nahaja na območju parka. V krajinskem parku se nahaja tudi vodni vir Vumole v Adlešičih, ki je od 80-ih let prejšnjega stoletja do leta 2004 pokrival potrebe krajevne skupnosti Adlešiči pa vse do Zilj. V tem izviru običajno ni problematična količina vode, temveč njena kakovost. Danes se ta vodni vir ohranja kot rezervni vodni vir, kar pomeni, da ni zapuščen.

Kljub precejšnji razvejanosti vodovodnega omrežja, je ve čina naselij v parku oskrbovana z javnim vodovodom. Trenutno na območju parka samo vas Breg pri Sinjem Vrhu ni oskrbovana z vodo z javnega vodovoda; v neposredni bližini parka pa so trenutno brez javnega vodovodnega omrežja še vasi: Špeharji, Hrib in Selce pri Špeharjih.

Posegi v vodni in obvodni prostor so na območju parka prisotni in razširjeni vzdolž celotnega parka. Še vedno je prisoten nedovoljen odvoz prodra, peska in mivke z obrežja in dna Kolpe. Problematična je tudi obnova jezov, saj je v času izvedbe del spremenjen vodni režim, ki vpliva tako na floro in favno v Kolpi kot tudi na obrežje reke. Obnova jezov ima za posledico tudi v morfologiji in načinu pretakanja vode preko jezov, s tem pa spremembo v toku in v vodostaju Kolpe, ki je ponekod nekoliko drugačen od tistega pred obnovitvenimi deli. Da bi ugotovili, kakšni so dejanski učinki sprememb vodostaja za vodni živež, bi bilo potrebno izvesti raziskave. Do posegov v vodni in obvodni prostor prihaja tudi zaradi nelegalnih načinov urejanja naravnih kopaljš ob Kolpi, kar se v parku pogosto dogaja.

Ribištvo

Ribištvo v Krajinskem parku Kolpa ne predstavlja pomembne gospodarske panoge, ampak se izvaja kot ljubiteljska dejavnost. Kolpa je na celotnem območju parka uvrščena v **športno ribolovni revir**. Razdeljena je na **črnomaljski** in **viniški ribiški okoliš**, s katerima gospodarja **Ribiška družina Črnomelj**. Ta upravlja reko Kolpo znotraj revirja Kolpa 3, ki obsega območje od jezov v Dolu do jezov na Krasincu. Pri svojem delu upošteva Načrt ribiškega upravljanja v **Kočevske - belokranjskem ribiškem območju** (Uredba o določitvi meja ribiških območij in ribiških okolišev v Republiki Sloveniji, Uradni list RS, št. 52/07). V predelu Kolpe, ki jo upravlja Ribiška družina Črnomelj, so glavna drstišča salmonidov in **reofilnih ciprinidov** na ustrezno plitvih preplavnih drstiščih pod jezovi. Oboji se drstijo po celotnem toku Kolpe. V današnjem času je glavna drst ciprinidov ogrožena zaradi prezgodnje turistične sezone, salmonidov pa zaradi podnebnih sprememb in z njimi povezanim segrevanjem vodotoka.

Gospodarstvo, drobna obrt in podjetništvo

V letu 2023 (AJPEŠ, 2023) je bilo v naseljih znotraj KP Kolpa v poslovnem registru 106 poslovnih subjektov, leta 2018 jih je bilo 97, leta 2009 pa 80. V naseljih na obrobju parka jih je bilo v letu 2023 skupaj 129, leta 2018 98 in leta 2009 89 poslovnih subjektov. V skupnem (v naseljih in na obrobju KP Kolpa) je bilo tako leta 2009 169

poslovnih subjektov, leta 2018 že 195 in leta 2023 kar 235 (**Priloga 23**). To pomeni v 14 letih kar za 28 % več registriranih poslovnih subjektov. Analiza poslovnih subjektov po skupinah dejavnosti kaže od leta 2009 največji porast v delovanju javnih oziroma zasebnih zavodov na območju, pri tem zraven niso vštete šole. Delež se je povečal kar za 83 %. Leta 2009 je deloval na območju en zavod, to je JZ KP Kolpa. V letu 2023 jih je v poslovnem registru navedenih šest. Poleg JZ KP Kolpa še CŠOD, muzej in trije zasebni zavodi. Številčno je bil največji porast v dopolnilnih dejavnostih na kmetijah, kar za 58,8 %, sledijo zasebna podjetja, katerih delež se je od leta 2009 povečal za 48,4 %. Zabeleženo pa je zmanjšanje števila društev - od leta 2009 se je njihov delež zmanjšal za 15,3 % (**Priloga 24**).

Prebivalci v KP Kolpa še vedno dobro ohranjajo rokodelstvo in domačo obrt: izdelava domačega lanenega platna, belokranjskih vezenin, belokranjskih pisanic, spletanje košar in opletanje steklenic z vrbovim protjem, spletanje izdelkov z ličkanja, izdelava slamnatih peharjev, lesenih barilcev, kopiccev, polstenih ter ročno kovanih izdelkov, s čimer se nadaljuje tradicija in nesnovna kulturna dediščina, ki se še vedno zelo dobro prenašata na mlajše rodove.

Turistična dejavnost

Turistična dejavnost na območju Občine Črnomelj in Bele krajine naj bi se razvijala v skladu s Strategijo razvoja turizma v destinaciji Bela krajina 2024–2029. Na območju KP Kolpa je 28 nastanitvenih objektov (vključno s šotorišči) s 753 ležišči, ki so zasedena predvsem v poletni sezoni. Od leta 2020 pa do junija 2025 beležimo 72.000 uradnih nočitev, pri čemer je pričakovati, da se poleg tega zgodi še vsaj polovica toliko nočitev »na črno«, ki niso uradno evidentirane. Prevladujejo dnevni obiskovalci in izletniki, katerih obiski prav tako niso zajeti v uradni statistiki, čeprav pomembno prispevajo k obremenjenosti območja in rabi parkovne infrastrukture.

Na območju KP Kolpa so možnosti za čolnarjenje, plavanje, sprehajanje, kolesarjenje, pohodništvo in druge oblike rekreacije na prostem obogatene z različnimi dodatnimi aktivnostmi (npr. lov, ribolov, športne igre, rolanje). Z večanjem turistične dejavnosti, se povečujejo tudi pritiski na naravo, zato bo treba v prihodnje regulaciji turizma na območju krajinskega parka posvetiti več pozornosti in najranljivejša območja z vidika varstva narave opredeliti kot mirne cone.

Po KP Kolpa je trenutno speljanih pet pešpoti (Sejemska pot: Vinica - Žuniči, Najjužnejša slovenska pešpot od Radencev do Damlja, Mlinarska pot: Damelj - Vinica, Trška pot in Čredniška pot: Stari trg, Grajska pešpot: Žuniči - Dragoši ter štiri učne poti: Čebelarska učna pot, Šašljeva učna pot, Žagarjeva učna pot in Gozdna učna pot Žeželj). Te poti večinoma vzdržuje JZ KP Kolpa. V krajinskem parku deloma leži tudi Župančičeva pot, katere trasa večinoma poteka po sosednjem parku - Krajinskem parku Lahinja.

Na območju parka je že kar dobro uveljavljen izletniški turizem. Zaradi množičnega obiska območja, predvsem v poletnih mesecih, bo v bodoče potrebno obiskovalce usmerjati na način, da se razbremenijo nekatera naravovarstveno občutljivejša območja znotraj 1. varstvenega območja parka. Z namenom ureditve začasnih parkirišč v času večjega poletnega turističnega obiska, je občina Črnomelj sprejela Odlok o prometnem režimu na območju ob reki Kolpi (Uradni list RS, št. 46/2023), ki v času poletne turistične sezone (od 1. maja do 30. septembra) dodatno znotraj območja občine Črnomelj ureja promet in parkiranje na območju ob reki Kolpi. Ta temelji na določilih občinskega prostorskega načrta.

Odlok o taborjenju v Občini Črnomelj (Uradni list RS, št. 66/2007, 31/2008, 47/2013, 27/2019, 74/2023) določa območja, način in pogoje taborjenja v Občini Črnomelj.

Turistično najbolj zanimiva je najpomembnejša predstavница parka - reka Kolpa, ki je zaradi množičnega čolnarjenja in kopanja v njej v poletnih mesecih močno preobremenjena. V poletnem času je močno prisotno tudi kampiranje in šotorjenje ob reki. Nekateri habitati so ogroženi predvsem zato, ker se obiskovalci parka še vedno zadržujejo na območjih, ki niso namenjena turizmu in rekreaciji.

Občina Črnomelj vsako leto v času poletne turistične sezone postavi zabojnike in zagotovi povečan odvoz mešanih komunalnih odpadkov (med katere ne sodi papir, steklo in plastika) z večjih kopališč ob Kolpi, kot so na primer: Radenci, Damelj in Adlešiči. Tako se odvoz opravi enkrat tedensko iz Adlešičev ter 2x mesečno iz Radencev in Damlja. Ne glede na navedeno, se odvoz odpadkov opravi tudi večkrat, v kolikor je to potrebno; za potrebe zasebnih dejavnosti, pa je za odvoz odpadkov odgovoren nosilec dejavnosti.

Odlok o Občinskem prostorskem načrtu občine Črnomelj določa območja, namenjena turistični dejavnosti, ki se razlikujejo po podrobnejši namenski rabi prostora. V krajinskem parku jih je skupaj 33, od teh je devet večjih območij namenjenih turizmu in rekreaciji, ki se nahajajo tudi ob reki Kolpi.

Tako kot ob drugih slovenskih vodotokih se v vročih poletnih dneh tudi ob Kolpi pojavljajo priložnostna, nelegalna območja za oddih in rekreacijo, ki pa nimajo ustrezne komunalne in druge infrastrukture. Gre zgoj za ureditve, ki omogočajo kopanje na lastno odgovornost v naravnem okolju.

Čedalje večje število lastnikov turističnih kmetij in drugih nepremičnin v parku ureja nočitvene kapacitete z namenom, da bi goste v parku zadržali dalj časa. Trenutno je v KP Kolpa in v njegovi bližnji okolici možno prenočiti v sobah, apartmajih, turističnih kmetijah z nastanitvijo, v dveh kampih ter na več lokacijah, namenjenih taborjenju.

Negativni učinki neurejenega oziroma neusmerjenega turizma so med drugim tudi: povečan promet neposredno ob Kolpi, neustrezna ureditev stoječega prometa (parkirišča), nezadostna obstoječa infrastruktura za povečano število obiskovalcev, presežena nosilna zmogljivost posameznih odsekov Kolpe in prostora ob Kolpi, neustrezna obdelava in odvajanje odpadnih voda in odpadkov, povečan hrup v (pol)naravnem okolju, itd.

5. IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE OHRANJANJA NARAVE

5.1 Delovanje Javnega zavoda Krajinski park Kolpa

JZ KP Kolpa je bil ustanovljen leta 2006 s Sklepom o ustanovitvi Javnega zavoda Krajinski park Kolpa (Uradni list RS, št. 98/06 in 47/09). Javni zavod je z delovanjem začel 16. 10. 2006. Do sprejema načrta upravljanja se naloge javne službe izvajajo na podlagi začasnih upravljaljskih smernic, sprejetih dne 13. 2. 2007. Na podlagi izhodišč za pripravo programov dela, ki jih vsako leto pripravi resorno ministrstvo, JZ KP Kolpa pripravi letne programe dela. Te sprejme Svet zavoda, potrди pa jih resorno ministrstvo.

Glavne naloge JZ KP Kolpa so stalno spremljanje stanja naravnih vrednot, biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti, izvajanje varstvenih režimov, naravovarstvenih nalog in razvojnih usmeritev, skrb za vzdrževanje, obnavljanje in varovanje naravnih vrednot v parku, sodelovanje pri mednarodnih projektih, skrb za predstavitev KP Kolpa ter ozaveščanje javnosti o pomenu KP Kolpa, zagotavljanje dostopa do informacij in vodenje info centra parka, sodelovanje z lokalnimi skupnostmi pri doseganju namena varstva in razvoja parka, vzdrževanje poti in označb v parku ter druge parkovne infrastrukture, izvajanje neposrednega nadzora v KP Kolpa ter upravljanje podatkovnih baz.

Upravljavca parka opravlja kot javno službo tudi naloge, ki se nanašajo na upravljanje z nepremičninami v parku, ki so v lasti države in služijo namenom parka. JZ KP Kolpa je s Sklepom o ustanovitvi JZ KP Kolpa (Uradni list RS, št. 98/06) postal upravljavca nepremičnine Šokčev dvor v Žuničih. Objekt, ki je kulturni spomenik lokalnega pomena, služi tudi kot informacijsko središče parka. V največji meri je obiskan v sklopu programov turističnih agencij, društev, šol ter v okviru dogodkov, ki jih organizira JZ KP Kolpa.

V prvem upravljavskem obdobju je bil velik poudarek na vzdrževanju zemljišč (brežin na poljskih poteh) ter pomoči prebivalcem pri preprečevanju zaraščanja na pašnikih in travnikih. Mulčene so bile številne parcele znotraj zavarovanega območja, ki so se zaraščale zaradi opuščanja kmetovanja.

V preteklem obdobju je JZ KP Kolpa izvajal aktivnosti (akcije na terenu, ozaveščanje prebivalcev parka in specifičnih deležnikov (kmetovalci) s ciljem, da se opozarja na pomen vzdrževanja kmetijskih zemljišč in preprečuje njihovo zaraščanje, pa tudi ponovno vzpostavljanje sonaravnih, biotsko pestrih travnikov in pašnikov iz že zaraščenih površin.

JZ KP Kolpa je v preteklosti tradicionalno vzdrževanje krajine spodbujal tudi posredno, in sicer na način, da je skušal pripeljati nazaj razne manjše obrti in dejavnosti ter dopolnilne dejavnosti na kmetijah, ki bi lahko pomagale prebivalcem v KP Kolpa, da bi lažje živeli in hkrati še vzdrževali zemljišča na tradicionalen način. V ta namen se je v preteklosti KP Kolpa vse čas trudil pridobivati vedno nove projekte iz naslova programa EKSRP. Le-teh je od leta 2007 izvedel kar nekaj; sodeloval je kot izvajalec aktivnosti, projektni partner ali kot vodilni partner. Vsi projekti so prikazani v razpredelnici v prilogi (**Priloga 28**).

JZ KP Kolpa razvija sodelovanje z drugimi zavarovanimi območji v Sloveniji in v tujini, s ciljem izmenjave dobrih praks, krepitve naravovarstvenih ukrepov ter spodbujanja trajnostnega razvoja podeželja. Na nacionalni ravni je park aktiven član Skupnosti naravnih parkov Slovenije (SNPS), kjer s partnerskimi zavarovanimi območji usklajuje skupne pobude in sodeluje pri oblikovanju strateških dokumentov na področju narave in prostora. Na mednarodni ravni JZ KP Kolpa sodeluje v mreži Parki Dinaridov, ki povezuje zavarovana območja dinarske regije in omogoča redno strokovno izmenjavo praks med upravljavci parkov. Prizadeva si tudi za zavarovanje habitata črnega močerila, svetovnega endemita, lociranega izključno na 3 km², ki se nahaja v Doblčki kotlinici; prav tako znotraj območja občine Črnomelj.

V prihodnje si JZ KP Kolpa prizadeva okrepiti sodelovanje s sorodnimi upravljavci in organizacijami na hrvaški strani meje, z lokalnimi in nevladnimi organizacijami ter z lokalnimi akcijskimi skupinami (LAS), ki delujejo v porečju Kolpe. Po sprejetju Meddržavnega sporazuma Slovenija - Hrvaška bo cilj organizirati medresorsko lokalno skupino ter jo aktivirati za usklajevanje skupnih ciljev na območju Pokolpja. Cilj upravljavca je dvig interesa za skupno zavarovanje območja ob Kolpi, z namenom zagotavljanja usklajenega upravljanja in ohranjanja obmejne biotske raznovrstnosti. Takšna prizadevanja bodo tudi v bodoče temeljila na strokovnem dialogu, skupnih projektih, mednarodnih seminarjih v skladu z zmožnostmi.

JZ KP Kolpa je v obdobju od 2007 do 2011 odkupil več zemljišč na podlagi uveljavitve predkupne pravice države, ki jo omogočajo določila ZON. Skupaj obsegajo 27.182 m². Vsa odkupljena zemljišča so na območjih, pomembnih z vidika varstva narave, ali pa so namenjena učinkovitejšemu upravljanju parka. Vse kupljene parcele/stavbe so zbrane v prilogi (**Priloga 29**).

5.2 Stanje izvajanja neposrednega nadzora v naravi

V JZ KP Kolpa je naravovarstveno nadzorno službo do oktobra 2024 opravljala ena oseba le za četrtno delovnega mesta, nato pa je bil polno zaposlen naravovarstveni nadzornik. Delo nadzornika je spremljanje stanja v naravi in nadzor rabe prostora, opozarjanje obiskovalcev in prebivalcev na nepravilnosti in na spoštovanje varstvenih režimov, ki veljajo za območje KP Kolpa.

Pomemben del nalog je tudi ozaveščanje o pomenu varstva narave, trajnostne rabe prostora ter spoštovanja predpisov na zavarovanem območju. Z drugimi pristojnimi službami, ki imajo pooblastila za opravljanje nadzora (inšpektorat, policija, skupno medobčinsko upravo občin Dolenjske in Bele krajine-izpostava Bele krajine s sedežem v Črnomlju) se z nadzornikom KP Kolpa letno srečajo ob začetku turistične sezone (v mesecu maju) in nato opravijo vsaj dva skupna terenska nadzora letno.

5.3 Stanje parkovne opreme

JZ KP Kolpa je upravljavec državnega premoženja, ki ga uporablja za izvajanje nalog javne službe ohranjanja narave in upravljanja zavarovanega območja. Trenutno ima JZ KP Kolpa najete prostore v delu proizvodnega obrata, ki je bil nekoliko prilagojen za tovrstne potrebe, da je omogočeno osnovno administrativno in strokovno delo zaposlenih.

JU KP Kolpa poseduje tudi določena vozila, stroje in drugo opremo, ki je ključna za izvajanje terenskih nalog, vzdrževanje krajine in izvedbo programov za obiskovalce. Za vso opremo in premoženje vodi evidence v skladu z računovodskimi standardi, ki določajo tudi amortizacijske stopnje za posamezne kategorije osnovnih sredstev. Delovna oprema je vzdrževana v skladu s finančnimi zmožnostmi in v skladu z zakonskimi zahtevami.

5.4 Upravljanje nepremičnin

JZ KP Kolpa opravlja kot javno službo tudi naloge, povezane z upravljanjem nepremičnin v KP Kolpa, ki so v lasti države in služijo namenom KP Kolpa. V preteklih obdobjih upravljanja je JZ KP Kolpa prevzel v upravljanje zemljišča na 21 parcelah znotraj KP Kolpa. Kupljena zemljišča so v naravi večinoma kmetijska zemljišča. JZ KP Kolpa ima trenutno v upravljanju tudi štiri objekte (dva dvora, eno mostno tehtnico, objekt nekdanje mlekarne) in dva sadovnjaka.

Kulturni spomenik **Šokčev dvor** se nahaja v osrčju KP Kolpa, v vasi Žuniči (parc. št. 166/2, k. o. Žuniči 1566) in trenutno predstavlja edino informacijsko točko v parku. Tu se odvijajo naslednje aktivnosti:

- občasno vzdrževanje in upravljanje objekta,
- interpretacija zgodovine objekta in Bele krajine, naravne in kulturne dediščine, izvajanje delavnic za obiskovalce, občasne prireditve in dogodki z vključevanjem zainteresiranih pobudnikov,
- upravljanje z obstoječo muzejsko zbirko v hiši, njeno dopolnjevanje z odkupi ali izposajo ustreznih manjkajočih eksponatov.

Domačija v Grdunih se nahaja na zemljiščih parc. št. 4675/5, k. o. Preloka 1564 in obsega naslednja objekta: tipičen belokranjski dvor (eden zadnjih še stoječih) in še ločen objekt - podkleten skedenj. Slednji je obnovljen in služi kot nastanitveni objekt oz. center za doživljanje biodiverzitete, ki naj bi služil za razstave in predavanja, a ga bo treba še opremiti; Dvor je v razpadajočem stanju, zanj je izdelan variantni idejni načrt nadaljnje ureditve celotnega kompleksa centra. Obnova se ocenjuje na 700.000,00 EUR.

Tehtnica za tehtanje živine v Starem trgu ob Kolpi se nahaja na zemljiščih parc. št. 53/5 in 53/8, k. o. Stari trg ob Kolpi 1557. V letu 2010 in 2011 so bila na njej izvedena manjša obnovitvena dela, a je tehtnica v izredno slabem stanju. V pripravi je predlog za kulturni spomenik.

Od leta 2011 zavod upravlja tudi objekt nekdanje mlekarne **v Dolenjcih**. Obnovljen objekt služi kot info točka in kot delni arhiv parka. Nahaja se na zemljišču parc. št. 992/2, k. o. Adlešiči št. 1552.

JZ KP Kolpa je zasadil **kolekcijski travniški nasad 40-tih starih sort jablan Kalce v vasi Purga** na zemljiščih parc. številka 102, 103 in 104, vse k. o. Adlešiči št. 1552 v skupni izmeri 1.629 m². V nasadu je urejena tudi manjša info točka. Še en sadovnjak je bil zasajen v letu 2024 znotraj k. o. Radenci 1559 na parcelah št. 1330 in 1333.

6. Sintezna izhodišča za načrt upravljanja

6.1 Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti (SWOT analiza)

PREDNOSTI	SLABOSTI/ PRITISKI	PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI/ GROŽNJE
<ul style="list-style-type: none"> visoka biotska raznovrstnost z velikim številom naravovarstveno pomembnih HT ter rastlinskih in živalskih vrst, bogata zastopanost ohranjenih naravnih pojavov, ki so opredeljeni kot naravne vrednote ali zavarovana območja, številne ekosistemske storitve, ki jih nudi ohranjena narava, upravljevec z izkušnjami pri upravljanju zemljišč vzpostavljen in delujoč info-center Šokčev dvor in Center za doživljanje biodiverzitete -Dom Grduni, številni jezovi, ki povečajo omočenost in vodnatost, kar pomeni večji obseg, stabilnost in število vodnih organizmov, vzdržuje se tudi nivo podtalnice na ravninskem področju, poveča se ozračnost in samočistilna sposobnost vode, dvigne se tudi gladina nizkih voda, brez njih bi se povečali erozijski pojavi na brežinah, ohranjena mozaična kulturna krajina z raznovrstnimi življenjskimi prostori in bogato razporejene krajinske strukture, vzpostavljene in vzdrževane 4 uče poti za ozaveščanje o pomenu ohranjanja tradicionalnih oblik rabe in njihovem pomenu za ohranjanje krajinske podobe območja, vzpostavljena infrastruktura kolesarskih in pohodnih poti za doživljanje narave, ohranjena kulturna dediščina, etnologija, majhna površina krajinskega parka (v smislu obvladljivosti, logistike ...) 	<ul style="list-style-type: none"> zaraščanje travnikov zaradi opuščanja kmetovanja, posledično zmanjševanje biotske pestrosti, opuščenje kmetovanja zaradi staranja prebivalstva in odseljevanja mladih v večje kraje, širjenje invazivnih tujerodnih vrst, opuščenje reje travojedih živali in s tem posledično opuščanje rabe travnikov oziroma življenjskih prostorov za travniške vrste metuljev in ptic, zaradi posledic razvoja turizma in z njim povezanega gostejšega prometa prihaja do povozov dvoživk (spomladanski in jesenski čas) in plazilcev (poletni čas), izginjanje, zmanjševanje življenjskega prostora za dvoživke in plazilce, prisotnost rib v kalih in presušitev kalov zmanjšuje število in ogroža velikega pupka in hribskega urha, turistični pritisk na območje (predvsem na vrste; rak koščak, ribe, mehkužci, itd.) ob Kolpi predvsem poleti (čas drstitve številnih vrst rib), slaba komunalna opremljenost, neurejeno zbiranje, čiščenje in odvajanje odpadne komunalne vode. v podslapjih umetno zgrajenih jezov ni veliko tolmunov, ker so grajeni na skalnih rebrih, zato se ribe pri migraciji poškodujejo, nekateri jezovi predstavljajo pregrade, za nekatere nesalmomidne vrste rib so celo neprehodni, predvsem v času nizkih pretokov, takrat hkrati, zaradi zastajanja vode, lahko hitreje pride do pregrevanja vode. Naravni hidrobiološki kontinuum pri obstoječem stanju jezov je trikrat skoraj v celoti prekinjen, obnova jezov, s spremembo kamnitih jezov v betonske negativno ali celo pogubno vpliva na populacije varovanih vrst, posegi v brežine Kolpe uničujejo habitate varovanih vrst, neučinkovitost inšpekcijskih služb, premajhno število kadrov pri upravljavcu KP pomanjkanje celovitega upravljanja ter urejanja prostora ob Kolpi, majhna površina parka (v smislu velike odvisnosti od zunanjih vplivov neposredno ob zunanji meji parka). 	<ul style="list-style-type: none"> številne naravne vrednote, številni naravni spomeniki in edini strogi naravni rezervat v Sloveniji, 6 območij N2K in 6 območij EPO, ki segajo v ZO in obsegajo polovico območja KP Kolpa, krepitev naravovarstvenega nadzora s strani upravljavca KP Kolpa, Z nadaljevanjem usmerjenega preprečevanja zaraščanja zemljišč (z lesnimi vrstami in tudi z ITRV) se nameni več možnosti za večanje biotsko pestrih travnikov in drugih habitatov, označitev poti za čolnarjenje in raftarje in nadzor nad spoštovanjem upoštevanja tras, še posebej pri vstopno-izstopnih mestih, ki naj bi se izogibala zamuljenim mestom na plitvinah brežin, ki so pomembni za navadnega škřžka in manjšim prodiščem pod jezovi in pregradami, kjer gnezdi mali martinec, vzpostavitev in povečanje števila življenjskih prostorov za dvoživke, kačje pastirje z obnovo presušeni in vzpostavitev novih kalov na tradicionalen način, izlov rib in preprečevanje vnosa v kale, izboljšanje prehodnosti za ribe z ribjimi drčami, JZ KP Kolpa kot povezovalni člen pri izmenjavi dobrih praks, kot informacijsko središče narave, krajine in kulturne dediščine tudi osrednja točka za vseživljenjsko učenje in promocijo sonaravnega načina življenja, povečanje prepoznavnosti s povezovanjem ponudbe z drugimi zavarovanimi območji, usmerjanje turizma na Kolpi v bolj sonaravno, kontrolirano obliko, usmerjanje obiskovalcev v časovno in prostorsko bolj razpršen obisk, prijava naravovarstvenih projektov, črpanje evropskih sredstev, razvoj produktov, ki vključujejo dejavnosti tradicionalnih obrti, razvoj manjših obratov za predelavo lokalnih pridelkov, popisi vrst za nadaljnje bolj usmerjeno ukrepanje, mednarodno sodelovanje ter in sodelovanje na lokalnem in državnem nivoju, enovit in usklajen meddržavni pristop k načrtovanju in upravljanju reke Kolpe ter skupno in usklajeno delovanje deležnikov. 	<ul style="list-style-type: none"> vnos novih in hitreje širjenje invazivnih tujerodnih vrst, kot pa so zmožnosti preprečevanja in odstranjevanja zaradi splošne slabe ozaveščenosti in prepoznavanja resnosti problema ITV, že prisotne ITV, kot je žlezava nedotika, grozijo, da bodo izrinile domorodno obrežno vegetacijo rek in potokov na območju KP Kolpa, gospodarski pritiski, ki ogrožajo tradicionalne obrti in dejavnosti, neznani vplivi podnebnih sprememb in neustreznost in nezmožnost ukrepov obvladovanje ali prilagajanje nanje, neučinkovitost inšpekcijskih služb, uvajanje novih in slabo raziskanih tehnologij, vnos novih kulturnih rastlin v kmetijstvu, redčenje/odstranjevanje obstoječe obrežne zarasti s strani lastnikov obrežnih zemljišč, nepoznavanje pomena obrežne zarasti za stabilnost brežin in vrste, prisotne v vodi in na brežini (s tem pa se seveda tudi dela prostor za tujerodne vrste, kot je navedeno zgoraj), stihijsko urejanje prostora, netrajnostni turizem, slabšanje kakovosti vode in pregrevanje vode, nižanje pretokov v najbolj občutljivih obdobjih, nizka samočistilna sposobnost naravnega okolja, necelovito/parcialno urejanje vodotokov, opuščenje kmetijstva / intenzivno kmetijstvo, pretirana raba naravnih dobrin, izkoriščanje hidroenergetskega potenciala, neuskaljeno upravljanje z vodotoki na slovenski in hrvaški strani, neprimerna obnova jezov, slabo mnenje o zavarovanem območju, nesprejemanje.

7. Program upravljanja Krajinskega parka Kolpa

7.1 Dolgoročni in kratkoročni cilji ter naloge v obdobju 2026–2030

V tem poglavju so opredeljene naloge, podrobni cilji in ukrepi upravljanja JZ KP Kolpa za obdobje 2026–2030. Ti izhajajo iz splošnih ciljev zavarovanega območja, določenih z uredbo, ter ukrepov PUN za obdobje 2023–2028 (Natura 2000). Poleg je naveden časovni okvir izvajanja naloge po letih). Ukrepu so dodani: finančni okvir, sodelujoči (poleg JZ KP Kolpa) ter kazalniki za urejanje ciljev.

Uredba vsebuje naslednje namene in cilje ustanovitve zavarovanega območja:

1. Zavarovanje naravnih vrednot in ohranitev biotske raznovrstnosti ter krajinske pestrosti območja ob reki Kolpi od Starega trga ob Kolpi do Fučkovcev
2. Povezovanje gospodarskega in socialnega razvoja na območju parka ter čezmejno sodelovanje.
3. Ohranitev naravnih vrednot, ohranitev velike biotske raznovrstnosti, ohranitev populacij ogroženih in mednarodno varovanih prostoživečih rastlinskih in živalskih vrst, ohranitev najmanj obstoječega obsega habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo v ugodnem stanju in ohranitev krajine z mozaično razporejenostjo krajinskih struktur.
4. Omogočanje in spodbujanje razvojnih možnosti prebivalstva in trajnostnega razvoja, ki lahko vključuje tudi revitalizacijo kulturne dediščine in je prilagojen značilnostim in potrebam varovanja parka, ter omogoča duhovno sprostitev in bogatitev človeka.

Splošni nameni in cilji ustanovitve KP Kolpa so izhodišče za vizijo (poglavje 1.1). Cilji so urejeni v štiri upravljavska področja: A–Ohranjanje narave, B–Obiskovanje zavarovanega območja ter C–Trajnostni razvoj zavarovanega območja. Četrti sklop D–Delovanje javnega zavoda, pa vsebuje splošne naloge delovanja JZ ter naloge, povezane s sodelovanjem (Slika 2).

Slika 2. Shematski prikaz hierarhične strukture načrta upravljanja Krajinskega parka Kolpa.

Za vsako upravljavsko področje je določen dolgoročni cilj. Tem so podrejeni kratkoročni cilji, ki so podrobnejši in opredeljujejo stanje, ki naj bo doseženo v obdobju trajanja NU KP Kolpa, torej do leta 2030. Za doseganje zastavljenih ciljev so opredeljeni ukrepi ter predvidene naloge oziroma koraki za izvedbo ukrepov. Ukrepi, s katerimi upravljavec zagotavlja izvajanje Programa upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2023–2028, so v tabelah označeni z znakom *.

Cilji ter podrejeni ukrepi in naloge so razvrščeni v sklope od 1–3. V sklopu 1 so varstvene, upravljaljske in nadzorne naloge, v sklopu 2 naloge urejanja obiska in ozaveščanja javnosti in v sklopu 3 razvojne naloge. Po navodilih pristojnega ministrstva se proračunska sredstva med sklopi nalog delijo v naslednjih deležih: sklop 1: 70 %, sklop 2: 20–25 %, sklop 3: 5–10 %.

Finančna sredstva so po virih (MNVP, podnebni sklad, drugi prihodki javne službe in tržna dejavnost) izpisana pri vsakem ukrepu, pregled skupnih sredstev po letih je v poglavju 10. V tabelah so z * označena finančna sredstva, ki so načrtovana iz Podnebnega sklada.

7.1.1 Upravljaljsko področje A: Ohranjanje narave

Ključna izhodišča za področje A. Ohranjanje narave:

Reka Kolpa je eden najpomembnejših nižinskih vodotokov v Sloveniji, na kateri ni bilo nikoli večjih regulacij; so pa bili na njej v preteklosti zgrajeni jezovi. Spreminjanje vodnega toka ob obnovi obstoječih jezov mora biti načrtovano skladno s cilji zavarovanja parka; varstva vodnih vrst in habitatnih tipov, da se ohranja zveznost vodnega toka, substrat ter ustrezna prehodnost po reki. Obvodne habitate danes ogroža širjenje različnih invazivnih rastlin, ki oblikujejo goste sestoje, izrinjajo domorodne rastlinske in živalske vrste ter spreminjajo krajinsko podobo parka.

V poletnem času, ko se reka Kolpa precej ogreje, je močno povečan turistični obisk, ki je ponekod za vodne in obvodne živali moteč. Tako na primer na nekaterih vstopno izstopnih mestih za čolne njihova prepogosta uporaba negativno vpliva na muljasto dno, ki je ponekod habitat mehkužca navadnega škržka (*Unio crassus*); prezgodnje čolnarjenje pa vnaša nemir v drstitutena območja rib. Zaradi močno povečanega turističnega obiska v poletnih mesecih je močno povečan tudi cestni promet motornih vozil na območju parka. Upravljevalec parka mora zato nujno okrepiti ozaveščanje prebivalcev in obiskovalcev, pa tudi naravovarstveni nadzor; na izpostavljenih območjih ogroženih vrst pa vzpostaviti njihovo učinkovito varstvo.

Za pripravo dolgoročnih usmeritev za obisk pomembnejših naravovarstvenih vsebin parka, je potrebno opraviti analizo trenutnega obiska ter na njeni podlagi izdelati oceno nosilne zmogljivosti reke Kolpe in drugih, bolj obljudenih naravnih vrednot. Ključno je urediti vprašanje vzdrževanja vstopno izstopnih mest ter pohodniških poti ter razbremeniti reko Kolpo v času poletne turistične sezone in obiskovalce usmeriti na druga, tudi atraktivna območja parka.

Travniške površine v KP Kolpa ogroža predvsem zaraščanje, ki je posledica opuščanja kmetovanja. Za nekatere izmed njih, na katerih so pomembnejše naravovarstvene vsebine, bo treba poiskati ustrezen način vzdrževanja, bodisi s pogodbenim varstvom ali skrbništvom.

Območje KP Kolpa je razmeroma ozko razpotegnjeno vzdolž reke Kolpe, zato je v parku razmeroma malo stalnih točk spremljanja stanja biotske raznovrstnosti. Za dolgoročno boljše načrtovanje ukrepov varstva je treba izboljšati poznavanje stanja določenih vrst, še posebej kvalifikacijskih. Nujno je treba izvesti kartiranje negozdnih in gozdnih habitatnih tipov, ki omogočajo prostorsko umestitev naravovarstvenih aktivnosti.

JZ KP Kolpa mora v prihodnjem obdobju zagotoviti stalen naravovarstveni nadzor, še posebej v poletnem času, ko je park množično obiskan.

Dolgoročni cilj za upravljaljsko področje A: Ohranjanje narave

Na območju KP Kolpa se z ohranjanjem tradicionalnih oblik rabe naravnih virov ter z usmerjenimi naravovarstvenimi ukrepi zagotavlja ohranjanje naravnih vrednot ter biotske pestrosti, predvsem pestrosti vodnega življa v reki Kolpi ter v obrežnem pasu. S spodbujanjem tradicionalne rabe prostora in

naravnih virov se ohranjata kulturna krajina in krajinski vzorci, predvsem na travniških površinah, ki so pomemben življenjski prostor različnih travniških živali in rastlin, ter steljnikov. V krajinskem parku se na najbolj ranljivih območjih prostorsko in/ali časovno omejeta turistična in rekreacijska raba, na celotnem območju parka pa se za učinkovitejše izvajanje varstvenih režimov okrepi naravovarstveni nadzor.

Skupni stroški po virih sredstev za upravljavsko področje A so prikazani v spodnji tabeli.

Področje	Stroški MNVP	Stroški PS	Stroški DPJS	Stroški TD
A	570.243 €	486.000,00 €* (od tega 86.000 € - 2026)	0,00 €	300,00 €

Razlaga kratic: MNVP: Ministrstvo za naravne vire in prostor, PS – sredstva Podnebnega sklada, DPJS – druga sredstva iz javne službe, TD – tržna dejavnost

Tabela 5. Pregled kratkoročnih ciljev, ukrepov in nalog na upravljavskem področju A. Ohranjanje narave

Sklop	Koda	Kratkoročni cilj/Ukrep/Naloga	Nosilci	Vir finančnih sredstev	Potrebna finančna sredstva (EUR)	Kazalniki/letno
	A.1	Ohranjati ugodno stanje rastlin, živali in habitatnih tipov ter izvajati usmerjene ukrepe za izboljšanje ohranitvenega stanja ogroženih vrst in habitatnih tipov				
				MNVP TD	23.114 300	
1	A.1.1	Ohranjati naravno hidrogeo-morfologijo reke Kolpe, predvsem dele s hitrim tokom in brzicami, ter pri obnovi jezov zagotoviti prehodnost reke za različne vrste rib	ZRSVN, ZZRS, ZGS, lokalne skupnosti, NVO, DRSV	MNVP	14.396	Udeležba na srečanju z upravljavci reke (2), oblikovana delovna skupina (1), sodelovanje v postopkih za obnovo jezov
	A.1.1.1	Zagotavljanje podpore strokovnim institucijam pri odločitvah glede posegov v reko Kolpo (sonaravna obnova jezov ali odstranitev nefunkcionalnih jezov, zavarovanje brežin, čiščenje nanosa, sanitarna sečnja) (stalna naloga)				
1	A.1.2	Zagotavljanje ohranjanje domorodnih vrst in habitatov v reki Kolpi z uveljavitvijo mirnih con in usmerjanjem turistične rabe	ZZRS, lokalni ponudniki, RD Črnomelj	MNVP TD	8.717 300	Terenski pregled stanja vstopno izstopnih točk (80 %), Popis mirnih con glede na drstišča (1), število ozaveščevalnih aktivnosti (3)
	A.1.2.1	Priprava strokovnega predloga mirnih con za ribe v času drsti ter usmerjevalne aplikacije za čolnarje na ekološko občutljivih odsekih reke Kolpe ter uskladiitev z deležniki (2026-2028) .				
	A.1.2.2	Priprava analize stanja pretokov za določitev posameznih odsekov reke Kolpe, kjer je čolnarjenje sprejemljivo tudi ob pretokih, nižjih od 6m ³ /s (2028-2030) .				
	PUN ReNPVO	05874, 05975, 06029 06030, 05702, 05952 20, 37				
	A.2	Blažiti vplive podnebnih sprememb na domorodne vrste, habitate in ekosisteme				
				MNVP PS	319.683 486.000*	
1	A.2.1	Preprečevati vnos in širjenje invazivnih tujerodnih vrst ter izvajati učinkovite ukrepe za njihovo obvladovanje na obstoječih žariščih	ZRSVN, MNVP, lokalni prebivalci	MNVP PS	124.087 139.809*	Nadgrajen popis lokacij ITV (10), število ukrepov odstranjevanja ITV (20), vzpostavitev ZOHO (1). Število poglobljenih raziskav ITV (1)
	A.2.1.1	Dokončanje celovitega popisa tujerodnih rastlin na levem bregu Kolpe, znotraj meja KPK, ter na naravnih vrednotah (2026-2027)				
	A.2.1.2	Izvajati ukrepe odstranjevanja tujerodnih rastlin in živali (stalna naloga)				
	A.2.1.3	Vzdrževanje opreme za izvajanje nalog obvladovanja tujerodnih vrst in zagotoviti primerno terensko opremo za zaposlene (stalna naloga)				
	A.2.1.4	Izvedba ocene stanja tujerodnih vrst na območju KP Kolpa, priprava seznama pričakovanih vrst ter vzpostavitev internega sistema zgodnjega obveščanja in hitrega odzivanja (ZOHO) (2026)				
	A.2.1.5	Sodelovanje z drugimi izvajalci ukrepov v nacionalnem sistemu ZOHO (stalna naloga)				
	A.2.1.6	Priprava načrta za preprečevanje vnosa in širjenja tujerodnih vrst (2026) in njegovo izvajanje (2027-2030)				
	A.2.1.7	Izvedba raziskav tujerodnih vrst (prisotnost tujerodnih vrst rakov z okoljsko DNA, načini razširjanja ITV, ...) (2026)				

Sklop	Koda	Kratkoročni cilj/Ukrep/Naloga	Nosilci	Vir finančnih sredstev	Potrebna finančna sredstva (EUR)	Kazalniki/letno
	PUN ReNPVO	05888, 06039 22, 3.1.3, 3.4.2, 4.2.2				
1	A.2.2	Ohranjati mokrišča (poplavno ravnico Kolpe z izviri in potoki), predvsem vzpostaviti mrežo kalov v različnih sukcesijskih stadijih kot habitata dvoživk in drugih vodnih vrst, v katerih se zagotavlja ustrezen vodostaj ter okolje brez vnesenih tujerodnih vrst	ZRSVN, lokalni prebivalci	MNVP PS	83.665 171.000*	Temeljito obnovljen kal (1), temeljito obnovljen izvir (1), število manjših sanacij na kalih (3) in na obkolpski ravnici (3), število prenovljenih info. tabel (3), izvedba drugih sanacijskih del (3)
	A.2.2.1	Obnova in vzdrževanje kalov ter poplavnih izvirov, ki so nujno potrebni sanacije, ureditev novih kalov (stalna naloga)				
	A.2.2.2	Spremljanje stanja domorodnih vrst v kalih ter pojavljanje tujerodnih vrst, ki se po potrebi strokovno odstranijo (stalna naloga)				
	A.2.2.3	Zasaditev domorodnih lesnih rastlin za senčenje habitatov ali zmanjševanje učinkov erozije (stalna naloga)				
	A.2.2.4	Izvajanje ukrepov za obvladovanje neugodnih učinkov podnebnih sprememb, urejanje parkovne infrastrukture in naravnih vrednot po poplavih na obkolpskih poplavnih ravninah in na obkolpskih izviri in zdencih (stalna naloga)				
1	A.2.3	Izvajati ukrepe za vzdrževanje ekstenzivnih travnišč kot habitata ogroženih vrst	ZRSVN, lokalni prebivalci	MNVP PS	59.851 74.191*	Košnja/mulčenje ekstenzivnih travnišč (5 ha), odstranitev zarasti (5 lokacij)
	A.2.3.1	Čiščenje zaraščajočih se površin, košnja ali mulčenje, spodbujanje ekstenzivne paše, prednostno na območjih z največjo naravovarstveno vrednostjo (stalna naloga)				
	A.2.3.2	Vzdrževanje pomembnejših habitatov na površinah, ki so že bile revitalizirane v preteklih letih (stalna naloga)				
	A.2.3.3	Vzdrževanje vozil, orodij in delovne opreme za izvedbo varstvenih nalog (stalna naloga)				
	A.2.3.4	Določitev prednostnih območij za pogodbeno varstvo/odkup, sklepanje pogodb ali odkup površin (stalna naloga)				
	PUN	08514				
1	A.2.4	Ohranjati značilne krajinske elemente, domorodna drevesa in zelišča ter tudi s tem povezana tradicionalna znanja in postopoma realizirati načrt za revitalizacijo in ohranitev steljniov	ZRSVN, lokalni prebivalci	MNVP PS	52.117 101.000*	Št. zasajenih starih vrst dreves (50), urejeni Maridolski steljniov (1), ročna košnja (1ha), vzdrževane Ziljske vrbe (5), lipi (3), sadovnjaki (2)
	A.2.4.1	Čiščenje/košnja/mulčenje zaraščajočih se površin, predvsem na območjih v in ob naseljih in z največjo krajinsko vrednostjo (steljniov) (stalna naloga)				
	A.2.4.2	Vzdrževanje drevesnih naravnih vrednot, ohranjanje visokodebelnih sadovnjakov z vzdrževanjem dreves in sajenjem novih dreves starih sort (stalna naloga)				
	A.2.4.3	Priprava načrta za postopno vzpostavitev prvotnega stanja Maridolskih steljniov (2026)				
	A.2.4.4	Spodbujanje ekstenzivne paše in tradicionalne rabe krajine (stalna naloga)				
	A.2.4.5	Ohranjanje, vzdrževanje in/ali obnova krajinskih značilnosti, kot so: mejice, suhozidi, visokodebelni travniški sadovnjaki, kolovozne poti, obdelan vrtačast kraški svet, členjena kmetijska krajina na obrečni ravnici, udornice, vrtače, napajalniki,... (stalna naloga)				
	PUN ReNPVO	08514, 08527, 08520 21				
	A.3	Ohranjati območja in strukture, pomembna za prostoživeče opraševalce, ter ozaveščati različne ciljne skupine o njihovem pomenu za ohranjanje narave in ekosistemskih storitev				
				MNVP	19.655	
1	A.3.1	Izvajanje ukrepov za ohranjanje prostoživečih opraševalcev	lokalni prebivalci, ČD Črnomelj	MNVP	19.655	Ozaveščevalna aktivnost (2)
	A.3.1.1	Izvedba ukrepov za varstvo opraševalcev pri obnovi habitatov (stalna naloga)				
	A.3.1.2	Ozaveščanje lokalnih prebivalcev o pomenu prostoživečih opraševalcev in ukrepov, ki jih lahko sami izvedejo za njihovo ohranitev (stalna naloga)				
	A.3.1.3	Sajenje domorodnih medonosnih rastlin v sodelovanju z lokalnimi prebivalci, skrb za zeliščni vrt (stalna naloga)				
	PUN ReNPVO	08520 37				
	A.4	Naravne vrednote na območju KPK se ohranjajo v dobrem stanju ali pa se z usmerjenimi ukrepi njihovo stanje izboljšuje				
				MNVP	25.781	

Sklop	Koda	Kratkoročni cilj/Ukrep/Naloga	Nosilci	Vir finančnih sredstev	Potrebna finančna sredstva (EUR)	Kazalniki/letno
1	A.4.1	Ohranjati naravne vrednote na območju KPK, in kjer je treba, izvesti sanacijske ukrepe	ZRSVN	MNVP	25.781	Vzdrževanih ključnih NV urejenih s pogodbo (5).
	A.4.1.1	Izvajanje varstvenih ukrepov na naravnih vrednotah in njihovo vzdrževanje glede na ugotovljeno ohranitveno stanje ter pritiske in grožnje (stalna naloga)				
	A.4.1.2	Sodelovanje z Jamarsko zvezo Slovenije pri čiščenju onesnaženih jam (po potrebi)				
	ReNVO	21				
	A.5	Varstveni režimi na območju Krajinskega parka Kolpa so prepoznani kot nujni in potrebni za zagotavljanje varovanja narave in se ob ustrezni podpori in informiranosti prebivalcev in obiskovalcev tudi spoštujejo				
				MNVP	95.291	
1	A.5.1	Izvajati neposredni nadzor v naravi skladno z načrtom, ki je del načrta upravljanja	ZRSVN, Medobčinska redarska služba, policija, inšpekcije, MNVP	MNVP	95.291	Število oseb sodelujočih v NN (4), število srečanj s sorodnimi institucijami (1), število skupnih delovnih akcij (2), število terenskih obhodov (30)
	A.5.1.1	Zagotavljanje rednega naravovarstvenega nadzora (stalna naloga)				
	A.5.1.2	Sodelovanje z inšpekcijskimi službami, regijsko redarsko službo, policijo, NVO, ki opravljajo nalogo nadzora na območju parka (stalna naloga)				
	A.5.1.3	Izobraziti prostovoljne naravovarstvene nadzornike, jih po potrebi vključiti v nadzor in zagotoviti ustrezno usposobljenost ter opremo (stalna naloga)				
	PUN ReNPVO	05701, 05951, 08509, 08523 35, 41, 1.3.5				
	A.6	S sistematičnim spremljanjem populacij vrst, stanja habitatov in dejavnikov ogrožanja narave zagotoviti podlage za usmerjeno izvajanje naravovarstvenih ukrepov (stalna naloga)				
				MNVP	86.719	
1	A.6.1	Pridobiti podatke o razširjenosti in stanju varstveno pomembnih vrst in habitatnih tipov na območju KPK	ZRSVN, MNVP, CFFK in druge strokovne organizacije	MNVP	15.409	Št. lokacij spremljanja stanja dvoživk (5), število lokacij spremljanja raka koščaka (3), število spremljan populacij vrst ptic (2)
	A.6.1.1	V okviru finančnih zmožnosti izvajati monitoring rastlin in živali, prednostno Natura 2000 vrst ter vrst, ki na območju KP Kolpa niso pokrite z državnim monitoringom (stalna naloga)				
	PUN ReNPVO	08527, 05874, 06029 30, 1.2.1, 1.3.3, 4.1.1				
1	A.6.2	Spremljati stanje naravnih vrednot (NV) na zavarovanem območju	ZRSVN	MNVP	25.853	Spremljanje stanja (80%) NV in vnos v evidenco
	A.6.2.1	Izvedba rednih terenskih ogledov za oceno stanja naravnih vrednot, vzdrževanje le teh (stalna naloga)				
	A.6.2.2	Po potrebi priprava predlogov oziroma sprememb Pravilnika o določitvi in varstvu naravnih vrednot za NV na območju krajinskega parka (stalna naloga)				
1	A.6.3	Spremljati ekološko in kemijsko stanje reke Kolpe in spodbujati upravljavce, odločevalce in uporabnike v prostoru k odpravljanju pritiskov in groženj	Direkcija za vode, Zdravstveni inšpektorat, NIJZ, ARSO	MNVP	8.221	Analiza pridobljenih vrednosti, opozarjanje javnosti v primeru slabih rezultatov (100%)
	A.6.3.1	Spremljanje rezultatov monitoringa kemijskega in biološkega stanja reke Kolpe, ki ga izvajajo druge organizacije (stalna naloga)				
	A.6.3.2	Sodelovanje z upravljavci voda in lokalnimi prebivalci (stalna naloga)				
	A.6.3.3	Spremljanje stanja kopalnih voda in obveščanje uporabnikov (stalna naloga)				
1	A.6.4	Spremljati pritiske in nevarnosti na zavarovano območje	Medobčinsko redarstvo, ZRSVN	MNVP	21.923	Število institucij za stalno sodelovanja (5)
	A.6.4.1	Beleženje divjih odlagališč in ostalih dogajanj v prostoru (stalna naloga)				
	A.6.4.2	Ugotavljanje in spremljanje ključnih pritiskov in nevarnosti, na primer virov onesnaženja Kolpe (stalna naloga)				

Sklop	Koda	Kratkoročni cilj/Ukrep/Naloga	Nosilci	Vir finančnih sredstev	Potrebna finančna sredstva (EUR)	Kazalniki/letno
	A.6.4.3	Vključevanje rezultatov v upravljalvske ukrepe (stalna naloga)				
	A.6.4.4	Sodelovanje z inšpekcijskimi službami (stalna naloga)				
1	A.6.5	Redno izmenjevati podatke o stanju narave prek državnega informacijskega sistema NarclS	MNVP (NarclS), ZRSVN	MNVP	15.313	Število oseb na izobraževanju qGIS (3), posredovanje podatkov v NarclS (tekoče)
	A.6.5.1	Posredovanje podatkov v sistem NarclS in zajem podatkov drugih uporabnikov iz sistema (stalna naloga)				
	A.6.5.2	Izobraževanje zaposlenih o uporabi kartografskih, qGIS in drugih strokovnih podlag (stalna naloga)				
	ReNPVO	30, 35				

7.1.2 Upravljalvsko področje B: Obiskovanje zavarovanega območja

Ključna izhodišča za področje B:

Območje KP Kolpa je predvsem zaradi tople in čiste reke Kolpe v poletnem času množično obiskano. Močno povečan obisk ponekod na težje dostopnih terenih povzroča prometne obremenitve, zato so marsikje tudi organizirana začasna travnata parkirišča. Obiskovalci Kolpe občasno mestoma povzročajo hrup in z njim motenje živali. Za pripravo dolgoročnih, trajnostno naravnanih usmeritev obiskovanja, je treba opraviti analizo trenutnega obiska ter na njeni podlagi pripraviti oceno nosilne zmogljivosti prostora.

Pomemben del upravljanja je tudi vzdrževanje infrastrukture za obiskovanje, pri čemer je ključno urediti vprašanje odgovornosti vzdrževanja vstopno izstopnih mest za čolnarje ter pohodniških poti. Turistična raba reke Kolpe in prostora ob njej negativno vpliva na kakovost vode; predvsem zaradi še ne povsod neurejenega ali nezadostnega čiščenja odpadnih voda.

Za izboljšanje infrastrukture za obiskovanje je načrtovana postopna obnova info točke parka v Žuničih - Šokčevega dvora, nadgradnja opreme CDB Grduni, morebiti tudi prva faza obnove starega dvora - objekta ob CBD Grduni, kjer je v dolgoročnem načrtu manjši kompleks za obiskovalce (muzej, nov objekt, hostel). Največji izziv bo dolgoročna zagotovitev prostora uprave parka, ki bi omogočala tudi sprejem obiskovalcev ter izvajanje aktivnosti skozi celo leto. V parku je prav tako treba postopno zamenjati info table, počivališča narave in ponekod omogočiti varen dostop.

Dolgoročni cilj za Upravljalvsko področje B:

Na območju krajinskega parka se obnavlja in razvija infrastruktura za obiskovanje, ki omogoča varno obiskovanje in spoznavanje krajinskega parka. Park je prednostno usmerjen v izobraževanje in ozaveščanje deležnikov, usmerjeno v skrite koticke, tudi z namenom razbremenitev reke Kolpe. Rekreativske dejavnosti se izvajajo tako, da ne ogrožajo ciljev varstva narave in ne motijo bivanja lokalnih prebivalcev. Obiskovanje zavarovanega območja sledi načelom trajnostnega turizma.

Skupni stroški po virih sredstev za upravljalvsko področje B so prikazani v spodnji tabeli.

Področje	Stroški MNVP	Stroški PS	Stroški DPJS	Stroški TD
B	704.115,16 €	61.000,000 €* (od tega 14.000 – 2026)	17.000,00 €	8.800,00 €

Razlaga kratic: MNVP: Ministrstvo za naravne vire in prostor, PS – sredstva Podnebnega sklada, DPJS – druga sredstva iz javne službe, TD – tržna dejavnost

Tabela 6. Pregled kratkoročnih ciljev, ukrepov in nalog na upravljavskem področju B. Obiskovanje zavarovanega območja.

Sklop	Koda	Kratkoročni cilj/Ukrep/Naloga (leta izvedbe)	Nosilci	Viri finančnih sredstev	Potrebna finančna sredstva (EUR)	Kazalniki/letno
	B.1	Na območju krajinskega parka se izvajajo ukrepi za usmerjanje obiskovalcev v manj ranljive predele in blažijo vplivi na naravo				
				MNVP TD	96.355 1.600	
2	B.1.1	Zagotavljati skladnost obiskovanja in rekreacijskih dejavnosti na območju parka s cilji varstva narave in varstva kulturne dediščine	ZRSVN, ZVKD, lokalni ponudniki in prebivalci	MNVP	31.610	Zagotovljeni alternativni prevozi, obisk ustrezen varstvu narave (5X)
	B.1.1.1	Usmerjanje in koordinacija obiskovalcev, spodbujanje trajnostnih oblik raziskovanja parka, razbremenitev reke Kolpe in usmeritev na ekološko manj občutljiva območja (stalna naloga)				
	B.1.1.2	Izvajanje aktivnosti za zmanjševanje obremenjevanja narave s prometom in spodbujanje trajnostne mobilnosti (prevoz obiskovalcev s kombiji, izposoja električnih koles) (stalna naloga)				
	B.1.1.3	Povezovanje z drugimi ponudniki na območju parka in v Beli krajini, skupni programi za obiskovalce (stalna naloga)				
	B.1.1.4	Nazor na organizacijo večjih dejavnosti, ki niso neposredno povezane s cilji parka in bi jih lahko ogrozile (stalna naloga)				
	ReNPVO	6.5.1, 39				
2	B.1.2	Izvajati vodenje obiskovalcev na območju krajinskega parka	JZ KPK	MNVP TD	33.860 1.600	10 % povečan obisk glede na leto 2025
	B.1.2.1	Posodabljanje ponudbe - katalogov in cenika storitev parka, stalna nadgradnja z ozaveščevalnimi ter poučnimi vsebinami (stalna naloga)				
	B.1.2.2	Organiziranje rezervacij, sprejema gostov in izvajanje vodenj (interpretacijsko vodenje v muzeju na prostem, doživljajsko vodenje) (stalna naloga)				
	B.1.2.3	Priprava tematskih pohodov, kulturnih/eko/ tehničnih/ športnih dni, šole v naravi, projektnih dni in ekskurzij/izletov na območju KP Kolpa (stalna naloga)				
	B.1.2.4	Nabava/priprava sredstev za postrežbo dobrodošlice (stalna naloga)				
	B.1.2.5	Trženje Belokranjskega kolodvora, mobilnih stojnic (stalna naloga)				
	B.1.2.6	Vključevanje obiskovalcev doma Taborniki, ČŠOD Radenci, obkolpskih tabornikov v aktivnosti parka (stalna naloga)				
	B.1.2.7	Vzdrževanje e-koles in e-vozil za potrebe prevoza obiskovalcev (stalna naloga)				
	ReNPVO	39				
2	B.1.3	Ugotavljati in spremljati vplive obiskovanja na zavarovano območje in izsledke uporabiti pri načrtovanju varstvenih aktivnosti	RD Črnomelj, ZZRS, ponudniki storitev, zunanji izvajalci, Občina Črnomelj	MNVP	15.418	Izvedba nosilne kapacitete reke Kolpe (1)
	B.1.3.1	Izvedba ocene nosilne kapacitete reke Kolpe za obiskovanje in rekreacijo in na njeni podlagi novelacija obstoječega Odloka o prometnem režimu na območju ob reki Kolpi (2029-2030).				
	B.1.3.2	Oblikovanje ukrepov za ustrezno usmerjanje obiskovanja, rekreacijskih in turističnih dejavnosti ter vključitev v novi NU (2029–2030)				
2	B.1.4	Ozaveščati uporabnike o omejitvah v prostoru zaradi varstva domorodnih vrst	ZZRS, lokalni ponudniki, RD Črnomelj2	MNVP	15.466	Terenski pregled stanja vstopno izstopnih točk (80 %), popis mirnih con glede na drstišča (1), število ozaveščevalnih aktivnosti (3)
	B.1.4.1	Uveljavitev mirnih con in ozaveščanje uporabnikov prostora in po potrebi označitev v naravi (2027–2029)				
	B.1.4.2	Usmerjanje obiskovalcev zunaj območij muljaste obale oziroma območij pomembnejših habitatov škržka (2027-2030)				
	B.1.4.3	Ozaveščanje vseh uporabnikov o režimu rabe vstopno-izstopnih mest (od 2027 dalje)				
	PUN ReNPVO	05874, 05975, 06029 06030, 05702, 05952 20, 37				
	B.2	Infrastruktura na območju krajinskega parka je usklajena s cilji varstva narave in strategijo obiskovanja, je redno vzdrževana ter omogoča kakovostno doživljanje narave				
				MNVP DPJS TD	467.042 17.000 7.200	

Sklop	Koda	Kratkoročni cilj/Ukrep/Naloga (leta izvedbe)	Nosilci	Viri finančnih sredstev	Potrebna finančna sredstva (EUR)	Kazalniki/letno
2	B.2.1	Preverjati stanje parkovne infrastrukture ter jo vzdrževati in nadgrajevati (stalna naloga)	lokalni ponudniki, NVO	MNVP	61.638	Urejena parkovna infrastruktura (70%)
	B.2.1.1	Redno preverjanje varnosti in urejenosti infrastrukture ter vzdrževanje parkovne infrastrukture in pohodnih poti v upravljanju parka (stalna naloga)				
	B.2.1.2	Označitev ali zamenjava oznak naravnih vrednot (stalna naloga)				
	B.2.1.3	Vzdrževanje in zagotovitev delovnih strojev in orodij za potrebe urejanja infrastrukture (stalna naloga)				
	PeNPVO	20				
2	B.2.2	Urejati Šokčev dvor za varen obisk, dopolnjevati interpretacijske vsebine in povečevati dostopnost info točke	JZ KP Kolpa z zunanjimi izvajalci	MNVP DPJS TD	377.301 2.000 4.700	Število saniranih delov dvora (3), zagotovljena potrebna oskrba in vsebine za interpretacijo obiskovalcem dvora (100%)
	B.2.2.1	Izvesti nujno sanacijo poškodovanega Šokčevega dvora, redno urejanje in oskrba za obisovalce (2026–naprej)				
	B.2.2.2	S pomočjo LAS ali drugega projekta celovito urediti stavbo in dvorišče za večnamensko uporabo, vključno s prodajno trgovino in depojem za skladiščenje materiala, dvor opremiti z atraktivnimi vsebinami s področja naravovarstva (2026–2027)				
	B.2.2.3	Posodobljena in obnovljena ponudba vsebin za obiskovalce Šokčevega dvora. Oživitev lokacije in sodelovanje z institucijami, ki bi Šokčev dvor vključile v svoj redni program (stalna naloga)				
	B.2.2.4	Ureditev prodajnega kotička za lokalne produkte ter prostora za prezentacijo naravovarstvenih vsebin v info centru Šokčev dvor (2026)				
	B.2.2.5	Zagotovljena redna prisotnost vsaj enega informatorja na info točki Šokčev dvor v času povečanega obiska (od 2026 dalje)				
2	B.2.3	Urejati Center za doživljanje biodiverzitete Grduni	JZ KPK	MNVP DPJS TD	27.586 15.000 2.500	10% povečano število nočitev, opremljena učilnica (50%), zagotovljena oskrba nepremičnine (100%)
	B.2.3.1	Povečanje nočitvenih kapacitet, opremiti učilnico, obogatitev vsebine CBD s prijavo na projekt, nadgradnja geološke zbirke in vsebin biodiverzitete (2026–2027)				
	B.2.3.2	Ureditev okolice CBD za izvajanje delavnic na prostem (2026–2027)				
	B.2.3.3	Organizacija sprejema in izvedba programov za skupine, oskrba objekta (stalna naloga)				
2	B.2.4	Urejati info točko v zgornjem delu KPK	JZ KPK	MNVP	517	Obnovljena mostna tehtnica
	B.2.4.1	Ureditev mostne tehtnice v Starem trgu in ohranjanje v zglednem stanju (stalna naloga)				
	B.3	Zagotoviti ustrezno obveščanje in informiranje obiskovalcev, lokalnega prebivalstva in deležnikov o vrednotah in dogodkih v KP Kolpa				
				MNVP	42.314	
2	B.3.1	Izvajati splošne aktivnosti za promocijo krajinskega parka in vzdrževanje komunikacijskih kanalov	JZ KPK, mediji	MNVP	42.314	Sodobna spletna stran (1), število objavljenih prispevkov v medijih (20), prepoznavnost ZO (5 % rast števila sledilcev FB strani)
	B.3.1.1	Nadgraditi novo, sodobno spletno stran in jo redno vzdrževati (stalna naloga)				
	B.3.1.2	Ozaveščevalne table in gradivo s kodnim sistemom povezati s spletno stranjo parka (stalna naloga)				
	B.3.1.3	Priprava in objava člankov, prispevkov za različne medije in splet (stalna naloga)				
	B.3.1.4	Posodobitev in obogatitev komunikacijskih kanalov (stalna naloga)				
	B.3.1.5	Promocija parka v nacionalnih in lokalnih medijih in na socialnih omrežjih (stalna naloga)				
	ReNPVO	6.1.3, 7.1.2				
	B.4	Izvajati ozaveščevalne aktivnosti različnih skupin deležnikov				
				MNVP	63.061	
2	B.4.1	Izvajati ozaveščevalne aktivnosti za lokalne prebivalce in obiskovalce	JZ KPK	MNVP	48.841	Izveden spomladanski (1) in jesenski (1) dogodek, izvedba drugih dogodkov (5)

Sklop	Koda	Kratkoročni cilj/Ukrep/Naloga (leta izvedbe)	Nosilci	Viri finančnih sredstev	Potrebna finančna sredstva (EUR)	Kazalniki/letno
	B.4.1.1	Izvedba predavanj, družabnih večerov, tematskih pohodov, strokovnih ekskurzij, okroglih miz, čistilnih akcij, razstav, delavnic in drugih aktivnosti za prebivalce in obiskovalce KP Kolpa (stalna naloga)				
	B.4.1.2	Nadaljevanje tradicije organizacije spomladanskega dneva odprtih vrat ob mednarodnem dnevu naravnih parkov ter jesenske prireditve (stalna naloga)				
	B.4.1.3	Priprava, založništvo in distribucija gradiv (stalna naloga)				
	B.4.1.4	Zagotavljanje interpretacijskih gradiv in opreme za obiskovalce (stalna naloga)				
	B.4.1.5	V naravovarstvene aktivnosti vključevati šolajočo mladino in lokalne prebivalce, prostovoljce in zunanje izvajalce (stalna naloga)				
	PUN ReNPVO	05878, 05862, 05887, 08520, 08506 20, 22, 37, 39				
2	B.4.2	Nadaljevati sodelovanje s šolami in vrtci	JZ KPK	MNVP	14.221	Vsakoletni obiski (20) šol
	B.4.2.1	Vzpostaviti sodelovanje z več šolami na območju Bele krajine in širše ter pripraviti izobraževalne programe (stalna naloga)				
	B.4.2.2	V sodelovanju z izobraževalnimi organizacijami oblikovati programe za počitniške tabore/delavnice z ekološko in etnološko vsebino (stalna naloga)				
	B.4.2.3	Sodelovanje s Skupnostjo naravnih parkov Slovenije pri izvedbi kviza parkoslovci (stalna naloga)				
	B.5	Ozaveščati lokalne prebivalce in obiskovalce o podnebnih spremembah – vzrokih, posledicah in možnih ukrepih za njihovo blažitev				
				MNVP PS	35.344 61.000*	
2	B.5.1	Ozaveščati lokalne prebivalce o invazivnih tujerodnih vrstah	lokalni prebivalci	MNVP PS	7.431 22.000*	Število ozaveščevalnih aktivnosti (5)
	B.5.1.1	Priprava ozaveščevalnih gradiv in objav za tiskane in spletne medije o tujerodnih vrstah (stalna naloga)				
	B.5.1.2	Priprava smernic za preprečevanje prenosa tujerodnih vrst z mehanizacijo in njihova promocija med ključnimi deležniki (od 2026 dalje)				
	PUN ReNPVO	06039 37, 3.2.1, 3.2.2				
2	B.5.2	Ozaveščanje lokalnih prebivalcev o pomenu mokrišč ter o živalih in rastlinah, ki jih naseljujejo	lokalni prebivalci	MNVP PS	21.399 19.000*	Število ozaveščevalnih aktivnosti (5), urejenih dostopov do mokrišč (5)
	B.5.2.1	Izvajanje komunikacijskih aktivnosti, ozaveščanje javnosti o naravovarstvenem pomenu mokrišč (stalna naloga)				
	B.5.2.2	Urejanje varnih dostopov do mokrišč, zamenjava/namestitvev informacijskih tabel (stalna naloga)				
	PUN ReNPVO	05578, 05862, 05887 20, 37				
2	B.5.3	Spodbujanje lokalnih prebivalcev k ohranjanju tradicionalne rabe travnišč	lokalni prebivalci	MNVP PS	1.034 5.000*	Št. izobraževanj (1)
	B.5.3.1	Izobraževanje deležnikov o tradicionalni rabi travnišč (stalna naloga)				
2	B.5.4	Spodbujanje lokalnih prebivalcev k urejanju in ohranjanju krajinske podobe naselij, krajinskih značilnosti in območij za obiskovanje	lokalni prebivalci	MNVP PS	5.481 15.000*	Objava v mediju (1)
	B.5.4.1	Strokovno svetovanje lastnikom zemljišč parka pri urejanju krajine in krajinskih značilnosti (stalna naloga)				
	B.5.4.2	Promocija parka v nacionalnih in lokalnih medijih in na socialnih omrežjih (stalna naloga)				
	B.5.4.3	Urejanje varnih dostopov do NV s krajinsko vrednostjo, obnova info tabel in ozaveščevalne akcije prebivalstva in udeležencev aktivnosti (stalna naloga)				

7.1.3 Upravljavsko področje C: Trajnostni razvoj

Ključna izhodišča za področje C:

Za območje parka je značilna močna vez med prebivalstvom, tradicijo, identiteto in naravnimi danostmi, velik pomen ima zato skrb za ohranjanje kulturne dediščine, razčlenjene na mikrolokacije. Vključevanje lokalnega prebivalstva in lastnikov zemljišč v izvajanje ukrepov varstva in ohranjanje narave in trajnostnega načina življenja ter uporabe prostora je nujno potrebno. Zato je nujna podpora rokodelcem, lokalnim obrtnikom,

kmetom, ki se ukvarjajo z nekonvencionalnim kmetijstvom, rejcem avtohtonih pasem živali s strani parka, vključevanje parka v skupno blagovno znamko turistične destinacije Bela krajina ter skrb za raznoliko in vsebinsko bogato kulturno dediščino regije.

Dolgoročni cilj za Upravljavsko področje C: Trajnostni razvoj

Na območju KP Kolpa se spodbuja trajnostni razvoj, predvsem trajnostne oblike kmetovanja, ki omogočajo ohranjanje kulturne krajine in biotske pestrosti. Upravljavec sodeluje z lokalnimi prebivalci pri razvoju trajnostno naravnane turistične ponudbe, ki zagotavlja ohranjanje biotske pestrosti, vključuje tudi kulturno dediščino in nudi možnost zaslužka lokalnim prebivalcem (stalna naloga).

Skupni stroški po virih sredstev za upravljavsko področje C so prikazani v spodnji tabeli.

Področje	Stroški MNVP	Stroški PS	Stroški DPJS	Stroški TD
C	82.038,57 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Razlaga kratic: MNVP: Ministrstvo za naravne vire in prostor, PS – sredstva Podnebnega sklada, DPJS – druga sredstva iz javne službe, TD – tržna dejavnost

Tabela 7. Pregled operativnih ciljev, ukrepov in nalog na upravljavskem področju C. Trajnostni razvoj

Sklop	Koda	Kratkoročni cilj/Ukrep/Naloga (leta izvedbe)	Nosilci	Viri finančnih sredstev	Potrebna finančna sredstva (EUR)	Kazalniki/letno
	C.1	Podpirati lokalne prebivalce pri izvajanju dejavnosti, ki so v skladu s cilji varstva narave in kulturne dediščine ter prinašajo dodano vrednost v okolju				
				MNVP	82.039	
3	C.1.1	Usmerjanje in spodbujanje lokalnih podjetnikov k trajnostni rabi naravnih virov v krajinskem parku	lokalna podjetja in lastniki zemljišč	MNVP	14.149	Ustvarjene priložnosti za prodajo lokalnih produktov (5)
	C.1.1.1	Usmerjanje deležnikov, spodbujanje trajnostne rabe naravnih virov in drugih ravnanj, krepitev podjetnosti, podpora pri promociji (stalna naloga)				
	C.1.1.2	Svetovanje uporabnikom prostora pri postopkih ob posegih v prostor v skladu z zakonodajo (stalna naloga)				
	PUN ReNPVO	05875, 06030 39, 6.5.1				
3	C.1.2	Spodbujati kmete k trajnostnim oblikam kmetovanja in vključevanju v naravi prijazne kmetijsko-okoljske ukrepe	KGZS, lokalni kmetovalci in drugi lastniki zemljišč	MNVP	16.430	Strokovno delo izvedeno v skladu s planom in v sodelovanju s strokovnimi institucijami (100%)
	C.1.2.1	Redna komunikacija s kmeti, agrarnimi skupnostmi ter ozaveščanje o naravi prijazni rabi zemljišč (stalna naloga)				
	C.1.2.2	Spodbujanje preusmeritve kmetij v ekološko kmetovanje ob trajnostni rabi virov ter k vključevanju v naravi prijazne kmetijsko-okoljske ukrepe (stalna naloga)				
	C.1.2.3	Srečanja z lokalnimi skupnostmi z območja parka (stalna naloga)				
	PUN ReNPVO	08517 37, 2.1.1, 5.2.3, 11.2.1				
3	C.1.3	Vključevanje vrednot krajinskega parka v turistično ponudbo, spodbujanje naravi prijaznega turizma	lokalni ponudniki, RIC Bela Krajina, STO	MNVP	22.543	Licenca za belokranjsko pogačo (1), sodelovalne aktivnosti (5), lasten produkt (1).
	C.1.3.1	Sodelovanje pri uresničevanju Strategije turizma Bela krajina (stalna naloga)				
	C.1.3.2	Podpora kolektivni blagovni znamki Bela krajina, razvoj lastnega produkta (stalna naloga)				
	C.1.3.3	Analiza povratnih informacij obiskovalcev, uporaba rezultatov za ozaveščanje deležnikov (stalna naloga)				
	C.1.3.4	Sodelovanje z lokalnimi prebivalci pri razvoju trajnostno naravnane turistične ponudbe, ki zagotavlja ohranjanje biotske pestrosti in nudi možnost zaslužka lokalnim prebivalcem (stalna naloga)				
	ReNPVO	7.1.1				

Sklop	Koda	Kratkoročni cilj/Ukrep/Naloga (leta izvedbe)	Nosilci	Viri finančnih sredstev	Potrebna finančna sredstva (EUR)	Kazalniki/letno
3	C.1.4	Okrepiti zavedanje o pomenu kulturne dediščine, tradicije in lokalne identitete ter sodelovati pri ohranjanju tradicionalnih znanj	ZVKD, lokalni prebivalci, šole	MNVP	28.917	Število organiziranih delavnic (10)
	C.1.4.1	Sodelovanje in izvajanje aktivnosti obujanja in ohranjanja nesovne kulturne dediščine: običaji, domača obrt ter ljudska znanja (stalna naloga)				
	C.1.4.2	Sodelovanje na lokalnih prireditvah, povezanih z nesovno kulturno dediščino (stalna naloga)				
	C.1.4.3	Vključevanje lokalnih osnovnih šol in sodelovanje pri prenosu tradicionalnih znanj na mlajše generacije (stalna naloga)				
	C.1.4.4	Povečanje prepoznavnosti uskoške skupnosti ter zagotoviti vsebine in vodenje s poudarkom na ohranjanju in zapisu tega izročila nacionalnega pomena (stalna naloga)				

7.1.4 Upravljavsko področje D: Delovanje javnega zavoda

Ključna izhodišča za sklop D

Za nemoteno in učinkovito izvajanje upravljavskih področij A, B in C je treba zagotoviti nemoteno poslovanje zavoda.

Dolgoročni cilj za Upravljavsko področje D: Delovanje javnega zavoda

Javni zavod deluje zakonito in transparentno ter se povezuje z lokalnimi prebivalci in drugimi ključnimi deležniki. S kadrovske krepitvijo se oblikuje učinkovita javna služba ohranjanja narave, ki zagotavlja uspešno doseganje ciljev zavarovanja krajinskega parka. Javni zavod postopoma okrepi tudi tržno dejavnost, s katero se zagotovijo dodatna sredstva za vlaganja v parku. V petletnem načrtu upravljanja se aktivno pristopi k iskanju rešitev za kakovostne prostore uprave parka, kjer bo mogoč tudi razvoj interpretacijskih vsebin.

Skupni stroški po virih sredstev za upravljavsko področje C so prikazani v spodnji tabeli.

Področje	Stroški MNVP	Stroški PS	Stroški DPJS	Stroški TD
D	796.539,78 €	0,00 €	10.000,00 €	8.300,00 €

Razlaga kratic: MNVP: Ministrstvo za naravne vire in prostor, PS – sredstva Podnebnega sklada, DPJS – druga sredstva iz javne službe, TD – tržna dejavnost

Tabela 8. Pregled operativnih ciljev, ukrepov in nalog na upravljavskem področju D. Delovanje javnega zavoda

Sklop	Koda	Kratkoročni cilj/Ukrep/Naloga (stalna naloga)	Nosilci	Viri finančnih sredstev	Potrebna finančna sredstva (EUR)	Kazalniki/letno
	D.1	Razviti ustrezno okolje in podporo za izvajanje dejavnosti javne službe ohranjanja narave v Krajinskem parku Kolpa				
				MNVP DPJS TD	636.602 9.000 5.000	
1	D.1.1	Izvajati naloge načrtovanja in poročanja o izvajanju upravljavskih nalog	MNVP, ZRSVN	MNVP	136.503	Pravočasno oddana gradiva (100%) in usklajenost z NU
	D.1.1.1	Priprava programov dela, poročanje in izvajanje vseh zakonsko določenih obveznosti za delovanje javnega zavoda (stalna naloga)				
	D.1.1.2	Organizacija in izvedba sej sveta in strokovnega sveta zavoda, zagotovitev kilometrin in sejin članom (stalna naloga)				
	D.1.1.3	Spremljanje izvajanja načrta upravljanja 2026–2030 (stalna naloga)				
	D.1.1.4	Priprava novega načrta upravljanja za obdobje po letu 2030 (2029–2030)				
1	D.1.2	Izvajati redna organizacijska in poslovna opravila ter zagotavljati zakonito poslovanje javnega zavoda	JZ KPK	MNVP	180.179	Zagotovljena sredstva za organizacijska in poslovna opravila

Sklop	Koda	Kratkoročni cilj/Ukrep/Naloga (stalna naloga)	Nosilci	Viri finančnih sredstev	Potrebna finančna sredstva (EUR)	Kazalniki/letno
						(100%), posodobljena Statut, Akt o ustanovitvi in Uredba JZ KP Kolpa
	D.1.2.1	Posodobitev uredbe, statuta, ustanovnega akta, (2026) ter internih aktov JZ KP Kolpa (po potrebi)				
	D.1.2.2	Uresničevanje nalog s področja varstva osebnih podatkov (GDPR), zdravja pri delu, požarne varnosti (stalna naloga)				
	D.1.2.3	Zagotovitev IKT, licenčne, digitalne, računovodske, komunikacijske, poštna, digitalna, arhivska, inventurna, bančne podpore, stroški (dela) izobraževanj in srečanj, pisarniškega materiala ... (stalna naloga)				
	D.1.2.4	Izvajanje postopkovnih opravil v zvezi z uveljavljanjem predkupne pravice države (stalna naloga)				
	D.1.2.5	Pridobivanje soglasij lastnikov za izvajanje naravovarstvenih nalog (stalna naloga)				
	PUN ReNPVO	08515, 08514, 08520 17, 18				
1	D.1.3	Kadrovsko okrepiti javni zavod z novimi zaposlitvami, skladno s sistemizacijo, ter omogočati tudi druge oblike dela, opravljanje prakse in prostovoljstva	MNVP	MNVP	19.125	Nova zaposlena oseba (2), udeležba na vsaj enem izobraževanju (4 osebe)/letno
	D.1.3.1	V skladu z razpoložljivimi finančnimi viri zaposlovati nove sodelavce na nalogah javne službe, projektnem delu ali kot začasno obliko dela po pogodbah o študentskem ali prostovoljskem delu (stalna naloga)				
	D.1.3.2	Skrb za izobraževanje zaposlenih (stalna naloga)				
	D.1.3.3	Omogočanje praktičnega pouka domačim in tujim študentom ter dijakom, zagotavljanje nujnih sredstev za aktivno delo (stalna naloga)				
1	D.1.4	Zagotoviti ustrezno delovno opremo in vozila ter delovne, parkirne in skladiščne prostore za javni zavod, ki so dostopni, funkcionalni in omogočajo vzpostavitev ozaveščevalnih vsebin	JZ KPK	MNVP DPJS TD	301.796 9.000 5.000	Ustrezno skladiščenje ter vzdrževanje nepremičnin v upravljanju/najemu (100%), zagotovljena in vzdrževana vozila (3 + 2)
	D.1.4.1	Redno vzdrževanje delovnih prostorov prostore uprave, skladišča in parkirišča pri najemodajalcu, komunalna in energetska oskrba prostora uprave (stalna naloga)				
	D.1.4.2	Vzdrževanje, oskrba in čiščenje Šokčevega dvora in CBD Grduni ter zagotavljanje varnosti obiskovalcev, zavarovanje objekta, elektro-komunalno oskrbo, razvlaževanje in ogrevanje (stalna naloga)				
	D.1.4.3	Redno vzdrževanje (registracija, tehnični pregledi) in po potrebi popravila in čiščenje vozil, nabava novih (stalna naloga)				
	D.1.4.4	Iskanje rešitev za izgradnjo novih upravnih prostorov (iskanje parcele, finančnih virov, priprava dokumentacije, nakup nepremičnine/gradnja) (stalna naloga, do ugodne realizacije naloge)				
	D.2	Zagotoviti zadostna finančna sredstva JZ KP Kolpa za doseganje ciljev učinkovitega upravljanja parka				
				MNVP DPJS TD	54.369 1.000 3.300	
1	D.2.1	Razvijati in pripravljati nove projekte	Projektni partnerji	MNVP DPJS TD	35.223 1.000 500	Število izvajanih projektov (1), število novo prijavljenih projektov (1)
	D.2.1.1	Izobraževanje zaposlenih za pripravo projektov (stalna naloga)				
	D.2.1.2	Oblikovanje projektnih partnerstev za izvedbo projektov in priprava projektnih predlogov, kjer je potrebno, s pomočjo zunanjih partnerjev in izvajalcev (stalna naloga)				
	D.2.1.3	Zagotavljanje ustreznega sofinanciranja projektov (stalna naloga)				
	D.2.1.4	Zagotavljanje zunanje pomoči pri pripravi prijav na projekte in izvajanju le teh (stalna naloga)				
	ReNPVO	12.2.1, 12.2.2.				
3	D.2.2	Krepiti tržno dejavnost krajinskega parka	Lokalni ponudniki izdelkov in storitev	MNVP TD	19.146 2.800	Zagotovljena ponudba lokalnih izdelkov v Šokčevem dvoru
	D.2.2.1	Razvoj novih oblik tržne dejavnosti, priprava gradiv in administrativno vodenje (stalna naloga)				
	D.2.2.2	Zagotavljanje ponudbe lokalnih izdelkov v Šokčevem dvoru (stalna naloga)				

Sklop	Koda	Kratkoročni cilj/Ukrep/Naloga (stalna naloga)	Nosilci	Viri finančnih sredstev	Potrebna finančna sredstva (EUR)	Kazalniki/letno
	D.3	Sodelovati z institucijami in deležniki v prostoru pri izvedbi nalog, ki so pomembne za uresničevanje ciljev KPK				
				MNVP	104.569	
1	D.3.1	Sodelovati z drugimi domačimi in tujimi organizacijami na področju upravljanja naravnih virov, upravljanja zavarovanih območij	ZRSVN, ZGS, Direkcija za vode, VGS, KGZS, MNVP...	MNVP	21.923	Število institucij za stalno sodelovanje (5)
	D.3.1.1	Sodelovanje z ZRSVN, MNVP in drugimi sorodnimi organizacijami pri pripravi smernic, predpisov in programskih dokumentov, ki se nanašajo na območje KP Kolpa (stalna naloga)				
	D.3.1.2	Sodelovanje z organizacijami na področju rabe naravnih virov (stalna naloga)				
1	D.3.2	Prizadevati si za celostno ohranjanje reke Kolpe z oblikovanjem rešitev za čezmejno varstvo in zmanjševanje pritiskov na reko in obrečni prostor	Ribiške družine na obeh straneh meje	MNVP	23.423	Delujoča skupina z deležniki obeh strani Kolpe (1), letno srečanje (1)
	D.3.2.1	Vzpostavitev in redna srečanja delovne skupine s predstavniki različnih ciljnih skupin, ki so povezane z upravljanjem reke Kolpe (od 2026 dalje)				
	D.3.2.2	Reševanje in usklajevanje perečih problemov v zvezi z reko Kolpo z deležniki na hrvaški strani (stalna naloga)				
1	D.3.3	Sodelovati s parkovnimi lokalnimi skupnostmi, društvi in Občino Črnomelj ter zagotavljati informiranost o delu v parku	Lokalni prebivalci, Občina Črnomelj	MNVP	19.182	Po potrebi nudeno svetovanje in strokovna podpora (100 %)
	D.3.3.1	Sodelovanje z lokalnimi skupnostmi ter z lokalnimi NVO ter drugimi sorodnimi organizacijami (stalna naloga)				
	D.3.3.2	Zagotavljanje informacij na sedežu upravljalca (stalna naloga)				
	D.3.3.3	Podpora nameri o strožjem varovanju Info-točke črni močeril na Jelševniku (stalna naloga)				
	ReNPVO	6.2.2, 6.2.3				
1	D.3.4	Povezovanje z drugimi zavarovanimi območji	Upravitelji drugih ZO, Skupnost naravnih parkov Slovenije, DOPS, Parki Dinaridov	MNVP	40.041	Udeležba na srečanjih SNPS (3), udeležba na srečanju Parkov dinaridov(1)
	D.3.4.1	Redno povezovanje z KP Lahinja ter Info- točko črni močeril na Jelševniku ter z drugimi sorodnimi organizacijami in partnerji (stalna naloga)				
	D.3.4.2	Udeležba na sestankih direktorjev ter delovanje v Skupnosti naravnih parkov Slovenije (stalna naloga)				
	D.3.4.3	Sodelovanje pri organizaciji in izvedbi skupnih akcij zavarovanih območij (stalna naloga)				
	D.3.4.4	Udeležba na srečanjih zavarovanih območij na nacionalni in mednarodni ravni ter na konferencah, povezanih z delom parka (stalna naloga)				
	D.3.4.5	Sodelovanje v zvezi Parki Dinaridov (stalna naloga)				
	ReNPVO	6.2.2.				

7.2 Program izvajanja neposrednega nadzora v naravi

Območje parka, še posebej ob reki Kolpi, je v poletni sezoni (pre)obremenjeno zaradi številnih obiskovalcev. Obremenitve so izrazito sezonske, predvsem od druge polovice junija, pa do konca avgusta, zato je nujno neposredni nadzor organizirati tako, da bodo zaposleni v dneh povečanega obiska bolj intenzivno prisotni na terenu. Zagotoviti je treba vsaj minimalni standard neposrednega nadzora v naravi, s katerim bi bilo mogoče učinkovito nadzirati izvajanje varstvenih režimov, ki veljajo za območje parka.

Neposredni nadzor v naravi je načrtovan glede na kadrovske zmožnosti zavoda, ki predvideva eno zaposlitev za opravljanje tovrstnih nalog. Trenutna kadrovska struktura namreč ne omogoča zadostne stalne prisotnosti nadzornika na terenu, da bi lahko sam obvladoval številne pritiske na zavarovano območje v poletnih mesecih. Neposredni naravovarstveni nadzor se bo v naravi izvajal v obsegu 700 ur letno, kar predstavlja približno 40 % letnega delovnega časa enega zaposlenega. Ob povečani potrebi bo nadzor v prihodnjih sezonah izvajan tudi s strani prostovoljnih nadzornikov in/ali drugih zaposlenih v JZ KP Kolpa, za kar bodo bili napoteni na izobraževanje. Področje nadzora je izjemno široko in glede na teren parka zahtevno, zato ga členimo v več skupin: neustrezna raba in dejavnosti na NV, nedovoljeni posegi v prostor, neustrezne dejavnosti in gibanje deležnikov na območju parka, onesnaževanje, spremljanje stanja glede širitve ITV, in druge kršitve varstvenih režimov ter ozaveščanje deležnikov.

Na območju KP Kolpa se bo v naravnem okolju (na območjih, ki so zunaj naselij, javnih cest, površin za rekreacijo in šport) nadzor vršil s strani pristojnih inšpekcijskih služb ter s strani JZ KP Kolpa. Zoper prekrške, ki se bodo nanašali na vožnjo in parkiranje vozil na motorni pogon v naravnem okolju, je za ukrepanje pristojna policija ter nadzorniki JZ KP Kolpa. Na vseh ostalih območjih, ki so zunaj naravnega okolja, se bo nadzor izvajal preko Skupne občinske uprave občin Dolenjske in Bele krajine; na preostalih cestnih površinah pa bo v skladu s svojimi pooblastili nadzor izvajala policija. V kolikor bo možno, se bo izvajanje neposrednega naravovarstvenega nadzora vsako leto uskladilo na skupnem srečanju s preostalimi inšpekcijskimi službami in se bo v okviru kadrovske zmožnosti skušalo čim bolj časovno in prostorsko razporediti.

Časovna razporeditev naravovarstvenega nadzora:

- Nadzor se intenzivneje izvaja v času med 1. 6. in 31. 8. V tem času je na terenu prisoten vsaj en nadzornik tri dni v tednu, od tega občasno tudi v dnevih od petka do nedelje ter na praznične dneve.
- Nadzor se prilagaja vremenskim razmeram in je še posebej intenziven takrat, ko reka Kolpa v odseku znotraj KP Kolpa doseže temperature, ki so primerne za plavanje (nad 23 °C).

Prostorska usmerjenost naravovarstvenega nadzora:

- Neposredni nadzor se pretežno izvaja na območju ob reki Kolpi, kjer je obisk največji ter občasno na območjih drugih pomembnejših naravovarstvenih vsebin (NV, pomembnejši habitati).

7.3 Finančni načrt za izvajanje načrta upravljanja

Finančni načrt je okvir za petletno obdobje izvajanja NU, ki bo podrobneje opredeljen v letnih programih dela JZ. Zaradi dolgega obdobja veljavnosti NU KP Kolpa ter potreb sprotne prilagajanja trenutnim situacijam in potrebam zavoda, stroškov in prihodkov ni mogoče popolnoma zanesljivo ovrednotiti, zato je možno, da bo v času izvajanja tega NU prišlo do določenih sprememb/odstopanj.

Za izvajanje NU bo po oceni v obdobju 2026–2030 potrebnih 2.744.336,50 EUR. Od tega je 78,45 % proračunskih sredstev Republike Slovenije, ki jih ta namenja za izvajanje javne službe ohranjanja narave (JS). Za del dejavnosti je v letu 2026 zagotovljeno financiranje iz sredstev Sklada za podnebne spremembe (PS), in sicer v višini 101.000 EUR. Za preostala leta načrtovana sredstva iz Sklada za podnebne spremembe v višini 446.000 EUR (skupaj podnebnih sredstev 547.000 EUR), ki pa v času sprejetja tega načrta sredstva še niso zagotovljena. Načrtovanje teh sredstev se bo usklajevalo v letnih programih dela in finančnih načrtih za posamezna leta, čemur bo prilagojeno tudi izvajanje aktivnosti v posameznih letih.

Javni zavod bo sredstva za nujne investicije v objekte v Žuničih in Grdunih pokrival iz sredstev MNVP, saj so ta nujna za sanacijo poškodovanih objektov in preprečitev nadaljnje škode. Za celovitejše vzdrževanje in obnovo nepremičnin in parkovne infrastrukture, pa se park aktivno prijavlja na razpise, vendar so nekatere možnosti za sofinanciranje iz projektov omejene zaradi še nepopolno urejene dokumentacije in formalnih pogojev iz preteklih obdobj (pomanjkljivosti se postopno odpravljajo). Lastni delež v projektih bomo pokrivali iz drugih prihodkov iz javne službe (DPJS) in tržne dejavnosti (TD), vendar zaradi omejenih možnosti trženja naravnih in kulturnih potencialov ter kadrovske podhranjenosti nima pogojev za prijavo večjih investicijskih projektov.

Tabela 9. Predvidena finančna sredstva za izvedbo upravljalvskega načrta po upravljalvskih sklopih in virih finančnih sredstev za obdobje 2026–2030

Vir financiranja Upravljalvsko področje	MNVP		Podnebni sklad*		Drugi prihodki JS		Tržna dejavnost		SKUPAJ	
	Stroški [EUR]	Delež [%]	Stroški [EUR]	Delež [%]	Stroški [EUR]	Delež [%]	Stroški [EUR]	Delež [%]	Stroški [EUR]	Delež [%]
A. Ohranjanje narave	570.242,99	26,49	486.000,00	88,85	0,00	0,00	300,00	1,72	1.056.542,99	38,50
B. Obiskovanje in ozaveščanje	704.115,16	32,70	61.000,00	11,15	17.000,00	62,96	8.800,00	50,57	795.078,10	28,97
C. Trajnostni razvoj	82.038,57	3,81	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	161.015,58	5,87
D. Delovanje JZ	796.539,78	37,00	0,00	0,00	10.000,00	37,04	8.300,00	47,70	731.699,83	26,66
SKUPAJ	2.152.936,50	100,00	547.000,00	100,00	27.000,00	100,00	17.400,00	100,00	2.744.336,50	100,00

* Programska sredstva se črpajo iz Sklada za podnebne spremembe. Sredstva so potrjena za leto 2026, za leta 2027–2030 pa v času sprejetja tega načrta sredstva še niso zagotovljena. Načrtovanje teh sredstev se bo usklajevalo v letnih programih dela in finančnih načrtih za posamezna leta, čemur bo prilagojeno tudi izvajanje aktivnosti v posameznih letih.

Prihodki z naslova drugih prihodkov javne službe (DPJS) ter prihodki z naslova tržne dejavnosti (TD) bodo v največji možni meri namenjeni za investicije in razvoj osnovne infrastrukture zavoda, saj gre za sredstva, s katerimi lahko JZ KP Kolpa prosto razpolaga v okviru veljavnih predpisov. Občasni prihodki z naslova tržne dejavnosti bodo vključevali tudi prodajo amortiziranih in odsluženih osnovnih sredstev, pri čemer bodo ti prihodki ponovno usmerjeni v posodabljanje in racionalizacijo delovanja zavoda. Takšna usmeritev bo omogočila postopno izboljšanje materialnih pogojev za izvajanje javne službe. Skupni prihodki in stroški in vsebina naložb se v posameznih letih po posameznih upravljalvskih področjih lahko bistveno spremenijo glede na pridobljena projektna finančna sredstva ter glede na obseg DPJS in TD.

Finančni načrt predvideva postopno povečevanje števila zaposlenih za izvajanje nalog javne službe.

7.3.1 Delitev stroškov po tipu stroška

Finančni načrt za obdobje 2026–2030 je sestavljen na podlagi realnih potreb za izvajanje nalog javne službe v skladu z Zakonom o ohranjanju narave ter cilji upravljanja zavarovanega območja. Delitev vseh stroškov po upravljalvskih sklopih in tipih stroškov je prikazana v Tabeli 10.

Tabela 10. Predvidena finančna sredstva za izvedbo upravljalvskega načrta po upravljalvskih sklopih in vrstah stroškov za obdobje 2026–2030

Tip stroška Upravljalvsko področje	Stroški dela		Materialni stroški		Stroški investicij		SKUPAJ	
	Stroški [EUR]	Delež [%]	Stroški [EUR]	Delež [%]	Stroški [EUR]	Delež [%]	Stroški [EUR]	Delež [%]
A. Ohranjanje narave	480.692,99	40,32%	475.850,00	54,03%	100.000,00	14,89%	1.056.542,99	38,50%
B. Obiskovanje in ozaveščanje	298.715,60	25,06%	99.862,50	11,34%	396.500,00	59,05%	795.078,10	28,97%
C. Trajnostni razvoj	145.195,58	12,18%	15.820,00	1,80%	0,00	0,00%	161.015,58	5,87%
D. Delovanje JZ	267.453,83	22,44%	289.246,00	32,84%	175.000,00	26,06%	731.699,83	26,66%
SKUPAJ	1.192.058,00	100,00%	880.778,50	100,00%	671.500,00	100,00%	2.744.336,50	100,00%

* V zneskih so upoštevana tudi programska sredstva, ki se črpajo iz Sklada za podnebne spremembe. Sredstva so potrjena za leto 2026, za leta 2027–2030 pa v času sprejetja tega načrta sredstva še niso zagotovljena. Načrtovanje teh sredstev se bo usklajevalo v letnih programih dela in finančnih načrtih za posamezna leta, čemur bo prilagojeno tudi izvajanje aktivnosti v posameznih letih.

Finančni načrt temelji na predpostavki stabilnih ekonomskih razmer in predvideva, da v obdobju 2026–2030 ne bo prišlo do večjih makroekonomskih nihanj, kot so izrazita inflacija, nenadne spremembe stroškov dela, dvig cen materialov, energije ali drugih ključnih vhodnih stroškov. V primeru pomembnejših odstopanj od teh izhodišč bo treba načrt ustrezno revidirati in prilagoditi dejanskim razmeram. Predlog temelji na treh ključnih stebrih: postopni kadrovske okrepitvi, stabilnem zagotavljanju osnovnih materialnih sredstev ter investicijam v objekte in drugo parkovno infrastrukturo. Finančni načrt predvideva tudi začetek reševanja vprašanja upravnih prostorov JZ KP Kolpa, saj jih trenutno najemamo, zato so režijski stroški zelo visoki. Poleg tega se prostor v trenutni zasnovi ne more uporabljati tudi za interpretacijo in vodenje različnih skupin.

Stroški dela

V prvem obdobju NU KP Kolpa se predvideva postopna zaposlitev dveh dodatnih strokovnih sodelavcev, predvidoma v letih 2027, 2028. Kadrovska rast je nujna zaradi obstoječe kadrovske podhranjenosti, ki resno omejuje izvajanje nalog strokovne službe, sodelovanje v projektih in izvedbo terenskih del. Zaposlovanje visoko usposobljenega kadra bo omogočilo samostojno in odgovorno izvajanje strokovnih nalog, pri čemer bo poudarek na učinkovitosti in multidisciplinarnem delu. Če se izkaže možnost, je zaposlitev dodatnih oseb predvidena preko projektov.

Pri izračunu števila delovnih ur je bilo upoštevano, da eno leto polne zaposlitve zajema 1750 delovnih ur. Gre za efektivne delovne ure; od letne kvote 2088 so odštete ure za letni dopust, državne praznike in pavšalno 7 dni bolniškega dopusta na zaposlenega, ki je prav tako breme delodajalca. Urna postavka je bila ocenjena na podlagi podatkov zdaj zaposlenih in vključuje stroške dela in druge zakonsko določene stroške, ki pripadajo delavcem (prispevke, dodatek za prehrano, dnevnice, regres). V urno postavko niso vključeni režijski stroški delovanja javnega zavoda, temveč so ti upoštevani v sklopu D finančnega načrta.

Pri izračunu višine stroškov dela v obdobju 2026–2030 so bili upoštevani naslednji dejavniki:

- nameravani kadrovske okrepitvi, in sicer zaposlitev dodatne osebe v 2/2 leta 2027 ter druge v začetku leta 2028,
- upoštevanje znanih podatkov (vrednost plačnih razredov), postopno zviševanje plač v prehodnem obdobju, v skladu z veljavno plačno zakonodajo in sistemskimi spremembami,
- upoštevanje trenutno še neznanih podatkov, ki jih lahko le predvidevamo (višina letnega regresa, zimskega regresa, neobdavčene višine prehrane in prevoza na delo, KAD),
- obveznosti iz delovnega razmerja, kot so regres za letni dopust, prevoz na delo, prehrana, prispevki za socialno varnost, nadomestila ...
- možnost izplačila nagrad za nadpovprečno uspešnost zaposlenih v skladu z internimi akti in sistemskimi določili.

Na podlagi zgoraj navedenih predpostavk so bila izračunana realna finančna pričakovanja, ki bodo omogočila stabilne prihodke zaposlenih v JZ KP Kolpa v prihodnjem obdobju.

Tabela 11. Pričakovana sredstva za stroške dela v obdobju 2026–2030 (v EUR).

Leto	2026	2027	2028	2029	2030	SKUPAJ
Stroški dela MNVP	174.870,00	191.587,50	270.618,38	273.938,17	275.043,95	1.186.058,00
Stroški dela Podnebni sklad*	6.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6.000,00
SKUPAJ	180.870,00	191.587,50	270.618,38	273.938,17	275.043,95	1.192.058,00

* Sredstva za delo iz Sklada za podnebne spremembe so predvidena in zagotovljena le v letu 2026, za ostala leta za zdaj niso načrtovana. Načrtovanje teh sredstev se bo usklajevalo v letnih programih dela in finančnih načrtih za posamezna leta, čemur bo prilagojeno tudi razporejanje sredstev in izvajanje aktivnosti v posameznih letih.

Materialni stroški

Za nemoteno izvajanje javne službe mora biti JZ KP Kolpa zagotovljeno stabilno financiranje režijskih stroškov in osnovnih materialnih stroškov, ki omogočajo osnovno operativno delovanje javne službe ohranjanja narave. Gre za pogoje, ki so standardni in nujni za delovanje vsakega državnega javnega zavoda; vključno z zagotavljanjem osnovne infrastrukture, pisarniške in terenske opreme, stroškov vzdrževanja, komunikacije, prevozov in drugih temeljnih funkcij zavoda. Brez ustrezne systemske podpore na tem področju ni mogoče pričakovati učinkovitega, zakonitega in strokovno utemeljenega izvajanja nalog, ki jih javni zavod opravlja v imenu države.

Zavod si prizadeva za povečanje sredstev za materialne stroške, saj je to ključno za zagotavljanje funkcionalnosti javnega zavoda, odpravo obstoječih primanjkljajev ter za vzpostavitev osnovnih pogojev za delo zaposlenih. Brez zadostnih materialnih sredstev ni mogoče zagotavljati stabilnega in varnega delovnega okolja, prav tako pa ni mogoče celovito opravljati nalog javne službe na področju varstva narave, kot jih določata zakonodaja in načrt upravljanja. Če povečanje osnovnega financiranja – zlasti materialnega in programskega – ne bo zagotovljeno, zavod ne bo mogel učinkovito izvajati svojega poslanstva, kar bo imelo neposreden vpliv na kakovost varovanja narave in doseganje strateških ciljev varstva okolja v zavarovanem območju.

Tabela 12. Pričakovana sredstva za materialne stroške v obdobju 2026–2030 (v EUR).

Leto	2026	2027	2028	2029	2030	SKUPAJ
Materialna sredstva MNVP	73.766,00	68.112,50	90.000,00	95.000,00	100.000,00	426.878,50
Materialni stroški Podnebni sklad*	95.000,00	77.000,00	93.000,00	95.000,00	85.000,00	445.000,00
Materialni stroški Drugi prihodki iz javne službe	0,00	1000,00	0,00	0,00	0,00	1000,00
Materialni stroški Tržna dejavnost	500,00	1.300,00	2.000,00	2.000,00	2.100,00	7.900,00
SKUPAJ	169.266,00	70.413,00	92.000,00	97.000,00	102.100,00	880.778,50

* Materialna sredstva iz Sklada za podnebne spremembe so predvidena in zagotovljena le v letu 2026, za ostala leta za zdaj niso zagotovljena. Načrtovanje teh sredstev se bo usklajevalo v letnih programih dela in finančnih načrtih za posamezna leta, čemur bo prilagojeno tudi razporejanje sredstev in izvajanje aktivnosti v posameznih letih.

Investicije

Čeprav JZ KP Kolpa deluje že 18 let, še vedno le delno razpolaga z namensko infrastrukturo, ki ustreza potrebam izvajanja javne službe varstva narave in sodobnega upravljanja zavarovanega območja. Obstoječi (najeti) prostori uprave so locirani v delu proizvodnega obrata na neprimerni lokaciji in so energetsko potratni. To zavira razvoj dejavnosti parka, sodelovanje z obiskovalci in izvajanje programov. Oprema je v veliki meri dotrajana, se pogosto kviri, zato so nujna občasna popravila in zamenjave, ki jih je vnaprej nemogoče točno predvideti.

Zaradi navedenega se bo JZ KP Kolpa v prihodnjem obdobju usmeril v postopno investiranje v osnovno infrastrukturo, kot so postopna zagotovitev sodobnega informacijskega centra s prostorom uprave parka s skladiščnimi in parkirnimi prostori. Predvideva se, da bodo te investicije strateško povezane s projektno financiranimi vsebinami, s čimer bo zagotovljena večja dodana vrednost, sofinanciranje iz drugih virov ter dolgoročno stabilnost delovanja zavoda.

Investicijska sredstva so predvidena tudi za obnovo Šokčevega dvora v Žuničih - kulturnega spomenika, ki ga je treba celostno obnoviti in funkcionalno opremiti. Za celovito in dokončno obnovo naj bi MNVP v letu 2027 zagotovil dodatna investicijska sredstva. Zavod bo že v letu 2026 z izvedbo projekta Kolpa ZAVEDNO uredil sanitarije, trgovinico za lokalne izdelke z info točko, dvorišče, zelenico. Z investicijskimi sredstvi bo saniral odvodnjavanje padavinske vode, kar bi lahko zmanjšalo skupno vrednost investicije s strani MNVP. Zavod si zato prizadeva do leta 2027 pridobiti vso dokumentacijo, kaže pa se tudi možnost nakupa nepremičnine v

neposredni bližini dvora, ki bi jo s primernim projektom lahko uredil v zgledno interpretacijsko središče in prostor uprave zavoda.

Tudi nepremičnina CDB Grduni potrebuje dodatno namestitveno opremo ter opremo in pripomočke za izvajanje različnih delavnic, ki jo bomo zagotovili delno iz sredstev MNVP in s sredstvi iz projektnih sredstev. Na projekt se bo zavod skušal prijaviti v letu 2026 tako, da bi bila dela zaključena v ½ leta 2027, saj bo v času obnove Žunič potrebno preusmeriti obiskovalce na drugo, nadomestno lokacijo.

Mostna tehtnica v Starem trgu (nepremičnina v lasti JZ KP Kolpa), ki je predvidena za vzpostavitev manjše info točke v zgornjem delu parka, potrebuje temeljito obnovo in vsebino, kar si želimo urediti v sodelovanju s KRS Stari trg ob Kolpi v okviru projekta v letih 2027/28 in delnim financiranjem MNVP. Prav tako je nujna celovita prenova informacijske infrastrukture - številni piktogrami in informativne table so poškodovani, zastareli ali neustrezno umeščeni, zato jih bo treba v veliki meri zamenjati z novimi, vsebinsko usklajenimi in vizualno privlačnimi elementi.

V petletnem obdobju je načrtovana zamenjava dveh službenih vozil, saj sta dve (od štirih) obstoječi vozili nevozni (dani sta bili v prodajo), preostali dve pa močno izrabljeni in primerni le za lokalno uporabo. Prevoz z njima na daljše razdalje je časovno zamuden in logistično zahteven. Vozni park je ključen za dostop do razpršenih in težko dostopnih delov parka in za izvajanje vzdrževalnih in drugih terenskih nalog ter za varen prevoz zaposlenih v okviru programa dela.

Čeprav je namera investicij navedena vnaprej, si zavod pridržuje pravico do prilagajanja vrstnega reda in dinamike njihove izvedbe glede na aktualne potrebe, stanje infrastrukture ter razpoložljivost razpisov in drugih virov financiranja. Tako lahko pride do časovnih zamikov ali zamenjave posameznih investicij, če bo to smiselno z vidika učinkovitosti, racionalnosti in strateških prioritete upravljanja. Trenutno ni mogoče natančno specificirati nabave nadomestne opreme (na primer: po okvari), saj bodo potrebe nastajale sproti, zato se tudi bodo manjše investicije v NU konkretizirale sproti - v letnih programih dela, sredstva pa bodo preusmerjena z že obstoječega potrjenega obsega vira financiranja. Načrtovana investicijska sredstva iz vira MNVP, TD in DPJS so obravnavana v tabeli št. 13. Investicijska sredstva MNVP, TD in DPJS se bodo, če bomo uspešni pri prijavi projektov, lahko nadgradila s projektnimi sredstvi.

Tabela 13. Pričakovana sredstva za investicije v obdobju 2026-2030 (v EUR).

Leto	2026	2027	2028	2029	2030	SKUPAJ
Investicijska sredstva MNVP	30.000,00	330.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00	540.000,00
Investicijska sredstva Podnebni sklad*	0,00	24.000,00	25.000,00	25.000,00	22.000,00	96.000,00
Investicijska sredstva Drugi prihodki iz javne službe	4.000,00	4.000,00	5.000,00	6.000,00	7.000,00	26.000,00
Investicijska sredstva Tržna dejavnost	9.500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	9.500,00
SKUPAJ	43.500,00	358.000,00	90.000,00	91.000,00	89.000,00	671.500,00

* Investicijska sredstva iz Sklada za podnebne spremembe za zdaj niso zagotovljena. Načrtovanje teh sredstev se bo usklajevalo v letnih programih dela in finančnih načrtih za posamezna leta, čemur bo prilagojeno tudi razporejanje sredstev in izvajanje aktivnosti v posameznih letih.

Tabela 14. Pregled investicij iz proračunskih in lastnih sredstev v obdobju 2026–2030 (v EUR).

Leto	Vsebina investicij – proračunska sredstva	Predvidena vrednost			
		MNVP	DPJS	TD	SKUPAJ
2026	Zamenjava IKT opreme: Monitorji (3x), posodobljen disk (2x), ortopedske miške (4x), tipkovnici za zaposlene (2x), pointer (1x) in projekcijsko platno na stojalu (1x), pisarniški stoli.	2.000,00			2.000,00
	Nujna ureditev odvodnjavanja stavbe kult. spomenika, zagotovitev dokumentacije za obnovo, nabava dveh počivališč narave Ali Nakup parcele/nepremičnine za trajno rešitev prostora uprave in info točke, če se pokaže priložnost, gradbena dokumentacija	23.000,00	2.000,00	3.500,00	28.500,00

	Oprema CDB Grduni (lastni delež v projektu ali nabava pogradov in klopi)	5.000,00		1.000,00	6.000,00
	Zamenjava osnovnih sredstev v okvari/dotrajanosti (visokotlačni čistilec, pisarniški stoli, delovna miza / nabava po potrebi)		2.000,00	5.000,00	7.000,00
	Skupaj:	30.000,00	4.000,00	9.500,00	43.500,00
2027	Nakup zmogljivega računalnika z monitorjem za novo zaposleno osebo	3.000,00			3.000,00
	Zamenjava osnovnih sredstev v okvari/dotrajanosti, ali zamenjava počivališč narave (2)	3.000,00			3.000,00
	Oprema CDB Grduni (učilnica na prostem) ali Mostne tehtnice		4.000,00		4.000,00
	Celovita sanacija Šokčevega dvora, lahko v povezavi z nakupom bližnje nepremičnine za zagotovitev lastnih prostorov uprave, gradbene dokumentacije in DIIP	320.000,00			320.000,00
	Nabava delovne mize, vzdrževalnega orodja in malih aparatov za samostojno vzdrževanje mehanizacije	4.000,00			4.000,00
	Skupaj:	330.000,00	4.000,00	0,00	334.000,00
2028	Nakup osebnega avtomobila – zamenjava dotrajanega električnega vozila.	40.000,00			40.000,00
	Zamenjava dotrajanih osnovnih sredstev – za vzdrževanje NV in infrastrukture parka, ter zagotavljanje poslovanja zavoda	8.000,00			8.000,00
	Zamenjava dotrajanih in uničenih info. oznak in počivališč narave	5.000,00			5.000,00
	Ureditev mostne tehtnice	5.000,00	5.000,00		10.000,00
	Nakup zmogljivega računalnika z monitorjem za novo zaposleno osebo	2.000,00			2.000,00
	Skupaj:	60.000,00	5.000,00	0,00	65.000,00
2029	Investicije v smeri zagotovitve lastnega prostora uprave in sprejemnega centra za obiskovalce	50.000,00			50.000,00
	Tekoče investicije (zamenjava dotrajanih osnovnih sredstev)	10.000,00			10.000,00
	Obnova mostne tehtnice ali dodatna sredstva za zagotovitev lastnega prostora		6.000,00		6.000,00
	Skupaj:	60.000,00	6.000,00	0,00	66.000,00
2030	Zamenjava dotrajanega službenega vozila – električni kombi	50.000,00			50.000,00
	Tekoče investicije (zamenjava dotrajanih osnovnih sredstev in orodja za vzdrževanje NV in infrastrukture parka)	5.000,00			5.000,00
	Investicije v smeri zagotovitve lastnega prostora uprave in sprejemnega centra za obiskovalce	5.000,00	7.000,00		12.000,00
	Skupaj:	60.000,00	7.000,00		67.000,00
SKUPAJ					565.500,00

Tabela 15. Pregled vsebine investicij iz sredstev za programsko financiranje v obdobju 2026–2030 (v EUR)*.

Leto	Vsebina investicij – podnebni sklad	Predvidena vrednost
2026	/	/
*2027	A.2.1: Nakup daljinsko vodenega mulčerja za urejanje težje dostopnega terena z naklona kot so vrtače v zaraščanju, stelniki, terase, tradicionalni sadovnjaki, kjer so prisotne ITV; tudi za urejanje krajinskih značilnosti in travnišč.	9.000,00
	A.2.2: Nakup nočne optike za spremljanje stanja vrst na mokriščih in na poplavni ravnici ob Kolpi.	5.000,00
	B.5.2: Ureditev info tabel (tabla, nosilni stolpič in montaža) ob kalih in pri poplavnih izviroh, zdencih, na poplavni ravnici Kolpe.	1.000,00
	B.5.4: Ureditev info tabel (tabla, nosilni stolpič in montaža) ob krajinskih značilnostih (stelniki, drevesne NV, tradicionalni sadovnjaki) ...	1.000,00
	A.2.2: Investicija v ureditev/revitalizacijo poplavnega izvira Drage in/ali Jajce. Nakup tesnilne folije in/ali drugega materiala.	8.000,00
	Skupaj:	24.000,00

*2028	A.2.1. Zaprt kontejnerski ali kompostni sistem za skladiščenje in odvoz odpada ITV, ukrep za preprečevanje sekundarnega širjenja invazivnih tujerodnih vrst in za varno ravnanje z biomaso po odstranitvi.	5.000,00
	A.2.2 Investicija (nakup materiala) v ureditev/revitalizacijo kala Dolenjci in/ali Grduni, ali dokončanje projekta iz leta 2027.	5.000,00
	A.2.3: Električna nitkasta kosilnica – akumulatorska kosa z baterijo, sesalnik za listje/semen (za obnovo ekstenzivnih travnišč), baterijska fleksarica in teleskopska žaga za urejanje ekstenzivnih travnišč v zaraščanju, tudi krajinskih značilnosti in odstranjevanje ITV.	5.000,00
	A.2.4: Mulčer zadnji s pomikom – mali za urejanje dostopa do krajinskih značilnosti. Dron za spremljanje sprememb v krajinski strukturi in zgodnje odkrivanje ITV, dokumentiranje in merljivost sprememb	10.000,00
	Skupaj:	25.000,00
*2029	A.2.1: Stroj za odstranjevanje ITV z elektriko.	25.000,00
	Skupaj:	25.000,00
*2030	A.2.3: Zamenjava dotrajanih delovnih orodij	5.000,00
	A.2.4: Nakup električnega štirikolesnega vozila s prikolico/oz. malega traktorja za delo na terenu	15.000,00
	B.5.2: Ureditev info tabel (tabla, nosilni stolpič in montaža) ob kalih in pri poplavnih izviri, zdencih, na poplavni ravnici Kolpe,	1.000,00
	B.5.4: Ureditev info tabel (tabla, nosilni stolpič in montaža) ob krajinskih značilnostih (steljniki, drevesne NV, tradicionalni sadovnjaki) ...	1.000,00
	Skupaj:	22.000,00
SKUPAJ		96.0000,00

* Sredstva za programsko financiranje za leto 2026 se zagotavljajo iz Sklada za podnebne spremembe, za preostala leta pa se zagotovijo iz tega sklada ali drugega finančnega vira, ki bo omogočal izvajanje programskih nalog zavoda, in bodo vsebinsko prilagojena razpisu, če bodo za to predvidena sredstva.

7.3.2 Delitev stroškov po sklopih nalog

Skladno z navodili MNVP so naloge glede na vsebinski poudarek razdeljene v tri sklope. V sklop 1 **Varstvene, upravljalvske in nadzorne naloge** sodijo vse naloge iz upravljalvskega področja A ter večji del nalog področja D. V sklop 2 **Naloge urejanja obiska in ozaveščanja** sodijo vse naloge iz področja B, v sklop 3 **Razvojne naloge** pa vse naloge iz področja C. Ta delitev je pomembna, saj je treba upoštevati prednostni vrstni red nalog in aktivnosti ter naloge javne službe in projektov načrtovati ustreznih deležih, in sicer. Sklop 1: 70 %, Sklop 2: 20-25 % in Sklop 3: 5-10 %. Delitev nalog v posamezne sklope je prikazana v naslednji tabeli.

Tabela 16. Predvidena finančna sredstva za izvedbo upravljalvskega načrta po sklopih nalog, kot jih določa MNVP za obdobje 2026–2030 (v kolikor bodo za to predvidena sredstva PS*).

Tip stroška	Stroški dela		Materialni stroški		Stroški investicij		SKUPAJ	
Sklop nalog	Stroški [EUR]	Delež [%]	Stroški [EUR]	Delež [%]	Stroški [EUR]	Delež [%]	Stroški [EUR]	Delež [%]
Sklop 1. Varstvene, upravljalvske in nadzorne naloge	772.180,68	64,78%	777.596,00	88,29%	293.000,00	43,63%	1.842.776,7	67,15%
Sklop 2. Naloge urejanja obiska in ozaveščanja	252.758,92	21,20%	86.762,50	9,85%	378.500,00	56,37%	718.021,4	26,16%
Sklop 3. Razvojne naloge	167.118,40	14,02%	16.420,00	1,86%	0,00	0,00%	183.538,4	6,69%
SKUPAJ	1.192.058,00	100,00%	880.778,50	100,00%	671.500,00	100,00%	2.744.336,5	100,00%

* Sredstva za programsko financiranje za leto 2026 se zagotavljajo iz Sklada za podnebne spremembe, za preostala leta pa se zagotovijo iz tega sklada ali drugega finančnega vira, ki bo omogočal izvajanje programskih nalog zavoda, in bodo vsebinsko prilagojena razpisu, če bodo za to predvidena sredstva.

7.3.3 Financiranje iz projektnih sredstev

V naslednjem petletnem obdobju bo JZ KP Kolpa posebno pozornost namenil prijavam na javne razpise za projekte, saj ti predstavljajo ključni mehanizem za pridobivanje dodatnih finančnih sredstev, ki jih zavod nujno potrebuje za doseg svojih ciljev. Zaradi nizkega osnovnega proračuna in težav pri zagotavljanju lastnega finančnega deleža, se bo JZ KP Kolpa usmeril k prijavam na manjše projekte, ki so v finančnem in izvedbenem

smislu obvladljivi z obstoječimi kadrovskimi in materialnimi zmogljivostmi. Kljub temu pa se bodo strateško načrtovale tudi večje prijave, če bo možno zagotoviti partnerstva, ustrezno podporo ustanovitelja ali druge oblike sofinanciranja, za katere se morebiti pokaže priložnost.

V času priprave tega NU JZ KP Kolpa ni vključen v izvajanje nobenega projekta, vendar se aktivno pripravlja na prijave na razpise, ki bodo objavljeni v prihodnjem programskem obdobju. Glede na fazo priprave in negotovost razpisnih pogojev, je v tem trenutku nemogoče objektivno presoditi uspešnost posameznih prijav in obseg potencialno pridobljenih sredstev.

V skladu z navedenim so v finančnem načrtu navedena sredstva DPJS kot ciljno opredeljena sredstva, ki bodo ob uspešnih prijavih uporabljena kot lastni delež v projektih. Ob tem je predvideno, da se načrtovane investicije (iz sredstev MNVP) vključijo kot sestavni del projektnih vsebin, s čimer bo dosežena večja učinkovitost porabe sredstev, zagotovljen večji obseg izvedenih aktivnosti in povečan učinek za upravljanje območja parka. Kolikšen obseg dodatnih sredstev bo dejansko pridobljen s projektov, v tej fazi ni mogoče zanesljivo napovedati, saj je to odvisno od razpoložljivosti razpisov, pogojev sofinanciranja ter uspešnosti prijav. V finančnem načrtu zato projektna sredstva niso zajeta kot zagotovljeni vir, temveč so obravnavana kot možnost za oplemenitenje načrtovanih vsebin.

Osrednja usmeritev v tem obdobju bodo infrastrukturni projekti, saj je prav ustrezna in funkcionalna infrastruktura prvi pogoj za kakovostno izvajanje osnovnih nalog zavoda in za učinkovito varstvo narave ter obiskovalcem prijazno upravljanje zavarovanega območja. Slaba infrastruktura trenutno predstavlja šibko točko parka. Prioritetno se bodo iskali viri za postopno prenovo Šokčevega dvora v Žuničih, ki je v slabem stanju in ga je nujno treba sanirati. Nadalje si bo JZ KP Kolpa v okviru infrastrukturnih projektov prizadeval pridobiti lastne upravne prostore, ki bodo omogočali nemoteno delo strokovne službe, varno in ustrezno skladiščenje osnovnih sredstev ter postavitev sodobnega interpretacijskega centra - info središča za obiskovalce. Ta bi predstavljal osrednjo točko za predstavitev naravovarstvenih vsebin in kulturne dediščine območja ter bi prispeval k večji prepoznavnosti in dostopnosti parka. V okviru dolgoročnih ciljev upravljanja se bo aktivno iskala primerna lokacija za nakup gradbenega zemljišča ali obstoječe nepremičnine, ki bi jo lahko sčasoma preuredili v sodoben informacijski in upravni center parka. Tak prostor bi omogočil vzpostavitev trajne in funkcionalne upravne stavbe z vsemi potrebnimi pogoji za nemoteno izvajanje strokovnih nalog ter za sprejemanje obiskovalcev na profesionalen in vsebinsko bogat način. Novi prostori bi omogočali izvedbo izobraževalnih in promocijskih aktivnosti tudi v neugodnih vremenskih razmerah, kar bi pomembno prispevalo k podaljšanju sezone obiska, večnamenskosti, večji razpršenosti obiska ter večji prepoznavnosti zavarovanega območja. Lokacija bo izbrana premišljeno - z upoštevanjem dostopnosti, prostorskih in okoljskih pogojev ter glede na možnosti dolgoročnega razvoja.

Pomembna razvojna prioriteta v okviru razpisnih prijav bo tudi oprema Centra za doživljajsko bivanje Grduni (CDB Grduni), katerega si JZ KP Kolpa želi nadgraditi v prostor, primeren za izvajanje različnih naravovarstvenih, izobraževalnih in izkustvenih delavnic za obiskovalce vseh generacij. V prihodnjem obdobju si bo JZ KP Kolpa prizadeval s pomočjo projektov obnoviti dotrajano mostno tehtnico v Starem trgu ob Kolpi, ki v sedanjem stanju kazi vizualno podobo območja in ni v skladu z usmeritvami zavarovanega območja.

Predvidena je tudi posodobitev spletnih strani, njihova povezava s terenom, s kodnim sistemom ter priprava aplikacije, ki bo usmerjala čolnarje v času drstenja rib. Na področju mehkih vsebin si bo JZ KP Kolpa prizadeval - v kolikor bo le mogoče, še naprej krepiti čezmejno sodelovanje s hrvaško stranjo reke Kolpe in še naprej vzpostavljati dobre partnerske vezi z občinami znotraj in zunaj območja parka na slovenski strani reke Kolpe. Eden ključnih izzivov bo tudi priprava in izvajanje usklajenega plovnega ter ribolovnega režima po reki Kopi ter vzpostavitev modela trajnostnega upravljanja zmogljivosti reke, saj trenutna obremenitev naravnega okolja - zlasti v poletnih mesecih, na določenih odsekih že presega nosilne zmogljivosti.

Vse navedene aktivnosti bodo prilagojene dejanskim razpisnim možnostim v posameznih letih, pri čemer se bo pri oblikovanju projektnih predlogov sledilo ciljem trajnostnega razvoja območja parka, varstva narave in krepitve lokalne skupnosti.

7.3.4 Financiranje iz sredstev MNVP po upravljaljskih sklopih

Tabela 17. Predvidena finančna sredstva MNVP za izvajanje javne službe glede izvajanja načrta upravljanja in po vrsti stroškov v posameznih letih za obdobje 2026–2030

Upravljaljsko področje	2026 [EUR]	2027 [EUR]	2028 [EUR]	2029 [EUR]	2030 [EUR]	SKUPAJ
STROŠKI DELA						
A. Ohranjanje narave	67.639,92	78.888,97	111.984,94	107.582,47	108.596,69	474.692,99
B. Obiskovanje in ozaveščanje	44.700,73	50.528,57	65.051,12	68.737,25	65.534,98	294.552,66
C. Trajnostni razvoj	10.335,43	10.650,63	18.259,96	18.483,97	18.558,58	76.288,57
D. Delovanje JZ	52.193,91	51.519,33	75.322,35	79.134,48	82.353,70	340.523,78
SKUPAJ STROŠKI DELA	174.870,00	191.587,50	270.618,38	273.938,17	275.043,95	1.186.058,00
MATERIALNI STROŠKI						
A. Ohranjanje narave	13.800,00	10.000,00	22.200,00	20.200,00	21.350,00	87.550,00
B. Obiskovanje in ozaveščanje	2.900,00	2.812,50	9.100,00	11.450,00	12.300,00	38.562,50
C. Trajnostni razvoj	900,00	800,00	1.150,00	1.450,00	1.450,00	5.750,00
D. Delovanje JZ	56.166,00	54.500,00	57.550,00	61.900,00	64.900,00	295.016,00
SKUPAJ MATERIALNI STROŠKI	73.766,00	68.112,50	90.000,00	95.000,00	100.000,00	426.878,50
INVESTICIJE						
A. Ohranjanje narave			8.000,00			8.000,00
B. Obiskovanje in ozaveščanje	28.000,00	323.000,00	10.000,00	5.000,00	5.000,00	371.000,00
C. Trajnostni razvoj						
D. Delovanje JZ	2.000,00	7.000,00	42.000,00	55.000,00	55.000,00	161.000,00
SKUPAJ INVESTICIJE	30.000,00	330.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00	540.000,00

*Finančna sredstva za izvajanje javne službe od leta 2027 do leta 2030 v času sprejetja Načrta upravljanja niso zagotovljena ter se bodo usklajevala v letnih programih dela in finančnih načrtih za posamezna leta, temu bo prilagojeno tudi izvajanje aktivnosti v posameznih letih.

7.3.5 Financiranje iz sredstev Podnebnega sklada po tematskih sklopih

Sredstva iz podnebnega sklada so za leto 2026 zagotovljena, vendar pa se po letu 2026 (tj. v obdobju 2027 - 2030) ta financiranja ne nadaljujejo avtomatično. Če ta sredstva v obdobju po letu 2026 ne bodo zagotovljena, bo zavod beležil znaten finančni primanjkljaj, kar bo neposredno vplivalo na zmožnost izvajanja ključnih nalog na terenu, kot so: odstranjevanje invazivnih tujerodnih vrst, izboljšanje stanja na mokriščih, skrb za krajinske značilnosti in ekstenzivna travišča, izvajanje monitoringov, itd.

Javni zavod KP Kolpa si zato v novem programskem obdobju prizadeva ta sredstva ponovno pridobiti, saj so ključna za učinkovito izvajanje nalog, ki izhajajo iz določil Natura 2000 in PUN. Nadaljnje financiranje omogoča stabilno in dolgoročno upravljanje, skladno s pričakovanji Evropske unije in slovenske zakonodaje.

Zavod večine zemljišč, na katerih se izvajajo naravovarstvene aktivnosti ne poseduje, temveč deluje na zasebnih oziroma drugih javnih površinah znotraj območij Natura 2000. To pomeni, da je pridobivanje soglasij lastnikov za izvedbo posameznih ukrepov stalna in zahtevna sestavina upravljanja. Kljub temu zavod v skladu z javnim interesom in naravovarstvenimi cilji namenja sredstva za ukrepe na teh parcelah, saj je izvajanje naravovarstvenih nalog nujno za ohranjanje vrst in habitatov ter za izpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo s Programa upravljanja območij Natura 2000.

Tabela 18. Predvidena finančna sredstva iz sredstev Podnebnega sklada po tematskih sklopih in po vrstah stroškov

Upravljavsko področje	2026 [EUR]	2027 [EUR]	2028 [EUR]	2029 [EUR]	2030 [EUR]	SKUPAJ
A. Ohranjanje narave	87.000,00	91.000,00	105.000,00	109.000,00	94.000,00	486.000,00
Krajina	4.000,00	19.000,00	29.000,00	19.000,00	30.000,00	101.000,00
Mokrišča	39.000,00	32.000,00	36.000,00	34.000,00	30.000,00	171.000,00
Travišča	13.191,30	11.000,00	21.000,00	13.000,00	16.000,00	74.191,30
Tujerodne vrste	30.808,70	29.000,00	19.000,00	43.000,00	18.000,00	139.808,70
B. Obiskovanje in ozaveščanje	14.000,00	10.000,00	13.000,00	11.000,00	13.000,00	61.000,00
Krajina	1.000,00	4.000,00	3.000,00	3.000,00	4.000,00	15.000,00
Mokrišča	9.000,00	3.000,00	2.000,00	2.000,00	3.000,00	19.000,00
Travišča	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	5.000,00
Tujerodne vrste	3.000,00	2.000,00	7.000,00	5.000,00	5.000,00	22.000,00
C. Trajnostni razvoj	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Krajina	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Mokrišča	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Travišča	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tujerodne vrste	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
D. Delovanje JZ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Krajina	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Mokrišča	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Travišča	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tujerodne vrste	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SKUPAJ VSA PODROČJA	101.000,00	101.000,00	118.000,00	120.000,00	107.000,00	547.000,00
Krajina	5.000,00	23.000,00	32.000,00	22.000,00	34.000,00	116.000,00
Mokrišča	48.000,00	35.000,00	38.000,00	36.000,00	33.000,00	190.000,00
Travišča	14.191,30	12.000,00	22.000,00	14.000,00	17.000,00	79.191,30
Tujerodne vrste	33.808,70	31.000,00	26.000,00	48.000,00	23.000,00	161.808,70

* Sredstva za programsko financiranje za leto 2026 se zagotavljajo iz Sklada za podnebne spremembe, za preostala leta pa se zagotovijo iz tega sklada ali drugega finančnega vira, ki bo omogočal izvajanje programskih nalog zavoda, in bodo vsebinsko prilagojena razpisu, če bodo za to predvidena sredstva.

7.4 Kadrovski načrt za izvajanje načrta upravljanja

JZ KP Kolpa že dalj časa deluje z omejenimi kadrovskimi zmogljivostmi, ki ne zadoščajo obsegu in zahtevnosti nalog, določenih z veljavno zakonodajo ter s strateškimi dokumenti. Delovne naloge na dan 1. 10. 2025 opravljajo štiri osebe, zaposlene za poln delovni čas. Glede na velikost območja, kompleksnost upravljaljskih nalog in izzivov ter obveze z naslova izvajanja javne službe, število zaposlenih bistveno zaostaja za dejanskimi potrebami javnega zavoda. Majhno število zaposlenih otežuje celovito izvajanje zakonsko določenih nalog, redno prisotnost na terenu, sodelovanje v projektih in sistematično delo z lokalnim prebivalstvom. Kadrovska okrepitev je zato nujna za zagotavljanje strokovnosti, kontinuitete dela ter učinkovitega odzivanja na izzive varstva narave in trajnostnega razvoja v zavodu.

Zavod v prihodnjem obdobju načrtuje postopno kadrovske krepitve, in sicer z zaposlitvijo dveh dodatnih oseb in sicer ene v letu 2027 in ene v letu 2028. Pri zaposlovanju bo JZ KP Kolpa stremel k pridobivanju visoko izobraženih kadrov, ki bodo sposobni samostojno opravljati zahtevna strokovna dela. Glede na omejene vire je nujno, da vsak zaposleni deluje učinkovito, samoiniciativno in z visoko stopnjo strokovnosti in odgovornosti. Upravljavca bo spodbujal delegiranje nalog in razvoj notranjih kompetenc zaposlenih.

Poleg redno zaposlenega osebja bo JZ KP Kolpa v svoje aktivnosti vključeval tudi študente domačih in tujih izobraževalnih ustanov v okviru strokovne prakse, prostovoljce ter po potrebi zunanje izvajalce za izvedbo

posameznih nalog, projektov ali strokovnih vsebin. Takšen pristop omogoča dodatno razširitev kadrovskih zmogljivosti, prenos znanja, medgeneracijsko sodelovanje in večjo fleksibilnost pri izvajanju nalog; zlasti na področjih naravovarstva, izobraževanja, promocije, monitoringa in upravljanja prostora.

Tabela 19. Pregled obstoječih zaposlitev in načrtovanih novih zaposlitev v obdobju izvajanja načrta upravljanja

Št. v Kat.	NAZIV DELOVNEGA MESTA	ZAHTEVANA IZOBRAZBA	TRAJANJE	NAČIN FINANCIRANJA
OBSTOJEČE ZAPOSLOTITVE (1. 10. 2025)				
1	DIREKTOR	VII/2	Mandat (4 leta)	MNVP
3	NARAVOVARSTVENI SVETNIK	VII/2	Nedoločen čas	MNVP
5	NARAVOVARSTVENI NADZORNIK III	VII/1	Nedoločen čas	MNVP
8	GOSPODAR HIŠE-VZDRŽEVALEC	V	Nedoločen čas	MNVP
POSTOPNO ZAPOSLOVANJE PO SPREJETJU NU				
2	STROKOVNI SODELAVEC	VI/1	Od avg. 2027 dalje	MNVP
6	NARAVOVARSTVENI SVETOVALEC	VII/2	Od 2028 dalje	MNVP

7.5 Ocena uresničljivosti načrta upravljanja

Uresničljivost NU KP Kolpa je odvisna od razpoložljivih finančnih sredstev in kadrovske okrepitve. Pričakuje se, da se proračunska sredstva ne bodo zmanjševala, pač pa, da se bodo povečevala in da bodo zadostovala za zagotavljanje realnih potreb parka. Zavedati se je potrebno, da JZ nima širših možnosti za izvajanja dobičkonosne tržne dejavnosti, da ima posledično omejene možnosti pri zagotavljanju lastnega deleža in kadra pri prijavih na projekte. Za nemoteno in strokovno izvajanje javne službe bo v prihodnjih letih potrebno nadaljnje vlaganje v osnovne pogoje delovanja, vključno z infrastrukturo in kadrovskimi viri.

Dodatna sredstva se bodo zagotavljala s projekti, pri čemer je uspeh na javnih razpisih negotov, zato je negotova tudi uresničljivost navedenih nalog in aktivnosti. Trudili se bomo povečati prihodke iz TD in DPJS.

Najnujnejše je, da se tekoče izvajajo osnovne naloge upravljanja, z izvajanjem katerih se vzdržuje - in ne slabša stanja narave v parku. Te naloge so posebej označene kot prednostne in se bodo izvajale pred drugimi, saj so ključne za zagotavljanje ugodnega stanja v parku. Če do njihove izvedbe ne pride v predvidenem obdobju, bo to neposredno in takoj negativno vplivalo na celotno izvedbo NU KP Kolpa ter prispevalo k manj uspešnemu doseganju ciljev upravljanja, kar bi lahko prizadelo biotsko pestrost v parku, populacije ogroženih živalskih in rastlinskih vrst, habitatne tipe ter območja varovane krajine. Zelo pomembni so tudi ukrepi, ki se nanašajo na izgradnjo parkovne infrastrukture, ki bo podpirala razvojne cilje KP Kolpa.

7.6 Načini izvajanja načrta upravljanja in poročanje o izvajanju

JZ KP Kolpa na podlagi NU KP Kolpa pripravi finančno ovrednoten letni program dela za posamezno koledarsko leto ter v njem podrobneje določi aktivnosti za izvedbo posameznih ukrepov. Zavod letno poroča ministrstvu o izvajanju nalog, kjer ovrednoti uspešnost izvajanja nalog in sprotno doseganje kazalnikov. V letnem programu dela se podrobneje določijo dejavnosti za izvajanje posameznih ukrepov, kazalniki izdelkov, časovni in finančni okvir. V poročilih mora JZ tudi oceniti, ali bi bilo treba NU JZ KP Kolpa zaradi novih, bistveno drugačnih razmer, prilagoditi. V tem primeru se pripravijo spremembe načrta upravljanja.

7.6.1 Kazalniki za upravljavsko področje A: Ohranjanje narave

Kazalnik 1: Določene mirne cone za varstvo najbolj ogroženih vrst v prvem varstvenem območju parka (do 2027).

Kazalnik 2: Določen režim rabe vstopno - izstopnih mest v reko Kolpo za čolnarje (v sodelovanju z deležniki) (do 2027).

Kazalnik 3: Izvedena študija, s katero se določi nosilna kapaciteta reke Kolpe v rekreacijske namene (do 2030).

Kazalnik 4: Izvedeni vsi ukrepi za primerno usmerjanje obiskovalcev znotraj rekreacijskih območij z namenom varstva naravnih vrednot ter varstva ogroženih živalskih vrst in habitatnih tipov (stalna naloga).

Kazalnik 5: Izveden monitoring in vzpostavljena evidenca vseh tujerodnih vrst na območju parka (2027, stalna posodobitev).

Kazalnik 6: Redno vzdrževani pomembnejši habitati ob reki Kolpi (stalna naloga).

Kazalnik 7: Z vidika varstva narave odkupljena pomembnejša zemljišča na območju parka (stalna naloga).

Kazalnik 8: Ohranjeni in dobro vzdrževani travniški sadovnjaki, še posebej tisti s statusom (stalna naloga).

Kazalnik 9: Redno ozaveščena javnost glede pomembnosti naravnih opravevalcev v naravi za zagotavljanje biotske pestrosti (stalna naloga).

Kazalnik 10: Izvedeno redno spremljanje stanja naravnih vrednot ter po potrebi njihovo vzdrževanje oziroma sanacija (stalna naloga).

Kazalnik 11: V skladu z razpoložljivimi finančnimi sredstvi izvedeno kartiranje habitatnih tipov - vsaj znotraj prvega varstvenega območja krajinskega parka (do 2029).

Kazalnik 12: Dosledno preverjanje rezultatov monitoringov kemijskega in biološkega stanja reke Kolpe, ki jih izvajajo druge službe ter redno obveščanje prebivalcev parka ob zaznavanju morebitnih nepravilnosti (stalna naloga).

Kazalnik 13: Vzpostavljen in redno izvajan naravovarstveni nadzor na območju parka ter podane prijave pristojnim strokovnim službam ob morebitnih ugotovljenih nepravilnostih (stalna naloga).

7.6.2 Kazalniki za upravljavsko področje B: Obiskovanje zavarovanega območja

Kazalnik 14: Izvedeni ukrepi za usmerjanje obiskovalcev na naravovarstveno manj občutljive predele parka (do 2027).

Kazalnik 15: Posodobljene in v duhu dobrega gospodarja tržene ponudbe naravovarstvenih vsebin JZ KP Kolpa (stalna naloga).

Kazalnik 16: Redno vzdrževana in po potrebi prenovljena parkovna infrastruktura ter nepremičnine, dane v upravljanje JZ KP Kolpa (stalna naloga).

Kazalnik 17: Redno vzdrževani in servisirani delovni stroji za potrebe vzdrževanja parkovne infrastrukture ter nepremičnine, katere upravlja JZ KP Kolpa (stalna naloga).

Kazalnik 18: Izdelana nova spletna stran JZ KP Kolpa s kvalitetno predstavljenimi naravovarstvenimi vsebinami in ponudbo parka (2026).

Kazalnik 19: V skladu z razpoložljivimi finančnimi sredstvi prenovljene informacijske table na območjih pomembnejših naravovarstvenih vsebin parka (2027, stalna naloga).

Kazalnik 20: Redno obveščena javnost o pomembnejših vsebinah in aktivnostih v parku (stalna naloga).

Kazalnik 21: Izvedena redna izobraževanja in ozaveščanja širše javnosti o pomenu varstva narave ter drugih strokovnih vsebin in dejavnostih JZ KP Kolpa (stalna naloga).

7.6.3 Kazalniki za upravljavsko področje C: Trajnostni razvoj

Kazalnik 22: Redna sodelovanja z lastniki zemljišč na območju parka (stalna naloga).

Kazalnik 23: Izvedena aktivna sodelovanja z različnimi deležniki v prostoru z namenom uresničitve Strategije turizma v Beli krajini in doseganja zagotavljanja prepoznavne, trajnostno naravnane turistične ponudbe na območju parka (stalna naloga).

Kazalnik 24: V skladu z razpoložljivimi kadrovskimi, finančnimi in časovnimi možnostmi izvedene aktivnosti za varstvo, promocijo in ohranjanje tako snovne kot nesnovne kulturne dediščine na območju parka (stalna naloga).

7.6.4 Kazalniki za upravljavsko področje D: Delovanje JZ KP Kolpa

Kazalnik 25: Sprejet in redno izvajan predlagani NU (2025, 2030).

Kazalnik 26: Pripravljen osnutek naslednjega NU (2029).

Kazalnik 27: Posodobljeni interni akti JZ KP Kolpa, katerih sprejetje je potrebno za nemoteno in gospodarno izvajanje javne službe ohranjanja narave (2026, stalna naloga).

Kazalnik 28: Izvedene vse redne naloge službe, ki jih nalaga zakonodaja (stalna naloga).

Kazalnik 29: V skladu z razpoložljivimi finančnimi sredstvi omogočeno redno izobraževanje in usposabljanje zaposlenih uslužbencev (stalna naloga).

Kazalnik 30: Redno vzdrževane in čiščene vse nepremičnine v upravljanju JZ KP Kolpa; vključno z delovnimi stroji in voznim parkom (stalna naloga).

Kazalnik 31: V skladu z razpoložljivimi kadrovskimi in finančnimi sredstvi uspešno oddane prijave na razpisane projekte, katerih vsebine so vezane na upravljanje zavarovanega območja (stalna naloga).

Kazalnik 32: Izvedena redna strokovna sodelovanja in obveščanja tako z ZRSVN kot z drugimi strokovnimi službami (stalna naloga).

Kazalnik 33: S kolegi na hrvaški strani reke Kolpe vzpostavljen aktiven strokovni dialog, ki se nanaša na upravljanje območja Natura 2000 Kolpa (2029).

Kazalnik 34: Vzpostavljeno strokovno sodelovanje in medsebojna pomoč z NVO ter z drugimi zavarovanimi območji tako v R Sloveniji kot tudi zunaj nje (stalna naloga).

7.7 Načrt vzdrževanja in posodabljanja opreme

Zavod si bo v prihodnjem obdobju prizadeval za nakup ustrezne parcele ali nepremičnine ter pripravo projektne dokumentacije, s katero bo omogočena postopna vzpostavitev lastnih prostorov uprave in zglede info točke parka. Na tem mestu bo skozi vse leto mogoče izvajati različne dogodke, programe in aktivnosti za obiskovalce, tržiti lokalne izdelke ter predstavljati naravne in kulturne vrednote območja. Takšna rešitev bo omogočila znižanje režijskih stroškov, povečanje prihodkov iz tržne dejavnosti ter dolgoročno okrepila prepoznavnost in trajnostno delovanje parka.

Zavod poseduje tudi z določena vozila, stroje in drugo opremo, ki je ključna za izvajanje terenskih nalog, vzdrževanje krajine in izvedbo programov za obiskovalce. Potrebe po zagotovitvi dodatne ustrezne opreme so vključene v NU in so v skladu s potrebami tudi bolj konkretno vključene v letni finančni plan, ter v načrtovanje nadomestnih investicij in posodobitev. Postopno nadomeščanje amortiziranih sredstev bo v prihodnje pomemben del finančnega in razvojnega načrtovanja zavoda, saj se soočamo z številnimi okvarami osnovnih sredstev ter dotrajanostjo. Sredstva iz prodanih (odsluženih ali nepotrebnih) osnovnih sredstev bodo prihodek TD in se ciljno uporabijo za zamenjavo opreme, oziroma za lastni delež v investicijskih projektih.

7.8 Upravljanje nepremičnin

JZ KP Kolpa opravlja kot javno službo tudi naloge, povezane z upravljanjem nepremičnin v parku, ki so v lasti države in služijo namenom parka. Zavod bo, v primeru da se pojavi ustrezna priložnost in bo izkazana potreba z vidika naravovarstva, uveljavil zakonito predkupno pravico v skladu z določbami Zakona o ohranjanju narave. Kupljena zemljišča bodo v naravi večinoma kmetijska zemljišča ali površine ob reki Kolpi.

Zavod postopno načrtuje obnovo **Šokčevega dvora**, pri čemer bo za izvedbo nujnih sanacijskih del ter kot lastni delež v morebitnem projektno sofinanciranem posegu zagotovil lastna investicijska sredstva. Za izvedbo celovite obnove bo treba pridobiti znatna intervencijska sredstva, saj je skupna vrednost celotne prenove info

točke ocenjena na približno 330.000 EUR. Ta sredstva naj bi bila zagotovljena v letu 2027 in so vključena v NU KP Kolpa.

Domačija v Grdunih je le delno urejena (skedenj), zato bomo v prihodnjih letih poskrbeli za nabavo opreme, ki bo omogočala izvajanje vsebin ter več nočitvenih kapacitet. Dvor v neposredni bližini skednja je v razpadajočem stanju, zanj imamo izdelan variantni idejni načrt nadaljnje ureditve celotnega kompleksa centra. Obnova se ocenjuje na 700.000,00 EUR in bi jo bilo mogoče realizirati le z večjim projektom.

Tehtnica za tehtanje živine v Starem trgu ob Kolpi je v zelo slabem stanju. V načrtu je vzdrževanje stavbe in okolice, če pa se pojavi možnost za prijavo na projekt, pa se bo objekt obnovil in mu dalo vsebino (info. točka parka v zgornjem delu parka).

Mlekarna v **Dolenjcih** je v zglednem stanju in jo zavod le občasno ureja.

Zavod vzdržuje tudi oba sadovnjaka, v Dolenjcih in Sodevcih, kjer se letno opravljata košnja, gnojenje, zaščita pred divjadjo in obrezovanje.

8. Vsebinska in prostorska opredelitev varstvenih režimov

8.1 Pravni okvir za določitev varstvenih režimov

Podrobnejša opredelitev in prostorska umestitev varstvenih režimov, ki so določeni od 8. do vključno 14. člena Uredbe, se nanaša na določitev pogojev za količinsko, časovno oziroma prostorsko izvajanje:

- ravnanj, posegov ter dejavnosti na reki Kolpi,
- ravnanj na področju šotorjenja, kampiranja, parkiranja in organizacije prireditev,
- začasnih ureditev,
- gospodarske javne službe urejanja voda ter
- rabe naravnih virov.

V Uredbi je določeno, da se varstveni režimi podrobneje opredelijo in umestijo v prostor v NU KP Kolpa. Varstveni režimi so podrobneje opredeljeni tako, da se v največji možni meri preprečijo škodljivi vplivi na naravne vrednote, na hidrološke razmere v reki ter ekološke razmere na območju zavarovanega območja. Njihovo izvajanje je ključno za ohranjanje ugodnega stanja rastlinskih in živalskih vrst, habitatnih tipov ter krajinske pestrosti območja. V tem poglavju navajamo le tiste varstvene režime, za katere je potrebna dodatna razlaga oziroma prostorska ali časovna opredelitev. Preostali varstveni režimi, ki tu niso navedeni, se izvajajo skladno z Uredbo KP Kolpa ter drugo veljavno zakonodajo.

8.2 Podrobna opredelitev režima glede taborjenja, šotorjenja, postavljanja bivalnih prikolic ali drugih začasnih bivalnih vozil

Ta podrobnejša opredelitev se nanaša na 7. točko 1. odstavka 8. člena Uredbe.

Za izvajanje tega režima velja Odlok o taborjenju v Občini Črnomelj (Uradni list RS, št. 66/2007, 31/2008, 47/2013, 27/2019 in 74/2023), ki določa, da je šotorjenje dovoljeno samo na lokacijah, ki so za ta namen opredeljene v Občinskem prostorskem načrtu Občine Črnomelj (Uradni list RS, št. 82/2011, 49/2016 in 69/2018). Za taborjenje je treba skladno z njim pridobiti dovoljenje, ki ga izda pristojni organ občine Črnomelj.

- Postavljanje bivalnih prikolic ali drugih začasnih bivalnih vozil je dovoljeno le na območjih, kjer je po Občinskem prostorskem načrtu Občine Črnomelj zagotovljena namenska raba BT (in sicer na območju kampov; oziroma, če je pridobljeno uporabno dovoljenje za kamp) ter na zemljiščih z namensko rabo S (v kolikor gre za dopolnilno dejavnost na kmetiji).

- Območja, namenjena rekreaciji, kot so na primer: taborni prostori, naravna kopališča; se naj v največji možni meri uredijo z naravnimi, lokalno značilni materiali, kot so: les, kamen (apnenec).

8.3 Podrobna opredelitev režima glede organizacije množičnih javnih športnih, kulturnih in drugih prireditev

V navezavi na 9. točko 1. odstavka 8. člena Uredbe je dovoljeno prirejati množične javne prireditve, ki se odvijajo na enem mestu in na katerih se pričakuje več kot 400 ljudi le na območjih, kjer je zagotovljena namenska raba, dostopnost, infrastruktura in parkirišča; to je namenska raba v 3. varstvenem območju in namenska raba BT (posebno rabo prostora – turizem) v 2. varstvenem območju parka.

- Organizator prireditve mora glede prijave in pridobitve dovoljenja ravnati skladno z Zakonom o javnih zbiranjih (ZJZ-UPB5) (Uradni list RS, 64/2011).
- Kolesarjenje in ježa se izvajata izven označenih pešpoti na območju parka.

8.4 Podrobna opredelitev režima glede odlaganja smeti in drugih odpadkov

Ta podrobnejša opredelitev se nanaša na 10. točko 1. odstavka 8. člena Uredbe.

- Odlaganje smeti je dovoljeno le v zabojnike in koše za smeti, ki so namenjeni javni ali zasebni rabi.
- Na območjih habitata pojavljanja medveda se zagotavlja odlaganje odpadkov v medovarnih smetnjakih.

8.5 Podrobna opredelitev režima glede parkiranja ali puščanja vozil

Ta podrobna opredelitev se nanaša na 11. točko 1. odstavka 8. člena Uredbe.

Ta režim se izvaja v skladu s predpisi, ki urejajo ceste in varnost cestnega prometa ter v skladu z določili Odloka o prometnem režimu na območju ob reki Kolpi (Uradni list RS, 46/2023). Po tem odloku je parkiranje dovoljeno na stalnih javnih parkiriščih in na začasnih parkiriščih.

- Stalna parkirišča se urejajo skladno z veljavno gradbeno zakonodajo. Urejajo se z naravnimi materiali (pesek, trava, les).
- Začasna parkirišča so površine za vozila, ki se urejajo za čas poletne turistične sezone in v skladu z določili prostorskih aktov Občine Črnomelj ter z Odlokom o prometnem režimu na območju ob reki Kolpi. Za ureditev začasnega parkirišča mora lastnik ali najemnik zemljišča pridobiti dovoljenje upravnega organa občine ter ustrezna dovoljenja v skladu s prostorskimi akti (na primer: vodno, naravovarstveno soglasje, ipd.).

Območja za začasna parkirišča:

- morajo biti izvedena in urejena v skladu z veljavnim OPN.
- se ne nahajajo na območju, ki je po podatkih upravljavca KP Kolpa pomembno za varstvo živalskih in rastlinskih vrst ter habitatnih tipov;
- so na dobro utrjeni travniški površini in za ureditev niso potrebni bistveni posegi v vegetacijo.

8.6 Podrobna opredelitev režima izvajanja sanacije jezov

Ta podrobna opredelitev se nanaša na 7. točko 2. odstavka 12. člena Uredbe, in sicer na območje naravnega spomenika Kolpa. Skladno z Uredbo KP Kolpa na Kolpi ni dovoljeno izvajati sanacij jezov, ki bi spreminjale vodni režim, linijo jezov in njihovo avtentično podobo. Prav tako tudi ni dovoljeno obnavljati in rekonstruirati obstoječe objekte ter graditi nove objekte na način, ki bi ogrozil geomorfološke in hidrološke značilnosti naravne vrednote reke Kolpe. V zvezi z navedenim se upoštevajo naslednje konkretizacije varstvenega režima, ki se nanašajo na sanacijo jezov:

- Prednostno se adaptirajo obstoječi jezovi; praviloma se novi ne gradijo.
- Na obstoječih jezovih se prioriteto uredi prehodnost za ribe in ostale vodne organizme (najprej na najvišjih jezovih na reki Kolpi: Pobrežje, Prelesje, Špeharji, Vinica - Benetič). Rešitve se predvidijo za vsak jez posebej skladno z usmeritvami ZZRS.
- Obnova izbranega jezua naj se izvaja na primeren, sonaraven način, na podlagi katerega se nato vzpostavi spremljanje stanja na različne okoljske in naravovarstvene parametre (obnova jezov po vzoru že v preteklosti obnovljenih v Damlju in v Bregu pri Sinjem Vrhu ni sprejemljiva).
- Obstoječi jezovi se obnavljajo tako, da so po videzu in funkcionalnosti čim bolj podobni kamniti zložbi, pri čemer se uporabi lokalno prisotno kamenje.
- Ločeno od prehodov za organizme se na jezovih uredijo prehodi za čolne, ki se nemoteče označijo (barvna oznaka na kamnu).
- Obnova jezov se izvaja tako, da je vpliv na vodne habitate med gradnjo čim manjši. Posebni ukrepi se namenijo preprečitvi onesnaženja vodotoka z gradbenimi materiali ali gorivi/mazivi gradbenih strojev.
- Časovno se obnova jezov izvaja zunaj obdobja drstenja večine rib, torej se ne izvaja med 1. 3. in 31. 5.
- Določeni jezovi, locirani izven območij naselij in infrastrukture, ki zaradi dotrajanosti nimajo več svoje prvotne vloge ter bistveno ne vplivajo na poplavno varnost ter na mline s statusom kulturne dediščine, se prepustijo naravnim procesom.

8.7 Podrobna opredelitev režima glede čolnarjenje

Čolnarjenje po Kolpi je razširjena rekreacijska dejavnost, ki pa lahko povzroči slabšanje stanja naravne vrednote in območja Natura 2000. V 1. točki 1. odstavka 8. člena Uredbe je določeno, da ni dovoljeno »izvajati posegov in dejavnosti na naravnih vrednotah na način, da se uničijo, poškodujejo ali bistveno spremenijo lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto oziroma v obsegu ali na način, da se znatno spremenijo druge lastnosti naravne vrednote«. Na podlagi tega varstvenega režima ter v navezavi z varstvenim režimom, ki je določen v 7. točki 2. odstavka 12. člena Uredbe in velja za naravni spomenik Kolpa, se čolnarjenje po Kolpi časovno, tehnično, ekološko in prostorsko omeji.

Časovne omejitve:

- Čolnarjenje po reki Kolpi znotraj območja parka ni dovoljeno v območju drstišč v času drstitve večine rib, to je od 1. marca do 31. 5.
- Čolnarjenje po reki Kolpi znotraj območja parka zaradi zagotavljanja miru in enakih možnosti tako plavalcev, ribičev, kot čolnarjev, ni dovoljeno zvečer in ponoči, in sicer med 18. uro zvečer in 9. uro zjutraj, poleti (od 15. 6. do 15. 9.) pa med 19. uro zvečer in 8. uro zjutraj.

Tehnične omejitve:

- Čolnarjenje na celotnem območju parka naj se izvaja kot doživljanje narave in naj poteka brez hrupnih dejavnosti (kot je na primer: glasna glasba, kričanje, ploskanje z vesli po vodi in podobno).
- Čolnarjenje po Kolpi se določi znotraj nosilne kapacitete, ki jo reka zmore. Nosilna kapaciteta se določi na podlagi strokovne študije v prvem obdobju NU.
- Čolni se čez jezove usmerjajo z oznakami, oziroma z mobilno aplikacijo Kolpa ZAVEDNO v izogib drstiščem.

Ekološke omejitve:

- Čolnarjenje na Kolpi se ob pretoku, nižjem od 6 m³/s omeji.

Prostorske omejitve:

- V reko Kolpo se s čolni vstopa in iz nje izstopa le v OPN za to določenih vstopno-izstopnih mestih, s čimer se zavaruje ostali obrežni prostor.

Ureditev vstopno izstopnih mest:

- Uporabljajo in vzdržujejo se obstoječa vstopno-izstopna mesta za čolne; nova se ne urejajo. Vstopno-izstopna mesta za čolne vzdržuje Občina Črnomelj.

8.8 Podrobna opredelitev režima glede rabe naravnih virov in izvajanja državne gospodarske javne službe urejanja voda

Ta podrobna opredelitev se nanaša na 7. točko 2. odstavka 12. člena Uredbe. V njej je določeno, da ni dovoljeno odzemanje proda, peska in mivke z obrežja ali dna reke, razen v primerih rednega vzdrževanja. Prav tako ni dovoljeno posegati v brežino reke in obrežno vegetacijo, razen v primerih nujnih sanitarnih in vzdrževalnih del ter ureditve dostopov do vode na območjih rekreacijskih površin v skladu z NU. Hkrati tudi ni dovoljeno utrjevanje bregov reke Kolpe z zidanimi ali betonskimi opornimi zidovi, razen v primeru obnove obstoječih; prav tako tudi ni dovoljeno izvajati sanacije jezov, ki bi spreminjala vodni režim, linijo jezov ali njihovo avtentično podobo, kot tudi ne obnavljati in rekonstruirati obstoječe objekte ter graditi nove na način, ki bi lahko ogrozil geomorfološke in hidrološke značilnosti naravne vrednote.

V zvezi z navedenim se upoštevajo naslednje konkretizacije varstvenih režimov, ki se nanašajo predvsem na naravno vrednoto in naravni spomenik reko Kolpo; pa tudi na Fučkovski zdenec, Dolenjski zdenec in zdenec Jarbol in druge:

- Izraba vodne energije je možna le na mestih nekdanjih mlinov in mlinov z žagami, pri čemer morajo objekti ohraniti svoje bistvene zunanje značilnosti. Spremembe na objektih ne smejo posegati v rečni prostor in kakor koli vplivati na spremembo vodnega režima.
- Prod, pesek in mivka naj se iz reke Kolpe ne odzemanjo, razen v primerih rednega vzdrževanja pristojnih javnih služb urejanja voda, in sicer izven obdobja drstenja večine rib in gnezdenja večine vodnih ptic, torej ne med 1. 3. in 31. 5.

Pri urejanju voda se upoštevajo naslednje konkretizacije varstvenih režimov:

- Ohranjajo se naravne plitvine, sipine, obstoječe naravne brežine; omogoča se vodna dinamika (pretočnost, hitrost vodnega toka, naravna struktura dna in brežin vodotokov ter obseg poplavnih območij).
- Vzdrževanje vodne infrastrukture se izvaja s sonaravnimi ukrepi, ki zagotavljajo ohranjanje naravne rečne dinamike ter v času izven drstenja rib in gnezditvene sezone vodnih ptic, torej ne med 1. 3. in 31. 5.
- Ohranja se sklenjena obrežna vegetacija.
- Ob morebitnih posegih v brežine se preprečuje erozija tal in se ponovno zasadijo izključno z lokalno avtohtonimi vrstami.
- Pri morebitnem odstranjevanju proda in mulja iz Kolpe se istočasno odstrani le del rečnega sedimenta (suhi sediment), in sicer na odsekih, ki niso daljši od 300 m.

8.9 Pogoji začasne ureditve

Ta podrobna opredelitev se nanaša na 5. točko 1. odstavka 8. člena Uredbe. V njej je določeno, da ni dovoljeno graditi in urejati rekreacijskih površin na način, ki bi ogrozil krajinsko pestrost, biotsko raznovrstnost in naravne

vrednote. V zvezi z navedenim se upoštevajo naslednje konkretizacije varstvenega režima, ki se nanašajo na območja za rekreacijo:

Začasne ureditve na kopališčih ob reki Kolpi, kot so na primer: klopi, mize, koši za smeti, kabine za preoblačenje, premične sanitarije, začasni premični žari za peko, otroška igrala, nadstreški, ograje se:

- lahko postavljajo samo znotraj območij, ki so namenjena za oddih, rekreacijo in šport, v skladu z Odlokom o Občinskem prostorskem načrtu občine Črnomelj in v soglasju s pristojnimi strokovnimi službami;
- izvedejo skladno z izdelano idejno zasnovo za ureditev javne rekreacijske infrastrukture v okviru projekta Curs Colapis, ki je dostopna na spletni strani <http://www.kp-kolpa.si>;
- izdelajo iz naravnih materialov in se jih;
- po končani poletni kopalni sezoni odstrani.

9. Varstvene in razvojne usmeritve po dejavnostih

V tem poglavju so navedene splošne in podrobne varstvene usmeritve ter razvojne usmeritve po dejavnostih. Z vključevanjem teh usmeritev bodo doseženi naravovarstveni in razvojni cilji zavarovanega območja. Pri načrtovanju, usmerjanju in izvajanju dejavnosti naj se upoštevajo usmeritve in določbe, opredeljene v drugih programskih in pravnih aktih, kot so: PUN 2023-2028, NUV III (2023–2027), Zakon o lovstvu in divjadi, Zakon o vodah, GGN, RGN in podobni.

9.1 Kmetijstvo

Kmetijska dejavnost v krajinskem parku predstavlja temelj ohranjanja kulturne krajine parka, zato je ohranitev poseljenosti na kmetijah in nadaljevanje sonaravnih oblik kmetovanja v tem prostoru bistvenega pomena. Obdelovanje tudi manjših kmetijskih površin pomembno prispeva k ohranjanju biotske in krajinske pestrosti v parku. Največja priložnost je dana razvoju ekološkega načina kmetovanja s čim večjo samooskrbo kmetij. Nujno je medsebojno povezovanje kmetijskih gospodarstev ter medsebojna izmenjava storitev in dobrin med kmetijami. Skrb kmetijstva mora biti usmerjena v dolgoročno ohranjanje obdelanosti in rodovitnosti tal, preprečevanju erozije ter pridelavi kakovostne hrane in čim večji prodaji le-te na domu.

Usmeritve:

Pridelava

- Obdelava kmetijskih zemljišč naj se izvaja na način, ki ne bo ogrožal naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti ali kakorkoli vplival na spremembe v razgibanosti terena in drugih prvin v prostoru (terase, vrtače), hkrati pa bo usmerjena k naravi prijazni pridelavi hrane.
- V steljnikih, ki sooblikujejo kulturno krajino parka, se naj ohranja tradicionalna kmetijska raba (steljarjenje), ki bo zagotavljala obstoj/ohranjanje njihovega vegetacijskega sestoj.
- Spodbuja se ekstenzivna paša z nizko obtežbo in časovno omejenostjo; na pašnih površinah naj ne bo znakov prepašenosti.
- Spodbuja se ohranjanje in pridelava avtohtonih sort kulturnih rastlin (odpornejših na bolezni in škodljivce) ter reja avtohtonih pasem domačih živali.
- Zagotavlja naj se ustrezna zaščita domačih živali v pašni reji pred velikimi zvermi.
- Kmetijska dejavnost naj se izvaja na način, ki bo usmerjen k ohranjanju rodovitnosti in biološke aktivnosti obdelovalnih površin ter bo z izbiro primerne kolobarja preprečevana erozija tal.
- Na ugodnejših manjših površinah naj se kmetijstvo usmerja bolj specifično po posameznih dejavnostih kot je na primer znotraj vrtnarstva zelenjadarstvo ter pridelovanje zelišč.
- V vinogradih in sadovnjakih naj se izbere tradicionalne sorte in podlage vinske trte (ki so bile v preteklosti značilne za območje ob reki Kolpi); ali pa po sortnem izboru, ki je določen za Vinorodno deželo Posavje ter gojitveno obliko, ki je za posamezno lego in sorto najbolj primerna. Za oporo rastlin naj se v čim večji možni

meri uporabljajo materiali iz lesa; v brajdah naj bo opora glede na način izvedbe in uporabo materialov izvedena v tradicionalni, avtohtoni obliki: lesena, okrogla opora.

- Način sajenja in obdelovanja vinogradov in sadovnjakov naj bo v skladu s tradicijo in reliefom.
- Ohranja in pomlajuje naj se obstoječa osamljena visokodebelna sadna drevesa; spodbuja naj se nadomestna saditev novih.
- Ohranjajo naj se ekstenzivni travniški sadovnjaki z visokodebelnimi drevesi.
- Spodbuja naj se biološki, ekološki ali vsaj integriran način kmetovanja.
- Spodbuja se pridelava starih sort kulturnih rastlin in reja avtohtonih pasem rastlinojedih domačih živali, pri čemer naj se ne vnašajo tujerodne, potencialno invazivne vrste.
- Preprečuje naj se širjenje invazivnih tujerodnih vrst.
- Z lastniki opuščanih/zaraščajočih se travnikov, na katerih so pomembnejše naravovarstvene vsebine ali pa so v krajini vizualno izpostavljeni, naj upravljavec skuša doseči dogovor o košnji in spravilu pokošene trave.
- Košnja travnikov naj se izvaja prvič po odcvetu večine travniških rastlin. Košnji naj sledi spravilo. Na vizualno izpostavljenih območjih parka naj se posušena trava balira v mreže ali kvadre brez plastične folije, s čimer se tudi zagotovi izpad semen trav in drugih travniških rastlin. V primeru baliranja trave v plastične folije, se bale ne odlaga na območjih naravnih vrednot.
- Gnojenje ter varstvo kulturnih rastlin pred boleznimi in škodljivci naj se izvaja racionalno oziroma po potrebi; izvaja naj se na način, ki bo najmanj prizadel biotsko raznovrstnost:
  - na travinju naj se po nepotrebnem ne uporablja herbicidov, razen v primeru nadzorovanega zatiranja invazivnih tujerodnih vrst;
  - raba insekticidov naj se izvaja minimalno; uporabljajo naj se tisti, ki imajo nizko stopnjo toksičnosti in kratko karenco (varstvo čebel ter drugih živalskih vrst).

Urejanje kmetijskega prostora

- Pri izboljševalnih ukrepih na kmetijskih površinah se v čim večji možni meri zagotovi ohranitev naravnih prvin, mozaične rabe krajinskih struktur in mikroreliefnih značilnosti.
- Ohranja oziroma revitalizira (renaturira) naj se naravne krajinske prvine.
- Ohranjajo, obnavljajo s pomladitveno rezjo ter na novo vzpostavljajo naj se visokodebelni travniški sadovnjaki.
- Na površinah, ki so v državni lasti, se zagotavlja varstvu narave prilagojeno kmetijsko prakso po dogovoru z upravljavci kmetijskih zemljišč.
- Z rednim vzdrževanjem/obdelovanjem kmetijskih površin naj se preprečuje njihovo zaraščanje.
- Mulčenje naj se izvaja le na površinah, kjer se zarasle površine spreminja nazaj v travnike, in sicer v času izven obdobja gnezdenja ptic oziroma v skladu z zakonodajo. Pri tem naj se ohranja relief zemljišč.

Dopolnilne dejavnosti na kmetijah

- Spodbuja se razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah (na primer sušenje sadja, predelava sadja v sok, žganja) ter nadaljevanje ohranjanja tradicionalnih obrti.
- Spodbuja se registracija dopolnilnih dejavnosti v okviru storitev ohranjanja kmetijske rabe prostora na območju parka (na primer: storitev košnje, čiščenja in urejanja zaraščenih površin).

Trženje

- Spodbuja se povezovanje kmetij po posameznih panogah (na primer: pridelovalci sadja, živinorejci,..) ter pomoč in sodelovanje med kmetijami.
- Spodbuja se oskrba prebivalcev in obiskovalcev parka s hrano, pridelano v parku (mlekomati, prodaja kmetijskih proizvodov na domu, spletna prodaja ...).
- Pospešuje se iskanje novih tržnih niš za kmetijske pridelke in izdelke.
- Aktivnosti za pridobitev podatkov o produktih in količinah, ki bi jih bilo možno zavarovati pod skupno blagovno znamko Krajinski park Kolpa.
- Spodbuja se razvoj tehnologij za uporabo biomase s travnikov kot vira ogrevanja objektov ali za prehrano domačih živali.

- Oblikovanje, zavarovanje in promoviranje v parku ustvarjenih blagovnih znamk.
- Organizacija prodaje kmetijskih pridelkov in izdelkov višje kakovosti.

Izobraževanje

- Izobraževanje kmetov v smislu promoviranja kmetijsko okoljskih programov in njihovo prepričevanje v njihovo aktivno vključevanje.
- Promoviranje naravi prijaznega kmetovanja in zdravi hrani, pridelani na območju parka.

9.2 Gozdarstvo

Priložnost gozdarstva na območju parka je predvsem v sonaravnosti, mnogonamenskem gospodarjenju (istočasnemu uveljavljanju več funkcij znotraj gozda hkrati) ter njegovemu trajnostnemu razvoju. Najpomembnejša priložnost z vidika gozdarstva je zagotovo pridobivanje lesa kot ekonomske dobrine. Hkrati mora biti ista gozdna površina, dostopna za lov, nabiranje gozdnih dobrin v nekomercialne namene in ponekod (kjer so speljane pohodne poti) in ponekod služiti še rekreacijski funkciji, kar je za zavarovano območje izrednega pomena. Gozd predstavlja pomemben življenjski prostor redkim, zavarovanim in ogroženim rastlinskim in živalskim vrstam. Na območju parka so znotraj gozdnega prostora tudi naravne vrednote in enote kulturne dediščine, predvsem kraške jame in arheološka najdišča, kjer je treba še bolj skrbeti za urejenost in ponekod dostopnost; gospodarjenje z gozdom pa mora biti še bolj pazljivo, da na teh območjih ne pride do poškodb. Nekatera od teh območij – tista, za katera obiskovanje in ogledovanje javnosti ni škodljivo, bi bilo smiselno opremiti z infrastrukturo (na primer gozdna učna pot, označevanje dreves ...) primerno posameznim predelom gozda oziroma objektom.

Usmeritve:

Za gozdove na območju Krajinskega parka Kolpa naj se upoštevajo predpisi, varstveni režimi in usmeritve, ki so navadene v **Gozdnogospodarskem načrtu gozdnogospodarskega območja Novo mesto (2021–2030)** ter v območnih načrtih: **Gozdnogospodarskem načrtu gozdnogospodarske enote Stari trg (2021–2030)** in v **Gozdnogospodarskem načrtu gozdnogospodarske enote Adlešiči (2023–2032)**. Poleg navedenega naj se upoštevajo še naslednje **usmeritve**:

- Na območjih naravnih vrednot naj se ne skladiščijo lesni sortimenti.
- Ohranjajo se gozdni robovi oziroma preprečujejo se posegi, ki bi zmanjšali varovalne in ekosistemske las osti gozdnega roba.
- Spodbuja se izobraževanje lastnikov in najemnikov gozdov o ohranjanju vrst in habitatov ter o sonaravnem gospodarjenju z gozdovi, pri čemer se lahko navežejo na že obstoječa izobraževanja ZGS.
- Ohranjajo naj se mejice ali pasovi dreves med posameznimi gozdnimi območji kot ekološki koridorji za migracije zavarovanih vrst živali, kot so netopirji.
- Spodbuja se razvoj inovativnih produktov iz lesa in gozdnih dobrin.

9.3 Lovstvo

Priložnost lovstva je v ohranjanju in upravljanju habitatov lovne divjadi, ki so hkrati tudi življenjski prostor nekaterih varovanih vrst. S prilagojeno rabo divjadi lovci prispevajo k ohranjanju in vzdrževanju biotske raznovrstnosti ter k aktivnemu varstvu prostoživečih divjih živali. Prav tako lovci in lovski čuvaji ob svojem terenskem delu nenehno spremljajo stanje v naravi in na ta način prispevajo k doseganju varstvenih ciljev, hkrati pa sodelujejo pri izvedbi naravovarstvenega nadzora. Pri lovstvu se upoštevajo naslednje usmeritve:

Usmeritve:

- Gostota populacij velike rastlinojede divjadi naj se ne povečuje nad mejo, ki še omogoča naravno obnovo sestojev z vsemi rastišču primernimi drevesnimi in grmovnimi vrstami. (*Ohranjanje gozdnih habitatnih tipov, ki ležijo zunaj habitatov velikih zveri*).

- Na območju velikih zveri naj se vzdržuje primerna gostota populacij velike rastlinojede divjadi, vendar tako, da še omogoča naravno obnovo sestojev z vsemi rastišču primernimi drevesnimi in grmovnimi vrstami. (*Varstvo velikih zveri, predvsem risa in volka*).
- Vzdržuje naj se najmanjša možna številčnost populacije lisice, jazbeca, pižmovke in divjega prašiča na širšem območju habitatov močvirske sklednice. (*Varovanje gnezdišč močvirske sklednice*).
- V gozdu naj se ohranja in po potrebi vzpostavi nove jase za pašo divjadi.
- Upravljalci lovišč na območju parka naj namenjajo posebno pozornost tujerodnim prostoživečim vrstam divjadi ter obvladovanju tujerodnih invazivnih vrst divjadi, vključno z ugotavljanjem morebitnega negativnega vpliva na domorodne vrste ter njihove habitate. Upravljanje naj se ne usmerja v aktivnosti, s katerimi bi se izboljšali življenjski pogoji za tujerodne vrste divjadi.
- Ohranjajo naj se travniki in grmišča ob gozdnem robu za pašo divjadi.
- Ohranjajo naj se pašne in krmne njive za parkljasto divjad.
- Aktivno sodelovanje lastnikov travniških površin v obgozdnem prostoru z lovskimi družinami glede vzdrževanja le-teh.
- Lovske preže naj se postavljajo na vizualno manj opaznih lokacijah parka. Pri lociranju lovskih objektov (predvsem prež in krmišč) je treba upoštevati kompromis med nujnostjo usmerjanja razvoja populacij divjadi in ekološkimi zahtevami Natura vrst in habitatov.
- Spremljanje stanja v gozdovih in krajini; obveščanje zavoda o morebitnih posegih, spremembah.
- Za zmanjševanje pritiska rastlinojede divjadi na kmetijske površine za pridelavo kulturnih rastlin, se spodbujata vzdrževanje ekstenzivnih travnikov in zmanjševanje obsega travniških površin v zaraščanju.
- Ekstenzivni travniki v upravljanju lovskih družin naj se za namene paše divjadi ne mulčijo, ampak kosijo. Odkošena biomasa naj se posuši in uporabi za zimsko krmljenje divjadi.
- V gozdu naj se ohranjajo in po potrebi vzpostavljajo nove jase za pašo divjadi, ki se jih ne mulči, ampak kosi. Odkošena biomasa naj se posuši in uporabi za zimsko krmljenje divjadi.

9.4 Ribišтво

Prednost reke Kolpe je z vidika ribištvā ohranjen habitat in še vedno dokaj pestra vrstna sestava rib, kljub opaženemu upadanju številčnosti populacij. Na tem bodo temeljile nadaljnje aktivnosti pristojnih institucij, predvsem Ribiške družine Črnomelj. V parku je ribolov najbolj prisoten v poletnem času oziroma v obdobju izven časa varstvenih dob posameznih vrst rib, katerih habitat je Kolpa.

Usmeritve:

- Izvaja naj se trajnostna raba rib - izvajanje ribolova v obsegu in na način ter v času, da se z naravnim samoobnavljanjem ali z ukrepi ribiškega upravljanja dolgoročno ohranja zdrava populacija rib. Ribiško upravljanje mora biti usmerjeno v ohranitev domorodnih ribjih populacij, tako da se ohranja njihova velikost in starostna struktura ter njihovo dolgoročno preživetje.
- Iz vodnih teles naj se odstranijo tujerodne vrste.
- V primeru prisotnosti tujerodnih vrst rib naj se izvaja stalni monitoring z ovrednotenjem vpliva teh vrst na avtohtone populacije v vodotoku ter se sproti predlagajo prilagoditve ribiškega upravljanja.
- Ribiško upravljanje naj se osredotoči tudi na izboljšanje obrežnih delov habitata rib (vzpostavitev obrežne zarasti).
- V vodotok naj se ne vlaga rib, ki niso iz iste zaključene geografske enote, pomembne za evolucijo rib.
- Vaške mlake in kali naj se ohranjajo kot habitat za dvoživke, zato se naj vanje ne naseljuje rib in tujerodnih vrst.
- Ribolovni režim naj se prilagaja življenjskim ciklom živali (predvsem času drstenja rib ter gnezdenja in prezimovanja ptic).
- Dopolnilna vlaganja za potrebe izvajanja športnega ribolova naj se izvajajo z vlaganjem avtohtonih merskih rib v revir Kolpa 3 (odsek od jezua v Dolu do jezua na Krasincu).
- Vzdrževalna vlaganja za nadomeščanje naravne drsti (zaradi poslabšanja razmer v naravnem okolju) se izvajajo samo z vlaganjem avtohtonih, lokalno prisotnih vrst.

- Obveščanje zavoda o nadzoru znotraj revirja Kolpa 3.

9.5 Upravljanje z vodami

Naloge upravljanja z vodami so vezane predvsem na vzdrževanje in po potrebi ponovno vzpostavljanje naravnega stanja vodotokov, ohranjanju in izboljševanju obstoječega vodnega režima ter vzdrževanju kakovosti površinskih in podzemnih voda. Upravljanje voda naj temelji na ohranjanju naravnih strug in dinamike potokov ter reke Kolpe; posegi v vodni in obvodni prostor naj se izvajajo sonaravno tako, da se v največji meri upoštevajo vsi naravni procesi. Za varstvo vrst in izboljšanje stanja kakovosti voda, se upoštevajo tudi usmeritve v skladu z NUV III (2023-2027) in varstveni cilji po PUN 2023–2028.

Usmeritve:

- Z ustreznimi prostorskimi in tehničnimi rešitvami se preprečuje onesnaženje voda; morebitni onesnaženi vodotoki oziroma njihovi deli se čim prej ustrezno sanirajo.
- Ohranja se dobro stanje površinskih voda, ekološko sprejemljiv pretok v vseh obdobjih leta ter se ohranja ali izboljšuje stanje vodnih vrst in habitatnih tipov.
- Na reki Kolpi naj se na jezovih vzpostavljajo ribje steze, in sicer na način, da bo ribam zagotovljen nemoten prehod čeznje.
- Pri izvajanju ukrepov v vodnem in obvodnem prostoru se sprejmejo vsi ukrepi za preprečitev širjenja tujerodnih invazivnih vrst. Zasaditve se zvaja le, če ni mogoča obnova vegetacije po naravni poti; v tem primeru se izberejo domorodne, lokalno prisotne vrste. V primeru morebitne naselitve invazivnih tujerodnih vrst se preprečuje njihovo razširjanje in zagotovi njihova strokovna odstranitev.
- Utrjevanje brežin se izvede s sonaravnimi ukrepi. Na odsekih brez obrežne zarasti ali z redko obrežno zarastjo (npr. zgolj točkovno drevje) se vzpostavi sklenjen pas obrežne zarasti iz debelinsko, višinsko in starostno raznolikih grmovnic in dreves. Obrežni pas naj bo širok 3–5 m.
- Čolnarjenje na reki Kolpi se naj izvaja ob pretokih večjih od 6 m³/s.
- K obnovi jezov naj se pristopi interdisciplinarno in na način, da se z njihovo obnovo bistveno ne spremenijo ekološke razmere na jezovih in na vodotoku neposredno gor in dolvodno od njih.
- Vaške mlake se ohranjajo kot habitat za dvoživke, zato naj se vzdržujejo in obnavljajo; vanje se ne naseljujejo ribe.

9.6 Usmeritve za rabo naravnih virov

Raba naravnih virov se v KP Kolpa kaže predvsem kot priložnost za oskrbo prebivalcev s pitno vodo. Primerna raba naravnih virov lahko pripomore tudi k ohranjanju kulturnih spomenikov – mlinov na reki Kolpi in k ohranjanju biotske raznovrstnosti.

Usmeritve:

- Spodbuja se naravi in okolju prijazna raba vodne sile na Kolpi s strokovno usklajenim vzdrževanjem jezov in ohranjanjem mlinščic.
- Opuščeni kamnolomi se prepustijo naravni sukcesiji. Sanacija z izkoriščanjem ni sprejemljiva. Odpiranje novih površinskih kopov ni sprejemljivo.

9.7 Usmeritve za promet

Z namenom zagotavljanja večje kakovosti življenja tako prebivalcev kot tudi obiskovalcev parka, naj se parkovna infrastruktura redno obnavlja in vzdržuje. Prednostno naj se vzdržujejo že obstoječe cestne povezave.

Usmeritve:

- Cestna mreža naj se obnavlja na način, ki zagotavlja racionalno rabo prostora in spodbuja trajnostno mobilnost.
- Pri vzdrževanju cest ter spremljajoče infrastrukture se ohranja območja naravnih vrednot in habitate prostoživečih vrst, ki se prednostno ohranjajo ter spodbuja uveljavljanje prometno-tehničnih standardov, ki bodo v največji možni meri prilagojeni naravnim značilnostim (relief, vegetacija), krajinskim značilnostim (naravni materiali) in varstvenim režimom parka.
- Pri vzdrževanju, obnovi ali gradnji novih prometnic naj se posegi izvedejo tako, da se vzpostavijo varni prehodi za živali čez prometnice, nad ali pod njimi. Pri načrtovanju novih prometnic naj se trase izogibajo znanim selitvenim potem živali.
- Pri vzdrževanju, obnovi ali gradnji novih prometnic naj se pazi na vnos ITRV. Tam, kjer pa so že prisotne, pa mora potekati tudi redno odstranjevanje ITRV pred njihovim cvetenjem. Poskrbi naj se, da se zaradi vzdrževalnih ali gradbenih del ITRV ne raznašajo naprej.
- Pri vzdrževanju obcestnega prostora naj se bankine in cestni jarki raje kosijo, kot mulčijo.
- Spodbuja se ureditev obstoječih parkirnih površin; nove površine, namenjene mirujočemu prometu pa se ureja le na obrobju ali zunaj območja parka. Parkirna mesta se ureja z uporabo trajnostnih materialov.
- Spodbuja se dostopnost do območja parka z javnimi prevoznimi sredstvi.

9.8 Usmeritve za turizem

Najprivlačnejši prostor za turizem in rekreacijo je nedvomno dolina reke Kolpe, ki nudi odlične možnosti rekreacije na prostem, še posebej v poletnem času. Priložnost turizma je vezana predvsem na naravi prijazno in organizirano ponudbo, katere temelj so številne v parku prisotne naravne vrednote, pestra biotska raznovrstnost in raznolika kulturna dediščina. Spodbuja se trajnostne in naravi prijazne oblike turističnih dejavnosti, kot so: pohodništvo, kolesarstvo, čolnarjenje, plavanje, jahanje, tek, ogledovanje naravnih vrednot in kulturnovarstvenih vsebin parka, etnografskih prireditev, namestitve ter ponudba domače kulinarike. Priložnost turizma so tudi različni izobraževalni, raziskovalni in drugi naravi prijazni programi.

Usmeritve:

- Spodbuja se oblikovanje in izvedba sonaravne turistične ponudbe, ki ne zahteva velikih posegov v prostor.
- Zaradi ekološke občutljivosti območja masovni turizem ni zaželen; razvija naj se kakovosten ekoturizem, ki omogoča obiskovanje parka skozi vse leto.
- V primeru potreb po novih objektih, namenjenih turizmu in rekreaciji, naj se izkoristi predvsem že obstoječe kapacitete oziroma propadajoče objekte tradicionalne arhitekture. Spodbuja se povečanje namestitvenih zmogljivosti v obnovljenih tradicionalnih hišah, na turističnih kmetijah po parku ter pri okoliških ponudnikih, ki vključujejo raznovrstno ponudbo.
- Spodbuja se gostinska ponudba z lokalno pridelanimi živili in pijačami ter kakovostno postrežbo.
- Spodbuja se oblikovanje zaključenih turističnih produktov, ki izhajajo s potencialov parka in v katere se vključuje več ponudnikov z raznovrstnimi vsebinami.
- Na območju parka se prednostno lahko organizirajo in prirejajo ne-množični dogodki, ki so vsaj posredno povezani s cilji zavarovanja parka.
- Omejuje se večje organizirane dejavnosti, ki niso neposredno povezane s cilji parka in bi lahko škodile naravovarstvenim vsebinam zavarovanega območja.
- Za uravnavanje obiska parka se z namenom, da se nosilna kapaciteta zavarovanega območja (še posebej v poletnem času) ne preseže, spodbuja obiskovanje parka skozi vse leto; med drugim tudi z organiziranjem

delavnic in drugih dogodkov, kot so na primer: štetje ptic, čistilne akcije, vodeni ogledi, ekskurzije, projekcije filmov ...

- Spodbuja se okolju prijazen turizem in rekreacija ter izboljšanje turistične infrastrukture na način, da se obiskovalce parka usmerja na označene poti in urejena območja v mreži parkovne infrastrukture.
- Kolesarjenje in ježa naj se izvajata izven označenih pešpoti na območju parka.
- Vse turistične točke naj imajo enoten izgled (znaki, informativne table, morebitne ograje ...); pri njihovem urejanju se prioriteto uporablja naravne materiale (kamen, les, trava); označevalne table in drugi znaki naj bodo v skladu s Pravilnikom o označevanju zavarovanih območij, naravnih vrednot, ekološko pomembnih območij in območij Natura 2000.
- Vodenje skupin obiskovalcev po zavarovanem območju naj se izvaja s strokovno usposobljenimi vodniki, ki poznajo varstvene režime na območju parka ter druge pomembne značilnosti in prepoznavne elemente krajine.
- Zagotovi naj se naravi prijazno izvajanje turistične dejavnosti, upoštevajoč prostorske in komunalne kapacitete, ki jih šotorišča/kampi zmorejo; ob hkratnem spoštovanju rečnega in obrežnega ekosistema (primerna oddaljenost šotorov, prikolic ali avtodomov od obrežja reke, itd.).
- Na območju parka naj se ne izvaja in načrtuje turistična in rekreativna infrastruktura, namenjena letenju z motornimi zmagi, športnimi letali ali drugimi motornimi vozili.

Pri urejanju rekreacijske rabe ob reki Kolpi je treba posebno pozornost nameniti:

- nadaljnjim raziskavam in monitoringom za opredelitev stanja populacij varovanih vrst in vpliva rekreacijske rabe nanje;
- ohranjanju dreves večjih dimenzij, predvsem tistih z dupli ter da se
- z območij, ki so namenjena rekreaciji ter rekreacijski infrastrukturi, izvzamejo območja naravnih gozdnih pritokov in povirnih delov pritokov reke Kolpe; enako velja tudi za odseke nižinskih poplavnih gozdov in da se
- v območjih rekreacijske rabe ne ureja javne razsvetljave oziroma naj se umešča minimalno število svetilk z nizko svetilno močjo in s svetlobo izven UV dela spektra (OIKOS, 2011).

9.9 Usmeritve za urbanizacijo

Prostorski razvoj mora slediti načelom trajnostnega razvoja tako, da se omogočajo uravnotežena in učinkovita raba prostora, enakomeren gospodarski, socialni in demografski razvoj ter izboljšanje kakovosti bivanja na celotnem območju parka. Z načrtovanjem prostorskega razvoja naj se hkrati zagotavljata ohranjanje in vzpostavljanje krajinskih struktur, ki so pomembne za ohranjanje biotske raznovrstnosti (nepretrganost in povezanost) in značilne za obkolpski prostor. Ob tem naj se varuje kulturna dediščina. Spodbujajo se ohranjanje osnovne preskrbe, razvoj družbenih dejavnosti, odpiranje novih delovnih mest, domače obrti in podjetništvo. Morebitni novi posegi morajo pripomoči k oblikovanju skladne podobe naselij.

Usmeritve:

- Prostorsko načrtovanje se izvaja tako, da ohranja ugodno stanje varovanih rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov na način, da se prednostno izogiba območjem varovanih habitatnih tipov ter območjem naravnih vrednot.
- Obnovo in vzdrževanje objektov, ki so hkrati habitat ogroženim vrstam, kot so na primer: netopirji, sove, ujede, se prilagodi njihovemu življenjskemu ciklu in potrebam. Posegi na objektih se izvajajo zunaj njihovega razmnoževalnega obdobja.
- Spodbuja se prenova obstoječih objektov na ogroženim vrstam prijazen način (na primer: za netopirje - nadomeščanje špranj z netopirnicami).

- V primeru osvetljevanja objektov, ki predstavljajo življenjski prostor netopirjev, naj reflektorji, ki osvetljujejo preletne odprtine, ne gorijo od 15. aprila do 15. septembra, drugi pa naj se prižigajo uro po sončnem zahodu in izklapljujejo opolnoči.
- Ohranjanje in ponovna vzpostavitev vidnosti prostorskih dominant - kot so na primer objekti sakralne dediščine (cerkve, kapelice).
- Daje se prednost prenovi starih stavb in njihovih delov pred novogradnjami (gradnja novih objektov pa naj izhaja s tradicionalnih arhitekturnih stalnic z možnostjo sodobne interpretacije).
- Spodbuja se gradnja na območju že obstoječih gradenj (nadomestna gradnja), če ne gre za kulturno dediščino; ali na že degradiranih območjih.
- Spodbujata se ohranjanje in kakovostna prenova objektov kulturne dediščine.
- Urejanje prostora in obnova vasi se načrtuje tako, da se ohranja krajinska pestrost in kulturna dediščina, izboljša okoljska, cestna in energetska infrastruktura ter omogočajo dopolnilne dejavnosti in nova delovna mesta.
- Javna razsvetljava naj se ne namešča zunaj strnjениh naselij in naj se ugaša med 23. uro zvečer in 5. uro zjutraj.
- Naj se ne postavljajo objekti, ki bi imeli status začasnega objekta in bi lahko negativno vplivali na stanje vrst in/ali habitatnih tipov in/ali na krajinsko pestrost.
- Spodbuja se prednostna komunalna ureditev v parku in v njegovi neposredni okolici.
- Smeti in druge odpadke se odlaga na za to določena in urejena mesta.
- Pozorno se spremljajo morebitna tveganja onesnaževanja okolja.
- Spodbuja se ohranjanje avtohtonih značilnosti ureditve vasi in domačij.
- Pri razpršeni poselitvi se ohranjajo krajinske značilnosti, ki so tudi pomembne za ohranjanje biotske raznovrstnosti (relief, zelene površine, skupine visokodebelnih dreves ...).
- Urejanje vrtov naj bo prilagojeno tradicionalnemu videzu krajine; za zasaditve naj se uporabljajo avtohtone drevesne, sadne in grmovne vrste.
- Na vrtovih naj se spodbuja nameščanje gnezdilnic za ptice, netopirnice in hoteli za žuželke.
- Ohranjajo se vaški kali in mlaki.
- Spodbuja se prostorski razvoj, ki ohranja prostorska razmerja med obdelovalnimi in urbani površinami ter tako ohranja značilni vzorec poselitve.

9.10 Kulturna dediščina

Na področju varstva kulturne dediščine se skladno z namenom ustanovitve parka spodbuja trajnostni razvoj podeželja in trajnostnih oblik kmetovanja, ki je usklajen tudi z varstvom kulturne dediščine ter urejanjem prostora na način, da se varuje in ohranja kulturna dediščina vključno z nesnovno kulturno dediščino, kar prispeva krepitvi identitete prostora in prebivalcev parka, ter k boljši kakovosti bivanja v parku in obogatitvi ponudbe za obiskovalce. Ustrezno obnovljeni kulturni spomeniki in ostali objekti kulturne dediščine so dober temelj za razvoj kulturnega turizma ter boljšo prepoznavnosti parka.

Usmeritve:

- Pri posegih in dejavnostih na enotah kulturne dediščine je potrebno:
  - ohranjati izvorne lastnosti in namembnosti (rabo) dediščine kot nosilca prepoznavnosti in identitete kraja ter širšega območja krajinskega parka;
  - zagotoviti varstvo in prenavo objektov kulturne dediščine po principih celostnega ohranjanja dediščine, ki z vključevanjem najširšega spektra družbenih dejavnikov (vključno z javnostjo) omogoča ustrezno rabo v skladu s sodobnimi potrebami in načinom življenja prebivalcev parka;
  - omogočati trajnostno rabo dediščine na način in v obsegu, ki dolgoročno ne povzroča degradacije dediščine ali celo izgube dediščinskih lastnosti;

- integrirati dediščino v življenje kot kakovost in razvojno priložnost v smislu vzdržnega razvoja na ekonomskem, socialnem, okoljskem in kulturnem področju.
- Za vse posege na objektih kulturne dediščine in na kulturnih spomenikih je treba pridobiti kulturnovarstvene pogoje in kulturnovarstveno soglasje.
- Na območjih in objektih kulturne dediščine ter v njihovih vplivnih območjih ni dovoljeno nameščanje, sončnih zbiralnikov ali sončnih elektrarn ter kakršnih koli objektov za oglaševanje.
- Na vidno izpostavljenih delih objektov kulturne dediščine ni dovoljeno nameščati energetske ali druge infrastrukture.
- Pri prenovi objektov, v katerih so registrirana zatočišča oziroma kotišča netopirjev (ti so: Preloka – cerkev Sveta Trojica, Zilje – cerkev Sveti Anton, Stari trg ob Kolpi – cerkev Sveti Jožef, opuščena hiša Preloka 28, Miliči – pravoslavna cerkev Sveti Peter in Pavel) naj se investitor pred izvedbo del, načrtovanih v funkcionalnih delih zatočišč (ostrešje, zvonik, preletne odprtine) predhodno posvetuje z območno enoto Zavoda RS za varstvo narave. Prenova ostrešij v katerih so registrirana zatočišča oziroma kotišča netopirjev, naj se ne izvaja od 15. aprila do 15. septembra. Preletnih odprtin (na primer: lin v zvonikih, prostorov med stenami in ostrešjem) do zatočišč naj se ne zapira. V primeru, da so taki posegi nujni, pa je treba zagotoviti nadomestne preletne odprtine ali obstoječe urediti tako, da bodo še vedno omogočale prehod netopirjem.
- Objektov, ki služijo kot zatočišča netopirjev, še posebej pa preletnih odprtin, naj se ne osvetljuje.
- Spodbuja se ohranjanje, vzdrževanje, prenova nepremične kulturne dediščine v zasebni lasti – predvsem mlinov in hiš, ki pomembno prispevajo k podobi parka. Prednostno naj se ohranjata tehniška spomenika: mlin z jezom v Bregu pri Sinjem Vrhu ter mlin in žaga v Pobrežju pri Adlešičih. V Pobrežju se prednostno sanira ali zavaruje ruševine obzidja, ki ogrožajo obiskovalce in kopalce v neposredni bližini.
- Zagotavlja naj se javna dostopnost dediščini ter omogoča njeno sistematično proučevanje in raziskovanje ter izdajanje strokovnih monografij o njej.
- Spodbuja se ohranitev domačih obrti ter razvoj tradicionalnih in sodobnih znanj, ki prebivalstvu omogočajo aktiven odnos do dediščine ter sodelovanje pri njenem varstvu.
- Ohranja oziroma revitalizira naj se značilne krajinske prvine.
- Spodbuja se prireditve lokalnih društev, ki ustvarjajo kulturno produkcijo in ohranjajo nesnovno kulturno dediščino, kot so stara izročila in običaji ter domača kuhinja (avtohtona) kulinariko).
- Spodbuja se ohranjanje narečja, narečnih značilnosti in ledinskih imen, lokalnih poimenovanj in podobno.
- Spodbuja se ohranjanje tradicionalnih, historičnih značilnosti ureditve vasi in domačij.
- Spodbujanje k sistematičnemu ohranjanju in raziskovanju dediščine.
- Objekte in naprave mobilne telefonije naj se umešča na lokacije izven objektov in območij kulturne dediščine ter kulturne krajine.

10. Kazalo virov

- ACER. (1994). Krajinski park Bela krajina, ocena primernosti območij. Opredelitev območja za Krajinski park Kolpa. Acer d.o.o, Novo mesto.
- AJPES. (2023). Poslovni register Slovenije, Agencija RS za javnopravne evidence in storitve. Pridobljeno 14. 04 2023 iz <https://podatki.gov.si/dataset/poslovni-register-slovenije>
- Bric, B., Jenič, A., Cokan, B., Videmšek, U., Podgornik, S., & Zabrc, D. (2013). Vzorčenje rib s poudarkom na kesslerjevem globočku (*Romanogobio kesslerii*) na izbranih odsekih reke Kolpe od Starega trga do Dragošev. Poročilo ihtiološke raziskave. Izvajalec ZZRS. JZ Krajinski park Kolpa.
- Brozovič, M., & Slameršek, A. (2022). Spomladanski monitoring dvoživk na območju Krajinskega parka Kolpa v letu 2022. Trzin: JZ Krajinski park Kolpa.
- Čarni, A., Čelik, T., Dakskobler Igor, Juvan, N., Sajko, I., Šilc, U., & Vreš, B. (2015). Kartiranje negozdnih habitatnih tipov Slovenije. Območja Krška gora - Karavanke, Bohinjska Bistrica, Kočevsko. Končno poročilo. ZRC SAZU. Ljubljana: Ministrstvo za okolje in prostor.
- Čarni, A., Čelik, T., Dakskobler, I., Košir, P., Juvan, N., Marinšek, A., . . . Vreš, B. (2011). Kartiranje negozdnih habitatnih tipov Slovenije: Območje Reka, Marindol, Volčke, Kras - Lokev, Mirna. Končno poročilo. ZRC SAZU. Ljubljana: Ministrstvo za okolje in prostor.
- eKataster jam. (2023). *Društvo za raziskovanje jam Ljubljana*. Pridobljeno iz <https://www.katasterjam.si/>
- Fabjan, V. (2025). ustni vir.
- Gibbons Whifield, J., E. Scott, D., & J. Ryan, T. (2000). The Global Decline of Reptiles, Déjà Vu, Amphibians. *BioScience*. Vol. 50, No. 8.
- Globevnik, L. i. (2001). Vodnogospodarska osnova povodja Kolpe. Vodnogospodarski inštitut, družba za gospodarjenje z vodami d.o.o., Ljubljana.
- Golobič, A. (1999). Mikrorajonizacija vinogradništva v Beli krajini - vinorodni podokoliš Metlika. Diplomsko naloga. Ljubljana. Biotehniška fakulteta. Oddelek za agronomijo.
- Gomboc, S. (2021). Noč nočnih metuljev v Krajinskem parku Kolpa,. Pridobljeno iz https://www.lokalno.si/2021/09/07/252670/zgodba/Noc_nocnih_metuljev_v_KP_Kolpa/
- Govedič, M., Cipot, M., Lipovšek, G., Skaberne, B., Slapnik, R., Sopotnik, M., . . . Valentinčič, J. (2011). Inventarizacija flore in favne (dvoživke, ribe, kačji pastirji, mehkužci, močvirska sklednica) v izbranih vodnih virih na območju občin Črnomelj, Metlika in Semič. Končno poročilo. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 84 str. Zavod Republike Slovenije za varstvo narave.
- GURS, ZRSVN. (2018). Varstvena območja, ožja zavarovana območja, meja Krajinskega parka Kolpa, kartografska podlaga.
- IPSUM. (2015). Monitoring vidre (*Lutra lutra*) in bobra (*Castor fiber*) na območju Krajinskega parka Kolpa - končno poročilo. Javni zavod Krajinski park Kolpa.
- Jaklič, M. (2011). Poročilo inventarizacije potočnih rakov na reki Kolpi. Projekt: "Skupen pristop k ureditvi plovnega režima na reki Kolpi", z akronimom Curs Colapis. Občina Črnomelj.
- Jakovac, N. (2013). Geografske možnosti sonaravne rabe energije in razvoja rekreacije na Kolpi (Vinica - Dragoši) - diplomsko delo (na spletu), Ljubljana, Univerza v Ljubljani. Pridobljeno iz <https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?lang=slv&id=23768>
- JPK Črnomelj. (2021). Komunala Črnomelj. *Monitoring odpadnih voda*. Pridobljeno 04. 05 2023 iz <https://www.komunala-crnomelj.si/novica/monitoring-odpadnih-voda>
- Kajzetovič, A. (2007). Geografija občine Črnomelj. Diplomsko delo. Ljubljana. Filozofska fakulteta. Oddelek za geografijo.
- Kavšek, J. (2021). Divje rastoče orhideje Bele krajine v naravi in na vezeninah. Zavod za izobraževanje in kulturo Črnomelj.

- Marušič, J., Bartol, B., Habjan, J., Simič, M., Jug, M., Prem, M., & Hladnik, J. (1998). Regionalna razdelitev krajinskih tipov v Sloveniji - 4 Kraške krajine notranje Slovenije. Ljubljana: MOP, Urad RS Slovenije za prostorsko planiranje.
- Odlok o strategiji. (2021). *Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije. Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije (Uradni list RS, št. 76/04, 33/07 – ZPNačrt, 61/17 – ZUreP-2 in 199/21 – ZUreP-3)*.
- OIKOS. (2011). Izdelava strokovnih podlag za celovito upravljanje z rekreacijo na reki Kolpi v okviru projekta Curs Colapis, Občine Črnomelj, Metlika in Kočevje – Jugovzhodna Slovenija, Slovenija ter občine Kamanje, Žakanje in Netretić – Karlovačka županija, Hrvaška (Por. Občina Črnomelj).
- Oikos a. (2011). Poročilo inventarizacije ptic na reki Kolpi. Poročilo IV. faze v okviru pogodbe št. 10 1302 11 za projekt "Skupen pristop k ureditvi plovnega režima na reki Kolpi oz. Curs Colapis" Izdelovalci: Rozman Renata, Remžgar Tomaž, Kmecl Primož, Mihelič Tomaž. Občina Črnomelj.
- OPN. (2022). Občinski prostorski načrt občine Črnomelj (SD OPN 3), Ur. l. RS št. 82/11, in 105/11-teh. popr., 49/16, 70/17-DPN, 69/18 in 130/22). Pridobljeno iz https://www.crnatelj.si/mma/11_odlok_spremembe.pdf/2022102610431981/1666773799
- Perušek, M. (2013). Popis vijeglavske (*Jynx torquilla*) v Krajinskem parku Kolpa.
- Perušek, M. (2015). Popis vodomca (*Alcedo atthis*) na reki Kolpi na območju Krajinskega parka Kolpa.
- Pirnat, A. (2011). Poročilo inventarizacije hroščev na reki Kolpi - Poročilo IV. faze v okviru pogodbe št. 10 1305 11 za projekt "Skupen pristop k ureditvi plovnega režima na reki Kolpi oz. Curs Colapis".
- Plut, D. (2025). *ustni vir*.
- Pravilnik. (2019, 2023). Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 111/04, 70/06, 58/09, 93/10, 23/15, 7/19 in 53/23).
- Predlog Pravilnika NV. (januar 2023). *PREDLOG PRAVILNIKA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH PRAVILNIKA O DOLOČITVI IN VARSTVU NARAVNIH VREDNOST*.
- Ramšak, L. (2011). Inventarizacija vrst rib na reki Kolpi v okviru projekta "Skupen pristop k ureditvi plovnega režima na reki Kolpi" Curs Colapis. Občina Črnomelj.
- RKG. (2016). Dejanska raba zemljišč. Pridobljeno oktober 2016 iz <http://rkg.gov.si/GERK/>
- RKG. (2023). Javni pregledovalnik grafičnih podatkov MKGP, dejanska raba, GERKI. . Pridobljeno 31. 03 2023 iz <https://rkg.gov.si/GERK/>
- Rozman, R., Remžgar, T., & Pirnat, A. (2011). Inventarizacije dvoživk in plazilcev na reki Kolpi s terenskim popisom za Curs Colapis. Oikos, svetovanje za razvoj d.o.o. Kamnik: Občina Črnomelj.
- Slapnik, R. (2011). Poročilo inventarizacije mehkužcev (Mollusca) v reki Kolpi. V okviru projekta "Skupen pristop k ureditvi plovnega režima na reki Kolpi oz. Curs Colapis". Občina Črnomelj.
- SURS. (2022). Podatki o stanju prebivalstva.
- Trontelj, P., Yoichi, M., & Sket, B. (2005). Phylogenetic in phylogeographic relationships in the crayfish genus *Austropotamobius* inferred from mitochondrial COI gene sequences. *Molecular Phylogenetics in Evolution* 34(1):212-226. .
- ZRSVN. (2006). Kolpa - Krajinski park. Besedilo: Mira Ivanovič. *7000, ZRSVN OE Novo mesto, ZVKD OE Novo mesto*. Ministrstvo za okolje in prostor, RIC Bela krajina.
- ZRSVN. (2023). ZO, EPO, NV, Natura 2000 vrste in HT, metapodatki NV Atlas.
- ZRSVN a. (2019). Poročanje po 17. členu Direktive o habitatih. Povzetek poročila za obdobje 2013 - 2018. Pridobljeno iz <https://zrsvn-varstvarave.si/informacije-za-uporabnike/katalog-informacij-javnega-znacaja/porocanje-po-17-clenu-direktive-o-habitatih/>
- ZRSVN OE Novo mesto. (2006). Strokovne podlage k uredbi o krajinskem parku Kolpa, nosilka priprave: Mira Ivanovič. Novo mesto: ZRSVN.
- ZRSVN, DOPPS. (2019). Poročanje po 12. členu Direktive o pticah. Pridobljeno iz <https://zrsvn-varstvarave.si/informacije-za-uporabnike/katalog-informacij-javnega-znacaja/porocanje-po-12-clenu-direktive-o-pticah/>

- ZVKDS. (2009). Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Novo Mesto: Izhodišča k pripravi upravljaljskega načrta Krajinskega park Kolpa. Prejeto gradivo junij 2009.
- ZZRS. (2016). Monitoring populacij izbranih ciljnih vrst rib - Pohra (*Barbus balcanicus*). Ministrstvo za okolje in prostor RS.
- ZZRS. (2017). Monitoring populacij izbranih ciljnih vrst rib - Savska pegunica (*Alburnus sava*). Ministrstvo za okolje in prostor.
- Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16, 21/18 – ZNOrg in 78/23 – ZUNPEOVE)
- Žagar, A. (2008). Pomen presvetlitev za plazilce (Reptila) v gozdni krajini. Diplomsko delo. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo.

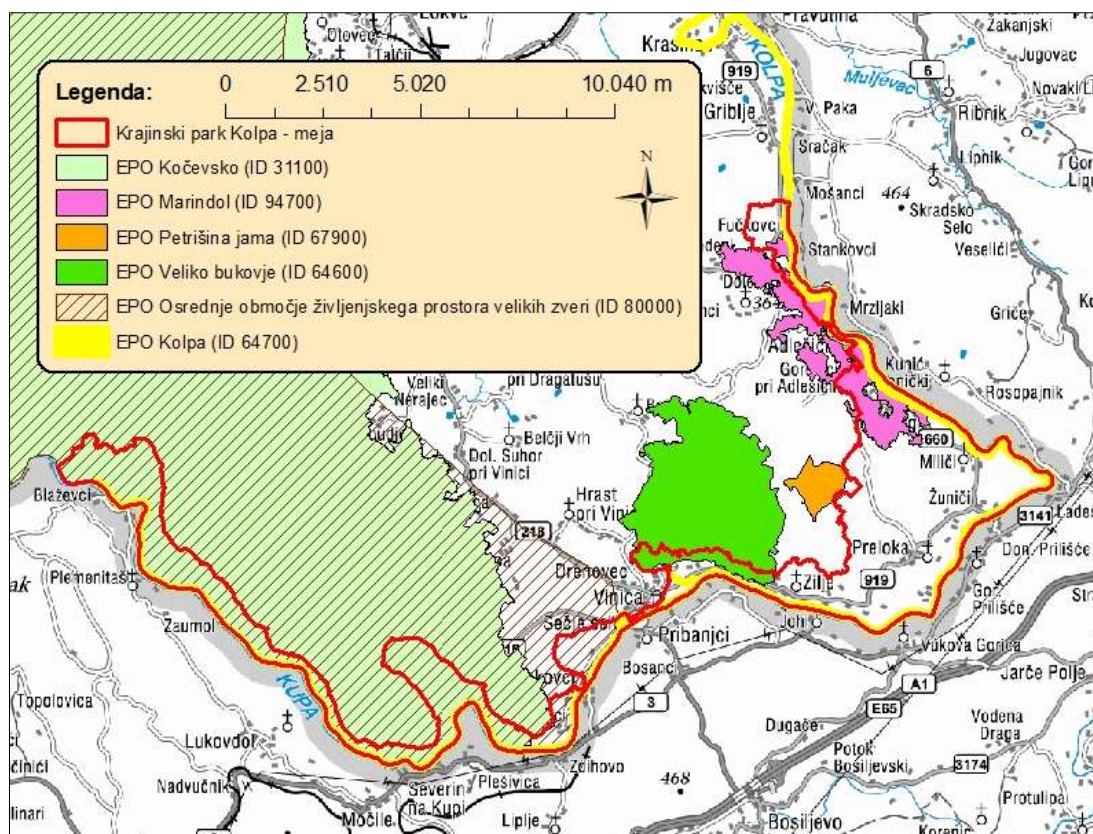
Priloge

Priloga 1. Preglednica 6 ekološko pomembnih območij (EPO), ki segajo v Krajinski park Kolpa (ZRSVN, 2023).

Id. št.	Ime območja	Skupna površina EPO (ha)	Površina EPO znotraj KP Kolpa(ha)	Delež KP Kolpa, ki ga prekriva EPO (%)	Delež posameznega EPO znotraj KP Kolpa(%)
94700	Marindol	602,98	303,71	7,01	50,37
64700	Kolpa	890,83	337,05	7,78	37,84
64600	Veliko bukovje	1.353,99	128,59	2,97	9,5
67900	Petrišina jama	135,07	2,72	0,06	2,01
31100	Kočevsko	107.686,34	1.220,20*	28,17*	1,13
80000	Osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri	347.993,26	1.566,81	36,17	37,84
SKUPAJ			2.338,88	54,00	

31100 Kočevsko se prekriva (leži znotraj območja) 80000 Osrednje območje ž.p. velikih zveri, zato se ta pri seštevku površin in deleža ne upošteva.

Priloga 2. Kartografski prikaz EPO, ki segajo v KP Kolpa (JZ KP Kolpa, 2025).

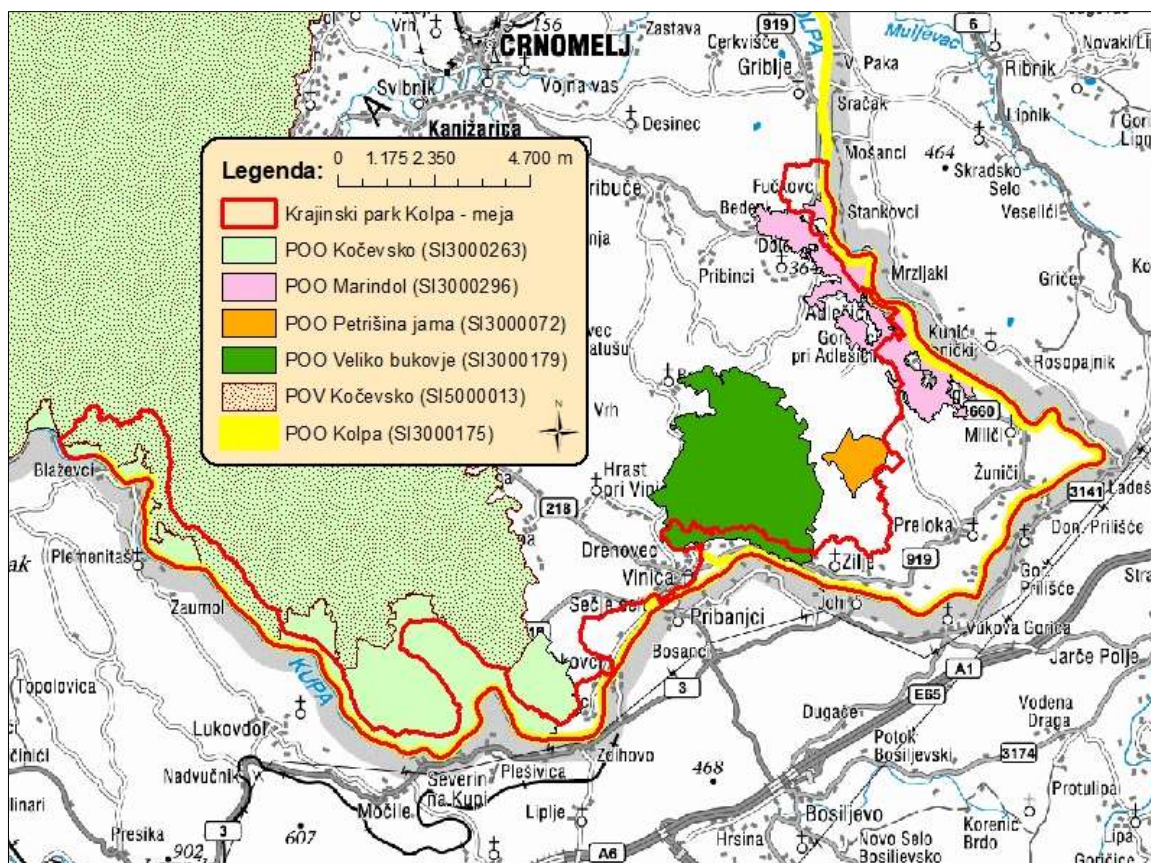

Priloga 3. Preglednica območij Natura 2000, ki segajo v Krajinski park Kolpa (ZRSVN, 2023).

Koda območja	Ime območja	Skupna površina Območja N2K (ha)	Površina območja N2K znotraj KP Kolpa(ha)	Delež KP Kolpa, ki ga prekriva N2K (%)	Delež posameznega območja N2K znotraj KP Kolpa(%)
SI3000296	POO Marindol	602,97	303,71	7,01	50,37
SI3000175	POO Kolpa	671,70	337,18	7,78	50,20
SI3000179	POO Veliko bukovje	1.353,99	128,59	2,97	9,50
SI3000072	POO Petrišina jama	135,07	2,72	0,06	2,01
SI3000263	POO Kočevsko	106.800,35	1.220,20	28,17	1,14
SI5000013	POV Kočevsko	97.941,08	512,10*	11,82*	0,52
SKUPAJ V KP Kolpa			1.992,40*	46,0*	

* POV Kočevsko se prekriva (leži znotraj območja) z POO Kočevsko, zato se pri seštevku površin in deleža ne upošteva POV Kočevsko.

Priloga 4. Kartografski prikaz območij N2K, ki segajo na območje KP Kolpa (JZ KP Kolpa, 2025).

Priloga 5. Preglednica kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov na območju N2K POO Marindol (SI3000296), ki se nahajajo na območju Krajinskega parka Kolpa (ZRSVN, 2023).

Zap. št.	EU koda	Ime vrste/HT	Znanstveno ime vrste	Taksonomska skupina
1	1065	travniški postavnež	<i>Euphydryas aurinia</i>	metulji
2	4036	veliki frfotavček	<i>Leptidea morsei</i>	metulji
3	6510	Nižinski ekstenzivno gojeni travniki (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)		grmišča in travišča
4	6210	Polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (Festuco-Brometalia) (*pomembna rastišča kukavičevk)		grmišča in travišča

Priloga 6. Preglednica kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov na območju N2K POO Kolpa (SI3000175), ki se nahajajo na območju Krajinskega parka Kolpa (ZRSVN, 2023).

Zap. št.	EU koda	Ime vrste/HT	Znanstveno ime vrste	Taksonomska skupina
1	SP-1032	navadni škržek	<i>Unio crassus</i>	mehkužci
2	SP-1098	potočni piškurji	<i>Eudontomyzon spp.</i>	piškurji
3	SP-1220	močvirska sklednica	<i>Emys orbicularis</i>	plazilci
4	SP-1105	sulec	<i>Hucho hucho</i>	ribe
5	SP-1122	zvezdogleđ	<i>Gobio uranoscopus</i>	ribe
6	SP-1163	kapelj	<i>Cottus gobio</i>	ribe
7	SP-1114	platnica	<i>Rutilus pigus</i>	ribe
8	SP-1134	pezdirk	<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	ribe
9	SP-1138	pohra	<i>Barbus meridionalis</i>	ribe
10	SP-1141	pegunica	<i>Chalcalburnus chalcoides</i>	ribe
11	SP-1146	zlata nežica	<i>Sabanejewia aurata</i>	ribe

Zap. št.	EU koda	Ime vrste/HT	Znanstveno ime vrste	Taksonomska skupina
12	SP-1160	upiravec	<i>Zingel streber</i>	ribe
13	SP-2511	Kesslerjev globoček	<i>Gobio kessleri</i>	ribe
14	SP-2533	velika nežica	<i>Cobitis elongata</i>	ribe
15	SP-1355	vidra	<i>Lutra lutra</i>	sesalci
16	HT-3260	Vodotoki v nižinskem in montanskem pasu z vodno vegetacijo zvez Ranunculion fluitantis in Callitricho-Batrachion		sladke celinske vode
17	HT-8310	Jame, ki niso odprte za javnost		goličave (skalovja, melišča)
18	HT-6430	Nižinske in montanske do alpinske hidrofilne robne združbe z visokim steblikovjem		negozdni HT

Priloga 7. Preglednica kvalifikacijskih vrst in habitatnega tipa na Posebnega ohranitvenega območja Veliko bukove (SI3000179), ki se nahajajo na območju Krajinskega parka Kolpa (ZRSVN, 2023).

Zap. št.	EU koda	Ime vrste/HT	Znanstveno ime vrste	Taksonomska skupina
1	1078	črtasti medvedek	<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	metulji
2	4036	veliki frfotavček	<i>Leptidea morsei</i>	metulji
3	91L0	Ilirski hrastovo-belogabrovi gozdovi (Erythronio-Carpinion)		gozdni habitatni tipi

Priloga 8. Preglednica kvalifikacijske vrste na Posebnem ohranitvenem območju Petrišina jama (SI3000072), ki se nahaja na območju Krajinskega parka Kolpa (ZRSVN, 2023).

Zap. št.	EU koda	Ime vrste/HT	Znanstveno ime vrste	Taksonomska skupina
1	1305	južni podkovnjak	<i>Rhinolophus euryale</i>	sesalci (netopirji)

Priloga 9. Preglednica kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov Posebnem ohranitvenem območju Kočevsko (SI3000263), ki se nahajajo na območju Krajinskega parka Kolpa (ZRSVN, 2023).

Zap. št.	EU koda	Ime vrste/HT	Znanstveno ime vrste	Taksonomska skupina
1	SP-1167	veliki pupek	<i>Triturus carnifex</i>	dvoživke
2	SP-1193	hribski urh	<i>Bombina variegata</i>	dvoživke
3	SP-1087	alpski kozliček	<i>Rosalia alpina</i>	hrošči
4	SP-1089	bukov kozliček	<i>Morimus funereus</i>	hrošči
5	SP-4014	močvirski krešič	<i>Carabus variolosus</i>	hrošči
6	SP-4026	brazdar	<i>Rhysodes sulcatus</i>	hrošči
7	SP-1083	rogač	<i>Lucanus cervus</i>	hrošči
8	SP-1087	alpski kozliček	<i>Rosalia alpina</i>	hrošči
9	SP-1086	škrlatni kukuj	<i>Cucujus cinnaberinus</i>	hrošči
10	SP-1014	ozki vrtenec	<i>Vertigo angustior</i>	mehkužci
11	SP-1032	navadni škržek	<i>Unio crassus</i>	mehkužci
12	SP-4056	drobni svitek	<i>Anisus vorticulus</i>	mehkužci
13	SP-1078	črtasti medvedek	<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	metulji
14	SP-1303	mali podkovnjak	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	netopirji
15	SP-1308	širokouhi netopir	<i>Barbastella barbastellus</i>	netopirji
16	SP-1323	veliki navadni netopir	<i>Myotis bechsteini</i>	netopirji
17	SP-1324	navadni netopir	<i>Myotis myotis</i>	netopirji
18	SP-1098	potočni piškurji	<i>Eudontomyzon spp.</i>	piškurji
19	SP-1093	navadni koščak	<i>Austropotamobius torrentium</i>	raki
20	SP-1122	zvezdogled	<i>Gobio uranoscopus</i>	ribe
21	SP-1105	sulec	<i>Hucho hucho</i>	ribe
22	SP-1138	pohra	<i>Barbus meridionalis</i>	ribe
23	SP-1163	kapelj	<i>Cottus gobio</i>	ribe
24	SP-1146	zlata nežica	<i>Sabanejewia aurata</i>	ribe

Zap. št.	EU koda	Ime vrste/HT	Znanstveno ime vrste	Taksonomska skupina
25	SP-2533	velika nežica	<i>Cobitis elongata</i>	ribe
26	SP-1352	volk	<i>Canis lupus</i>	sesalci
27	SP-1354	rjavi medved	<i>Ursus arctos</i>	sesalci
28	SP-1355	vidra	<i>Lutra lutra</i>	sesalci
29	SP-1361	navadni ris	<i>Lynx lynx</i>	sesalci
30	HT-8310	Jame, ki niso odprte za javnost		goličave (skalovja, melišča)
31	HT-91K0	Ilirski bukovi gozdovi (<i>Fagus sylvatica</i> (Aremonio-Fagion))		gozdni HT
32	HT-91L0	Ilirski hrastovo-belogabrovi gozdovi (<i>Erythronio-Carpinion</i>)		gozdni HT
33	HT-9180	Javorovi gozdovi (<i>Tilio-Acerion</i>) v grapah in na pobočnih gruščih		gozdni HT
34	HT-6210	Polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (<i>Festuco-Brometalia</i>) (*pomembna rastišča kukavičevk)		grmišča in travišča
35	HT-3260	Vodotoki v nižinskem in montanskem pasu z vodno vegetacijo zvez <i>Ranunculion fluitantis</i> in <i>Callitricho-Batrachion</i>		sladke celinske vode

Priloga 10. Preglednica kvalifikacijskih vrst na Posebnem območju varstva Kočevsko (SI500013), ki se nahajajo na območju Krajinskega parka Kolpa (ZRSVN, 2023).

Zap. št.	EU koda	Ime vrste/HT	Znanstveno ime vrste	Taksonomska skupina
1	A075	belorepec	<i>Haliaeetus albicilla</i>	ptice
2	A104	gozdni jereb	<i>Bonasa bonasia</i>	ptice
3	A236	črna žolna	<i>Dryocopus martius</i>	ptice
4	A072	sršenar	<i>Pernis apivorus</i>	ptice
5	A091	planinski orel	<i>Aquila chrysaetos</i>	ptice
6	A217	mali skovik	<i>Glauclidium passerinum</i>	ptice
7	A220	kozača	<i>Strix uralensis</i>	ptice
8	A223	koconogi čuk	<i>Aegolius funereus</i>	ptice
9	A338	rjavi srakoper	<i>Lanius collurio</i>	ptice
10	A234	pivka	<i>Picus canus</i>	ptice
11	A233	vijeglavka	<i>Jynx torquilla</i>	ptice

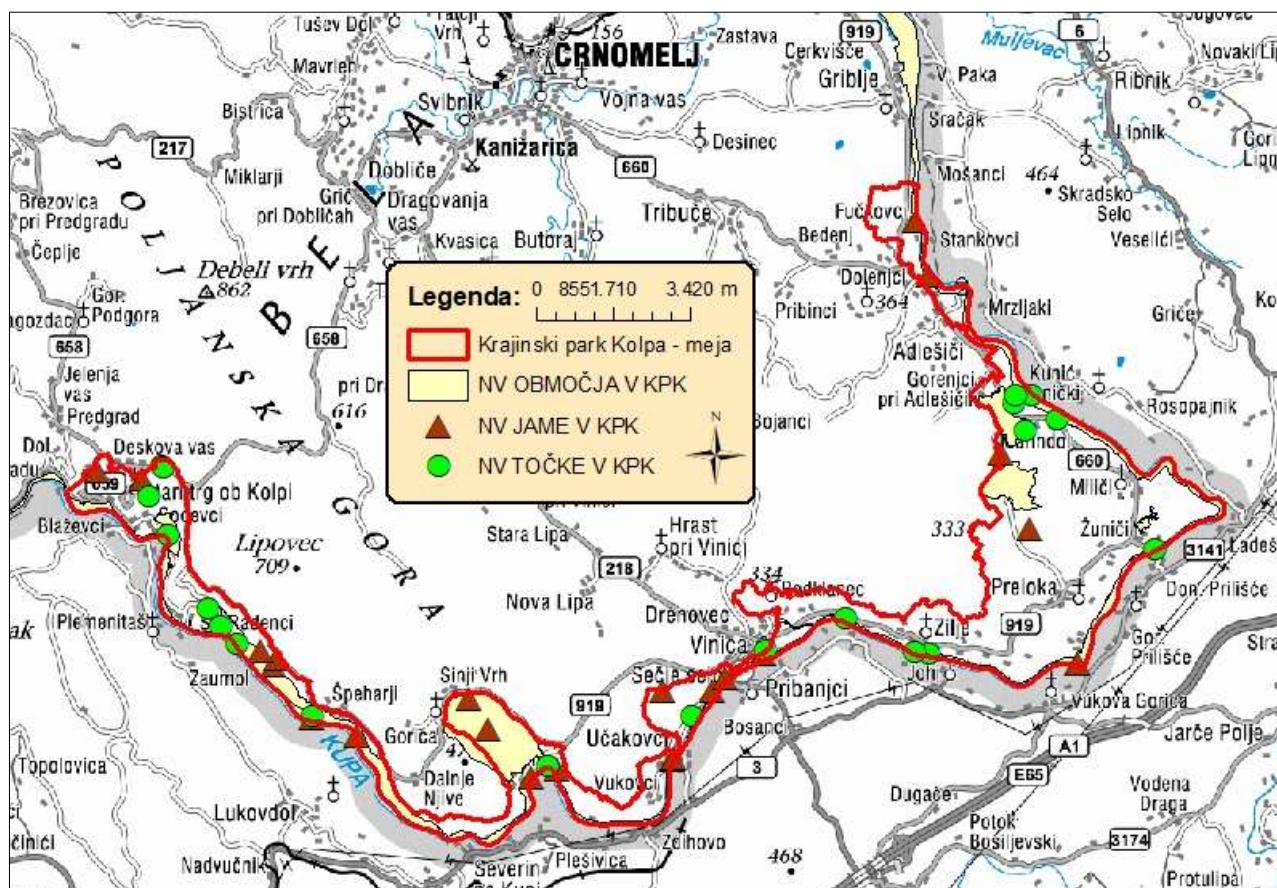
Priloga 11. Naravne vrednote na območju Krajinskega parka Kolpa s podatki o oceni stanja. (ZRSVN, 2023).

Zap. št.	Evid. št.	Ime NV	Kratka oznaka NV	Zvrst NV	Površina m2	Zadnji pregled stanja	Ocena stanja (iz nv atlasa)
1	8512	Poganac	Levi pritok Kolpe jugovzhodno od Dolenjih Radencev	hidrološka, ekosistemska	9.660	23.03.2015	ugodno
2	8218	Jez	Krajši levi pritok Kolpe pri Vinici	hidrološka, ekosistemska	34.270	24.05.2022	ugodno
3	8221	Zilje - zdenec	Bruhalnik ob Kolpi južno od Srednjih Zilj	hidrološka,	-	6.03.2015	ugodno
4	4537	Dečinska stena	Termofilno pobočje s skalnimi stenami nad Kolpo	površinska geomorfološka, ekosistemska	214.951	6.07.2022	ugodno
5	4533	Vrhovske vrtače	Območje z veliko gostoto vrtač zahodno od vasi Vrhovi pri Adlešičih	površinska geomorfološka, ekosistemska	546.702	21.02.2022	ugodno
6	8628	Močile - lipa	Mogočna lipa vzhodno od Močil	drevesna	-	10.10.2018	ugodno
7	8646	Trpotec	Bruhalnik ob Kolpi jugovzhodno od Dolenjih Radencev	hidrološka	-	23.03.2015	ugodno
8	138V	Kolpa	Mejna reka in glavni belokranjski odvodnik, Reka Kolpa od Osilnice do Rakovca pri Božakovem	hidrološka, (zoološka)	12,629.680	ni podatka	ugodno
9	8596	Miliči - kal	Kal v vasi Miliči	ekosistemska, zoološka	99	18.12.2018	ugodno
10	8140	Hrastova loza	Gozdni rezervat ob reki Kolpi pri Miličih z največjo gnezdično kolonijo sivih čapelj na Dolenjskem in v Beli krajini	zoološka, ekosistemska	39.245	25.03.2022	ugodno

Zap. št.	Evid. št.	Ime NV	Kratka oznaka NV	Zvrst NV	Površina m2	Zadnji pregled stanja	Ocena stanja (iz nv atlasa)
11	8629	Močile - kal	Kal vzhodno od Starega trga	ekosistemska	-	10.10.2018	slabo
12	8550	Srednji Radenci - Njivenski sadovnjak	Visokodebelni sadovnjak z večjim številom sadnih vrst in sort ob Kolpi v Srednjih Radencih		1.082	17.10.2012	slabo
13	8403	Žuniči - steljniki	Vzdrževani steljniki z bogato podrastjo severovzhodno od vasi Žuniči		56.846	18.12.2017	slabo
14	4544	Marindolski steljniki	Območje ohranjenih steljnikov pri Marindolu		240.427	11.12.2015	slabo
15	8499	Vrhovci - skorša	Skorša večjih dimenzij v Fabinovem sadovnjaku na Vrhovcih pri Adlešičih	drevesna	-	1.02.2023	slabo
16	8265	Breg - hruška	Hruška izjemnih dimenzij ob zdenecu zahodno od vasi Breg pri Sinjem Vrhu		-	10.03.2015	slabo
17	8138	Grajska lipa	Mogočna lipa pred gradom Vinica		-	23.08.2022	slabo
18	4531	Marindolska lipa	Stara lipa na mestu nekdanje mitnice v Marindolu		-	25.05.2022	slabo
19	8275	Žuniči - Vušivec	Bruhalnik ob Kolpi, jugovzhodno od Žuničev	hidrološka, ekosistemska	-	18.12.2017	slabo
20	8220	Jarbol	Izvir ob Kolpi vzhodno od Podklanca (nova spremenjena kratka oznaka)	hidrološka	-	18.12.2017	slabo
21	4545	Zilje - vrbe	Sestoj starih mogočnih vrb na loki ob Kolpi, južno od vasi Zilje	drevesna	4.156	18.12.2017	zelo slabo
22	4532	Marindol - lipa v vasi	Mogočna stara lipa, hišno drevo v Marindolu	drevesna	-	1.02.2023	kritično
23	8590	Učakovci - izvir	Izvir pri Prokšljevem mlinu ob Kolpi v Učakovcih	hidrološka, ekosistemska	-	ni podatka	ni podane
24	8516	Japlenica	Izvir ob Kolpi med Sodevci in Dečino		-	14.12.2011	ni podane
25	8514	Jakljevac	Urejen kraški izvir na pobočju južno od Starega trga ob Kolpi		-	ni podatka	ni podane
26	8263	Krivec	Bruhalnik ob Kolpi severovzhodno od naselja Damelj		-	14.11.2011	ni podane
27	8261	Breg pri Sinjem Vrhu - Potok	Vodnat potok, levi pritok Kolpe z izviro na poplavni ravnici ob Kolpi v Bregu pri Sinjem Vrhu		2.449	04. 08. 1997	ni podane
28	8222	Marindol - zdenec	Vodnat izvir s krajšo strugo ob reki Kolpi pod vasjo Marindol		-	14.12.2011	ni podane
29	8614	Dečina - sadovnjak	Visokodebelni sadovnjak med Kolpo in cesto v Dečini	ekosistemska	2.713	4.11.2002	ni podane
30	8593	Srednji Radenci - Kobetov sadovnjak	Star visokodebelni sadovnjak v Srednjih Radencih		2.608	13.06.2001	ni podane
31	8548	Dolenji Radenci - hruška	Mogočna hruška v sadovnjaku v vasi Dolenji Radenci	drevesna	-	2.08.2012	ni podane
32	4527	Velika stena nad Radenci	Proti jugu obrnjeno ostenje nad Kolpo, jugovzhodno od Radencev	površinska geomorfološka, ekosistemska	789.391	ni podatka	ni podane
33	8651V	Sinji Vrh - suha dolina	Suha dolina med Sinjim Vrhom in Kolpo	površinska geomorfološka	2,537.777	6.04.2016	ni podane
34	8549	Srednji Radenci - drevored	Hruškov drevored ob Kolpi v Srednjih Radencih	ekosistemska	5.275	4.10.2001	ni podane
35	51574	Brezno 2 na Jamnicah	Brezno	podzemna geomorfološka		ni podatka	ni podane
36	51527	Brezno pri Dragi	Poševni ali stopnjasto brezno			ni podatka	ni podane
37	51394	Oštrmanova jama	Jama z breznom in etažami, poševna jama			ni podatka	ni podane
38	49612	Šikara	Brezno			ni podatka	ni podane
39	49611	Brezno na Jamnicah	Brezno			ni podatka	ni podane
40	48761	Peč	Jama stalni izvir			ni podatka	ni podane
41	48180	Jama nad Žlanikom	Spodmol, kevdrč			ni podatka	ni podane
42	48179	Žlanik	Jama stalni izvir			ni podatka	ni podane
43	46229	Jama pri izvihu Potoka	Jama stalni izvir			ni podatka	ni podane
44	46228	Mali Školj	Spodmol, kevdrč			ni podatka	ni podane
45	46227	Veliki Školj	Spodmol, kevdrč			ni podatka	ni podane
46	46216	Brezno nad Veliko steno	Brezno			ni podatka	ni podane
47	43938	Brezno na Razvoju	Brezno			ni podatka	ni podane
48	42959	Luknja pri Žlaniku	Spodmol, kevdrč			ni podatka	ni podane
49	42950	Jama v kamnolomu	Jama s stalnim tokom			ni podatka	ni podane
50	41818	Veliki džot	Spodmol, kevdrč			ni podatka	ni podane
51	41803	Fučkovski zdenec	Jama občasni izvir			ni podatka	ni podane
52	41800	Dolenjski zdenec	Jama stalni izvir			ni podatka	ni podane
53	41412	Grabrik	Jama z breznom in etažami, poševna jama			ni podatka	ni podane
54	41281	Kobiljača	Jama občasni izvir ob stalnem toku			ni podatka	ni podane
55	41274	Majganica	Poševno ali stopnjasto brezno		ni podatka	ni podane	

Zap. št.	Evid. št.	Ime NV	Kratka oznaka NV	Zvrst NV	Površina m ²	Zadnji pregled stanja	Ocena stanja (iz nv atlasa)
56	41271	Lapič	Vodoravna jama			ni podatka	ni podane
57	41270	Mali džot	Vodoravna jama			ni podatka	ni podane
58	41268	Kačak	Spodmol, kevdrč			ni podatka	ni podane
59	4535	Fortunova brajda	Stoletna brajda z devetinštiridesetimi trtami samorodnice jugovzhodno od Sinjega Vrha.		406	5.04.2003	UNIČENA

Priloga 12. Razporeditev naravnih vrednot znotraj Krajinskega parka (GURS, ZRSVN, 2018)

Priloga 13. Pregled ožjih zavarovanih območij v upravljanju Krajinskega parka Kolpa, ki so hkrati tudi naravne vrednote (ZRSVN, 2023).

zap. št.	ev. št. ZO	ime ožjega ZO
1	4046	Strogi naravni rezervat Hrastova loza
2	4035	Naravni spomenik Dolenski zdenec
3	4036	Naravni spomenik Fučkovski zdenec
4	4039	Naravni spomenik Kolpa
5	4040	Naravni spomenik Zdenec Jarbol
6	4041	Naravni spomenik Grajska lipa
7	4042	Naravni spomenik Marindolska lipa
8	4043	Naravni spomenik Lipa v vasi Marindol
9	4044	Naravni spomenik Marindolska loza
10	4045	Naravni spomenik Dečinska stena
11	4047	Naravni spomenik Vrhovske vrtače
12	4048	Naravni spomenik Velika stena nad Radenci
13	4050	Naravni spomenik Jama v kamnolomu
14	4051	Naravni spomenik Kobiljača
15	4052	Naravni spomenik Ziljske vrbe

16	4053	Naravni spomenik Marindolski steljniki
*17	4049	Naravni spomenik Fortunova brajda

*Fortunova Brajda ima po Uredbi o Krajinskem parku Kolpa še vedno status naravnega spomenika, v naravi pa ne obstaja več.

Priloga 14. Seznam kvalifikacijskih habitatnih tipov kontinentalne biogeografske regije za območja Natura 2000 (Marindol, Kolpa, Kočevsko, Petrišina jama in Veliko bukovje) z oceno stanja ohranjenosti v obdobju 2013–2018 (ZRSVN a, 2019).

Skupina	Koda HT	Ime habitatnega tipa	Območje razširjeno sti 2019	Površina HT 2019	Strukture in funkcije HT 2019	Obeti za prihodnost 2019	Končna ocena stanja 2019	Končna ocena stanja 2019 kratkoročni trend
gozdni HT	9180	Javorovi gozdovi (Tilio-Acerion) v grapah in na pobočnih gruščih	FV	U1	U1	U1	U1	D
gozdni HT	91K0	Ilirski bukovi gozdovi (<i>Fagus sylvatica</i> (Aremonio-Fagion))	FV	FV	FV	FV	FV	S
gozdni HT	91L0*	Ilirski hrastovo-belogabrovi gozdovi (Erythronio-Carpinion)	FV	U1	U1	U1	U1	S
sladke celinske vode	3260	Vodotoki v nižinskem in montanskem pasu z vodno vegetacijo zvez <i>Ranunculon fluitantis</i> in <i>Callitricho-Batrachion</i>	FV	U1	U1	U1	U1	D
grmišča in travišča	6210*	Polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (Festuco-Brometalia) (*pomembna rastišča kukavičevk)	FV	U2	U2	U2	U2	D
negozdni HT	6430	Nižinske in montanske do alpinske hidrofilne robne združbe z visokim steblikovjem	FV	U2	U1	U1	U2	D
grmišča in travišča	6510	Nižinski ekstenzivno gojeni travniki (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	FV	U2	U1	U2	U2	D
goličave (skalovja, melišča)	8310	Jame, ki niso odprte za javnost	FV	XX	U1	XX	U1	Unk

Legenda:

Kode ohranitvenega stanja: FV: ugodno stanje, U1: neugodno – nezadostno stanje, U2: neugodno – slabo stanje, XX: stanja ni bilo mogoče oceniti; Kratkoročni trend: S: stabilen; D: padajoč, Unk: neznan trend., * prednostni HT po Uredbi o HT so tisti habitatni tipi, ki so na območju Evropske unije v nevarnosti, da izginejo, in so v predpisih Evropske unije, ki urejajo varstvo prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst, opredeljeni kot prednostni.«

Priloga 15. Seznam kvalifikacijskih vrst kontinentalne biogeografske regije za območja Natura 2000 (Marindol, Kolpa, Kočevsko, Petrišina jama in Veliko bukovje) z oceno stanja ohranjenosti v obdobju 2013–2018. (ZRSVN a, 2019).

Zap. št.	Skupina	Koda vrste	Vrsta latinsko	Vrsta slovensko	Območje razširjenosti 2019	Ohranjenost populacij 2019	Ohranjenost habitata 2019	Obeti za prihodnost 2019	Končna ocena stanja 2019	Končna ocena stanja 2019 kratkoročni trend
1	Mehkužci	4056	<i>Anisus vorticulus</i>	drobni svitek	XX	XX	XX	XX	XX	
2	Mehkužci	1014	<i>Vertigo angustior</i>	ozki vretenec	FV	FV	U1	U1	U1	Unk
3	Mehkužci	1032	<i>Unio crassus</i>	navadni škržek	U1	U1	U1	U1	U1	D
4	Raki	1093	<i>Austropotamobius torrentium</i>	navadni koščak	FV	XX	U1	U1	U1	Unk
5	Metulji	1065	<i>Euphydryas aurinia</i>	travniški postavnež	U1	U1	U1	U1	U1	D
6	Metulji	4036	<i>Leptidea morsei</i>	veliki frfotavček	FV	U1	U1	U1	U1	D
7	Metulji	6199	<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	črtasti medvedek	FV	FV	FV	FV	FV	S

Zap. št.	Skupina	Koda vrste	Vrsta latinsko	Vrsta slovensko	Območje razširjenosti 2019	Ohranjenost populacij 2019	Ohranjenost habitata 2019	Obeži za prihodnost 2019	Končna ocena stanja 2019	Končna ocena stanja 2019 kratkoročni trend
8	Hrošči	1083	<i>Lucanus cervus</i>	rogač	FV	FV	FV	FV	FV	S
10	Hrošči	1086	<i>Cucujus cinnaberinus</i>	škrlatni kukuj	U1	U1	U1	U1	U1	Unk
11	Hrošči	1087	<i>Rosalia alpina</i>	alpski kozliček	FV	U1	U1	XX	U1	Unk
12	Hrošči	4026	<i>Rhyodes sulcatus</i>	brazdar	XX	XX	U1	XX	U1	Unk
13	Hrošči	4014	<i>Carabus (variolosus) nodulosus</i>	močvirski krešič	U1	U1	U1	U1	U1	D
14	Hrošči	6908	<i>Morimus asper funereus</i>	bukov kozliček	FV	FV	U1	FV	U1	S
15	Dvoživke	1167	<i>Triturus carnifex</i>	veliki pupek	FV	U1	U1	U1	U1	Unk
16	Dvoživke	1193	<i>Bombina variegata</i>	hribski urh	FV	U1	U1	U1	U1	D
17	Plazilci	1220	<i>Emys orbicularis</i>	močvirska sklednica	U1	U1	U1	U1	U1	Unk
18	Netopirji (sesalci)	1303	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	mali podkovnjak	FV	FV	U2	U2	U2	D
19	Netopirji (sesalci)	1305	<i>Rhinolophus euryale</i>	južni podkovnjak	FV	FV	U2	U2	U2	D
20	Netopirji (sesalci)	1308	<i>Barbastella barbastellus</i>	širokouhi netopir	FV	U1	XX	U1	U1	Unk
21	Netopirji (sesalci)	1323	<i>Myotis bechsteinii</i>	velikouhi netopir	FV	U1	XX	U1	U1	Unk
22	Netopirji (sesalci)	1324	<i>Myotis myotis</i>	navadni netopir	FV	FV	U2	U2	U2	D
23	Sesalci	1352	<i>Canis lupus</i>	volk	FV	FV	FV	FV	FV	I
24	Sesalci	1354	<i>Ursus arctos</i>	rjavi medved	FV	FV	FV	FV	FV	I
25	Sesalci	1355	<i>Lutra lutra</i>	vidra	FV	U1	U1	U1	U1	S
26	Sesalci	1361	<i>Lynx lynx</i>	navadni ris	U1	U2	FV	FV	U2	D
27	Piškurji	2485	<i>Eudontomyzon vladykovi</i>	potočni piškurji	FV	XX	XX	XX	XX	
28	Ribe	6965	<i>Cottus gobio</i>	kapelj	FV	FV	FV	FV	FV	S
29	Ribe	5291	<i>Alburnus sarmaticus</i>	pegunica	FV	XX	XX	XX	XX	
30	Ribe	5345	<i>Rutilus virgo</i>	platnica	FV	U1	U1	U1	U1	D
31	Ribe	5261	<i>Barbus balcanicus</i>	pohra	FV	FV	FV	FV	FV	S
32	Ribe	5197	<i>Sabanejewia balcanica</i>	zlata nežica	FV	XX	FV	FV	FV	S
33	Ribe	1105	<i>Hucho hucho</i>	sulec	U2	U2	U2	U2	U2	D
34	Ribe	1160	<i>Zingel streber</i>	upiravec	FV	U1	U2	U2	U2	D
35	Ribe	2533	<i>Cobitis elongata</i>	velika nežica	FV	XX	FV	FV	FV	S
36	Ribe	5339	<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	pezdirk	FV	FV	FV	FV	FV	S
37	Ribe	6143	<i>Romanogobio kesslerii</i>	Kesslerjev globoček	U1	U1	U1	U1	U1	D
38	Ribe	6145	<i>Gobio uranoscopus</i>	zvezdogled	U1	U1	U2	U2	U2	D

Legenda:

Kode ohranitvenega stanja: FV: ugodno stanje, U1: neugodno – nezadostno stanje, U2: neugodno – slabo stanje, XX: stanja ni bilo mogoče oceniti; Kratkoročni trend: S: stabilen; D: padajoč

Priloga 16. Seznam vodnih ptic na območju Krajinskega parka Kolpa (popis CURS COLAPIS (Oikos a, 2011)).

zap. št.	Ime vrste	Latinsko ime vrste	Lokacija*	Rdeči seznam*	Direktiva o pticah*	Uredba*
1	povodni kos	<i>Cinclus cinclus</i>	Odsek 2	V		Z
2	mlakarica	<i>Anas platyrhynchos</i>	Odsek 2, 3,4,5	-	-	-
3	veliki žagar	<i>Mergus merganser</i>	Odsek 2, 3,4,5	E2	Aneks: II/2	Z, H
4	siva čaplja	<i>Ardea cinerea</i>	Odsek 2, 3,4,5	O1	-	Z
5	siva pastirica	<i>Motacilla cinerea</i>	Odsek 2, 3,4,5	-	-	Z
6	kvakač	<i>Nycticorax nycticorax</i>	Odsek 3	Ex?	Aneks: I	Z, H
7	močvirna trsnica	<i>Acrocephalus palustris</i>	Odsek 3	-	-	Z
8	mali martinec	<i>Actitis hypoleucos</i>	Odsek 3, 4	E2	-	Z,H
9	vodomec	<i>Alcedo atthis</i>	Odsek 3, 4	E2	Aneks: I	Z, H
10	kormoran	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Odsek 4	-	Aneks: I	Z
11	belorepec	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Odsek 4	E1	Aneks: I	Z, H
12	mali ponirek	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Odsek 4, 5	O1	-	Z

*Legenda: Lokacija: Odsek 2 (Laze (izven KP Kolpa) - Stari Trg – Breg), Odsek 3 (Breg – Učakovci). Odsek 4 (Učakovci – Žuniči), Odsek 5 (Žuniči – Fučkovci).

Rdeči seznam = Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS, št. 82/2002, 42/2010), E: prizadeta vrsta, O: vrsta zunaj nevarnosti, V: ranljiva vrsta, EX?: domnevno izumrla vrsta.

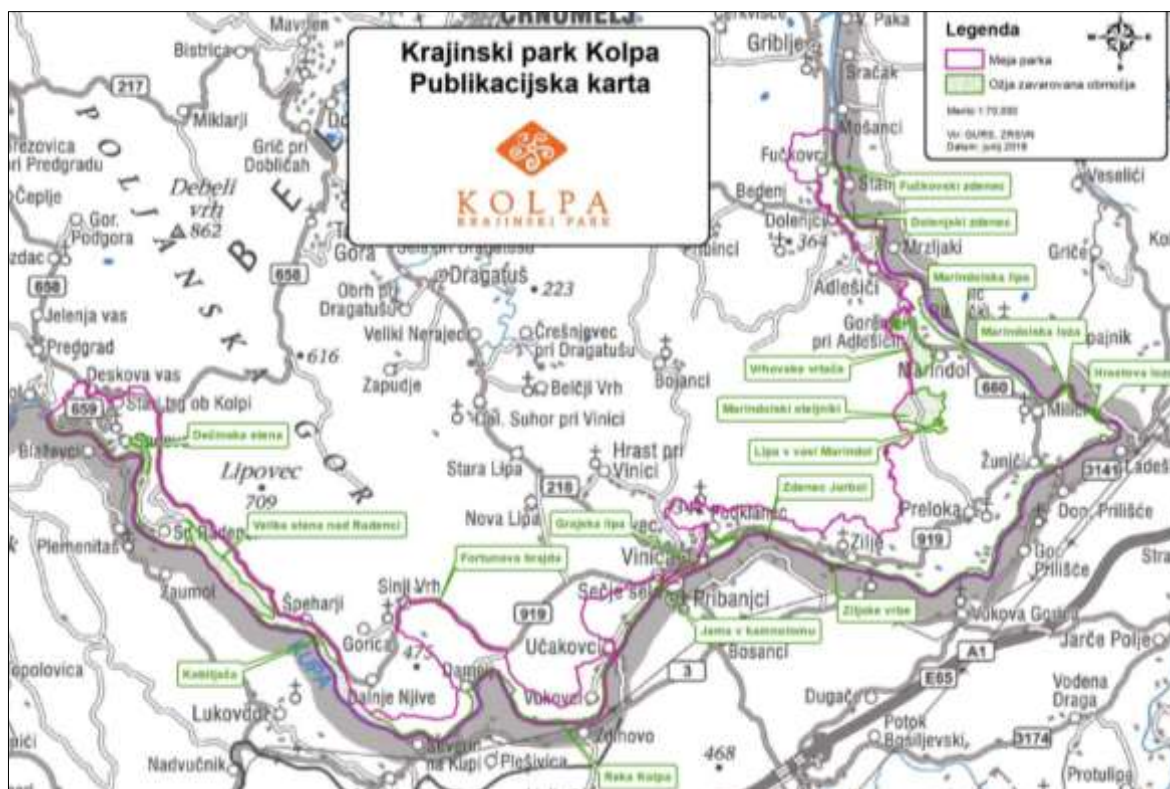
Direktiva o pticah= Evropsko pomembna vrsta= Direktiva sveta Evrope 79/409/EEC o ohranjanju prosto živečih ptic (Aneks (Priloga): I – Predmet posebnih ukrepov za ohranitev njihovih habitatov, II/1 - Vrste, ki se lahko lovijo na geografskem območju, kjer se uporablja ta direktiva. II/2 – Vrste, ki se lahko lovijo samo v državah članicah, v zvezi s katerimi se navajajo), III/2 - Vrste, ki se lahko lovijo samo v posebnih primerih.

Uredba = Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04, 109/04, 84/05, 115/07, 32/08 – odl. US, 96/08, 36/09, 102/11, 15/14, 64/16 in 62/19); Z: zavarovana vrsta, H: vrsta, katere habitat se varuje

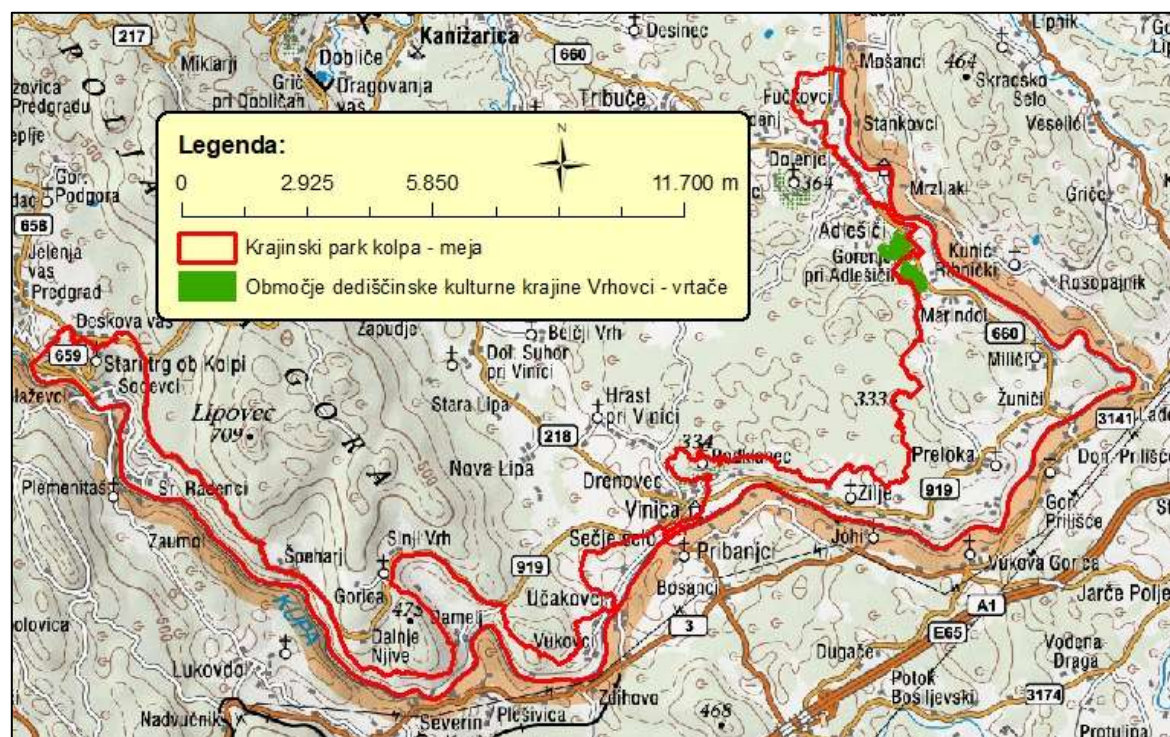
Priloga 17. Seznam kvalifikacijskih vrst ptic Natura 2000 območja SI5000013 Kočevsko s populacijskimi trendi v letu 2019 (ZRSVN, DOPPS, 2019).

Zap. št.	Koda vrste	Slovensko in znanstveno ime	Kratkoročen trend velikosti populacije	Dolgoročen trend velikosti populacije	Kratkoročni trend gnezditvenega območja	Dolgoročen trend gnezditvenega območja
1	A072	Sršenar <i>Pernis apivorus</i>	NEZNAN (2002-2017)	NEZNAN (1980-2012)	NEZNAN (2007-2018)	NARAŠČAJOČ (1980-2018)
2	A075	Belorepec <i>Haliaeetus albicilla</i>	NARAŠČAJOČ (2002-2017)	NARAŠČAJOČ (1980-2017)	NARAŠČAJOČ (2007-2018)	NARAŠČAJOČ (1980-2018)
3	A091	planinski orol <i>Aquila chrysaetos</i>	STABILEN (2002-2017)	STABILEN (1980-2017)	STABILEN (2007-2018)	NEZNAN (1980-2019)
4	A104	gozdni jereb <i>Bonasa bonasia</i>	PADAJOČ (2001-2018)	PADAJOČ (1980-2018)	NEZNAN (2007-2018)	STABILEN (1980-2018)
5	A217	mali skovik <i>Glaucidium passerinum</i>	NEZNAN (2002-2017)	NEZNAN (1980-2017)	NEZNAN (2007-2018)	NARAŠČAJOČ (1980-2018)
6	A220	Kozača <i>Strix uralensis</i>	NARAŠČAJOČ (2002-2017)	NARAŠČAJOČ (1980-2017)	NARAŠČAJOČ (2007-2018)	NARAŠČAJOČ (1980-2018)
7	A223	koconogi čuk <i>Aegolius funereus</i>	NIHAJOČ (2002-2017)	STABILEN (1980-2017)	NEZNAN (2007-2018)	NARAŠČAJOČ (1980-2018)
8	A233	Vijeglavka <i>Jynx torquilla</i>	STABILEN (2008-2018)	NEZNAN (1980-2018)	NEZNAN (2007-2018)	NEZNAN (1980-2017)
9	A234	Pivka <i>Picus canus</i>	NEZNAN (2007-2018)	NEZNAN (1980-2018)	NEZNAN (2007-2018)	NARAŠČAJOČ (1980-2018)
10	A236	črna žolna <i>Dryocopus martius</i>	NEZNAN (2007-2018)	NEZNAN (1980-2018)	NEZNAN (2007-2018)	NARAŠČAJOČ (1980-2018)
11	A338	rjavi srakoper <i>Lanius collurio</i>	PADAJOČ (2008-2018)	NEZNAN (1980-2018)	NEZNAN (2007-2018)	STABILEN (1980-2018)

Priloga 18. Kartografski prikaz ožjih zavarovanih območij znotraj Krajinskega parka Kolpa (GURS, ZRSVN, 2018)

Priloga 19. Območje dediščinske kulturne krajine znotraj Krajinskega parka Kolpa: Vrhovci - vrtače (EID 1-09338)

Priloga 20. Enote nepremične kulturne dediščine (EID) na območju Krajinskega parka Kolpa.

	Ime	EID	status – varstveni režim
1.	Breg pri Sinjem Vrhu - Mlin in jez	1-10086	spomenik in vplivno območje spomenika
2.	Dalnje Njive - Francoski kamen	1-19325	spomenik
3.	Damelj - Arheološko najdišče Ob Kolpi	1-28971	registrirano arheološko najdišče
4.	Damelj - Arheološko najdišče sv. Mihael	1-28970	registrirano arheološko najdišče
5.	Damelj - Cerkev sv. Mihaela	1-02662	spomenik in vplivno območje spomenika
6.	Damelj - Kašča pri hiši Damelj 3	1-12901	registrirana dediščina (stavbna)
7.	Damelj - Krivčev mlin z žago	1-27255	registrirana dediščina (stavbna)
8.	Damelj - Mlin z žago	1-23890	spomenik in vplivno območje spomenika
9.	Dečina - Špeharjeva hiša	1-10088	spomenik in vplivno območje spomenika
10.	Dolenji Radenci - Kašča in skedenj pri hiši G. Rad. 3	1-10090	registrirana dediščina (stavbna)
11.	Dolenji Radenci – Vas	1-25571	registrirana dediščina (naselbinska)
12.	Fučkovci - Prazgodovinska naselbina	1-19860	registrirano arheološko najdišče
13.	Golek pri Vinici - Arheološko najdišče Šlemine	1-09625	spomenik
14.	Golek pri Vinici - Kapelice križevega pota na Žežlju	1-10113	spomenik
15.	Gorenji Radenci - Arheološko najdišče Straža	1-10092	spomenik
16.	Gorenji Radenci - Baričeva zidanica	1-25578	registrirana dediščina (stavbna).
17.	Gorenji Radenci - Domačija Gorenji Radenci 13	1-25579	registrirana dediščina (stavbna)
18.	Gorenji Radenci - Ivančeva hiša	1-10093	spomenik in vplivno območje spomenika
19.	Gorenji Radenci - Radenski mlin	1-27254	registrirana dediščina (stavbna)
20.	Marindol - Opuščeno pravosl. pokop. Grabrovača	1-30575	registrirana dediščina (memorialna)
21.	Miliči - Cerkev sv. Petra in Pavla	1-10096	spomenik in vplivno območje spomenika
22.	Močile – Kovačnica	1-10151	registrirana dediščina (stavbna)
23.	Pobrežje pri Adlešičih - Grad Pobrežje	1-09560	spomenik in vplivno območje spomenika
24.	Pobrežje pri Adlešičih - Mlin in žaga	1-10099	spomenik
25.	Podklanec - Arheološko najdišče Polje	1-10112	registrirano arheološko najdišče
26.	Podklanec - Cerkev sv. Jožefa	1-02658	spomenik in vplivno območje spomenika
27.	Prelesje - Madroničev mlin z žago	1-27250	registrirana dediščina (stavbna)
28.	Prelesje - Zidanica na domačiji Prelesje 8	1-10100	registrirana dediščina (stavbna)
29.	Preloka - Arheološko najdišče sv. Trojica	1-23892	registrirano arheološko najdišče
30.	Preloka - Cerkev sv. Trojice	1-02173	spomenik in vplivno območje spomenika
31.	Preloka - Jurkova zidanica	1-24192	registrirana dediščina (stavbna)
32.	Preloka - Mlin v Vidinah	1-27249	registrirana dediščina (stavbna)
33.	Preloka - Partizanski grob	1-10102	registrirana dediščina (memorialna)
34.	Preloka – Šola	1-24967	spomenik
35.	Sečje selo - Arheološko najdišče Učakovske stene	1-23893	registrirano arheološko najdišče
36.	Sečje selo - Arheološko najdišče Veliki Zjot	1-09624	registrirano arheološko najdišče
37.	Srednji Radenci - Cerkev sv. Marije Magdalene	1-02318	spomenik in vplivno območje spomenika

	Ime	EID	status – varstveni režim
	Srednji Radenci - Grob Zdravka Madroniča	1-10105	registrirana dediščina (memorialna)
38.	Srednji Radenci - Hiša Srednji Radenci 12	1-10104	registrirana dediščina (stavbna) in vplivno območje
39.	Srednji Radenci - Muvrnova domačija	1-25580	registrirana dediščina (stavbna)
40.	Stari trg ob Kolpi - Cerkev sv. Andreja	1-02828	registrirana dediščina (stavbna) in vplivno območje
41.	Stari trg ob Kolpi - Cerkev sv. Jožefa	1-02316	spomenik in vplivno območje spomenika
42.	Stari trg ob Kolpi - Hiša Stari trg 32	1-10613	registrirana dediščina (stavbna)
43.	Stari trg ob Kolpi - Hiša Stari trg ob Kolpi 16	1-10109	registrirana dediščina (stavbna)
44.	Stari trg ob Kolpi - Izvir Peč	1-30625	registrirana dediščina
45.	Stari trg ob Kolpi - Metina kašča	1-30634	registrirana dediščina (stavbna)
46.	Stari trg ob Kolpi - Pomembnejši grobovi na pok.	1-10110	spomenik
47.	Stari trg ob Kolpi - Trško naselje	1-00695	registrirana dediščina (naselbinska) in vplivno obm.
48.	Učakovci - Kapelica sv. Nikolaja	1-10111	registrirana dediščina (stavbna)
49.	Učakovci - Kapelica Žalostne Matere božje	1-10153	registrirana dediščina (stavbna)
50.	Učakovci - Prokšljev mlin	1-27252	registrirana dediščina (stavbna)
51.	Učakovci - Razvaline Papovega mlina	1-27363	registrirana dediščina (stavbna)
52.	Učakovci – Znamenje	1-10152	registrirana dediščina (stavbna)
53.	Vinica - Arheološko najdišče Ob gradu	1-30065	registrirano arheološko najdišče
54.	Vinica - Benetičev mlin	1-23891	spomenik
55.	Vinica - Cerkev Matere božje na Žežlju	1-02657	spomenik in vplivno območje spomenika
56.	Vinica – Grad	1-00813	spomenik in vplivno območje spomenika
57.	Vrhovci – Vrtače	1-09338	registrirana dediščinska kulturna krajina
58.	Vukovci - Vukovski mlin	1-27253	registrirana dediščina (stavbna)
59.	Zilje - Arheološko najdišče Majišče	1-10115	registrirano arheološko najdišče
60.	Zilje - Cerkev sv. Antona Padovanskega	1-02174	spomenik in vplivno območje spomenika
61.	Zilje - Hiša Zilje 19	1-10170	registrirana dediščina (stavbna)
62.	Zilje - Kapelica sv. Družine	1-07464	spomenik in vplivno območje spomenika
63.	Žuniči - Domačija Šokčev dvor	1-07603	spomenik in vplivno območje spomenika
64.	Žuniči - Kapela sv. Nikolaja	1-02175	registrirana dediščina (stavbna)

LEGENDA:

EID – Enotna identifikacijska števila dediščine

S **krepko pisavo** je označenih 24 nepremičnih kulturnih spomenikov lokalnega pomena.

Priloga 21. Število prebivalstva v vaseh znotraj Krajinskega parka Kolpa s trendi 2008–2022 (SURS, 2022).

Zap. števil	Vasi znotraj KP Kolpa	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1	017002 Balkovci	60	55	51	55	51	50	50	50	42	42	44	49	46	42	44
2	017009 Breg pri Sinjem Vrhu	4	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2
3	017017 Damelj	34	33	34	32	31	33	35	35	36	35	35	38	37	36	37
4	017018 Dečina	1	1	1	1	1	1	3	3	3	3	2	2	2	2	2
5	017026 Dolenji Radenci	35	31	30	30	29	28	27	26	25	24	25	24	24	26	25
6	017029 Draga pri Sinjem Vrhu	17	15	14	15	14	15	19	16	17	17	16	13	16	17	15
7	017035 Fučkovci	50	48	48	45	44	49	44	46	46	45	43	44	44	43	39
8	017040 Gorenji Radenci	27	26	26	26	24	24	25	28	25	26	27	28	29	31	33
9	017053 Kot ob Kolpi	1	1	2	2	2	2	3	1	1	1	1	1	1	2	2
10	017055 Kovačji Grad	18	15	14	13	13	13	12	12	11	11	10	10	8	9	7
11	017061 Marindol	95	92	96	95	100	101	101	102	97	94	93	91	93	93	98
12	017065 Miliči	20	18	18	19	18	20	19	18	17	17	16	21	22	23	23
13	017072 Paunoviči	41	34	35	34	34	33	34	31	31	29	30	32	28	28	30
14	017075 Pobrežje	10	10	10	9	8	8	6	10	7	11	8	8	10	15	15
15	017076 Podklanec	84	80	81	83	82	82	82	83	82	84	86	87	95	92	91
16	017078 Prelesje	24	24	26	26	26	25	22	22	21	19	17	14	13	16	16
17	017079 Preloka	134	123	119	123	113	111	113	115	113	111	111	110	106	100	98
18	017081 Purga	30	31	31	31	31	29	27	24	23	25	26	24	26	24	25
19	017091 Sodevci	53	51	49	46	47	47	46	45	42	46	41	42	41	36	36
20	017092 Srednji Radenci	25	25	26	28	28	29	28	28	32	28	27	25	25	25	27
21	017094 Stari trg ob Kolpi	113	107	101	97	93	91	95	98	94	93	89	86	86	88	88
22	017110 Vrhovci	64	64	58	62	62	59	62	56	55	55	55	53	51	55	56
23	017111 Vukovci	36	34	34	34	34	31	32	33	36	39	38	42	43	37	41
24	017116 Zilje	156	150	148	148	149	144	137	132	126	130	127	132	131	141	135
25	017118 Žuniči	52	48	51	51	48	48	50	44	45	44	42	46	43	44	47
26	017119 Kot pri Damlju	11	10	11	10	11	11	11	11	11	10	10	10	11	11	9
	SKUPAJ	1195	1128	1116	1117	1095	1086	1086	1071	1040	1041	1021	1034	1033	1038	1041

* zaselki v parku : Kroci, Jakovini, Novoseli, Škavrini, Valeti, Vidine – so vključeni v vas Preloka.

* zaselki v parku: Dejani, Grduni, Pavlini – so vključeni v vas Balkovci.

Priloga 22. Število prebivalstva v vaseh na obrobju Krajinskega parka Kolpa s trendi 2008–2022 (SURS, 2022).

Zap. števil	Vasi na obrobju KP Kolpa	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1	017001 Adlešiči	126	122	120	118	119	112	113	107	110	105	109	110	108	106	105
2	017020 Deskova vas	31	27	27	24	29	30	29	27	23	28	26	28	30	34	31
3	017025 Dolenji	91	88	90	92	90	94	89	95	91	94	91	84	89	89	89
4	017037 Golek pri Vinici	59	60	61	61	58	54	60	62	52	48	49	51	52	51	52
5	017039 Gorenji pri Adlešičih	51	51	49	51	52	51	51	52	50	50	47	43	42	44	45
6	017047 Jankoviči	40	36	41	40	42	42	42	43	41	42	43	44	47	45	47
7	017066 Močile	18	15	19	14	14	15	14	13	14	13	12	12	12	12	13
8	017087 Sečje selo	120	120	113	115	112	107	106	109	108	108	106	102	104	101	102
9	017090 Sinji Vrh	83	79	78	75	72	67	68	68	67	69	69	74	74	75	76
10	017103 Učakovci	129	117	116	116	119	114	113	115	117	115	119	115	114	121	114
11	017107 Vinica	238	233	235	241	245	236	228	235	238	236	243	244	249	253	253
12	017122 Rim	26	26	28	28	29	29	26	26	27	24	23	23	19	21	23
	SKUPAJ	1012	974	977	975	981	951	939	952	938	932	937	930	940	952	950

* zaselki v parku : Kroci, Jakovini, Novoseli, Škavrini, Valeti, Vidine – so vključeni v vas Preloka.

* zaselki v parku: Dejani, Grduni, Pavlini – so vključeni v vas Balkovci.

Priloga 23. Prikaz števila poslovnih subjektov po naseljih v in na obrobju Krajinskega parka Kolpa (AJPES, 2023).

NASELJA ZNOTRAJ PARKA	Št. poslovnih subjektov	NASELJA NA OBROBJU PARKA	Št. poslovnih subjektov
1. Balkovci*	3	1. Adlešiči	28
2. Breg pri Sinjem Vrhu	0	2. Deskova vas	3
3. Damelj	3	3. Dolenjci	8
4. Dečina	0	4. Golek pri Vinici	2
5. Dolenji Radenci	1	5. Gorenjci pri Adlešičih	6
6. Draga pri Sinjem Vrhu	1	6. Jankoviči	3
7. Fučkovci	4	7. Močile	1
8. Gorenji Radenci	4	8. Rim	5
9. Kot ob Kolpi	3	9. Sečje selo	12
10. Kot pri Damlju	0	10. Sinji Vrh	5
11. Kovačji grad	2	11. Učakovci	12
12. Marindol	4	12. Vinica	44
13. Miliči	2		
14. Paunoviči	2		
15. Pobrežje	0		
16. Podklanec	8		
17. Prelesje	7		
18. Preloka*	8		
19. Purga	1		
20. Sodevci	5		
21. Srednji Radenci	6		
22. Stari trg ob Kolpi	19		
23. Vrhovci	3		
24. Vukovci	4		
25. Zilje	14		
26. Žuniči	2		
SKUPAJ	106		129

* zaselki v parku : Kroci, Jakovini, Novoseli, Škavrini, Valeti, Vidine – so vključeni v vas Preloka.

* zaselki v parku: Dejani, Grduni, Pavlini – so vključeni v vas Balkovci.

Priloga 24. Primerjava skupin poslovnih subjektov po naseljih v Krajinskem parku Kolpa in na njegovem obrobju v letih 2009, 2018 in 2023 (AJPES, 2023).

Poslovni subjekt	Leto 2009	Leto 2018	Leto 2023
Zasebno podjetje	33	35	64
Samostojni podjetniki	67	86	92
Društva	39	36	33
Dopolnilne dejavnosti na kmetiji	7	12	17
Cerkvene skupnosti in župnišča	7	7	7
Agrarne skupnosti	4	6	5
Krajevne skupnosti	4	4	4
Osnovne šole	3	2	3
Samostojna novinarka	1	0	0
Registrirani sobodajalec	1	1	2
Sindikati	1	2	2
Zavodi/so.p (javni brez šol in privatni zavodi)	1	4	6
Skupaj	169	195	235

Priloga 25. Primerjava števila prebivalcev, indeksa staranja in starostne strukture v parku in na obrobju Krajinskega parka Kolpa v letih 2008, 2014 in 2020 (SURS, 2022).

	Prebivalci -2008					Prebivalci -2014					Prebivalci -2020				
	Št. preb.	indeks staranja	0-14 let	15-64 let	65 + let	Št. preb.	indeks staranja	0-14 let	15-64 let	65 + let	Št. preb.	indeks staranja	0-14 let	15-64 let	65 + let
naselja v parku	1195	225,6	125	788	282	1086	175,6	123	747	216	1033	211,2	125	644	264
naselja na robu	1012	147,0	132	686	194	939	134,1	129	637	173	940	159,8	132	597	211
SKUPAJ	2207	185,2	257	1474	476	2025	154,4	252	1384	389	1973	184,8	257	1241	475

Priloga 26. Dejanska raba zemljišč na območju Krajinskega parka Kolpa v letu 2016 (RKG, 2016) in 2023 (RKG, 2023).

	ID rabe	Vrsta dejanske rabe	Dejanska raba 2016 v ha	Dejanska raba 2023v ha	% dejanske rabe 2016	% dejanske rabe 2023
kmetijsko zemljišče	1100	Njiva	226	166	5,2	3,8
	1180	Trajne rastline na njivskih površinah	0	0	0,0	0,0
	1190	Rastlinjak	0	0	0,0	0,0
	1211	Vinograd	21	14	0,5	0,3
	1221	Intenzivni sadovnjak	3	3	0,1	0,1
	1222	Ekstenzivni oz. travniški sadovnjak	104	106	2,4	2,4
	1240	Ostali trajni nasadi	3	4	0,1	0,1
	1300	Trajni travnik	888	905	20,5	20,9
	1410	Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	185	164	4,3	3,8
	1500	Drevesa in grmičevje	210	214	4,8	4,9
	1600	Neobdelano kmetijsko zemljišče	38	70	0,9	1,6
	1800	Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem	14	11	0,3	0,3
			SKUPAJ KMETIJSKA ZEMLJIŠČA	1692	1657	39,1
gozdno zemljišče	2000	Gozd	2363	2396	54,5	55,3
		SKUPAJ GOZD	2363	2396	54,5	55,3
nekmetijsko zemljišče	3000	Pozidano in sorodno zemljišče	121	123	2,8	2,8
	5000	Suho odprto zemljišče s posebnim rastlinskim pokrovom	0	0	0,0	0,0
	7000	Voda	156	155	3,6	3,6
		SKUPAJ NEKMETIJSKA ZEMLJIŠČA	277	278	6,4	6,4
		SKUPAJ VSA ZEMLJIŠČA	4331	4331	100	100

Priloga 27. Struktura obdelanih kmetijskih zemljišč glede na Register kmetijskih gospodarstev (RKG, 2023).

RABA_ID	Raba	Površina (ha)	Delež površine (%)	
1100	Njiva	158,30	18,60	
1131	Začasno travinje	9,19	1,08	
1170	Jagode na njivi	0,02	0,00	
1180	Trajne rastline na njivskih površinah	0,35	0,04	
1190	Rastlinjak	0,03	0,00	
1211	Vinograd	3,40	0,40	
1221	Intenzivni sadovnjak	2,93	0,34	
1222	Ekstenzivni sadovnjak	36,71	4,31	
1240	Ostali trajni nasadi	3,33	0,39	
1300	Trajni travnik	616,83	72,48	
1320	Travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi	17,29	2,03	
1411	Površina za ukrep odprava zaraščanja	2,69	0,32	
	SKUPAJ	851,09	100,00	

Priloga 28. Seznam projektov, ki jih je izvajal Javni zavod Krajinski park Kolpa v obdobju 2007–2021.

Zap.št.	Naslov projekta	Program financiranja	Vloga JZ KP Kolpa	Trajanje projekta	Pridobljena sredstva JZ KP Kolpa	Glavni učinki projekta
1	Odpiranje sistemov izobraževanja in usposabljanja v širše okolje – Partnerstva, javni razpis CVŽU	ESS (85 %) in MŠŠ (15 %),	projektni partner	junij 2008 – junij 2011	55.200,70	Z obujanjem pridelave in predelave lanu »od semena do gvanta«, izobraževanjem in usposabljanjem za trženje (tudi modernih) izdelkov iz lanu, usposabljanjem za pridobivanje dodatnih sredstev in promocijo lastne dejavnosti je bil cilj izboljšati samozaposlitvene možnosti in možnosti za dodatni zaslužek za prebivalce belokranjskega Obkolpja. V letu 2010 so poleg projektnih aktivnosti kot so usposabljanja za izdelavo lanenega platna, obdelavo platna, oziroma predelava v tradicionalne in moderne izdelke iz lanu, nastala tudi nova orodja.
2	Povezovanje in usposabljanje rokodelcev ter razvoj centrov rokodelcev	program EKSRP – pristop LEADER, iz sredstev LAS	vodilni partner	december 2008 – december 2010	11.865,63	JZ KP Kolpa je opravil usposabljanja za rokodelce, rokodelske delavnice (17 delavnic) ter izvedbo promocije.

Zap.št.	Naslov projekta	Program financiranja	Vloga JZ KP Kolpa	Trajanje projekta	Pridobljena sredstva JZ KP Kolpa	Glavni učinki projekta
3	Revitalizacija belokranjskih stelnikov	program EKSRP – pristop LEADER, iz sredstev LAS	projektni partner	maj 2009 – november 2010	10.831,24	Naloga KP Kolpa je bilo čiščenje zaraščenih stelnjskih površin na lokacijah v Vukovcih, v Žuničih, v bližini Radencev, na Preloki, v Adlešičih in pa čiščenje Marindolskih stelnikov ter postavitev ene informativne točke (v Vukovcih). Čiščenje Marindolskih stelnikov zaradi neurejene lastniške strukture žal tekom projekta ni bilo izvedeno.
4	Od vijeglavke do soka – dolgoročno upravljanje visokodebelnih nasadov	Operativni program IPA, čezmejnega sodelovanja Slovenija-Hrvaška 2007-2013.	projektni partner	1. 7. 2009 do 30. 2. 2012	27.395,56	Projekt je zasledoval nekatere dolgoročne cilje trajnostnega upravljanja z visokodebelnimi sadovnjaki. JZ KP Kolpaje v letu 2010 na projektu uveljavljal stroške potovanj v zvezi s projektom, študije in načrte biodiverzitete, certificiranja, promocije in strategije za podatkovno bazo, kolekcijski nasad v bližini Adlešičev, publikacije ter stroške delavnice.
5	CURS COLAPIS – Skupen pristop k ureditvi plovnega režima na reki Kolpi	Operativni program IPA, čezmejnega sodelovanja Slovenija-Hrvaška 2007-2013,	projektni partner	15. 11. 2009 do 15. 3. 2012	49.160,00	Čezmejni cilji, ki zajemajo trajnostno izvajanje rekreacijske rabe reke Kolpe, urejanje infrastrukture za rekreacijsko rabo, izboljšanje prepoznavnosti turistične destinacije doline Kolpe.
6	Youth in action: Let's learn together to help nature together in united Europe (Education and Culture DG)	(Education and Culture DG)	projektni partner	1. – 7. junij 2010	2.950,00	Cilj projekta je bilo srečanje mladih iz zavarovanih območij različnih držav Evrope (Romunija, Slovenija, Poljska in Slovaška), z različnimi kulturami ter različnimi naravnimi danostmi, da medsebojno primerjajo in čutijo njihove razlike in podobnosti.
7	Popis kmečke lastovke v letu 2010	PD	projektni partner	pomlad – poletje 2010	0	JZ KP Kolpaje v januarju 2010 z DOPPS izvedel zimsko štetje vodnih ptic; nekateri so se udeležili dveh izobraževanj za učitelje ornitologe
8	Z revitalizacijo mlinov do zelene energije	program EKSRP – pristop LEADER, iz sredstev LAS	projektni partner	2011	7.800,00	Cilj projekta je bila pospešitev postopkov ter predvsem pridobivanje zainteresiranih potencialnih investitorjev, ki so pripravljene investirati v revitalizacijo mlinov z namenom ureditve le-teh v MHE, še zlasti znotraj območij N2K.
9	Mlini v Krajinskem parku Kolpa	Ministrstvo za kulturo na projektne razpisu kulturna dediščina (JPR19-KD-2008)	vodilni partner	od 10. 6. 2008 do 30. 11. 2008	2.700,00	Promocija tehniške kulturne dediščine znotraj območja KP Kolpa preko izdelkov, nastalih v tem projektu: zloženke oziroma mape s po 15 vložnimi listi, na katerih so opisani vsi še obstoječi mlini znotraj KP Kolpa(naklada 5000 izvodov) ter 2 razstavna panoja o mlinih v KP Kolpa.
10	Kolpa eko - etno - kološko etnološka doživetja ob Kolpi	program EKSRP – pristop LEADER, iz sredstev LAS	vodilni partner	nov. 2012 - dec. 2013	37.997,80	Ureditev rokodelskega središča Šokčev dvor, Žuniči 2 (razstavno prodajni prostor in zunanja ureditev slamnate strehe) postavitev apnenice in vuglenke v učne namene ter ureditev spremljajoče info točke ob Šašljevi učni pešpoti; izobraževanje na temo eko-etno, izdelava kratkih izobraževalnih filmov ter promocijske aktivnosti
11	Kolpa e-bike, Alternativna mobilnost ob Kolpi	EKSRP, CLLD	projektni partner	november 2017 - september 2018	28.653	Izvajanje okolju prijaznih oblik mobilnosti za zmanjšanje obremenjevanja okolja; oblikovanje platform večje mobilnosti z uporabo alternativnih oblik mobilnosti – koles, električnih vozil in s tem v povezavi izvedba manjših naložb (ureditev stojal in nadstrešnic za parkiranje koles, pametnih polnilnih postaj), polnilnic za električna vozila. Aktivnosti za večjo ozaveščenost ciljnih skupin o pomenu zmanjševanja obremenjevanja okolja s toplogrednimi plini.
12	VOLNA-LAN-KONOPLJA; aktivnosti za spodbujanje samooskrbe in razvoj inovativnih tržnih produktov	EKSRP, CLLD	projektni partner	januar 2018 - junij 2019	7.118	Spodbujanje samooskrbnosti na kmetijah, izobraževanje za ozaveščenost o vsestranskosti rastlin lanu ter konoplje in volne. Izobraževanje o postopkih pridelave in predelave lanu in konoplje ter postopkih priprave volne za inovativne tržne izdelke.

Zap.št.	Naslov projekta	Program financiranja	Vloga JZ KP Kolpa	Trajanje projekta	Pridobljena sredstva JZ KP Kolpa	Glavni učinki projekta
13	Čredniška pot - Interpretacija vodnih virov in ekstenzivnih pašnikov v Poljanski Dolini	EKSRP, CLLD	projektjni partner	2020 -2021	31.176,36	Glavni cilj operacije je bil izvedba turistične infrastrukture (vzpostavitev tematske poti, večnamenska športna površina, prenova izvira Peč in korit) in pridobivanje pomembnih podatkov o čredništvu, vodnih virih in žuželkah na tem območju. Namen je tudi v interpretaciji tematske poti in izvajanje trajnostnega turizma, kjer se vključujejo lokalni prebivalci, lokalne šole in lokalna društva.
14	Zakladi Bele krajine	EKSRP, CLLD	projektjni partner	2020 -2021	12.304,79	Cilj projekta je bil povečanje možnosti lokalnih ponudnikov, da prodajajo svoje izdelke in storitve v urbanih območjih Bele krajine. Oprema prodajnih mest za prodajo izdelkov lokalnih ponudnikov bosta vodilni partner in partner JZ KP Kolpa. JZ Krajinski park Kolpa je z nakupom prevozne prikolice, premičnih stojnic in premičnih hladilnih omar ponudnikom z območja KP Kolpa omogočil, da svoje izdelke v ustrezno ohlajeni premični opremi prodajajo na tržnicah in prireditvah v urbanih središčih Bele krajine.
15	Iz Drobnice	EKSRP, CLLD	Izvajalec aktivnosti	2023-2025	22.384,00	V okviru pogodbenih obveznosti so bile izvedene naslednje aktivnosti: svetovanje in razvoj novih produktov (ovčji mlečni in mesni izdelki), izobraževalni tečajji in delavnice s področja ekološkega siraštva, konfencioniranja mesa, ekološke reje drobnice in zdrave prehrane, kulinarčni dogodki in degustacije, udeležbe na festivalih in organizacija regijskih posvetov, razvoj kolektivne platforme rejcev in partnerskih kmetij, izdelava skupne brošure ter objava člankov.

Priloga 29. Seznam vseh nepremičnin (zemljišča/objekti) v upravljanju Krajinskega parka Kolpa

Leto nakupa /najema	Par. št.	Velikost parcel (m ²)	Namen	Vrednost
2007	166/2, k.o. Žuniči 1566	860	Šokčev dvor - info center KP Kolpa	Prenos v upravljanje od RS
2008	3873/9, k.o. Adlešiči 1552	15.610		9.678,20
2008	1215/1, 1215/2, k.o. Adlešiči 1552	2.014		4.028,00
2009	102, 103 in 104 k.o. Adlešiči 1552	1.629	Kolekcijski travniški nasad jablan Kalce v Purgi - namenjen izobraževanju sadjarjev in širše zainteresirane javnosti in bo tudi info točka biotske raznovrstnosti v sadovnjaku. Info točka je tudi eno od postajališč živinorejsko- sadjarske-vinogradniške učne poti v nastajanju.	3.258,00
2010	4675/5 k.o. Preloka 1564	1910	Center za doživljanje biodiverzitete -Dom Grduni. Namenjen za namestitve za skupine na terenskih vajah, raziskovalnih taborih in drugih oblikah spremljanja stanja v naravi. Objekt je tipičen belokranjski dvor (eden zadnjih še stoječih) in še ločen objekt – skedenj (podkleten). Urejen in opremljen 2016.	35.000,00
2010	1316, 1317, 1318, 1319, 1330, 1331, 1332, 1333, 1335, 1336, 1160, k.o. Radenci 1559	5.739		10.000,00
2011	992/2 k.o. Adlešiči 1552	55	info točka KP Kolpa v Dolenjcih	2.500,00
2011	53/8 in 53/5, k.o. Stari trg ob Kolpi 1557	46 in 179	info točka KP Kolpa v Starem trgu, na območju mostne /živinske tehtnice	1.812,00